

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΣΦΑ - Ε.Ε.Τ.Α.Α.

2009 - 2012

16/12/2008

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	3
2. Η ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ....	4
3. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ Ε.Π. ΤΟΥ Α.Σ.Δ.Α.	6
4. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.- Η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ	8
5. ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Ε.Π.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	13
1.1. Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	13
1.2. Ο Α.Σ.Δ.Α. ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	16
1.2.1. <i>Σύντομο ιστορικό</i>	16
1.2.2. <i>Η εμπειρία του Α.Σ.Δ.Α.</i>	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	21
2.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	21
2.2. ΦΥΣΙΚΟ – ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	28
2.2.1. <i>Φυσικό περιβάλλον</i>	28
2.2.2. <i>Οικιστικό και δομημένο περιβάλλον</i>	36
2.2.3. <i>Ενεργοποίηση – συμμετοχή τοπικής κοινωνίας</i>	60
2.2.4. <i>Τα κρίσιμα ζητήματα του τομέα</i>	60
2.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ, ΥΓΕΙΑ	67
2.3.1. <i>Κοινωνική Πολιτική</i>	67
2.3.2. <i>Παιδεία</i>	70
2.3.3. <i>Πολιτισμός</i>	72
2.3.4. <i>Αθλητισμός</i>	73
2.3.5. <i>Υγεία</i>	74
2.3.6. <i>Τα κρίσιμα ζητήματα του τομέα</i>	74
2.4. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ:.....	77
2.4.1. <i>Οικονομικά ενεργός πληθυσμός – απασχόληση - ανεργία</i>	77
2.4.2. <i>Οικονομία - επιχειρηματικότητα</i>	81
2.4.3. <i>Η εμπειρία του ΑΣΔΑ σε θέματα απασχόλησης και το γενικότερο πλαίσιο πολιτικών και χρηματοδοτήσεων</i>	82
2.4.4. <i>Τα κρίσιμα ζητήματα του τομέα</i>	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΣΔΑ	88
3.1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	88
3.1.1. <i>Θεσμικό πλαίσιο</i>	88
3.1.2. <i>Γενικό διοικητικό-οργανωτικό πλαίσιο</i>	89
3.1.3. <i>Υποδομές, στελέχωση</i>	99
3.1.4. <i>Τα κρίσιμα ζητήματα του τομέα</i>	101
3.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	103
3.2.1. <i>Εισαγωγή</i>	103

3.2.2. Οικονομικοί απολογισμοί πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α.....	104
3.2.3. Πλαίσιο οικονομικής ανάλυσης.....	104
3.2.4. Ανάλυση εσόδων.....	107
3.2.5. Αξιολόγηση εσόδων.....	111
3.2.6. Ανάλυση εξόδων.....	117
3.2.7. Αξιολόγηση εξόδων.....	120
3.2.8. Δείκτες.....	128
3.2.9. Οικονομική αυτοδυναμία Α.Σ.Δ.Α. : δυνατότητες και περιορισμοί.....	130
3.2.10. Συμπεράσματα – κρίσιμα ζητήματα.....	138

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΣΔΑ 139

4.1. Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ 2007-2013.....	139
4.2. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΑΣΔΑ.....	142
4.3. ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.....	142
4.4. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΣΔΑ.....	143
4.5. Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	144
4.5.1. Οι άξονες και τα μέτρα του προγράμματος.....	144
4.6. ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΔΑ.....	148

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ο νέος **Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας** (ν. 3463/2006), στο Κεφάλαιο Ζ' και στα άρθρα 203 έως 207 εισάγει, για πρώτη φορά, την υποχρέωση των Δήμων, Κοινοτήτων και Συνδέσμων να εκπονούν επιχειρησιακά προγράμματα.

Σύμφωνα με το άρθρο 204, υποχρέωση εκπόνησης έχουν οι Δήμοι με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων, οι Δήμοι που προέρχονται από εθελούσια συνένωση και Δήμοι, Κοινότητες και Σύνδεσμοι που καλύπτουν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων.

Στο άρθρο 205 καθορίζεται ο χρόνος κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων, ο οποίος ακολουθεί τη δημοτική περίοδο. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι «η εκπόνηση του επιχειρησιακού προγράμματος πραγματοποιείται μέσα στο πρώτο εξάμηνο της δημοτικής περιόδου και μπορεί να αναθεωρείται κάθε διετία». Τέλος, στο άρθρο 206 ρυθμίζεται το περιεχόμενο και η δομή των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Η **Υπουργική Απόφαση 18183/2007** εξειδίκευσε περαιτέρω το περιεχόμενο, τη δομή και τον τρόπο υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων στην Περιφέρεια και το **Προεδρικό Διάταγμα 185/2007**, όρισε τα όργανα και τη διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΟΤΑ α' βαθμού.

Οι **εγκύκλιοι 45/2006, 66/2007 και 8/2008** διευκρίνισαν και ερμήνευσαν περαιτέρω ζητήματα του περιεχομένου και της διαδικασίας σύνταξης επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Η τρέχουσα περίοδος, είναι η πρώτη περίοδος εφαρμογής του θεσμού και ως εκ τούτου αποφασίστηκαν ορισμένες ρυθμίσεις, τόσο σε σχέση με το χρόνο εκπόνησης και την προθεσμία υποβολής, όσο και σε σχέση με την εξειδίκευση των επιχειρησιακών προγραμμάτων σε ετήσια προγράμματα δράσης. Συγκεκριμένα και ειδικά για τους ΟΤΑ:

- Ως προθεσμία υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Δήμων στις Περιφέρειες, ορίστηκε η 31η Ιουλίου 2008. Οι ΟΤΑ, όφειλαν, μέχρι την 31η Ιουλίου να υποβάλλουν στην Περιφέρεια, με ευθύνη του Δημάρχου, Έκθεση με τις διαδικασίες κατάρτισης του Επιχειρησιακού τους Προγράμματος, εγκεκριμένη από το Δημοτικό

Συμβούλιο (αρ.9 της Υ.Α. 18183/2-4-2007). Η Έκθεση με τις διαδικασίες κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος, συνοδευόμενη υποχρεωτικά και από το ολοκληρωμένο τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Διευκρινίσεις επί της Εγκυκλίου 8, Α.Π. 15814/13-3-2008), υποβάλλεται στη Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Περιφέρειας και κοινοποιείται στη Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης.

- Ετήσιο πρόγραμμα δράσης του Δήμου για το έτος 2008 αποτελεί το τεχνικό πρόγραμμα και ο οικονομικός προγραμματισμός του έτους 2008.
- Τα Νομικά Πρόσωπα για τη φετινή χρονιά (2008) θα υποβάλλουν μόνο τον οικονομικό τους προϋπολογισμό.
- Δεν απαιτείται η σύνταξη δεικτών αξιολόγησης.

Οι Σύνδεσμοι, αυτή την πρώτη περίοδο εφαρμογής του θεσμού, δεν υποχρεούνται να εκπονήσουν επιχειρησιακά προγράμματα. Μελλοντική Υπουργική Απόφαση θα ρυθμίσει τα σχετικά ειδικότερα θέματα. Πάντως, οι προβλέψεις του ΔΚΚ αφορούν τους Συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων με ειδικό σκοπό την εκτέλεση έργων ή την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων τους, ή το σχεδιασμό και κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους (άρθρο 245 ΔΚΚ).

2. Η ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Η διαδικασία προγραμματισμού στους Δήμους, μέχρι σήμερα, περιελάμβανε τη σύνταξη του τεχνικού προγράμματος και του οικονομικού προγραμματισμού, που σύμφωνα με το ΔΚΚ καταρτίζονται κάθε χρόνο, τουλάχιστο δύο μήνες πριν την έναρξη του οικονομικού έτους.

Βεβαίως, οι διαδικασίες αυτές απέχουν πολύ από το να χαρακτηρισθούν διαδικασίες προγραμματισμού με βάση τη διοικητική θεωρία και την πρακτική προγραμματισμού που εφαρμόζεται σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η ανάγκη εισαγωγής διαδικασιών προγραμματισμού στους ΟΤΑ υπαγορεύεται από πολλούς παράγοντες. Ορισμένοι είναι οι ακόλουθοι:

- Τα προβλήματα που έχει να επιλύσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι πολύπλευρα και σύνθετα
- Οι συνεργασίες και η εναρμόνιση με άλλα επίπεδα προγραμματισμού είναι αναγκαία
- Η εξεύρεση πόρων, περιορισμένων συνήθως, αποδεικνύεται μια πολύπλοκη διαδικασία

- Η ετοιμότητα ανταπόκρισης σε προγράμματα εθνικών και ευρωπαϊκών φορέων είναι προϋπόθεση για την αξιοποίηση ευκαιριών

Η πρώτη εγκύκλιος, 45/2006, που απεστάλη στους ΟΤΑ με πληθυσμό άνω των 10.000, τον Οκτώβριο του 2006, αναλύει σε μεγάλη έκταση το σκοπό, του νέου θεσμού. Συνοπτικά, σημειώνεται ότι:

«σκοπό αποτελεί η δημιουργία μόνιμων εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων προγραμματισμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των αποτελεσμάτων της δράσης της πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση» ...

«στόχος είναι η διαδικασία του προγραμματισμού, της παρακολούθησης και της μέτρησης των αποτελεσμάτων των δράσεων του Ο.Τ.Α., να αποτελέσει μια σταθερή εσωτερική λειτουργία και διαδικασία, στην οποία θα συμμετέχει σε όλες τις φάσεις, με συγκεκριμένο ρόλο, το ανθρώπινο δυναμικό του».

Τα αναμενόμενα οφέλη για τους ΟΤΑ, αφορούν:

- στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της λειτουργίας τους,
- στην προώθηση του αναπτυξιακού και κοινωνικού τους ρόλου,
- στην καλλίτερη εξυπηρέτηση των πολιτών
- στην αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη κατανομή και αξιοποίηση των πόρων,
- στην προσέλκυση πρόσθετων οικονομικών πόρων,
- στην επίσπευση της ωρίμανσης και της υλοποίησης των δράσεων,
- στον περιορισμό της αποσπασματικής αντιμετώπισης των προβλημάτων,
- στο συντονισμό των δομών του Ο.Τ.Α., τη βελτίωση του τρόπου διοίκησης και την προώθηση του εσωτερικού μετασχηματισμού των Ο.Τ.Α.,
- στην ανάπτυξη συνεργασιών με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα,
- στην ενίσχυση της τοπικής δημοκρατίας και την αύξηση της δυνατότητας κοινωνικού ελέγχου

Βεβαίως, προκειμένου να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος σκοπός απαιτείται ένα σύνολο ενεργειών, όπως π.χ. η κατάρτιση και η εξειδίκευση στελεχών των ΟΤΑ, η δημιουργία αρμόδιων οργάνων και λειτουργιών στο πλαίσιο της οργανωτικής δομής των ΟΤΑ, η παροχή

ειδικών εργαλείων και συστημάτων στους ΟΤΑ και τέλος η ευαισθητοποίηση των διοικήσεων των ΟΤΑ σε θέματα προγραμματισμού. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελεί μια αφορμή για να ξεκινήσει η διαδικασία προγραμματισμού και είναι σκόπιμο να μην αντιμετωπισθεί μόνο ως μια μελέτη, αλλά ως ένα εργαλείο που θα χρησιμοποιηθεί από όλες τις διοικητικές ενότητες και τη διοίκηση του Δήμου.

Όσον αφορά τη σταδιακή προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου, οι διαδικασίες σύνταξης του επιχειρησιακού προγράμματος που ορίζει το Π.Δ. 185/2007, εκτιμάται ότι συνεισφέρουν στην κατεύθυνση αυτή.

Όλα τα προηγούμενα, τηρουμένων των αναλογιών, ισχύουν και για την περίπτωση του ΑΣΔΑ, ο οποίος, ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, ακολουθεί τα όσα προβλέπει η νομοθεσία για τους ΟΤΑ.

3. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ Ε.Π. ΤΟΥ Α.Σ.Δ.Α.

Ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αθήνας (Α.Σ.Δ.Α.), βάσει των προβλέψεων του θεσμικού πλαισίου, δεν είναι μεταξύ των υπόχρεων, τουλάχιστον στην παρούσα χρονική περίοδο. Ωστόσο, η πρωτοβουλία της Διοίκησής του να προχωρήσει στην εκπόνηση επιχειρησιακού προγράμματος τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, αντιμετωπίζεται από όλους, Δήμους – μέλη και προσωπικό του Α.Σ.Δ.Α., ως άμεσα ενδιαφερόμενους, πολύ θετικά, για τους εξής λόγους:

Έχουν περάσει σχεδόν 20 χρόνια από την ίδρυση του Α.Σ.Δ.Α. και μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα ο Α.Σ.Δ.Α. διέγραψε μια πορεία που προσδιορίστηκε από τις ανάγκες των αποδεκτών του, τη δυνατότητα ανταπόκρισης του ίδιου του φορέα, τις γενικότερες θεσμικές και οικονομικές εξελίξεις στο χώρο της Αυτοδιοίκησης και τις αποφάσεις των διοικήσεών του. Σήμερα, διαπιστώνεται από όλους η ανάγκη απολογισμού του έργου του, έλεγχος της πορείας που διέγραψε και του ρόλου του ως διαδημοτικού φορέα και σχεδιασμού, με βάση τα σημερινά δεδομένα, της μελλοντικής πορείας του. Για να ικανοποιηθεί αυτή η ανάγκη είναι απαραίτητο να γίνουν:

- συνοπτικός απολογισμός των όσων έγιναν μέχρι σήμερα, καταγραφή της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί από το φορέα,

- αξιολόγηση της σημερινής κατάστασης και των αναγκών των αποδεκτών των υπηρεσιών του Α.Σ.Δ.Α., δηλαδή των Δήμων – μελών του αλλά και της ευρύτερης περιοχής της Δυτικής Αθήνας
- αξιολόγηση των αναγκών του ίδιου του Α.Σ.Δ.Α., όσον αφορά την οργάνωση, τις λειτουργίες, το προσωπικό, τα οικονομικά, κοκ.
- μελέτη του ευρύτερου περιβάλλοντος – περιφερειακού και εθνικού - για την εκτίμηση των επιπτώσεων μελλοντικών θεσμικών αλλαγών στη λειτουργία του ΑΣΔΑ, τον εντοπισμό χρηματοδοτικών ευκαιριών, κοκ.
- επαναδιατύπωση, εφόσον απαιτείται, του οράματος και των πολιτικών δράσης του ΑΣΔΑ
- Όλα τα προηγούμενα αποτελούν σημεία που διερευνώνται και αναπτύσσονται στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδίου, το οποίο προηγείται του επιχειρησιακού και οικονομικού προγραμματισμού του φορέα.

Ένας ακόμη λόγος, που υπαγορεύει την ανάγκη εκπόνησης Ε.Π. από τον ΑΣΔΑ, σχετίζεται με το γεγονός ότι όλοι οι Δήμοι – μέλη του ΑΣΔΑ έχουν εκπονήσει Ε.Π. (Δήμοι με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων). Επομένως, ο ΑΣΔΑ, ως φορέας διαδημοτικής συνεργασίας των Δήμων, οφείλει να σχεδιάσει επίσης τις δράσεις του, λαμβάνοντας υπόψη τα προηγούμενα, με σκοπό να καλύψει κενά, που μόνο ένας διαδημοτικός φορέας μπορεί ή να ενισχύσει τις προσπάθειες – δράσεις όλων των δήμων, προς τις κατευθύνσεις που θα συμφωνηθούν.

Η τρέχουσα περίοδος αποτελεί περίοδο προετοιμασίας, από πλευράς αναπτυξιακών φορέων για την ανάληψη έργων στο πλαίσιο της 4ης προγραμματικής περιόδου. Η ύπαρξη Ε.Π., στην παρούσα μεταβατική περίοδο δεν είναι απαραίτητη. Ωστόσο, είναι βέβαιο ότι το Ε.Π., σε συνδυασμό και με την πιστοποίηση της διαχειριστικής επάρκειας του ΑΣΔΑ (η διαδικασία αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη), θα αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία για το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ.

Τέλος, την τρέχουσα περίοδο διεξάγεται διάλογος μεταξύ ΥΠΕΣ και ΚΕΔΚΕ για θεσμικές αλλαγές στο σύστημα διακυβέρνησης της χώρας και για τη μητροπολιτική διακυβέρνηση. Αν και είναι αρκετά πρώιμο να προδιαγραφεί οποιοδήποτε αποτέλεσμα αυτού του διαλόγου, η επιχειρησιακή του ετοιμότητα είναι σαφές εφόδιο για το φορέα.

Το Ε.Π. του ΑΣΔΑ και η διαδικασία εκπόνησής του παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το Υπουργείο Εσωτερικών καθώς ο ΑΣΔΑ είναι ο πρώτος Σύνδεσμος που εκπονεί επιχειρησιακό πρόγραμμα και η εμπειρία του θα αξιοποιηθεί για να δημιουργηθούν πρότυπα για τους επόμενους.

4. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.- Η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ

Με επιστολή προς τους Δήμους – μέλη του, ο ΑΣΔΑ πρότεινε τη συνεργασία τους για την εκπόνηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων, έχοντας εξασφαλίσει την τεχνική και επιστημονική υποστήριξη της ΕΕΤΑΑ και τη χρηματοδότηση του κόστους του έργου από το Υπουργείο Εσωτερικών. Την πρόταση αποδέχθηκαν τρεις Δήμοι: Αγ. Βαρβάρας, Πετρούπολης και Καματερού.

Την 9^η Ιουνίου υπογράφηκε προγραμματική σύμβαση με μέλη:

- Το Υπουργείο Εσωτερικών
- Την Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε.
- Τον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο Δυτικής Αθήνας
- Το Δήμο Πετρούπολης
- Το Δήμο Αγίας Βαρβάρας και
- Το Δήμο Καματερού

Ως αντικείμενο της προγραμματικής σύμβασης ορίστηκε «... η συνεργασία των συμβαλλομένων μερών, ώστε με τη συμβολή των ενεργειών και την παροχή υπηρεσιών καθενός συμβαλλόμενου μέρους, στα όρια των αρμοδιοτήτων του να εκπονηθούν τα επιχειρησιακά προγράμματα των τριών Δήμων και του Α.Σ.Δ.Α. Τα επιχειρησιακά προγράμματα θα εκπονηθούν σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τη διαδικασία που ορίζει η Υπουργική Απόφαση 18183/07 και το Προεδρικό Διάταγμα 185/07 και αναπτύσσει ο οδηγός σύνταξης επιχειρησιακών προγραμμάτων που εκπόνησε η ΕΕΤΑΑ».

Κατά την οργάνωση της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων μελών και την εξειδίκευση του χρονοδιαγράμματος, αποφασίστηκε να δοθεί προτεραιότητα στην εκπόνηση των Ε.Π. των Δήμων και εν συνεχεία να εκπονηθεί το ΕΠ του ΑΣΔΑ. Άλλωστε το Ε.Π. του ΑΣΔΑ θα λαμβάνει υπόψη του το σχεδιασμό και προγραμματισμό όλων των Δήμων – μελών του.

Ακολουθώντας τα όσα ορίζει το Π.Δ. 185/2008, ο Πρόεδρος του ΑΣΔΑ, με την υπ' αριθμ. 3761/2007 απόφασή του, όρισε τους κάτωθι ως μέλη της Διεπιστημονικής Ομάδας Έργου (Δ.Ο.Ε.), υπεύθυνης για την εκπόνηση του επιχειρησιακού προγράμματος του ΑΣΔΑ :

- Αρβανίτη Θεόδωρο, Αντιπρόεδρο του ΑΣΔΑ και συντονιστή της ΔΟΕ
- Γιαννούση Γιώργο, ΔΕ διοικητικού – λογιστικού, Διευθυντή διοικητικής και οικονομικής υπηρεσίας
- Διαμαντόπουλο Μόσχο, ΠΕ αρχιτέκτονα - μηχανικό Α', Γενικό Διευθυντή ΑΣΔΑ
- Μπουρίτη Γιώργο, ΠΕ διοικητικό κοινωνιολόγο, Προϊστάμενο τμήματος Ε.Ε. και διεθνών συνεργασιών
- Παντελάκη Μιχάλη, ΠΕ αρχιτέκτονα - μηχανικό Α', Διευθυντή τεχνικής υπηρεσίας
- Σωτηρόπουλο Χαράλαμπο, ΠΕ αρχιτέκτονα μηχανικό Α', Προϊστάμενο τμήματος μελετών
- Ροδάνθη Μπακοβασίλη, ΤΕ διοικητικό, Προϊστάμενο Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης Οργάνων Συνδέσμου
- Ανδρέα Κατοπόδη, διοικητικό, στέλεχος Διεύθυνσης Προγραμματισμού – Ανάπτυξης και Πληροφορικής

Τη διεπιστημονική ομάδα έργου του Δήμου υποστήριξε ομάδα στελεχών και εξωτερικών συνεργατών της Ε.Ε.Τ.Α.Α. αποτελούμενη από τους:

- Βίκυ Φλέγγα, Οικονομολόγο, Msc Περιφερειακή ανάπτυξη, στέλεχος της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Πληροφορικής της ΕΕΤΑΑ
- Αλέξανδρο Γεωργίου, Κοινωνικό ανθρωπολόγο, στέλεχος της Διεύθυνσης Ανάπτυξης της ΕΕΤΑΑ
- Τάσο Σαπουνάκη, Οικονομολόγο, σύμβουλο τοπικής ανάπτυξης
- Κική Βάσσου, Αρχιτέκτονα – πολεοδόμο, σύμβουλο τοπικής ανάπτυξης
- Βασίλη Ξυδιά, Μηχανικό οργάνωσης και προγραμματισμού
- Νάγια Παπαλιάκου, Πολιτικό Επιστήμονα, DEA Δίκαιο και Οικονομία της Ανάπτυξης Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό της Διεύθυνσης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και Διεθνών Οργανισμών του Υπουργείου Εσωτερικών, ως υπεύθυνη της θεσμικής κατοχύρωσης της διαδικασίας εκπόνησης και παρακολούθησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε περιελάμβανε:

- Ενημερωτικές συναντήσεις της ΔΟΕ και των συμβούλων με τη Διοίκηση του ΑΣΔΑ
- Συμπλήρωση ερωτηματολογίων από τους διευθυντές και τους προϊσταμένους
- Συνεντεύξεις διευθυντών και προϊσταμένων
- Ολομέλεια του προσωπικού με τη Διοίκηση του ΑΣΔΑ για την ενημέρωσή του και την καταγραφή απόψεων
- Συναντήσεις εργασίας Γενικού Διευθυντή, Διευθυντών και Προϊσταμένων
- Συνάντηση εργασίας με τις ΔΟΕ των Δήμων – μελών του ΑΣΔΑ για την καταγραφή των διαδημοτικών δράσεων, κ.ο.κ.

Για την εκπόνηση του επιχειρησιακού προγράμματος αξιοποιήθηκαν:

- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Αττικής 2006 - 2013
- Η μελέτη επικαιροποίησης «ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ»
- Η πρόταση «Πρότυπο Καινοτόμο Σχέδιο Ανάπτυξης Δυτικής Αθήνας» (Π.Κ.Σ.Α.), που εκπονήθηκε από τον ΑΣΔΑ
- Οι αρχικές κατευθύνσεις της Διοίκησης του ΑΣΔΑ
- Τα στοιχεία και οι απόψεις των υπευθύνων διοικητικών ενοτήτων, Διευθυντών και Προϊσταμένων τμημάτων του ΑΣΔΑ
- Οι απόψεις του προσωπικού, όπως αυτές καταγράφηκαν κατά την ολομέλεια που διοργανώθηκε στις 6/10 , με τη συμμετοχή του Προέδρου του ΑΣΔΑ
- Τα Ε.Π. των Δήμων – μελών του ΑΣΔΑ

5. ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Ε.Π.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελείται από δύο μέρη: το στρατηγικό σχεδιασμό και τον επιχειρησιακό και οικονομικό προγραμματισμό.

Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τις ενότητες:

1. Γενικά στοιχεία για την περιοχή της Δυτικής Αθήνας και τον ΑΣΔΑ ως φορέα διαδημοτικής συνεργασίας
2. Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης της περιοχής της Δυτικής Αθήνας

3. Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της οργάνωσης, λειτουργίας και των οικονομικών του ΑΣΔΑ
4. Στρατηγική του ΑΣΔΑ και αναπτυξιακές προτεραιότητες

Πιο αναλυτικά, **στην 2^η ενότητα** γίνεται συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης της περιοχής της Δυτικής Αθήνας σε θεματικούς άξονες:

- Περιβάλλον και ποιότητα ζωής, όπου εξετάζονται τα θέματα του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος
- Κοινωνική πολιτική και υπηρεσίες όπου εξετάζονται τα θέματα πρόνοιας και υγείας, παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού
- Οικονομία, επιχειρηματικότητα και απασχόληση

Η αξιολόγηση καταλήγει στον εντοπισμό των κρίσιμων ζητημάτων με τα οποία πρέπει να ασχοληθεί ο ΑΣΔΑ, ως διαδημοτικός φορέας συνεργασίας, την επόμενη περίοδο με στόχο την ανάπτυξη της περιοχής.

Στην 3^η ενότητα εξετάζεται το εσωτερικό περιβάλλον του ΑΣΔΑ και αξιολογούνται:

- Η οργάνωση του και οι συνεργασίες του
- Οι δραστηριότητες και οι διαδικασίες των υπηρεσιών
- Το ανθρώπινο δυναμικό και η υποδομή του
- Τα οικονομικά του

Η ενότητα καταλήγει με τον εντοπισμό των κρίσιμων ζητημάτων (αδυναμιών ή και δυνατοτήτων) που πρέπει να αντιμετωπίσει ο ΑΣΔΑ με στόχο τη βελτίωση της διοικητικής του ικανότητας.

Στην 4^η ενότητα παρουσιάζεται η στρατηγική, το όραμα και οι προτεραιότητες του ΑΣΔΑ για την περίοδο 2008- 2011.

Η στρατηγική δεν είναι παρά το σύνολο των στόχων τόσο για την ανάπτυξη της περιοχής και την ικανοποίηση των αναγκών των μελών του, όσο και για βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του ΑΣΔΑ.

Οι προτεραιότητες του ΑΣΔΑ αντικατοπτρίζονται στους άξονες και τα μέτρα του επιχειρησιακού προγράμματος.

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει:

Τον επιχειρησιακό προγραμματισμό, όπου παρουσιάζονται τα σχέδια δράσης για την επίτευξη των γενικών στόχων.

Σε κάθε σχέδιο δράσης αναλύονται οι δράσεις και οι ενέργειες για την επίτευξη των στόχων, η αρμόδια υπηρεσία για την υλοποίηση των δράσεων, οι υπηρεσίες που θα πρέπει να συνεργαστούν κατά την υλοποίηση της δράσης, το έτος υλοποίησής της και το κόστος της δράσης ανά έτος.

Τον οικονομικό προγραμματισμό, όπου υπολογίζεται το συνολικό κόστος του Ε.Π. και γίνονται εκτιμήσεις:

Των εξόδων της επόμενης διετίας

Των εσόδων της διετίας

Των εσόδων ανά πηγή χρηματοδότησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1. Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Η Δυτική Αθήνα συγκροτεί μια χωροταξική υπο - ενότητα του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας. Περιλαμβάνει τους εννέα (9) Δήμους (Αγία Βαρβάρα, Άγιοι Ανάργυροι, Αιγάλεω, Ζεφύρι, Ίλιον, Καματερό, Περιστερί, Πετρούπολη και Χαϊδάρι), που ανήκουν στη Νομαρχία Αθηνών εκτός από το Ζεφύρι και αρχικά ίδρυσαν τον ΑΣΔΑ, ως Αναπτυξιακό Σύνδεσμο διαδημοτικής συνεργασίας, στους οποίους προστέθηκε το 2002 ο Δήμος Κορυδαλλού, ο οποίος ανήκει στη Νομαρχία Πειραιώς.

Η Δυτική Αθήνα καλύπτει την περιοχή από ΒΔ έως Δ του Λεκανοπεδίου και συνορεύει :

- Βόρεια με τους Δήμους Άνω Λιοσίων και Αχαρνών.
- Νότια με τους Δήμους Νίκαιας, Αγ. Ι. Ρέντη και σε ένα μικρό σημείο με το Δήμο Ταύρου.
- Ανατολικά με το Δήμο της Αθήνας.
- Β.Α. με τους Δήμους Ν. Χαλκηδόνας και Ν. Φιλαδέλφειας.
- Β.Δ. με το Δήμο Ασπροπύργου.
- Δυτικά βρίσκεται ο Κόλπος της Ελευσίνας και Ν.Δ. οι Δήμοι Περάματος, Κερατσινίου και Νίκαιας.

Η χωρική ενότητα της Δυτικής Αθήνας μαζί με τις περιοχές του Πειραιά, συνιστούν το Δυτικό Τμήμα του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας.

Η περιοχή καλύπτει συνολική έκταση 7.005 Ha από τα 26.500 Ha του Λεκανοπεδίου της Αθήνας. Από τα 7.005 Ha τα 3.791 Ha είναι η έκταση που καταλαμβάνει το εγκεκριμένο Σχέδιο Πόλης (ποσοστό 54,1%). Τα υπόλοιπα 3.214 Ha βρίσκονται εκτός Σχεδίου Πόλης (ποσοστό 45,8%) και, ειδικότερα, τα 1710 Ha αφορούν τις περιοχές του Αιγάλεω όρους.

Η Δυτική Αθήνα αποτέλεσε **οικιστικό ανάπτυγμα** δυτικά και πλάι στην παρακρηφίσια βιομηχανική συγκέντρωση, με χρήσεις φτηνής κατοικίας για τα εργατικά στρώματα καθώς και βιομηχανικής – βιοτεχνικής δραστηριότητας, σε άναρχη μείξη μεταξύ τους για εκτεταμένα τμήματα της περιοχής. Κατ' αυτόν τον τρόπο διαμορφώθηκε – ιστορικά – ο χαρακτήρα της υποβάθμισης στην περιοχή σε όλους τους τομείς και προσδιορίστηκε το πλαίσιο της χωρικής και κοινωνικής απομόνωσής της: «πέρα από το ποτάμι», ένας «πολιτιστικός» φραγμός, όπως λειτούργησε.

Η Δυτική Αθήνα επεκτεινόμενη με ταχύτατους ρυθμούς προς βορρά, αλλά και προς δυσμάς, μέσα από διαδοχικές εντάξεις εκτεταμένων περιοχών αυθαίρετων κτισμάτων, σταδιακά σκαρφάλωσε ως τις υπώρειες του ορεινού όγκου του Αιγάλεω.

Οι σταδιακές επεκτάσεις του σχεδίου πόλης είτε με την ενσωμάτωση των περιοχών πυκνής αυθαίρετης δόμησης είτε με πιο αραιοδομημένες και αδόμητες περιοχές στη βάση του Ν.1337/83, έχουν απεικονισθεί στον οικιστικό ιστό, ως έκφραση της κοινωνικοοικονομικής δομής των στρωμάτων που διαμόρφωσαν τις περιοχές αυτές.

Η διαδοχική πολεοδόμηση των περιοχών αυθαίρετης δόμησης στη Δυτική Αθήνα υλοποιήθηκε κυρίως με βάση τις διατάξεις του ΝΔ '23, διατάξεις που ελάχιστα συνέβαλαν στην επίλυση των προβλημάτων του άναρχα αναπτυσσόμενου οικιστικού ιστού. Τα αρχικά ρυμοτομικά σχέδια λόγω της πολιτικής γης που προωθούσε το κράτος μετά τον πόλεμο παράλληλα με τη μη διάθεση των αναγκαίων οικονομικών πόρων για απαλλοτριώσεις και εκτέλεση των αναγκαίων έργων κοινωνικής και τεχνικής υποδομής, στις περισσότερες περιπτώσεις έμεναν ανεφάρμοστα και γι αυτά τα ελάχιστα που προέβλεπαν.

Απόρροια διαχρονικών πολιτικών επιλογών όσον αφορά στο σχεδιασμό και την εφαρμογή χωροταξικών και πολεοδομικών ρυθμίσεων για την περιοχή της Δυτικής Αθήνας είναι:

- Ο δυσμενής, διαχρονικά, τρόπος παραγωγής του δομημένου περιβάλλοντος
- Η μίξη χρήσεων γης, συχνά αλληλοσυγκρουόμενων μεταξύ τους
- Οι ψηλές οικιστικές πυκνότητες
- Η έλλειψη ελεύθερων χώρων μέσα στον οικιστικό ιστό
- Η δυνατότητα επίθεσης, ακόμη και σήμερα, των καταπατητών στους ελεύθερους χώρους στις παρυφές αλλά και στον κύριο όγκο του Αιγάλεω όρους
- Η έλλειψη κοινωνικού εξοπλισμού και υποδομών επιπέδου πόλης
- Η κακή διάπλαση του οικιστικού ιστού
- Η διάσπαση του οικιστικού ιστού από μεγάλους συγκοινωνιακούς άξονες
- Η ταχύτατη όξυνση της κυκλοφοριακής δυσλειτουργίας
- Η ρύπανση της ατμόσφαιρας και του περιβάλλοντος από νέες πηγές που προστίθενται σε όσες από τις παλαιές δεν εξαλείφθηκαν,

και εν τέλει

- Η εμφάνιση χωρικών και κοινωνικών ανισοτήτων στο πλαίσιο της ίδιας της περιοχής της Δυτικής Αθήνας που εκφράζεται κυρίως ανάμεσα:
 - στους κυκλοφοριακούς άξονες ανάπτυξης εξωγενείς και ενδογενείς, τους πόλους αναπλάσεων και ανάπτυξης μητροπολιτικής εμβέλειας και τις νέες περιοχές επεκτάσεων κατοικίας που προσελκύουν υψηλότερα εισοδήματα, από τη μια
 - τα μέτωπα που βρίσκονται πίσω από τους κυκλοφοριακούς άξονες ανάπτυξης, τις υποβαθμισμένες περιοχές ενεργών ή ανενεργών βιομηχανικών δραστηριοτήτων, τις υποβαθμισμένες περιοχές κατοικίας των παλαιών οικιστικών περιοχών και τους οικιστικούς θύλακες προσέλευσης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, από την άλλη.

Ο συνολικός **πληθυσμός** της περιοχής μελέτης ανέρχεται σε 549.495 κατοίκους (ΕΣΥΕ 2001) σημειώνοντας περιορισμένη αύξηση 3,8% σε σύγκριση με την προηγούμενη απογραφή (1991). Στην πραγματικότητα, ο πληθυσμός της περιοχής ξεπερνά τους 700.000 κατοίκους. Η περιοχή αυξάνει σταδιακά το μερίδιό της στο συνολικό πληθυσμό της περιφέρειας Πρωτευούσης για την περίοδο 1961-1991. Ωστόσο το 2001 σημειώνεται μείωση του μεριδίου της περιοχής μελέτης, οπότε καταλήγει στο 16,5% του πληθυσμού της διευρυμένης νομαρχίας Αθηνών – Πειραιώς.

Η αποκλιμάκωση της πληθυσμιακής δυναμικής η οποία είχε σημειωθεί κατά την περίοδο 1960-1980, αποτυπώνει αφενός την αδυναμία προσέλκυσης νέων κατοίκων στην περιοχή και αφετέρου το καθολικό φαινόμενο της μειωμένης γεννητικότητας που χαρακτηρίζει ως σύγχρονος τρόπος ζωής και τους κατοίκους της περιοχής.

Η περιοχή της Δυτικής Αθήνας παρουσιάζει μικρότερο ποσοστό **απασχόλησης** σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο των 15 όσο και των 25. Η υστέρηση αυτή είναι περισσότερο έντονη στο γυναικείο φύλο, (υστέρηση 10 μονάδων σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και τον εθνικό), ενώ στους άνδρες η απασχόληση προσεγγίζει τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Από την πλευρά των επίσημων δεικτών **ανεργίας**, η περιοχή παρουσιάζει υψηλότερο ποσοστό ανεργίας συγκριτικά με την Νομαρχία Αθηνών (10,4 % για την περιοχή του ΑΣΔΑ έναντι 9,2% για την περιφέρεια πρωτευούσης). Πρέπει επίσης να σημειωθεί η αύξηση του ποσοστού ανεργίας ανάμεσα στις δύο απογραφές, η οποία εμφανίζεται στην περιοχή. Στα ποσοστά αυτά δεν καταγράφεται η ανεργία των οικονομικών μεταναστών που διαμένουν στην περιοχή, και που είναι αυξημένα.

Η περιοχή της Δυτικής Αθήνας πλήττεται από **αποβιομηχάνιση**. Μεγάλες βιομηχανικές μονάδες που χαρακτήριζαν άλλοτε τον βιομηχανικό χαρακτήρα της περιοχής, όπως της κλωστοϋφαντουργίας, της χαρτοβιομηχανίας, των κεραμοποιείων κλπ, και απασχολούσαν χιλιάδες βιομηχανικούς εργάτες μετέφεραν τις δραστηριότητές τους σε άλλες περιοχές της Αττικής ή ακόμα και εκτός Ελλάδας.

Τα στοιχεία των **παραγωγικών δραστηριοτήτων** της περιοχής, αναδεικνύουν από την μια πλευρά την υποχώρηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα, που αναφέρεται κυρίως στην μείωση του προϊόντος των συγκεκριμένων επιχειρήσεων και από την άλλη την ενδυνάμωση των δραστηριοτήτων του τριτογενή τομέα του οποίου η συνεισφορά αγγίζει το 80% των συνολικών εσόδων. Η συγκεκριμένη εξέλιξη προσδίδει στην περιοχή τα χαρακτηριστικά της μετάβασης στον τριτογενή τομέα παραγωγής, προσαρμοζόμενη στις σύγχρονες εξελίξεις. Επιπλέον, η ανάλυση της κλαδικής κατανομής του τριτογενή τομέα, επιβεβαιώνει την ανάπτυξη του εμπορίου που αποτελεί τον κύριο πυλώνα της οικονομικής δραστηριότητας της περιοχής. Συγχρόνως η κλαδική ανάλυση του δευτερογενή τομέα, δείχνει φθίνουσα εξειδίκευση σε παραδοσιακούς κλάδους που διέρχονται από κρίση σε εθνικό επίπεδο (π.χ. είδη ενδυμασίας, τρόφιμα και ποτά) και σημαντική ανάπτυξη σε κλάδους με ευρύτερη δυναμική (εκδόσεις, εκτυπώσεις) ή με θετική πρόσκαιρη συγκυρία (π.χ. κατασκευές κλπ).

Το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων της Δυτικής Αθήνας είναι σχετικά χαμηλότερο τόσο σε σύγκριση με τον μέσο όρο του νομού όσο και της Ελλάδας συνολικά. Το ιδιαίτερα χαμηλό μέγεθος είναι περισσότερο αισθητό στην περίπτωση των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα και λιγότερο στον τριτογενή. Στον δευτερογενή τομέα, το μέσο μέγεθος παρουσιάζει μείωση το 2000, αποκλίνοντας περισσότερο τόσο από τον νομαρχιακό όσο και από τον εθνικό μέσο όρο. Αντίθετα, το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα, αν και είναι μικρότερο σε σχέση με τον αντίστοιχο του νομού και της Ελλάδας, ωστόσο παρουσιάζει συγκλίνουσα πορεία με το εθνικό μέσο μέγεθος στα στοιχεία του 2000 και διατηρεί την ίδια απόσταση με τον αντίστοιχο νομαρχιακό.

Ενώ η περιοχή παρουσιάζει επάρκεια στην εξυπηρέτηση βασικών αναγκών καθημερινής εξυπηρέτησης (π.χ. λιανεμπόριο), δεν προσελκύει μέχρι σήμερα σύγχρονες υπηρεσίες αιχμής του ιδιωτικού τομέα (επιχειρηματικά κέντρα, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, δραστηριότητες

υψηλής τεχνολογίας, κ.ά.), οι οποίες προτιμούν να εγκαθίστανται σε αναβαθμισμένες περιοχές του ΒΑ και ΝΑ Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας για λόγους ταχύτερης προσπελασιμότητας από κυκλοφοριακή άποψη, αλλά και υψηλού επιπέδου οικιστικού περιβάλλοντος. Επίσης, δεν ενισχύθηκε η ανάπτυξη υπηρεσιών της κεντρικής δημόσιας διοίκησης, όπως ευχόταν το ΡΣΑ. Συνακόλουθο φαινόμενο είναι το έλλειμμα οικονομικού δυναμικού και απασχόλησης στις υπηρεσίες του τριτογενή τομέα.

Ιδιαίτερο πρόβλημα στη Δυτική Αθήνα είναι το θέμα του **κοινωνικού αποκλεισμού**. Εκτός από τις ειδικές ομάδες, στο φάσμα του αποκλεισμού είναι εκτεθειμένο και ένα σημαντικό τμήμα του γενικού πληθυσμού. Η κατάσταση αναμένεται να επιδεινωθεί στο αμέσως επόμενο διάστημα λόγω και της βαθιάς οικονομικής κρίσης και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με έμφαση στο ζήτημα της ανεργίας κυρίως των νέων και των γυναικών, καθώς και της βιωσιμότητας των μικρών ΜΜΕ που όπως προαναφέρθηκε αποτελούν τη μεγάλη πλειοψηφία στη Δυτική Αθήνα. Ως επακόλουθο αναμένεται και όξυνση μιας σειράς κοινωνικών προβλημάτων με έμφαση στην εξάπλωση της χρήσης των ναρκωτικών στις νεαρές ηλικίες, στην οργανωμένη βία και την εγκληματικότητα. Επιδείνωση πρέπει να αναμένεται και από την άποψη της προϊούσας γήρανσης του πληθυσμού, που παρατηρείται ιδιαίτερα στο Αιγάλεω και στο Περιστέρι, αφού είναι αναγνωρισμένο ότι το γήρας λειτουργεί ως παράγοντας επιδείνωσης της φτώχειας, τόσο μεταξύ των ίδιων των ηλικιωμένων, όσο και μεταξύ του ευρύτερου οικογενειακού περιβάλλοντος από το οποίο αυτοί τείνουν να εξαρτώνται.

Συνοπτικά, η περιοχή της Δυτικής Αθήνας χρειάζεται την εφαρμογή ενός αναπτυξιακού πλαισίου παρεμβάσεων όπου η ικανοποίηση των σύγχρονων αναγκών βρίσκεται σε άμεση αλληλεξάρτηση με

- την ουσιαστική βελτίωση του αστικού – περιαστικού περιβάλλοντος
- την αναδιάρθρωση του τοπικού παραγωγικού συστήματος, την εγκατάσταση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων, τη βελτίωση του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων με αιχμή την αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων, τη βελτίωση της τεχνικής υποδομής και ιδιαίτερα την ενίσχυση της ψηφιακής σύγκλησης
- τη βελτίωση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής

1.2. Ο Α.Σ.Δ.Α. ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

1.2.1. Σύντομο ιστορικό

Ο Α.Σ.Δ.Α. ιδρύθηκε το 1988 μετά από απόφαση εννέα Δήμων της Δυτικής Αθήνας για την από κοινού αντιμετώπιση των προβλημάτων της περιοχής και την προώθηση της οικολογικής και βιώσιμης ανάπτυξής της.

Λίγα χρόνια πριν, η Πολιτεία, με τους νόμους 1416/84 και 1622/86 είχε δημιουργήσει τους Αναπτυξιακούς Συνδέσμους (Ν. 1416/84, 572 αναπτυξιακοί σύνδεσμοι συνολικά) και τις Γεωγραφικές Ενώτητες (Ν. 1622/86, 1116 γεωγραφικές ενότητες συνολικά).

Σκοποί σύστασης του Α.Σ.Δ.Α., όπως αυτοί αναγράφονται στο Φ.Ε.Κ. σύστασής του (915 / 21.12.1988), είναι:

- Η εκπόνηση πάσης φύσεως μελετών και η ανάπτυξη ερευνητικής δραστηριότητας, που αφορούν το χώρο της γεωγραφικής ενότητας και της ευρύτερης περιοχής, ο κοινός προγραμματισμός και η εκτέλεση έργων διαδημοτικού χαρακτήρα, με παράλληλη αξιοποίηση όλων των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων σε εθνικό, κοινοτικό και διεθνές επίπεδο, η συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής καθώς και η εκπόνηση και επεξεργασία στεγαστικών προγραμμάτων.
- Η συμβολή στον εκσυγχρονισμό για αποδοτικότερη λειτουργία των ΟΤΑ της γεωγραφικής ενότητας
- Η προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος στον αέρα, το έδαφος και τα νερά καθώς και η αξιοποίηση του υπόγειου υδάτινου δυναμικού.
- Η αξιοποίηση του όρους Αιγάλεω για τη δημιουργία χώρων αναψυχής, πολιτισμού, αθλητισμού, ... καθώς και η αντιπυρική του προστασία.
- Η ανάπτυξη και οργάνωση του πολιτισμού εντός της ενότητας, με:
 - Τη συνεργασία δημοσίων και ιδιωτικών και άλλων νομικών και φυσικών προσώπων
 - Τη δημιουργία πολιτιστικών και αθλητικών εστιών στους Δήμους
 - Τη μετακίνηση καλλιτεχνικών συγκροτημάτων από άλλες χώρες
- Η δημιουργία θερινών και χειμερινών θερέτρων για παιδιά, νέους και ηλικιωμένους των ΟΤΑ της γεωγραφικής ενότητας
- Η δημιουργία περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου εντασσόμενου στο θεσμικό πλαίσιο με συμμετοχή των Δήμων της γεωγραφικής ενότητας, του οποίου η διοίκηση θα ορίζεται από το Δ.Σ. του Συνδέσμου
- Η αντιμετώπιση του σοβαρού προβλήματος των νεκροταφείων των κατοίκων της γεωγραφικής ενότητας
- Η ανάδειξη ιστορικών γεγονότων, τοπίων και μνημείων.

Τα έσοδα του Συνδέσμου, όπως αναλύονται στο ίδιο ΦΕΚ, είναι:

- Από τους ετήσιους προϋπολογισμούς των Δήμων με το ποσό των 20 δρχ. κατά άτομο, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή
- Από προσόδους φόρων, τελών και δικαιωμάτων που επιβάλλονται υπέρ του Συνδέσμου
- Από δωρεές, επιχορηγήσεις από το Δημόσιο και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα και οργανισμούς
- Από προσόδους της περιουσίας του Συνδέσμου

Η πρώτη τροποποίηση έγινε με το Φ.Ε.Κ. 312 / 4.5.1993 και αφορούσε αποκλειστικά την παράγραφο που αναφερόταν στα έσοδα του Συνδέσμου από τις εισφορές των μελών του. Σύμφωνα με αυτή, τα έσοδα του Συνδέσμου είναι από τους ετήσιους προϋπολογισμούς των Δήμων με το ποσό του 1% των τακτικών εσόδων.

Η δεύτερη τροποποίηση έγινε με το Φ.Ε.Κ. 485 / 27.4.2001 και αφορούσε και πάλι τα έσοδα του Συνδέσμου από τις εισφορές των μελών του. Συγκεκριμένα, προβλέπει αύξηση του ποσοστού από 1% σε 1,5% των τακτικών εσόδων τους.

Με την τρίτη τροποποίηση, Φ.Ε.Κ. 1516 / 4.12.2002, αυξήθηκαν τα μέλη του Συνδέσμου από 9 σε 10, με τη συμμετοχή σε αυτά και του Δήμου Κορυδαλλού.

Μέλη του ΑΣΔΑ, μετά και τη συμμετοχή του Δήμου Κορυδαλλού, είναι οι Δήμοι:

- Αγίας Βαρβάρας
- Αγίων Αναργύρων
- Αιγάλεω
- Ζεφυρίου
- Ιλίου
- Καματερού
- Κορυδαλλού
- Περιστερίου
- Πετρούπολης
- Χαϊδαρίου

Το ολιγάριθμο, κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας του ΑΣΔΑ, απασχολούμενο προσωπικό και οι ελάχιστες υποδομές σε κτίρια και εξοπλισμό, αυξήθηκαν στα 20 χρόνια που μεσολάβησαν και έτσι σήμερα απασχολούνται 50 περίπου εργαζόμενοι με σχέσεις εργασίας Δημοσίου Δικαίου και Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου, 40 περίπου άτομα με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου και ένας αρκετά μεγάλος αριθμός συνεργατών με συμβάσεις μίσθωσης έργου. Τέλος, ο ΑΣΔΑ στεγάζεται σε μισθωμένο 2 όροφο κτίριο, 700 περίπου τ.μ., σε κεντρικό σημείο του Δήμου Περιστερίου

1.2.2. Η εμπειρία του Α.Σ.Δ.Α.

Μελέτες, τεχνικά έργα, ευρωπαϊκά προγράμματα και πρωτοβουλίες, προγράμματα κατάρτισης, είναι ορισμένα από τα αντικείμενα με τα οποία έχει ασχοληθεί ο ΑΣΔΑ τα τελευταία 20 χρόνια. Πιο συγκεκριμένα και ανά θεματικό τομέα, μπορούν, ενδεικτικά, να αναφερθούν οι ακόλουθες παρεμβάσεις:

Φυσικό περιβάλλον

- Ποικίλο όρος
 - Γεωτρήσεις, συστηματική αναδάσωση, άρδευση, συντήρηση της βλάστησης και πυροπροστασία.
 - Δημιουργία χώρων αναψυχής και πρόσβασης στο βουνό, ώστε να ενταχθεί στη ζωή των κατοίκων και
 - Δημιουργία θεσμικού πλαισίου προστασίας του βουνού, ρυθμιστική μελέτη του Ποικίλου όρους και μελέτες εφαρμογής
- Πύργος Βασίλισσας
 - Μελέτη διαμόρφωσης και έργα φύτευσης στην περιοχή του

Δομημένο περιβάλλον

- Έρευνα συνολικής αναδιάρθρωσης του κυκλοφοριακού, συγκοινωνιακού δικτύου της Δυτικής Αθήνας
- Ρυθμιστικό Σχέδιο Δυτικής Αθήνας
- Μελέτες έργων και παρεμβάσεων στον αστικό ιστό για την ανάπλαση και ανάδειξη συγκεκριμένων περιοχών.
- Πρόγραμμα Περιβαλλοντικών και Πολεοδομικών Αναπλάσεων σ' όλες τις περιοχές της Δυτικής Αθήνας: δημιουργία «πράσινης διαδρομής» που αύξησε σημαντικά το ποσοστό του πρασίνου αλλά δημιούργησε επίσης μεγάλους χώρους αναψυχής, ψυχαγωγίας, περιπάτου, άθλησης αλλά και κοινωνικής επαφής.
- Στο πλαίσιο του προγράμματος SWANS, ανάπτυξη συστήματος βιώσιμων συγκοινωνιών (δίκτυο τριών γραμμών μίνι λεωφορείων, τηλεματική διαχείριση του στόλου, έξυπνες στάσεις), ενίσχυση των διαδημοτικών κέντρων, πολεοδομική αντισεισμική θωράκιση Δυτικής Αθήνας

Κοινωνική πολιτική

- Δράσεις για κατοίκους της περιοχής, απειλούμενους από κοινωνικό αποκλεισμό, χρηματοδοτούμενες από προγράμματα όπως το ΕΣΤΙΑ, ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ, HORIZON / IRIDE, INTEGRA / PREPATRE
- Δημιουργία ευρωπαϊκού δικτύου για την ανταλλαγή καλών πρακτικών σε θέματα ένταξης και διατήρησης της ποικιλομορφίας ομάδων πληθυσμού
- Δημιουργία δομής στήριξης για κατοίκους που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό που προσφέρουν υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης ή επαγγελματικής ένταξης ή ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης

Υγεία

- Μελέτη των προβλημάτων υγείας στην περιοχή

Ενημέρωση - επιμόρφωση

- Πρόγραμμα επιμόρφωσης αιρετών και υπηρεσιακών στελεχών των Δήμων
- Προγράμματα εξειδίκευσης επιστημόνων
- Προγράμματα κατάρτισης για νέους ανέργους, στα οποία δόθηκε έμφαση στην εξοικείωση των νέων με τις νέες τεχνολογίες

Επιχειρηματικότητα – απασχόληση

- Ανάπτυξη Τοπικού Συμφώνου Απασχόλησης με τη συνεργασία κοινωνικών και οικονομικών φορέων της περιοχής και υλοποίηση δράσεων για τη στήριξη των ελεύθερων επαγγελματιών και την προώθηση της απασχόλησης
- Προώθηση της γυναικείας απασχόλησης μέσω του «κέντρου νέων ευκαιριών υποστήριξης γυναικών», διευκόλυνση των γυναικών για την επαγγελματική τους ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας
- Υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας της περιοχής, με την αξιοποίηση κοινοτικών πρωτοβουλιών όπως η ADAPT: κατάρτιση επιχειρηματιών, δημιουργία συμβουλευτικών υπηρεσιών ηλεκτρονικής ενημέρωσης, δημιουργία δικτύου για την ανταλλαγή πληροφοριών κλπ.
- Συμβουλευτικές και τεχνικές υπηρεσίες για την προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου στις ΜΜΕ, δημιουργία κόμβου internet από τον ΑΣΔΑ

- Αξιοποίηση του προγράμματος NOW για τη δημιουργία μόνιμης δομής για την αντιμετώπιση της ανεργίας των γυναικών.
- Τόνωση της ελκυστικότητας των εμπορικών κέντρων με έργα όπως η διαδημοτική συγκοινωνία κλπ.
- Διευκόλυνση νέων ελεύθερων επαγγελματιών ή επιχειρήσεων για πρόσληψη ανέργων
- Στο πλαίσιο του Αστικού Πιλοτικού Προγράμματος SWANS, δράσεις ενίσχυσης των ΜΜΕ, όπως η δημιουργία Μονάδας Υποστήριξης Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (Μ.Υ.ΜΜΕ), δημιουργία κέντρου τηλε-εργασίας, παροχή on line συμβουλών και δεδομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

2.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι χωροταξικές και αναπτυξιακές επιλογές για το ευρύτερο χωροταξικό πλαίσιο της Δυτικής Αθήνας, δηλαδή την Περιφέρεια Αττικής, προκύπτουν από:

- Το Ν.1515/85 «Ρυθμιστικό Σχέδιο και Πρόγραμμα προστασίας περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας»,
- Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Αττικής 2007-2013.

Ειδικότερα, για την περιοχή της Δυτικής Αθήνας, ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και προτάσεις για τις προοπτικές της στην κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης συμπεριλαμβάνονται στο Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δυτικής Αθήνας (ΕΑΠΔΑ - αρχική εκπόνηση 1995, επικαιροποίηση 1999) και στο Πρότυπο Καινοτόμο Σχέδιο Ανάπτυξης (ΠΚΣΑ) Δυτικής Αθήνας.

Στη συνέχεια, αναφέρονται βασικά στοιχεία από το Π.Ε.Π. Αττικής 2007 – 2013, το ΕΑΠΔΑ και το ΠΚΣΑ, θεωρώντας, παράλληλα, ότι όσες από τις αναλύσεις / κατευθύνσεις του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας εξακολουθούν να διατηρούν την επικαιρότητά τους, έχουν ληφθεί υπόψη από τα προγραμματικά κείμενα.

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Π.Ε.Π.) Αττικής περιλαμβάνει την πλέον επίκαιρη ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της Περιφέρειας, των πλεονεκτημάτων / μειονεκτημάτων και των ευκαιριών / απειλών, απολύτως χρήσιμη για την κατανόηση της κατεύθυνσης προς την οποία οδηγείται η πρωτεύουσα της χώρας και το ευρύτερο πολεοδομικό της συγκρότημα.

Από την ανάλυση αυτή παρουσιάζουμε μια σύνοψη των βασικών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας, ορισμένα εκ των οποίων συνιστούν προβλήματα και άλλα από αυτά υποδεικνύουν αναπτυξιακές δυνατότητες.

Η Περιφέρεια Αττικής αποτελεί ουσιαστικά ένα ενιαίο πολεοδομικό συγκρότημα. Εμφανίζει τάσεις οικιστικής διεύρυνσης (προαστιοποίηση), αλλά και οικιστικής πύκνωσης του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας (μητροπολιτικός πυρήνας). Η ζώνη επιρροής της καλύπτει σημαντικό τμήμα της χώρας.

Κύριο χαρακτηριστικό της Περιφέρειας Αττικής είναι η ύπαρξη του πρώτου μητροπολιτικού κέντρου της χώρας και η γεωγραφική της θέση που χαρακτηρίζεται από την κεντροβαρικότητα της σε σχέση με τις υφιστάμενες και προγραμματιζόμενες αναπτυξιακές υποδομές σε εθνικό επίπεδο.

Η μητροπολιτική λειτουργία του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Αθήνας, σε εθνική κλίμακα, στηρίζεται, στα καταλυτικά για όλη τη χώρα, μεγέθη της μεταποίησης, των υπηρεσιών και των σχετικών υποδομών. Η ευρύτερη περιοχή της Αθήνας αποτελεί το κύριο κέντρο διοικητικών υπηρεσιών και κέντρο παροχής προηγμένων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις. Είναι ισχυρός διαμετακομιστικός σταθμός εμπορευμάτων και συγκοινωνιακός κόμβος διεθνούς επιρροής.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Απογραφής Πληθυσμού του 2001 της ΕΣΥΕ, ο πραγματικός **πληθυσμός** της Περιφέρειας Αττικής κατά τη δεκαετία 1991-2001, παρουσίασε αύξηση 6,77% και ανήλθε σε 3.761.810 κατοίκους. Έτσι η Περιφέρεια, αν και καλύπτει το 2,9% της συνολικής έκτασης της χώρας, συγκεντρώνει το 34,3% του συνολικού πληθυσμού της.

Παρά το γεγονός της καλύτερης, σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας, δημογραφικής σύνθεσης, ο δείκτης γήρανσης είναι ιδιαίτερα υψηλός (1,01 έναντι 1,09 για το σύνολο της χώρας και 0,94 για την Ε.Ε.), σηματοδοτώντας, εκτός των μακροοικονομικών επιπτώσεων, την αναγκαιότητα επαναπροσδιορισμού και των υποδομών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας.

Η ενδοπεριφερειακή ανακατανομή του πληθυσμού γίνεται υπέρ των περιοχών που ανήκουν στις Νομαρχίες της Ανατολικής και της Δυτικής Αττικής.

Η οικονομία της Περιφέρειας είναι σε μεγάλο βαθμό εξωστρεφής, δεδομένου ότι μεγάλο τμήμα της μεταποιητικής παραγωγής καθώς και των υπηρεσιών του τριτογενή τομέα απευθύνεται στις διεθνείς αγορές.

Η Αττική παράγει το 40% περίπου, του συνολικού ΑΕΠ της χώρας και διατηρεί την κυρίαρχη θέση της στην εθνική οικονομία.

Η Περιφέρεια Αττικής εξακολουθεί να αποτελεί το βασικό πόλο συγκέντρωσης της **βιομηχανικής δραστηριότητας** της χώρας, παρά το γεγονός της μείωσης των μεταποιητικών μονάδων και της απασχόλησης. Κατά το 2003, στην Αττική συγκεντρώνεται το 43,7% των βιομηχανικών μονάδων και το 43,4% των εργαζομένων του τομέα, παράγοντας το 42% της ακαθάριστης αξίας παραγωγής στο σύνολο της βιομηχανίας της χώρας. Επισημαίνεται η χωρική και μη οργανωμένη διασπορά των βιομηχανικών μονάδων, με άμεσες επιπτώσεις στο περιβάλλον, καθώς και η έλλειψη οργανωμένων χώρων υποδοχής και λειτουργίας τους.

Η Αττική αποτελεί τον κύριο πόλο συγκέντρωσης των δραστηριοτήτων του **τριτογενή τομέα**. Συγκεντρώνει το 36,2% των επιχειρήσεων, το 65,3% των απασχολούμενων στον τομέα και το 65,3% του κύκλου εργασιών. Οι μετασχηματισμοί «αναδιαρθρωτικού» χαρακτήρα που σημειώνονται στην Περιφέρεια, προσελκύουν νέες δραστηριότητες «μητροπολιτικού» επιπέδου στους κλάδους του χονδρεμπορίου, των αντιπροσωπειών, του εμπορίου, της αναψυχής και των μεταφορών, οι οποίες παρουσιάζουν τάσεις συγκέντρωσης σε συγκεκριμένες ζώνες.

Παρά την ύπαρξη σημαντικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας Αττικής, η Αθήνα για το 2006 κατατάσσεται προτελευταία (32^η) στον πίνακα με τις ελκυστικότερες ευρωπαϊκές πόλεις ως επιχειρηματικά κέντρα.

Στον τομέα του τουρισμού, η Αττική, παρουσιάζει μειωμένη ελκυστικότητα ως τουριστικός προορισμός, όπως προκύπτει από τη μείωση της τουριστικής κίνησης κατά την τελευταία δεκαετία.

Στους τομείς της καινοτομίας και έρευνας καθώς και της χρήσης ΤΠΕ, η Περιφέρεια υπερισχύει μεν σε όλους τους δείκτες σε επίπεδο χώρας, παρουσιάζει σημαντική υστέρηση δε σε σχέση με την Ε.Ε.

Στην Περιφέρεια εξακολουθεί να συγκεντρώνεται ολοένα και μεγαλύτερο μέρος του **Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού** της χώρας και της απασχόλησης, φθάνοντας το 36,7% και 37,1% αντίστοιχα.

Η ανεργία μετά το 2001 μειώνεται και βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο από το μέσο όρο της χώρας, ενώ σημαντικό πρόβλημα αποτελεί το υψηλό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας καθώς και ανεργίας αποφοίτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα προβλήματα απασχόλησης και ανεργίας διαφοροποιούνται σημαντικά ανάμεσα στις επί μέρους περιοχές της Περιφέρειας.

Στον τομέα της παιδείας, η Περιφέρεια Αττικής χαρακτηρίζεται από σχετικά χαμηλή συγκέντρωση σχολικών μονάδων σε σχέση με την υψηλή συγκέντρωση εκπαιδευόμενου πληθυσμού, σημαντικά υψηλότερη αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό σε όλες τις βαθμίδες και σημαντικά υψηλότερη αναλογία μαθητών ανά τμήμα. Το 7,3% των σχολείων εξακολουθεί να λειτουργεί σε διπλοβάρδια. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις και ανάγκες σε εξοπλισμό και υποδομές σε όλες τις βαθμίδες και τα είδη της εκπαίδευσης.

Στον τομέα της υγείας, η Περιφέρεια Αττικής, αποτελεί τον τόπο συγκέντρωσης του κύριου όγκου των υπηρεσιών υγείας – πρόνοιας και του ιατρικού προσωπικού. Στο σχετικό έγγραφο επισημαίνεται ότι, παρά τις βελτιώσεις, οι συνθήκες λειτουργίας πολλών νοσοκομειακών εγκαταστάσεων είναι υποβαθμισμένες, παρατηρούνται ελλείψεις σε εξοπλισμό και ιατρικό - νοσηλευτικό προσωπικό καθώς και κατακερματισμός και πολυδιάσπαση του δικτύου πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας.

Όσον αφορά **το φυσικό και αστικό περιβάλλον** στην Αττική, η παρούσα κατάσταση έχει ως βασικά χαρακτηριστικά την άναρχη οικιστική επέκταση και δόμηση, τα προβλήματα κυκλοφορίας, το ελλειμματικό αστικό και περιαστικό πράσινο και την έλλειψη ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων, που αποτελούν σημαντικά και συνεχώς επιδεινούμενα προβλήματα. Η συσσώρευση πληθυσμού και δραστηριοτήτων στην Αττική, σε συνδυασμό με την οικιστική ανάπτυξη, δημιουργεί νέες ανάγκες για την οργάνωση του αστικού χώρου.

Σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα για την Αττική εξακολουθούν να παραμένουν το κυκλοφοριακό καθώς και η μη ολοκλήρωση των προβλεπόμενων από τον Περιφερειακό Σχεδιασμό έργων διαχείρισης των απορριμμάτων, η εμφάνιση νέων ατμοσφαιρικών ρύπων και η συρρίκνωση του φυσικού, αδόμητου χώρου. Επίσης, οι ελλιπείς υποδομές αποχέτευσης όμβριων υδάτων και υγρών αποβλήτων σε διάφορες μικρότερες ενότητες (υποπεριοχές)

Στον τομέα των υποδομών μεταφορών - συγκοινωνιών, στην Περιφέρεια Αττικής, κατά τα τελευταία χρόνια, με αφορμή και τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, ολοκληρώθηκαν σημαντικά έργα (Μετρό, ΗΣΑΠ, Τραμ, Προαστιακός, Αττική Οδός, κλπ). Εκτιμάται ότι τα έργα αυτά έχουν αρχίσει να συμβάλλουν στη βελτίωση των κυκλοφοριακών συνθηκών και εν μέρει στην αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος. Ωστόσο, η συνεχιζόμενη αύξηση του αριθμού των ιδιωτικών οχημάτων σε συνδυασμό με το γεγονός ότι τα αναβαθμισμένα ΜΜΜ δεν εξυπηρετούν με τον καλύτερο τρόπο όλες τις περιοχές της πρωτεύουσας, ενώ σημαντική εξακολουθεί να παραμένει η έλλειψη χώρων στάθμευσης, έχει ως αποτέλεσμα η χρήση των νέων υποδομών να μην αντικαθιστά στον αναγκαίο βαθμό τη χρήση του ιδιωτικού αυτοκινήτου ως μέσου μετακίνησης. Η κατάσταση επιδεινώνεται με την πάροδο του χρόνου, λόγω της αυξανόμενης ζήτησης για μεταφορές. Η κυκλοφοριακή συμφόρηση δημιουργεί αρνητικές συνέπειες στην ομαλή λειτουργία των αστικών περιοχών και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων, ενώ παράλληλα μειώνει την ελκυστικότητα της πόλης.

Ιδιαίτερα σημαντικές για την περιοχή της Δυτικής Αθήνας θεωρούμε τις εκτιμήσεις του ΠΕΠ Αττικής, που αφορούν στις ενδοπεριφερειακές ανισότητες και γι αυτό θα αναφερθούμε εκτενέστερα σε αυτές.

Η μορφή του κοινωνικού και χωρικού διαχωρισμού στην Αττική, μπορεί να συνοψισθεί σήμερα, στη γνωστή διάκριση μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής ζώνης της Περιφέρειας, σε αντίστοιχο διαχωρισμό του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Πρωτεύουσας, στη διαμόρφωση πόλων συγκέντρωσης των υψηλότερων κοινωνικο – επαγγελματικών κατηγοριών στα βορειοανατολικά, τα νότια προάστια και σε ορισμένα τμήματα του κέντρου, στην αντίστοιχη συγκέντρωση των χαμηλότερων εισοδηματικών κατηγοριών σε περιοχές του ευρύτερου

Πειραιά, στα βορειοδυτικά και σε περιοχές εκτός του ΠΣΠ, στη διαμόρφωση μιας ομάδας χαμηλών – μεσαίων στρωμάτων γύρω από το παραδοσιακό κέντρο της Αθήνας και σε σημειακές συγκεντρώσεις ειδικών ομάδων πληθυσμού σε διάφορες περιοχές, ιδιαίτερα στη δυτική χωρική ενότητα.

Στο πλαίσιο της εξέτασης της χωρικής κατανομής των κοινωνικο – δημογραφικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού της Περιφέρειας, προκύπτουν κρίσιμα στοιχεία που αφορούν ειδικότερα το Δυτικό τομέα της Νομαρχίας Αθηνών. Συγκεκριμένα:

- εντός της ΝΑ Αθηνών, η ανεργία συγκεντρώνεται προς τα δυτικά καθώς ανέρχεται σε 10,3% έναντι 9,2% που είναι ο μέσος όρος,
- ο Δυτικός τομέας παρουσιάζει χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο συγκλίνοντας περισσότερο προς το αντίστοιχο της ΝΑ Δυτικής Αττικής, που είναι και το χαμηλότερο σε επίπεδο Περιφέρειας,
- η χωρική κατανομή των μεταναστών, ακολουθώντας το ιδιαίτερο κοινωνικό αλλά και παραγωγικό προφίλ των Δήμων και των επιμέρους περιοχών τους, ακολουθεί σε μέτριο βαθμό το βασικό σχήμα κοινωνικής διαφοροποίησης της Περιφέρειας,
- το Λεκανοπέδιο της Αθήνας, από τις αρχές της δεκαετίας του '90, χάνει συνεχώς θέσεις απασχόλησης στη μεταποίηση. Σε μια σειρά από τις παλαιές βιομηχανικές ζώνες όπως, Ελαιώνας, ζώνη Περιστερίου – Αιγάλεω – Αγίας Βαρβάρας, ζώνη Ν. Ιωνίας – Φιλαδέλφειας – Ηρακλείου, Πειραιάς, οι μεταποιητικές μονάδες και η απασχόληση μειώνονται σημαντικά,
- παρόλο που ενισχύονται σημαντικά ορισμένοι κλάδοι υπηρεσιών και στις Δυτικές ζώνες, υπάρχει έλλειμμα οικονομικού δυναμικού και απασχόλησης στις υπηρεσίες του τριτογενή τομέα σε αυτές τις ζώνες, το οποίο συνιστά απειλή, σαφώς χωρικά εντοπισμένη σε συνδυασμό με τη μείωση της μεταποίησης,
- τέλος, η ένταση των περιβαλλοντικών προβλημάτων στη ΝΑ Αθηνών εντοπίζεται στην ανεπάρκεια αντιπλημμυρικού δικτύου, απρογραμμάτιστη βιομηχανική ανάπτυξη, ατμοσφαιρική ρύπανση, έλλειψη αστικού πρασίνου, έλλειψη χώρων στάθμευσης, επιβάρυνση από μεγάλα έργα, κυκλοφοριακή συμφόρηση και ρυπαίνουσες βιομηχανίες και βιοτεχνίες.

Η **χωρική ενότητα της Δυτικής Αθήνας** συνιστά μια εκτεταμένη αστική περιοχή και ως αναπόσπαστο μέρος του Πολεοδομικού Συγκροτήματος του Λεκανοπεδίου της Αθήνας, υπάγεται στο δυτικό του τμήμα, μαζί δε με τις περιοχές του Πειραιά, συνιστούν το Δυτικό Λεκανοπέδιο.

Η περιοχή καλύπτει συνολική έκταση 7.005 Ha από τα 26.500 Ha του Λεκανοπεδίου της Αθήνας. Από τα 7.005 Ha τα 3.791 Ha είναι η έκταση που καταλαμβάνει το εγκεκριμένο Σχέδιο Πόλης (ποσοστό 54,1%). Τα υπόλοιπα 3.214 Ha βρίσκονται εκτός Σχεδίου Πόλης (ποσοστό 45,8%).

Ως ενότητα η Δυτική Αθήνα παρουσιάζει ορισμένα χαρακτηριστικά με κυριότερα τους μεγάλους δείκτες ανεργίας, το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης των κατοίκων και τα χαμηλά εισοδήματα. Το κατά κεφαλήν εισόδημα στη Δυτική Αθήνα είναι κατά πολύ χαμηλότερο από το μέσο όρο της χώρας, συγκρινόμενο δε με το κοινοτικό μέσο κατά κεφαλή εισόδημα δεν ξεπερνά το 50% αυτού του εισοδήματος. Από πλευράς φυσικού περιβάλλοντος η περιοχή είναι αρκετά υποβαθμισμένη ως συνέπεια της έλλειψης ολοκληρωμένης προστασίας του Αιγάλεω -

Ποικίλου όρους, της λειτουργίας του μοναδικού ΧΥΤΑ για όλη την περιφέρεια Αττικής στα όριά της, της μη διευθέτησης των ρεμάτων και ταυτόχρονης μόλυνσης πολλών από αυτά, της εγκατάλειψης κρίσιμων πνευμόνων όπως το Πάρκο Αντ. Τρίψης, κ.ά. Πολεοδομικά η περιοχή είναι κορεσμένη. Η κατοικία αποτελεί τη βασική χρήση και καταγράφεται στο σύνολο σχεδόν του αστικού ιστού. Οι χώροι όπου είναι εγκατεστημένες χρήσεις μεταποίησης, εμπορίου, διοίκησης, υπηρεσιών, αναψυχής και λοιπών παραγωγικών δραστηριοτήτων είναι ουσιαστικά ενσωματωμένοι στον ιστό της κατοικίας.

Τα προηγούμενα αναλύονται σε μια σειρά μελετών και αναπτυξιακών σχεδίων που έχει εκπονήσει ο ΑΣΔΑ. Παρουσιάζονται στη συνέχεια ορισμένες εκτιμήσεις για τη χωροταξική διάρθρωση της περιοχής της Δυτικής Αθήνας (τάσεις - μειονεκτήματα, ευκαιρίες - πλεονεκτήματα), που αντλήθηκαν από το ΕΑΠΔΑ και το ΠΚΣΑ με επικαιροποίηση σημείων τους στη βάση νέων στοιχείων που προέκυψαν στο εν τω μεταξύ διάστημα:

- Η παραδοσιακή βαριά υποβάθμιση της περιοχής ως οικιστικής ζώνης εργατικών βιομηχανικών στρωμάτων και περιοχή υποδοχής διαδοχικών κυμάτων εξωτερικής και εσωτερικής μετανάστευσης, αν και μεσολάβησε ο σεισμός του 1999 που αποτέλεσε έναν παράγοντα σοβαρής ανασχεσης, σταδιακά αίρεται. Ταυτόχρονα όμως, το γεγονός αυτό - ο σεισμός, δεν στάθηκε δυνατό να αποτελέσει ένα έναυσμα ανασυγκρότησης σε πολεοδομικό και οικιστικό επίπεδο και με προγράμματα ευρείας κλίμακας στο δημόσιο χώρο και στο οικιστικό απόθεμα και αντίστοιχα χρηματοδοτικά μέσα, η Δυτική Αθήνα να αρχίσει να παρουσιάζει σταδιακά μια νέα εικόνα. Οι πληγές κλείνουν και η Δυτική Αθήνα επανεμφανίζεται όπως ήταν, μετά την αποκατάσταση των σεισμοπλήκτων.
- Ο κυρίαρχος χαρακτήρας του βιομηχανικού εργατικού δυναμικού που από παλιά χαρακτήριζε τους κατοίκους της περιοχής μελέτης, οι οποίοι εργάζονταν στη βιομηχανία – μεταποίηση και τις οικοδομές του Ελαιώνα και του Θριασίου Πεδίου – παρότι η περιοχή εξακολουθεί να υπερέχει στο δευτερογενή τομέα σε σύγκριση με άλλες αναβαθμισμένες περιοχές του Πολεοδομικού Συγκροτήματος – έχει αρχίσει εν τούτοις να μεταλλάσσεται. Τη θέση του παίρνουν οι δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα, με μικρής αλλά και μεγάλης κλίμακας μονάδες εμπορίου κυρίως, και όχι «ευγενείς» κλάδους του τριτογενή, όπως είναι το ασφαλιστικό και πιστωτικό σύστημα, τα ηλεκτρονικά, οι υπηρεσίες υψηλής τεχνολογίας, αλλά και ούτε κτίρια γραφείων και διοίκησης, κ.λ.π. Η περιοχή εξακολουθεί να διατηρεί αξιόλογο παραγωγικό ιστό στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (βιοτεχνίας και επαγγελματικών εργαστηρίων), ο οποίος επλήγη από το σεισμό του 1999, και η αναζωογόνησή του πρέπει να περάσει από διαδικασίες εκσυγχρονισμού και υποστήριξης, καθώς διατηρεί ικανό αριθμό θέσεων απασχόλησης.
- Η βιομηχανική ρύπανση που δημιουργούσε ιδιαίτερα προβλήματα στην περιοχή έχει περιοριστεί κατ' αναλογία της αποβιομηχάνισης, έχει όμως αντικατασταθεί από τη ρύπανση από τα οχήματα.
- Νέα δεδομένα σε αρνητική κατεύθυνση όσον αφορά το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής θα δημιουργηθούν αν εφαρμοστούν οι πολύ πρόσφατες κυβερνητικές αποφάσεις και τα επιχειρηματικά σχέδια για την άμεσα ευρύτερη περιοχή όπως, λειτουργία νέας μονάδας ηλεκτροπαραγωγής στη «ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ», επέκταση των εγκαταστάσεων της «ΠΕΤΡΟΛΑ» στην Ελευσίνα, ίδρυση εμπορικού λιμανιού στο Σκαρामαγκά, κατασκευή μονάδας επεξεργασίας τοξικών αποβλήτων στη Μάνδρα και εγκατάσταση δεξαμενών καυσίμων στη λίμνη Κουμουندούρου.
- Η διάσπαρτη βιομηχανία – βιοτεχνία μέσα στον αστικό ιστό σταδιακά περιορίζεται, ταυτόχρονα δε με τα μέτρα εκσυγχρονισμού και τον προσδιορισμό περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας των υφιστάμενων μονάδων βελτιώνεται σταδιακά η κατάσταση από τη μείξη

ασυμβίβαστων χρήσεων με την κατοικία. Όμως, η διασπορά του χονδρεμπορίου και άλλων οχληρών χρήσεων συνιστά παράγοντα υποβάθμισης σε αρκετές οικιστικές ζώνες.

- Σε κάθε περίπτωση η σταδιακή στροφή προς τις τριτογενείς δραστηριότητες, με έμφαση στο εμπόριο, χονδρεμπόριο, αντιπροσωπείες και πολύ λιγότερο τις υπόλοιπες υπηρεσίες, έχει γίνει εμφανής στο χώρο με την ανάπτυξη και δικτύωση των κεντρικών λειτουργιών με έμφαση στο λιανικό εμπόριο, τις καθημερινές υπηρεσίες, την αναψυχή, κ.λ.π.
- Το βόρειο τμήμα εξακολουθεί να αποτελεί υποδοχέα προσέλκυσης μεταναστών. Υπάρχουν ωστόσο περιοχές σε ορισμένους Δήμους που προσελκύουν νέα μεσαία εισοδηματικά στρώματα, τα οποία είτε αρχίζουν να δημιουργούνται στην περιοχή και τα οποία συγκρατούνται, είτε έρχονται από άλλες περιοχές.
- Οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες είναι σαφώς εγγεγραμμένες στο χώρο και μπορούν να εντοπισθούν σε:
 - ° Άξονες υπερτοπικής ανάπτυξης εξωγενείς, σε σχέση με την περιοχή και τις κοινωνικές και οικονομικές της δυνατότητες, σε λεωφόρους όπως η Κηφισού, που καθώς αποβιομηχανοποιούνται αποκτούν όλα τα χαρακτηριστικά δυναμικής ανάπτυξης στη βάση προτύπων των υπόλοιπων οδικών αξόνων της Μητροπολιτικής Αθήνας. Στους άξονες αυτούς περιλαμβάνονται και οι υπόλοιποι μεγάλης κυκλοφορίας οδικοί άξονες και ιδιαίτερα η Λεωφόρος Αθηνών – δυτική πύλη της Μητροπολιτικής Αθήνας, αλλά και η Αττική οδός, η οποία θα επιφέρει σημαντικούς χωρικούς μετασχηματισμούς τόσο κατά μήκος της, όσο και κυρίως στους ανισόπεδους κόμβους της και στους οδικούς άξονες οι οποίοι καταλήγουν σε κόμβους της Αττικής οδού, όπως οι άξονες Φυλής και Δημοκρατίας.
 - ° Άξονες ανάπτυξης ενδογενείς, όπως είναι η Θηβών, η Δημοκρατίας που ξεκινάει από τις Αχαρνές και καταλήγει στους Αγίους Αναργύρους. Στους άξονες αυτούς συγκεντρώνονται υπηρεσίες (εμπόριο, χονδρεμπόριο, διοίκηση, γραφεία) εξυπηρέτησης τοπικής και υπερτοπικής κλίμακας – επιρροής όμορων δήμων.
 - ° Τα μέτωπα που βρίσκονται πίσω από όλους αυτούς τους άξονες ανάπτυξης, που κατά κανόνα είναι υποβαθμισμένα, όπως ο Ελαιώνας, οι παρακρηφίσιες ζώνες γενικότερα (βιομηχανικές και κατοικίας), αλλά και οι ζώνες κατοικίας των Τσιγγάνων κατά μήκος της Αττικής Οδού στο βόρειο τμήμα του Ζεφυρίου, που χαρακτηρίζονται από χωρική και κοινωνική απομόνωση.
 - ° Υποβαθμισμένες περιοχές με βιομηχανικές δραστηριότητες, οι οποίες είτε είναι ενεργές και η υποβάθμισή τους είναι απόρροια της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος και της ρύπανσης, είτε είναι πλέον ανενεργές εν όψει οικονομικών και χωρικών μετασχηματισμών. Ο Ελαιώνας δεν κατατάσσεται με αμιγή τρόπο στη μια από τις δύο κατηγορίες. Περιλαμβάνει ζώνες και των δύο μορφών και εν δυνάμει θα αποτελέσει σύντομα μια περιοχή σοβαρών οικονομικών παρεμβάσεων και χωρικών μετασχηματισμών, ελάχιστα με την αξιοποίηση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, και κυρίως με την αναθεώρησή του, καθώς, όλη αυτή η περιοχή βρίσκεται πλησίον των μητροπολιτικών περιοχών της Αθήνας και του Πειραιά.
Ήδη οι εξελίξεις στην περιοχή του Ελαιώνα είναι ταχύτατες και κινούνται στην αρνητική κατεύθυνση της τσιμεντοποίησης. Με εφιαλτήριο την ανέγερση των νέων αθλητικών εγκαταστάσεων της ΠΑΕ ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ σε περιοχή του Δήμου Αθηναίων, αναθεωρείται το ισχύον θεσμικό πλαίσιο οδηγώντας στην προσθήκη χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων για επιχειρηματικές δραστηριότητες εκεί όπου η Αθήνα απέθετε τις τελευταίες ελπίδες της για την περιβαλλοντική αναβάθμισή της.
 - ° Τους πόλους αναπλάσεων και ανάπτυξης μητροπολιτικής εμβέλειας όπως είναι τα ΤΕΙ, τα Πάρκα, το συνεχώς αξιοποιούμενο Ποικίλο Όρος, τα Νοσοκομεία. Δομικές παρεμβάσεις και αναπλάσεις κυρίως σε χώρους αναψυχής και πολιτισμού μέσα στον

- Υποβαθμισμένες περιοχές κατοικίας συχνά στις άμεσα περιβάλλουσες περιοχές των προαναφερθέντων πόλων, κυρίως των παλαιών οικιστικών περιοχών ή των θυλάκων προσέλευσης οικονομικών μεταναστών, με ελάχιστο εξοπλισμό κοινωνικής υποδομής, Κοινόχρηστους Χώρους και υψηλούς δείκτες πυκνοκατοίκησης με χαμηλή ποιότητα κτιρίων. Η ύπαρξη υπερτοπικής ή/και μητροπολιτικής σημασίας πόλων κοινωνικής υποδομής δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη υποδομή επίπεδου τοπικής εξυπηρέτησης.
 - Νέες περιοχές των πιο πρόσφατων επεκτάσεων ιδιαίτερα προς τον ορεινό όγκο, που προσελκύουν τα υψηλότερα εισοδήματα, και χαρακτηρίζονται από σχετικά αναβαθμισμένο οικιστικό περιβάλλον, με σχετική, αλλά συχνά όχι επαρκή κοινωνική υποδομή και πράσινο τοπικής εξυπηρέτησης, πάντως όμως σαφώς καλύτερη από τις παλιές οικιστικές ζώνες.
- Η γεωγραφική – χωρική απομόνωση της περιοχής μελέτης που προκαλούσε έντονα φαινόμενα κοινωνικής απομόνωσης, αίρεται σε μια προοπτική με τις επεκτάσεις του Μετρό, την ανάπτυξη του προαστιακού τρένου και τη διέξοδο που δημιουργείται προς τον εξωτερικό οδικό δακτύλιο της Αττικής (Αττική Οδός). Όμως, το εσωτερικό οδικό δίκτυο παραμένει χωρίς ιεράρχηση, ανεπαρκή γεωμετρικά χαρακτηριστικά, κακή ποιότητα κατασκευής και συντήρησης και δυσχεραίνει τις προσπάθειες αναβάθμισης του δημόσιου χώρου. Επίσης είναι σχεδόν παντελής η έλλειψη χώρων στάθμευσης, καθώς και δικτύων πεζοδρόμων, όπως επίσης και επαρκών αντιπλημμυρικών έργων σε πολλές οικιστικές περιοχές.
 - Τα μεγάλα έργα υποδομών – μεταφορών, καθώς και τα ολυμπιακά έργα μέσα στην περιοχή ή σε άμεση αλληλοσυσχέτιση με την ευρύτερη ζώνη του Δυτικού Λεκανοπεδίου που την περιβάλλει, παρέχουν ευκαιρίες δυναμικής προσέλευσης επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα μέσα από κατάλληλες παρεμβάσεις στο χώρο που δημιουργούν ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον. Οι ευκαιρίες αυτές δεν αρκούν από μόνες τους για μια συνολική αναβάθμιση της Δυτικής Αθήνας, όμως αποτελούν κρίκους αναζωογόνησης της περιοχής, εφόσον συνοδεύονται με τις κατάλληλες δράσεις και παρεμβάσεις στο εσωτερικό της περιοχής, προκειμένου να εξισορροπηθούν οι ανισότητες στο χώρο και να διασφαλιστεί μια μεγαλύτερη πολυκεντρικότητα και δικτύωση των κεντρικών λειτουργιών με αναβάθμιση του δημόσιου χώρου, του κοινωνικού εξοπλισμού, του κτηριακού αποθέματος, της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας, ιδιαίτερα δε με ενοποίηση των ελεύθερων χώρων και με αύξηση του πρασίνου.
 - Η ανορθολογική διοικητική οργάνωση της Δυτικής Αθήνας πρέπει να αντικατασταθεί από μια νέα προσέγγιση ολοκληρωμένου σχεδιασμού και διαχείρισης του χώρου της, στο πλαίσιο κατάλληλων διοικητικών και αυτοδιοικητικών δομών και σχημάτων διαδημοτικής συνεργασίας και ανάπτυξης, που να αναδεικνύουν το δημοκρατικό προγραμματισμό και να υλοποιούν τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές για μια μεγάλη χωροταξική ενότητα, οργανικό και αναπόσπαστο τμήμα της μητροπολιτικής περιοχής της Αθήνας.

2.2. ΦΥΣΙΚΟ – ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

2.2.1. Φυσικό περιβάλλον

A. Αιγάλεω όρος

Από τα 7005 Ha που καταλαμβάνει η διοικητική περιφέρεια των Δήμων που αποτελούν τον ΑΣΔΑ, τα 1710 Ha (24,5%), βρίσκονται εκτός του πολεοδομικού ιστού, στο **Αιγάλεω όρος**.

Η οροσειρά του Αιγάλεω είναι μια επιμήκης οροσειρά ιδιαίτερα εκτεταμένη με έκταση της τάξης των 45.000 στρεμμάτων και με υψηλότερες οροσειρές τον Κορυδαλλό (468 μέτρα) και τη Ζαχαρίτσα (453 μέτρα). Εκτός από αυτές τις δύο κορυφές, υπάρχει αριθμός κορυφών με μικρότερα υψόμετρα – από 100μ έως 450- με χαρακτηριστικές κορυφές το Δαφνί (418 μ.), τη Βέρδη (366 μ.), το Βορινό (371 μ.).

Ο Αιγάλεως ή το όρος Αιγάλεω υποδιαιρείται σε τρία τμήματα από τους αυχένες του Δαφνίου και του Καματερού:

- Το νότιο τμήμα (Κορυδαλλός) εκτείνεται από τη θάλασσα μέχρι το Χαϊδάρι έχοντας προς νότο τους Δήμους του Πειραιά. Ιδιαίτερα στο τμήμα του που ανήκει στη διοικητική περιφέρεια των Δήμων του Πειραιά εκτός από δραστηριότητες υπερτοπικής εμβέλειας (ΣΜΑ, ΒΙΠΑ Σχιστού, Νέο Κοινό Νεκροταφείο) εντοπίζονται οχλούσες και αυθαίρετες δραστηριότητες (εναπόθεση φωσφογύψου, μάντρες σκραπ, κ.ά.) Η υψηλότερη κορυφή (468μ.) βρίσκεται στο νότιο Αιγάλεω.
- Το μεσαίο τμήμα (Ποικίλο). αργότερα γνωστό και ως Δαφνοβούνι, εκτείνεται από το διάσελο των Άνω Λιοσίων και το Καματερό και καταλήγει στη θάλασσα στο Σκαραμαγκά, με κυριότερες κορυφές το Δαφνί (418 μ.) και τη Ζαχαρίτσα (452 μ.).
- Το βορειότερο τμήμα εκτείνεται από τον Ασπρόπυργο μέχρι την Πάρνηθα και έχει τις κορυφές Πυργάρι (223 μ.), Σκαλιστήρι (207 μ.), Μασούρι (173 μ.) και Ζάστανη (171 μ.). Η περιοχή είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένη λόγω της διασποράς σωρείας χρήσεων με περιβαλλοντικές επιπτώσεις και οχλήσεις στο περιβάλλον (χωματερή Άνω Λιοσίων, Εγκαταστάσεις Ο.Δ.Δ.Υ., στρατόπεδα, διάσπαρτες βιομηχανίες και αυθαίρετα).
- Μεταξύ της Πάρνηθας και του Αιγάλεω υπάρχει ο αυχένας Δέμα (Καματερού) με υψόμετρο 177 μ. και στο Αιγάλεω όρος ο αυχένας του Δαφνίου ή Πυθίου με υψόμετρο 126 μ. που συνδέει το Λεκανοπέδιο με το Θριάσιο Πεδίο.

Η μέση κλίση των φυσικών πρηνών κυμαίνεται από 35% έως 75%. Στην εδαφολογική σύνθεση του Αιγάλεω αφθονούν τα κροκαλοπαγή, ασβεστολιθικά και συμπαγή πετρώματα.

Τη μεταπολεμική περίοδο, κατά τη διάρκεια της μεγάλης οικοδομικής δραστηριότητας, σε εκτεταμένα τμήματα του όρους λειτούργησαν περισσότερες από 20 λατομικές επιχειρήσεις με πολλά μέτωπα εξόρυξης και ασβεστοκάμινα, που πλήγωσαν το βουνό και αλλοίωσαν το φυσικό ανάγλυφο.

Η λατομική δραστηριότητα και οι καταπατήσεις δεν σταμάτησαν ούτε με την κήρυξη του Όρους Αιγάλεω ως **τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους**¹, το 1968, αφού η Απόφαση κήρυξης δεν συνοδεύτηκε και με οριοθέτηση της ζώνης προστασίας.

¹ ΥΑ Υπουργού Προεδρίας Κυβερνήσεως με αριθμ. 22323/23-11-1968 με την οποία κηρύσσονται ως τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους τα όρη Υμητός, Πεντέλη, Πάρνηθα και Αιγάλεω.

Μετά το 1976 η λατομική χρήση απαγορεύτηκε με το Ν. 386/76 και μέχρι το 1979 κλείνουν, το ένα μετά το άλλο, τα λατομεία. Από τότε η αποκατάσταση των λατομικών χώρων και η επανάχρησή τους για κοινωφελείς λειτουργίες αναδεικνύεται σε προτεραιότητα των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Σημαντική χρονιά γι αυτές τις προσπάθειες στάθηκε το 1983, όταν αποφασίζεται από την τότε υπουργό Πολιτισμού Μ. Μερκούρη να δημιουργηθεί στη χοάνη του λατομείου «ΑΙΜΟΣ», στα όρια του Δ. Πετρούπολης, το ένα από τα δύο Θέατρα των «Βράχων», το Θέατρο Πέτρας, χώρος και λειτουργία μητροπολιτικής πλέον εμβέλειας. Ακολούθησαν και άλλοι λατομικοί χώροι στο Περιστέρι, την Πετρούπολη και τον Κορυδαλλό που υποδέχτηκαν χρήσεις εκπαίδευσης, πολιτισμού και αθλητισμού.

Σήμερα, στις προτεραιότητες του ΑΣΔΑ και των αντίστοιχων Δήμων εντάσσονται τα έργα για την Αποκατάσταση και Αξιοποίηση των νταμαριών «Χαμηλοθώρη» και «Μαλατέστα».

Με το ΦΕΚ 683/Β/76, όπως τροποποιήθηκε με την υπ. αριθμ. 2168/2-7-2001 απόφαση Δασαρχείου Αιγάλεω, ορίστηκε κυνηγετικό καταφύγιο άγριας ζωής σε έκταση 27.000 στρεμ. στο Δημόσιο Δάσος Αιγάλεω (Περιοχή: Καματερού – Πετρούπολης – Περιστερίου – Χαϊδαρίου – Κορυδαλλού, Αιγάλεω, και Ασπροπύργου) με όρια:

Ανατολικά: Όρια δημοσίου δάσους Καματερού – Πετρούπολης – Περιστερίου – Χαϊδαρίου

Βόρεια: Περιφερειακή οδός Αιγάλεω – οικισμός Νεόκτιστα Ασπροπύργου – ασφαλτόδρομος έως κορυφή Κασκανδάμι – δασικός δρόμος Ασπροπύργου έως τα όρια του δασαρχείου Πάρνηθας.

Νότια: Όρια δημοσίου δάσους Κορυδαλλού και Αγίας Βαρβάρας.

Δυτικά: Εθν. Οδός Αθηνών Κορίνθου – όρια δημοσίου δάσους οικισμού Αφαίας.

Από το 1978 και μετά, ξεκίνησαν προσπάθειες αναδάσωσης σε μεγάλη κλίμακα από το Υπ. Γεωργίας και σε μικρότερη κλίμακα από τους Δήμους της περιοχής, συλλόγους, κλπ., οι οποίες όμως είχαν περιορισμένη επιτυχία, κυρίως, λόγω των δυσμενών κλιματικών και εδαφικών συνθηκών και της έλλειψης νερού.

Το 1985, η οροσειρά του Αιγάλεω ως ένας αξιοσημείωτος φυσικός και πολιτιστικός πόρος της Ευρύτερης Περιοχής της Αθήνας με μητροπολιτική σημασία, εντάσσεται από το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας στις Ζώνες Προστασίας και Ανάδειξης Ορεινών Όγκων.

Το 1986, οι Δήμοι Πετρούπολης και Καματερού σε συνεργασία με το Υ.ΧΟ.Π. και το Υπουργείο Γεωργίας διαμορφώνουν πρόταση για τη συνολική αξιοποίηση του Ποικίλου.

Το Δεκέμβρη του 1989 ανατίθεται από τον ΑΣΔΑ η μελέτη «Διαμόρφωσης του Ποικίλου Όρους και του Στρατοπέδου Χαϊδαρίου» που αποτέλεσε το πρώτο συνολικό σχέδιο για την αναβάθμιση και την αξιοποίηση του Ποικίλου. Μεταξύ των άλλων προτάσεων, η μελέτη περιλάμβανε και πρόταση για τη « θεσμοθέτηση ΖΟΕ για το σύνολο του βουνού που να περιλαμβάνει απαγόρευση κατάτμησης και χαρακτηρισμό όλης της περιοχής ως δασικής έκτασης».

Αντίστοιχες προτάσεις για την προστασία του όρους και την μετατροπή του σε υπερτοπικό πόλο πρασίνου και αναψυχής περιλάμβαναν και μια σειρά άλλων μελετών που εκπονήθηκαν από τον ΑΣΔΑ όπως, το Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (1991), το Ρυθμιστικό Σχέδιο Δυτικής Αθήνας, το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Δ. Α. (1994-1999), η πρόταση της Δ. Αθήνας για το ΣΠΑ 2000-2006, καθώς και η Μελέτη προστασίας ορεινού όγκου Αιγάλεω του ΟΡΣΑ, το 1997.

Ορόσημο για την προστασία του βουνού αποτέλεσε το άρθρο 21 του Ν.2742/07-10-99, με βάση το οποίο καθορίζονται όρια ζωνών προστασίας καθώς και οι χρήσεις και οι όροι δόμησης σε αυτές τις ζώνες. Επίσης καθορίστηκαν ειδικές χρήσεις και όροι δόμησης ζωνών στην περιφέρεια του ορεινού όγκου.

Με τον Ν. 2742/1999 (άρθρο 21) καθορίζονται για πρώτη φορά τα όρια, οι χρήσεις γης και οι όροι δόμησης του Όρους Αιγάλεω. Ο χώρος του Αιγάλεω που ρυθμίζεται με αυτόν το νόμο βρίσκεται στην εκτός σχεδίου περιοχή των Δήμων Περάματος, Κερασινίου, Νίκαιας, Κορυδαλλού, Αγίας Βαρβάρας, Χαϊδαρίου, Περιστερίου, Πετρούπολης, Ιλίου, Καματερού, Άνω Λιοσίων, Φυλής και Ασπροπύργου.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Νόμου μέσα στα όρια του ορεινού όγκου προσδιορίζονται ζώνες προστασίας με στοιχεία Α, Α1, Β, Γ, Δ και Ζ (Ζ1, Ζ2, Ζ3), καθώς και ζώνες ειδικών χρήσεων με στοιχεία Ε, Ε1, Ε2, Ε3 και Ε4.

Ζώνες Προστασίας

Ζώνη Α: Η ζώνη αυτή καθορίζεται ως **περιοχή απόλυτης προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος**, στην οποία επιτρέπεται μόνο η εγκατάσταση υπαίθριων ή ημι - υπαίθριων καθιστικών (περίπτερα αναψυχής).

Ζώνη Β: Η ζώνη αυτή καθορίζεται ως **περιοχή περιαστικού πάρκου** με λειτουργίες αναψυχής, αθλητισμού, ελεύθερου και οργανωμένου πρασίνου και πολιτιστικών εκδηλώσεων. Στην παραπάνω ζώνη επιτρέπεται η ανέγερση κτιρίων αναψυκτηρίων, καφενείων, εστιατορίων, πολιτιστικών χρήσεων, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και μικρών αθλητικών εγκαταστάσεων.

Η χωροθέτηση των κτιρίων πραγματοποιείται μετά από έγκριση του ΟΡΣΑ μετά και γνώμη του Υπουργείου Γεωργίας.

Ως κατηγορία χρήσεων περιαστικής αναψυχής, πολιτισμού, αθλητισμού και πράσινου προσφέρεται σε πολλαπλά σημεία του άμεσου περιαστικού χώρου των Δήμων Κορυδαλλού, Αγίας Βαρβάρας, Περιστερίου, Πετρούπολης, Ιλίου για σχεδιασμό και χωροθέτηση κατόπιν ειδικών μελετών περιαστικών λειτουργιών οι οποίες σε συνάρτηση με τις εισόδους – πύλες από και προς τον ορεινό όγκο μπορούν να ενταχθούν στο Ενιαίο Δίκτυο πρασίνου και κεντρικών λειτουργιών του αστικού και του περιαστικού χώρου της Δυτικής Αθήνας.

Ζώνη Γ: Η ζώνη αυτή καθορίζεται ως **περιοχή προστασίας γεωργικής γης**.

Ζώνη Δ: Η ζώνη αυτή καθορίζεται ως **περιοχή του περιαστικού πάρκου της βορειοδυτικής πύλης της Αθήνας** με λειτουργίες αναψυχής, παιδικής αναψυχής, αθλητισμού, ελεύθερου πρασίνου και πολιτιστικών εκδηλώσεων. Στη ζώνη αυτή επιτρέπεται η ανέγερση αναψυκτηρίων, καφενείων, εστιατορίων, μικρών αθλητικών εγκαταστάσεων, κτιρίων πολιτιστικών χρήσεων και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, καθώς και εγκαταστάσεις ζωολογικού κήπου. Επίσης επιτρέπονται οι διαμορφώσεις του χώρου με αισθητικές επεμβάσεις που διευκολύνουν τη δημιουργία αδιάκοπης πορείας σύνδεσης του αστικού χώρου του Λεκανοπεδίου με το Ποικίλο Όρος και στη συνέχεια με την Πάρνηθα.

Οι εγκαταστάσεις αυτές χωροθετούνται ύστερα από ειδική μελέτη που εγκρίνεται από τον ΟΡΣΑ μετά από γνώμη του Υπουργείου Γεωργίας.

Η παραπάνω ζώνη επίσης συνιστά ευκαιρία μητροπολιτικής παρέμβασης για τη ΒΔ Πύλη του ΠΣΠ και της Δυτικής Αθήνας και εντάσσεται εν δυνάμει στο Ενιαίο Δίκτυο.

Ζώνη Ζ: Η ζώνη αυτή καθορίζεται ως **περιοχή του περιαστικού πάρκου της Δυτικής Πύλης της Αθήνας** και περιλαμβάνει τρεις υποζώνες Ζ1, Ζ2 και Ζ3, ως εξής:

Υποζώνη Ζ1: Η ζώνη αυτή καθορίζεται ως **περιοχή περιαστικού πάρκου** με λειτουργίες αναψυχής, υπαίθριων πολιτιστικών εκδηλώσεων, ελεύθερου πρασίνου, εκπαιδευτικών κατασκηνώσεων χωρίς μόνιμες εγκαταστάσεις και χώρων αθλοπαιδιών μικρής κλίμακας, στην

οποία επιτρέπεται η ανέγερση περιπτέρων αναψυχής, περιπτέρων ιστορικής και περιβαλλοντικής ενημέρωσης για την περιοχή, καθώς και αναψυκτήρια.

Υποζώνη Ζ2: Η ζώνη αυτή καθορίζεται ως **περιοχή οργανωμένων τουριστικών κατασκηνώσεων** και επιτρέπονται οι εντελώς απαραίτητες εγκαταστάσεις για τη λειτουργία τους σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ΕΟΤ.

Υποζώνη Ζ3: Η ζώνη αυτή καθορίζεται ως **περιοχή Διομήδειου Βοτανικού Κήπου** μέσα στην οποία επιτρέπεται η ανέγερση θερμοκηπίων, εργαστηρίων, χώρων ερευνών, μικρή ανταγορά, καθώς και συμπληρωματικές εγκαταστάσεις υποστηρικτικού χαρακτήρα.

Οι εγκαταστάσεις που επιτρέπονται στις υποζώνες Ζ1 και Ζ3 χωροθετούνται ύστερα από ειδική μελέτη που εγκρίνεται από τον ΟΡΣΑ μετά από γνώμη του Υπουργείου Γεωργίας.

Η ζώνη Ζ επίσης συνιστά μητροπολιτικού χαρακτήρα παρέμβαση όχι μόνο για τη Δυτική Αθήνα, αλλά συνολικά για το ΠΣΠ.

Ζώνες Ειδικών Χρήσεων

Όσες αφορούν τη Δυτική Αθήνα εμπίπτουν στα διοικητικά όρια του Δήμου Πετρούπολης ως **Ζώνη Ε1** για το Νεκροταφείο Πετρούπολης.

Επίσης καθορίζεται ως **Ζώνη Η** σε περιοχή των Δήμων Κορυδαλλού και Νίκαιας ως **περιοχή ήπιας ανάπτυξης πρώτης κατοικίας** με πυκνότητα που δεν θα υπερβαίνει τα 60 άτομα ανά Ηα.

Με τις παραπάνω ρυθμίσεις των χρήσεων γης στον ορεινό όγκο του Αιγάλεω:

- Διασφαλίζεται το καθεστώς δόμησης και προστασίας μιας περιβαλλοντικά ευαίσθητης περιοχής, η οποία ταυτόχρονα προσφέρεται ως περιοχή διεξόδου των κατοίκων της Δυτικής Αθήνας και συνολικά του ΠΣΠ προς τη φύση και το φυσικό περιβάλλον
- Παρέχονται σχεδιασμένες δυνατότητες δημιουργίας ήπιων πόλων περιαστικής αναψυχής, πολιτισμού, αθλητισμού και πρασίνου.
- Αποδίδεται ειδική έμφαση στις Πύλες Εισόδου, που αποκτούν μητροπολιτικό χαρακτήρα για τη Δυτική Αθήνα και το ΠΣΠ, τέλος δε
- Παρέχεται η δυνατότητα, με τις κατάλληλες διαμορφώσεις και διασυνδέσεις για την εννοποίηση της άμεσης περιαστικής ζώνης σε μια αδιάκοπη πορεία με τον αστικό ιστό.

Στη συνέχεια, ο ΑΣΔΑ μέσω Προγραμματικής Σύμβασης με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και την ΑΝ.ΔΗ.Π. εκπονεί «Ολοκληρωμένο 15ετές Σχέδιο Δράσης στο Αιγάλεω Όρος για την ποιότητα ζωής» με Έργα-Παρεμβάσεις Άμεσης Προτεραιότητας, το οποίο ουδέποτε ενεκρίθη από την Πολιτεία.

Το Σχέδιο χωρίζεται σε 4 φάσεις. Για την περίοδο 2000-2006 οι δράσεις αφορούσαν:

- Την Οικολογική αποκατάσταση, όπου περιλαμβάνονται έργα αναδάσωσης, άρδευσης, διευθέτησης ρεμάτων και αποφυγής πλημμυρών, εμπλουτισμού του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα, λιμνοδεξαμενές και γεωτρήσεις, πυρόσβεση, εμπλουτισμό της πανίδας, δασικό οδικό δίκτυο, καλλιεργητικές φροντίδες.
- Την Αναψυχή-Ελεύθερο χρόνο, όπου περιλαμβάνονται η διαμόρφωση 7 επιπλέον «Πυλών» συνολικής έκτασης 700 στρμ. και πεζόδρομος θέας και θεματικών ενοτήτων μήκους 15 χλμ, από το Πέραμα έως το Καματερό.

Στα πλαίσια του ΣΠΑ 2000-2006, είχε προταθεί από τον ΑΣΔΑ:

- αποκατάσταση ανενεργών λατομείων 600 στρεμ.
- αποκατάσταση αξιοποίηση ορεινού όγκου – περιαστικό δάσος σε 20000 στρεμ.

Στο πλαίσιο του ολοκληρωμένου σχεδιασμού που διέθετε και με την αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων που πετύχαινε να εξασφαλίσει, ξεκίνησε η συστηματική προσπάθεια του

ΑΣΔΑ με αναδασώσεις και αναπλάσεις υποβαθμισμένων και εγκαταλειμμένων χώρων σε χώρους άθλησης, αναψυχής, πολιτισμού, κλπ. Οι αναδασώσεις των τελευταίων χρόνων υπήρξαν πιο επιτυχημένες από ότι στο παρελθόν, δεδομένου ότι εξασφαλίστηκε η άρδευση, η πυροπροστασία και η ειδική παρακολούθηση και φροντίδα των αναδασωμένων εκτάσεων που ξεπέρασαν τα 5000 από τα συνολικά 45000 του όρους Αιγάλεω.

Σήμερα έχουν ήδη διαμορφωθεί 8 είσοδοι με χώρους αναψυχής, άθλησης, περιπάτου: Πάρκο Νεολαίας στο Χαιδάρι, Πάρκο Φοίνικα στο Περιστέρι, Άσος Δαφνίου στο Χαιδάρι, Είσοδος Καματερού, Πάρκο Προφήτη Ηλία στο Ίλιον, Είσοδος Αγ.Βαρβάρας, Πάρκο Αγ.Δημητρίου (Ηλεκτρογεννήτρια) στην Πετρούπολη, Αθλητικό Πάρκο Γρηγορίου στην Πετρούπολη.

Επίσης, εξελίσσεται ένα εκτεταμένο πρόγραμμα με χρηματοδότηση, επίβλεψη ή/και αυτεπιστασία του ΑΣΔΑ που περιλαμβάνει 18 έργα καθαρισμού και αποψιλώσεων, αντιπυρικής προστασίας στο πλαίσιο της οποίας εγκαταστάθηκε πιλοτικά υπερσύγχρονο Σύστημα Τηλεανίχνευσης Πυρκαγιών, αντιπλημμυρικής προστασίας, αποκατάστασης δασικής βλάστησης και φυτεύσεων, συντήρησης και βελτίωσης του δασικού οδικού δικτύου.

Παρά το νομικό καθεστώς προστασίας του Αιγάλεω και τις μεγάλες προσπάθειες των Δήμων και του ΑΣΔΑ, αρκετά παλαιά προβλήματα εξακολουθούν να παραμένουν, ενώ εμφανίζονται και νέα, που δεν είναι παρά ανακύκλωση παλαιότερων καταστάσεων που διατηρούνται με ευθύνη της κεντρικής διακυβέρνησης. Το σοβαρότερο είναι η διεκδίκηση από την Ιερά Μητρόπολη Λαμίας μεγάλων εκτάσεων του Ποικίλου, αλλά και περιοχών εντός σχεδίου πόλης, στα όρια των Δήμων Περιστερίου και Πετρούπολης εμβαδού 6500 στρ. με τίτλους πριν από τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους. Μετά από κινητοποιήσεις των κατοίκων, ευρεία δημοσιοποίηση του θέματος και συνεχή πίεση ανακλήθηκε η απόφαση του 2004 για παραχώρηση μεγάλου τμήματος της διεκδικούμενης περιοχής στην Ι.Μ. Λαμίας. Όμως, η παθητικότητα και οι καθυστερήσεις στη συγκροτημένη αντίδραση του Δημοσίου αφήνουν τα περιθώρια στους διεκδικητές να προχωρήσουν σε νέες επιθετικές ενέργειες σφετερισμού δασικής γης και δημόσιας περιουσίας.

Επίσης, σε περιοχές στις παρυφές του βουνού προς τον αστικό ιστό καταγράφονται διεκδικήσεις εκτάσεων από ιδιώτες καθώς και αυθαίρετη δόμηση έστω μικρής έντασης.

Επειδή,

- μετά και τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2007 στην Πάρνηθα, δεν υπάρχει το ελάχιστο περιθώριο για τσιμεντοποίηση των εναπομεινάντων ελεύθερων χώρων της Αττικής,
- οι περιαστικοί χώροι στο Αιγάλεω όρος αποτελούν έναν από τους εν δυνάμει πόλους της βιώσιμης ανάπτυξης της Δυτικής Αθήνας,

το κρίσιμο ζήτημα για όλη τη δυτική περιοχή του Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας έγκειται στην εξασφάλιση και θεσμική κατοχύρωση του δημόσιου χαρακτήρα όλων των εκτάσεων στις παρυφές και στον κύριο όγκο του Αιγάλεω με την ψήφιση άμεσα Νομοθετικής ρύθμισης, με στόχο την απρόσκοπτη και έγκαιρη υλοποίηση παρεμβάσεων προστασίας και οικολογικής ανασυγκρότησης.

B. Υδάτινοι πόροι

Σημαντικά στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής αποτελούν τα υπόγεια και επιφανειακά ύδατα (ο Κηφισός, τα ρέματα, ο κόλπος Έλευσινας και η λίμνη Κουμουندούρου).

Ο καρστικός **υδροφορέας** του Αιγάλεω όρους αναπτύσσεται σε καρστικούς, ασβεστολιθικούς κυρίως, σχηματισμούς. Ο υδροφορέας αυτός τροφοδοτείται μόνο από τις βροχοπτώσεις. Το χαρακτηριστικό αυτό χρειάζεται να ληφθεί σοβαρά υπόψη σε συνδυασμό με το γενικότερο φαινόμενο της μείωσης των βροχοπτώσεων που επιτείνεται στην περιοχή λόγω κλιματικών συνθηκών, αλλά και καταστροφών όπως οι πυρκαγιές στην Πάρνηθα.

Η γενική κατεύθυνση υπόγειας ροής είναι νοτιοδυτικά. Μέρος των υπόγειων νερών απορρέουν προς τη θάλασσα ενώ οι κύριες ποσότητες τροφοδοτούν νοτιότερα τμήματα του Αιγάλεω όρους.

Με δεδομένα τα παραπάνω, απαιτείται ο σχεδιασμός και υλοποίηση ενεργειών για τη βέλτιστη διαχείριση των υπόγειων υδάτων, τη βελτίωση της ποιότητάς τους και τον εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα. Τα έργα αυτά έχουν άμεση αλληλεξάρτηση ως προς τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα με τα έργα για την προστασία και οικολογική αναβάθμιση του Αιγάλεω, την προστασία των ρεμάτων, την αντιπλημμυρική προστασία του αστικού ιστού, αλλά και την αντιμετώπιση πλευρών της επιδείνωσης των κλιματικών δεδομένων της περιοχής.

Η περιοχή της Δυτικής Αθήνας βρίσκεται νοτιότερα από τις υπώρειες της Πάρνηθας. Υπάρχει ένα πλήθος **ρεμάτων** τα οποία έχουν τις λεκάνες απορροής τους στις πλαγιές της Πάρνηθας, των οποίων η δασοκάλυψη καταστράφηκε από την πυρκαγιά του 2007, διασχίζουν τμήματα της Δυτικής Αθήνας και εκβάλουν στον Κηφισό. Όλα αυτά τα ρέματα παρουσιάζουν ροή μόνο το χειμώνα, μετά από βροχοπτώσεις. Επίσης, από τις πλαγιές του Αιγάλεω ρέουν περίπου 20 ρέματα.

Το μεγάλο ρέμα της Εσχατιάς και τα μικρότερα της Πικροδάφνης και Ευπυρίδων έχουν χαρακτηριστεί «ως ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος» με την υπ' αριθμ. 9173/1642/3-3-1993 Απόφαση Υπ. ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (ΦΕΚ 281/Δ/23-3-1993). Η ολοκλήρωση της διευθέτησης και προστασίας τους προβλέπεται ως ένα από τα κύρια έργα του Ε.Π.ΠΕΡ. για την Αττική, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ.

Ζητήματα εξακολουθούν να εντοπίζονται με ρέματα που εισέρχονται στον αστικό ιστό και δεν έχουν διευθετηθεί κυρίως στο Καματερό καθώς και σε τμήμα της Πετρούπολης. Τα ανοιχτά αυτά ρέματα εκτός από προβλήματα πλημμυρών δημιουργούν εστίες αισθητικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης λόγω της διαλείπουσας ροής τους και της συγκέντρωσης απορριμμάτων.

Ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα για την προστασία των ρεμάτων στα τμήματά τους που ρέουν στον ορεινό όγκο με παράλληλη αξιοποίηση των υδάτων τους για άρδευση, εμπλουτισμό του υδροφορέα αλλά και προστασία των αστικών περιοχών από πλημμύρες, αναμένονται από την υλοποίηση δύο έργων που σχεδιάζει να εκτελέσει ο ΑΣΔΑ: «Διευθέτηση ρεμάτων και κατασκευή μικρών χωμάτων φραγμάτων και λιμνοδεξαμενών για την αντιπλημμυρική θωράκιση πεδινών περιοχών της Δυτικής Αθήνας, για το όρος Αιγάλεω – Ποικίλο όρος» και «Κατασκευή σκυρόδητων μικροφραγμάτων και μικρών έργων ανάσχεσης της πλημμυρικής απορροής, προστασία πρηνών με κατάλληλα φυτοτεχνικά έργα και προστατευτικές αναδασώσεις».

Προτείνεται επίσης, να διερευνηθεί η δυνατότητα της κατάρτισης προγράμματος φύτευσης των παραρεμάτων ζωνών με κατάλληλα φυτά, π.χ. με τα λεγόμενα «ωφέλιμα» τόσο για τα τμήματα εκτός όσο και για όσα επιλεγεί να παραμείνουν ανοιχτά εντός αστικών περιοχών.

Ο **Κηφισός** ποταμός και οι παραχείμαρροι του, έχουν ζώνη προστασίας στα τμήματά τους που διαρρέουν τις εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές των Δήμων Αχαρνών, Μεταμόρφωσης, Ν. Φιλαδέλφειας, Κηφισιάς, Ν. Ερυθραίας και των Κοινοτήτων Άνοιξης,

Εκάλης και Κρουονερίου. Είναι γνωστό όμως, ότι παρά τα μέτρα προστασίας το οικοσύστημα του Κηφισού και των ρεμάτων που εκβάλλουν σε αυτόν δέχεται συνεχείς επιβαρύνσεις, όπως τα λύματα της ΕΥΔΑΠ στις Αχαρνές, με αποτέλεσμα την μόλυνση του εδάφους και του υδροφόρου μιας σειράς περιοχών της Δυτικής Αθήνας. Έτσι, αν και το μεγαλύτερο τμήμα του Κηφισού που διαρρέει τη Δυτική Αθήνα, έχει διευθετηθεί ως κλειστός αγωγός, εν τούτοις το ζήτημα της μόλυνσής του δεν μπορεί να αφήνει αδιάφορη την περιοχή. Επίσης, πρόβλημα εξακολουθεί να παραμένει ένα ανοιχτό τμήμα του στα όρια του Δήμου Αγίων Αναργύρων.

Στην περιοχή της Δυτικής Αθήνας ανήκει τμήμα του **κόλπου της Ελευσίνας**, που περιλαμβάνει την περιοχή του **Σκαραμαγκά**. Ο κόλπος της Ελευσίνας, επιβαρύνθηκε επί δεκαετίες από βιομηχανικά και αστικά υγρά απόβλητα και λιμενικές δραστηριότητες, καθώς χρησιμοποιήθηκε ως αποδέκτης των αποβλήτων των ναυπηγείων, των διαλυτηρίων πλοίων, των διυλιστηρίων και των άλλων βιομηχανικών μονάδων της περιοχής, των στρατιωτικών εγκαταστάσεων, των λυμάτων των οικισμών. Παράλληλα, υπέστη και συνεχίζει να υφίσταται ρύπανση από την διέλευση των πλοίων και την παραμονή των παροπλισμένων πλοίων.

Τεράστια ζημιά προκλήθηκε στον Κόλπο Ελευσίνας την 20/ετία 1960-1980 με τη διοχέτευση στη θάλασσα ακατέργαστων τοξικών αποβλήτων της Χαλυβουργικής (αμμωνιακό υγρό κωκερίας με φαινόλες και κυάνιο), οργανικού φορτίου (βυνάσσας) δύο οιοπνευματοποιείων (Κρόνος, Βότρυς) και λαδιών των δύο Διυλιστηρίων. Μεγάλη συμβολή είχε επίσης και ο Κεντρικός Αποχετευτικός Αγωγός (Κ.Α.Α.) μιας και είχε υπολογιστεί ότι το 20% των λυμάτων και αποβλήτων απ' αυτόν έφταναν στον κόλπο Ελευσίνας. Ο Κ.Α.Α. από το Νοέμβριο του 1994 δεν εκβάλλει στο Κερατσίνι αλλά με άλλο αγωγό τα υγρά στέλνονται στην Ψυτάλλεια για πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο καθαρισμό.

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν ότι ήδη από τη δεκαετία του '60, οι ακτές και η θαλάσσια περιοχή του Σκαραμαγκά υποβαθμίστηκαν και έγιναν ακατάλληλες για χρήσεις κολύμβησης, αλιείας και αναψυχής, ενώ μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '80, η καταστροφή ήταν σχεδόν ολοκληρωτική:

- το θαλάσσιο οικοσύστημα είχε καταρρεύσει ως αποτέλεσμα της έλλειψης οξυγόνου, της συγκέντρωσης χημικών και τοξικών (βαρέα μέταλλα, χλωριωμένοι υδρογονάνθρακες, φαινόλες, κυανιούχα, υδρόθειο, αμμωνία κλπ), της απονέκρωσης του βυθού λόγω της δημιουργίας στρώματος θρεπτικής λάσπης, του ευτροφισμού (από νιτρικά και φωσφορικά άλατα)
- οι ανώτεροι φυτικοί και ζωικοί οργανισμοί μειώθηκαν ή και εξαφανίστηκαν κατά περιοχές και εποχές, το πλαγκτόν αυξήθηκε, η διαύγεια μειώθηκε σε επίπεδα κάτω και των 5 μέτρων κατά περιοχές
- η θάλασσα ήταν σκοτεινή, με επιπλέοντα σκουπίδια και ελαιώδεις κηλίδες.

Ανάλογη καταστροφή είχε υποστεί και η παραθαλάσσια λίμνη **Κουμουνδούρου**, η οποία μετατράπηκε σε αποδέκτη λαδιών και πετρελαίων. Η ρύπανση της λίμνης Κουμουνδούρου οφειλόταν κυρίως σε πετρελαιοειδή από τις διαρροές των δεξαμενών των ΕΛ.Δ.Α. και της παρακείμενης στρατιωτικής μονάδας. Στη συνέχεια η λίμνη αποτελούσε πηγή ρύπανσης της θάλασσας.

Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση παρουσίαζε σημεία βελτίωσης ως αποτέλεσμα της λειτουργίας των εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων για τα αστικά αλλά και τα βιομηχανικά απόβλητα, καθώς και των νέων νομοθετικών ρυθμίσεων και κανονισμών και των κοινοτικών οδηγιών για την επεξεργασία και διάθεση των αποβλήτων και την προστασία των υδατικών πόρων.

Όμως, οι πρόσφατες κυβερνητικές αποφάσεις για τη δημιουργία και λειτουργία εμπορικού λιμανιού στο Σκαρμαγκά και δεξαμενών καυσίμων στην περιοχή της λίμνης έρχονται να γυρίσουν την κατάσταση πολλά χρόνια πίσω, να αφαιρέσουν το «σχεδόν» και να οδηγηθεί η περιοχή στο «ολοκληρωτική» καταστροφή. Οι Δήμοι της Δυτικής Αθήνας και Αττικής έχουν πλέον να αντιπαλέψουν ένα ακόμη σχέδιο επιδείνωσης, ενώ οι προσπάθειες τόσο των ιδίων όσο και της πολιτείας κυρίως, θα έπρεπε να επικεντρωνόντουσαν στην έστω και μερική αναστροφή των οξύτατων περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής με δράσεις για: -τον αποτελεσματικό έλεγχο των βιομηχανιών και των πλοίων ως προς τα απόβλητά τους, -την πρόληψη ατυχημάτων διαρροής πετρελαιοειδών, -την απορρύπανση του βυθού, την ανόρθωση του θαλάσσιου οικοσυστήματος, την κατά το δυνατό αισθητική και περιβαλλοντική αναβάθμιση του θαλάσσιου μετώπου, -την απορρύπανση της λίμνης Κουμουندούρου και την αναβάθμιση της περιβάλλουσας περιοχής..

Γ. Ατμόσφαιρα

Οι **βιοκλιματικές συνθήκες** που επικρατούν στην περιοχή της Δυτικής Αθήνας δεν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές. Πρέπει να σημειωθεί ότι δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία δημιουργούνται όταν πολύ υψηλές θερμοκρασίες, συνδυάζονται με υψηλές τιμές σχετικής υγρασίας. Τότε η αισθητή θερμοκρασία είναι υψηλή, η ατμόσφαιρα είναι πνιγηρή και δημιουργείται αίσθημα δυσφορίας στους ανθρώπους ενώ δημιουργούνται και κίνδυνοι για τα άτομα των ομάδων υψηλού κινδύνου (ηλικιωμένοι, βρέφη, καρδιοπαθείς, ασθματικοί κλπ).

Η **ατμοσφαιρική ρύπανση** στην Δυτική Αθήνα παραμένει ακόμη υψηλή. Ως σημαντικότερος παραγωγός ατμοσφαιρικών ρύπων αξιολογείται η κυκλοφοριακή φόρτιση. Την περιοχή διασχίζουν σημαντικές αρτηρίες (Κηφισού, Αθηνών, Θηβών, Φυλής, Ιερά Οδός, κλπ) με κυκλοφορία και βαρέων οχημάτων. Η εξάρτηση από υπερτοπικές κοινωνικές και διοικητικές λειτουργίες, η συγκέντρωση εμπορίου, υπηρεσιών και βιομηχανίας κατά μήκος των τοπικών και υπερτοπικών οδικών αξόνων και οι προβληματικές συγκοινωνιακές ρυθμίσεις και συνδέσεις επέτειναν την κυκλοφοριακή φόρτιση και συνεπώς τη ρύπανση. Οι ρύποι που ιδιαίτερα επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα είναι το όζον, τα αιωρούμενα σωματίδια και το βενζόλιο. Ιδιαίτερα το τελευταίο, όπως και άλλοι υδρογονάνθρακες, πιθανόν να επιβαρύνουν ιδιαίτερα την περιοχή δεδομένης της συγκέντρωσης βιομηχανικών – βιοτεχνικών δραστηριοτήτων, που όμως δεν μετρούνται.

Στη Δυτική Αθήνα, η ατμοσφαιρική ρύπανση σε συνδυασμό με την έλλειψη πρασίνου, την απογύμνωση του όρους Αιγάλεω που –λόγω και των πετρωμάτων του- λειτούργησε ως θερμοσυσσωρευτής, την πυκνή δόμηση και την απουσία εδαφών ελεύθερων από υλικά επίστρωσης, επηρέασε τις κλιματικές συνθήκες. Η αύξηση της θερμοκρασίας, συνετέλεσε στην υπερθέρμανση της Δυτικής Αθήνας κατά τη διάρκεια της ημέρας και εξασθένησε την θετική επίδραση του ψυχρού καθοδικού ρεύματος τη νύχτα. Στις ανατολικές πλαγιές του Αιγάλεω, σημειώθηκαν (σε παλαιότερες έρευνες/ μετρήσεις) οι υψηλότερες θερμοκρασίες του λεκανοπεδίου ενώ στις υπόλοιπες περιοχές σημειώνονται θερμοκρασίες αντίστοιχες με του κέντρου της Αθήνας.

Σημαντικά είναι και τα υψηλότερα, σε σχέση με την υπόλοιπη Αττική, επίπεδα υγρασίας που συγκέντρωσε διαχρονικά η περιοχή, σε συνθήκες νότιων και νοτιοδυτικών ανέμων. Το φαινόμενο πιθανότατα οφείλεται στην έλξη και τη μεταφορά αέριων υγρών μαζών προς το γυμνό όρος, στη διεύθυνση αέριων μαζών από τον Κόλπο της Ελευσίνας μέσω των αυχένων Δαφνίου και Πάρνηθας –Ποικίλου. Στην αύξηση της σχετικής υγρασίας και τη δημιουργία

αιχμών, συμβάλλουν οι εκπομπές θερμών υδρατμών –προϊόντων καύσης λόγω της αυξημένης κυκλοφορίας καθώς και της συγκέντρωσης μεταποιητικών δραστηριοτήτων που, παρά την φθίνουσα πορεία, εξακολουθεί να είναι υψηλότερη από τις άλλες περιοχές της Αθήνας.

Με δεδομένους τους παράγοντες που επηρεάζουν δυσμενώς την κατάσταση της ατμόσφαιρας τόσο σε ολόκληρο το λεκανοπέδιο, όσο και τις ιδιαίτερες παραμέτρους της Δυτικής Αθήνας, είναι φανερό ότι απαιτούνται ιδιαίτερα δραστικά μέτρα για την ανάσχεση των φαινομένων. Αντ' αυτού παρατηρείται το τελευταίο διάστημα μια επιθετική πρακτική με θύμα την ιδιαίτερα ευαίσθητη και με περιορισμένες αντοχές ατμόσφαιρα της ευρύτερης περιοχής του δυτικού τμήματος της Αθήνας και της Αττικής. Οι σχεδιασμοί για την εγκατάσταση νέων ιδιαίτερα οχλουσών δραστηριοτήτων όπως, η Μονάδα ηλεκτροπαραγωγής στη ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ, η Μονάδα επεξεργασίας τοξικών αποβλήτων στη Μάνδρα, οι Δεξαμενές καυσίμων στη λίμνη Κουμουνδούρου και η επέκταση των εγκαταστάσεων της ΠΕΤΡΟΛΑ φαλκιδεύουν τις όποιες εξαγγελίες και μέτρα σε θετική κατεύθυνση για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της επιδείνωσης των κλιματικών συνθηκών.

Η παρέμβαση των Δήμων και του ΑΣΔΑ μπορεί και πρέπει να είναι αποτελεσματική με την ανάληψη μιας σειράς πρωτοβουλιών και συγκεκριμένων δράσεων, όπως; - την αξιοποίηση των αρχών για το βιοκλιματικό σχεδιασμό κτιρίων και ελεύθερων χώρων που προέκυψαν από τα προγράμματα SWANS και *Smarthomes*, - την πιλοτική εφαρμογή δράσεων ενεργειακής και βιοκλιματικής αναβάθμισης σε δημόσιες λειτουργίες όπως σχολεία και δημοτικά κτίρια, - την υποστήριξη στην υιοθέτηση εφαρμογών της «πράσινης τεχνολογίας» όπως υβριδικά οχήματα στους δήμους. - τη δημιουργία ενός ενεργειακού και περιβαλλοντικού κινητού σταθμού για τη μέτρηση ρύπων, - τη διερεύνηση των δυνατοτήτων της περιοχής στην αξιοποίηση και εφαρμογή εναλλακτικών πηγών ενέργειας.

Η αντιμετώπιση των σχεδίων για την εγκατάσταση νέων ιδιαίτερα οχλουσών δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Αθήνας, όπως η Μονάδα ηλεκτροπαραγωγής στη ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ, η επέκταση των εγκαταστάσεων της ΠΕΤΡΟΛΑ και άλλες που αναφέρθηκαν προηγούμενα, αποτελεί ικανή και αναγκαία συνθήκη ώστε να μιλάμε για αποτελεσματικότητα των όποιων άλλων δράσεων προτείνονται.

Ο ΑΣΔΑ αντιλαμβανόμενος την κρισιμότητα των θεμάτων αυτών ανέλαβε μια σειρά σημαντικών πρωτοβουλιών για την ενημέρωση και κινητοποίηση των φορέων και των πολιτών της Δυτικής Αθήνας, όπως ήταν η συγκέντρωση στο Σκαραμαγκά το καλοκαίρι του 2008 και η «Ελευσίνια Πορεία Περιβάλλοντος», τον Οκτώβριο.

2.2.2. Οικιστικό και δομημένο περιβάλλον

Στο πλαίσιο του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος, η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, όσον αφορά στο Οικιστικό και δομημένο περιβάλλον, στηρίζεται βασικά στη μελέτη *Επικαιροποίηση Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Δυτικής Αθήνας*, ενσωματώνοντας τα νέα δεδομένα που έχουν προκύψει στο εν τω μεταξύ διάστημα.

Η σύγχρονη εικόνα της ευρύτερης περιοχής του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας απέκτησε μια δυναμική διαφοροποίησης από τη θεσμοθέτηση του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας το 1985 με το Ν.1515/85, που ισχύει μέχρι σήμερα, την Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης στο πλαίσιο των διατάξεων του Ν. 1337/1983, αλλά και

καθοριστικές χωροταξικές επιλογές που έγιναν στο πλαίσιο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 καθώς και πολιτικο – οικονομικές επιλογές που έγιναν στο πλαίσιο των Β΄ και Γ΄ Κ.Π.Σ.

Οι παραπάνω σταθμοί συνέβαλαν, όπως ήταν επόμενο, και στη μεταβολή του χαρακτήρα της περιοχής της Δυτικής Αθήνας. Αφενός, λόγω του φαινομένου της μείωσης της βιομηχανικής δραστηριότητας (αποβιομηχάνιση) και της μερικής αντικατάστασης των δραστηριοτήτων του δευτερογενή τομέα από νέες δραστηριότητες του τριτογενή. Αφετέρου, λόγω των προγραμμάτων με χρηματοδότηση κυρίως από το Β΄ ΚΠΣ, για την αναβάθμιση των δυτικών υποβαθμισμένων περιοχών του ΠΣΠ στην ανάπτυξη των κοινωνικών και τεχνικών υποδομών και μεγάλων έργων, ο συνδυασμός των οποίων συνέβαλε και συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, αλλά και στη μερική στήριξη ενός νέου ρόλου της περιοχής.

Ο στόχος του ΡΣΑ για «άμβλυνση των ανισοτήτων στην κατανομή του κοινωνικού εξοπλισμού και στην ποιότητα του οικιστικού και φυσικού περιβάλλοντος με ανακατανομή χρήσεων, λειτουργιών και επενδύσεων προς όφελος κυρίως των δυτικών και των λοιπών υποβαθμισμένων περιοχών», λήφθηκε σοβαρά υπόψη, κυρίως κατά το διάστημα της δεύτερης προγραμματικής περιόδου, ως προς τις ανισότητες στην κατανομή του κοινωνικού εξοπλισμού και το οικιστικό περιβάλλον των δυτικών περιοχών, στο βαθμό που πόροι για την κάλυψη αναγκών σε κτίρια εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας, παιδικής μέριμνας, προστασίας ηλικιωμένων, εγκαταστάσεις υγείας, έργα ανάπλασης, κ.ά, στράφηκαν προς τις Δυτικές Περιοχές, αντιμετωπίζοντας πολλά προβλήματα χρόνιας υστέρησης (π.χ. Νοσοκομείο Δυτικής Αθήνας, Δημοτικά κτήρια, ΚΑΠΗ, Σχολεία ΟΣΚ, παιδικοί σταθμοί, παιδικές χαρές, τοπικές αναπλάσεις).

Επισημαίνεται βέβαια ότι δεν καλύφθηκαν όλες οι ελλείψεις, ενώ παρουσιάστηκαν και σύγχρονες ανάγκες. Παλιές ελλείψεις και νέες ανάγκες ελάχιστα αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο της τρίτης προγραμματικής περιόδου. Στο πλαίσιο των διαφορετικών χωρικών και οικονομικών προτεραιοτήτων, με κύρια έκφραση τον προσανατολισμό προς το ανατολικό τμήμα του Π.Σ.Π. και τα Μεσόγεια, η περιοχή της Δυτικής Αθήνας έπαψε να αποτελεί περιοχή προτεραιότητας δημόσιων πόρων. Επιπλέον, λόγω της έμφασης προς την ιδιωτική οικονομία περιορίστηκαν γενικότερα οι πόροι για κοινωνικές δαπάνες. Στο πλαίσιο των παραπάνω αναπροσανατολισμών πολιτικής, ο ρόλος του ΑΣΔΑ και των Δήμων ήταν ιδιαίτερα θετικός και αντιμετώπισε σχετικά αυτά τα αρνητικά αποτελέσματα. Σήμερα αυτός ο ρόλος πρέπει να ενδυναμωθεί περαιτέρω τόσο σε ποσοτικό όσο, κυρίως, σε ποιοτικό επίπεδο.

A. Χωρική δομή

Η χωρική δομή της Δυτικής Αθήνας διαμορφώθηκε διαχρονικά ως απόρροια των ιστορικών, παραγωγικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και λοιπών εξελίξεων μέσα στην περιοχή, σε συσχέτιση με τις χωροταξικές εξελίξεις της Μητροπολιτικής Περιοχής της Αθήνας.

Χαρακτηριστικό του συνόλου της χωρικής ενότητας είναι η πρόσφατη (μεταπολεμικά) σχετικά οικιστική της ανάπτυξη, με ταχύτατους ρυθμούς και εν πολλοίς αυθαίρετη δόμηση, με κατά βάση χαμηλά αρχικά εισοδήματα, με άναρχο τρόπο και χωρίς πρόβλεψη της αναγκαίας τεχνικής και κοινωνικής υποδομής.

Η σταδιακή ένταξη στο Σχέδιο περιοχών πυκνής ή αραιής αυθαίρετης δόμησης, τείνει να αναδιαρθρώσει τον αστικό ιστό. Η αναδιάρθρωση σε συνδυασμό με τη γενικότερη οικιστική ανάπτυξη και την ανάπτυξη κεντρικών υποδομών, όπως το Μετρό και ο Προαστιακός, καθώς και κεντρικών λειτουργιών μετατρέπει την εικόνα και τα χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών.

Θύλακες, ωστόσο, με ιδιαίτερα μειονεκτικά οικιστικά χαρακτηριστικά παραμένουν σε ορισμένους Δήμους σαν αποτέλεσμα της αδράνειας της κεντρικής πολιτείας να επιλύσει τα προβλήματα που αποτελούν τη βάση της υποβάθμισης.

Οι ορεινοί όγκοι της Πάρνηθας και του Αιγάλεω αποτελούν ανελαστικά όρια της οικιστικής ανάπτυξης, ενώ στον ενδιάμεσο ημιορεινό χώρο τους, εκεί που το Λεκανοπέδιο της Αθήνας συναντάται με αυτό του Θριασίου, αναπτύσσονται εν γένει χρήσεις μη οικιστικές και ο αστικός ιστός διακόπτεται. Με τη διέλευση της Αττικής Οδού και του προαστιακού σιδηροδρόμου από το σημείο αυτό, δημιουργείται η ΒΔ Πύλη της Αθήνας, και αναμένεται σημαντική αλλαγή των χρήσεων γης με ζητούμενο την αναβάθμιση της περιοχής.

Στα ανατολικά της περιοχής τα φυσικά και τεχνητά όρια του Κηφισού με τις διακλαδώσεις του και της Εθνικής Οδού Αθηνών - Θεσσαλονίκης ενισχύονται από την ανάπτυξη δραστηριοτήτων χονδρεμπορίου, αποθηκών, εκθέσεων και άλλων κατά μήκος τους. Οι χρήσεις αυτές επεκτείνονται και νοτιότερα, μέχρι την περιοχή του Ελαιώνα, όπου το Περιστερί και το Αιγάλεω καταλήγουν με τις βιομηχανικές τους περιοχές. Σήμερα μάλιστα καταγράφεται εντατικοποίηση της εγκατάστασης χρήσεων μεγάλων μονάδων εμπορίου, όπως πολυκαταστήματα, σε αυτό το τμήμα λόγω και των εξελίξεων στην περιοχή του Ελαιώνα (γήπεδο Παναθηναϊκού και δραστηριότητες που το ακολουθούν, νέες εγκαταστάσεις ΚΤΕΛ, κλπ).

Προς νότιο - δυτικά υπάρχει μια ομοιόμορφη οικιστική συνεχής ζώνη ανάμεσα στο Αιγάλεω – Αγ. Βαρβάρα και Κορυδαλλό - Νίκαια, που δεν είναι όμως αρκετό για να ανατρέψει τις ανεπτυγμένες λειτουργικές σχέσεις ανάμεσα στους δύο πρώτους δήμους με τους βορειότερους και την Αθήνα και στους δύο δεύτερους με τον Πειραιά.

Δομικό χαρακτηριστικό του συνόλου της ενότητας είναι η λεωφόρος Θηβών, η οποία διαπερνά από βορρά προς νότο την περιοχή ως συνδετήριο οδικός άξονας και τόπος γραμμικής ανάπτυξης κεντρικών λειτουργιών διασυνδεόμενων με τα τοπικά κέντρα, τα οποία κατά βάση αναπτύσσονται στο εσωτερικό των Δήμων σε κάθετους προς τη Θηβών οδικούς άξονες. Σημειώνεται ότι η ενδυνάμωση των κέντρων – γραμμικών ή/και πυρηνικών - της περιοχής δεν έχει άρει την ισχυρή ακόμα εξάρτηση από τα μητροπολιτικά κέντρα της Αθήνας κυρίως, αλλά και του Πειραιά, που παραμένουν κυρίαρχα για πλέον εξειδικευμένες αλλά και καθημερινές εξυπηρετήσεις.

Σήμερα, ενώ η περιοχή της Δυτικής Αθήνας παρουσιάζει επάρκεια στην εξυπηρέτηση βασικών αναγκών καθημερινής χρήσης (π.χ. λιανεμπόριο), δεν προσελκύει σύγχρονες υπηρεσίες αιχμής του ιδιωτικού τομέα (επιχειρηματικά κέντρα, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, κ.ά.), οι οποίες προτιμούν να εγκαθίστανται σε πλέον αναβαθμισμένες περιοχές του ΒΑ και ΝΑ ΠΣΠ για λόγους ταχύτερης προσπελασιμότητας από κυκλοφοριακή άποψη, αλλά και υψηλού επιπέδου οικιστικού περιβάλλοντος.

Στη βάση των όσων πολύ συνοπτικά αναφέρθηκαν πιο πάνω, το κεντρικό ζήτημα για τη Δυτική Αθήνα είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για μια σύγχρονη παραγωγική εξειδίκευση σε στενή αλληλεξάρτηση με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής σε όλα τα επίπεδα.

Β. Πλαίσιο Ρυθμιστικού – Πολεοδομικού Σχεδιασμού

Στο πλαίσιο μιας συνεκτικής πολεοδομικής πολιτικής με βάση το Ν. 1337/1983, επιδιώχθηκε μια ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων, σε αντίθεση με την προγενέστερη περίοδο κατά την οποία ο σχεδιασμός είχε βασιστεί στις διατάξεις του ΝΔ του 1923 και αφορούσε σε περιορισμένες οικιστικές επεκτάσεις Ο.Τ., που με τυχαίο τρόπο επαύξαναν το

εγκεκριμένο σχέδιο χωρίς γενική εκτίμηση των αναγκών και χωρίς ένα γενικότερο σχεδιασμό των χρήσεων στο σύνολο της έκτασης των ΟΤΑ.

Στο πλαίσιο των κατευθύνσεων του ΡΣΑ (Ν. 1515/1985) καταρτίστηκαν Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια για όλους του Δήμους, με τα οποία προσδιορίστηκαν οι αναγκαίες οικιστικές επεκτάσεις, που συμπεριέλαβαν τις αυθαίρετες συγκεντρώσεις κτισμάτων, αλλά και αδόμετες περιοχές, με βάση έναν προγραμματισμό δημογραφικών μεγεθών και αναγκών σε υποδομές. Επίσης, καθορίστηκαν οι γενικές χρήσεις γης και τα προγράμματα έργων σε κοινωνική και τεχνική υποδομή.

Με τις πολεοδομικές μελέτες επέκτασης που επακολούθησαν, εντάχθηκαν στο σχέδιο πόλης όλες οι περιοχές των αυθαιρέτων, με πρόβλεψη να αποκτήσουν σταδιακά, τους αναγκαίους χώρους και τις εγκαταστάσεις του κοινωνικού εξοπλισμού, την τοπική τεχνική υποδομή και τους κοινόχρηστους χώρους.

Στα 23 χρόνια που πέρασαν από τη θεσμοθέτηση του ΡΣΑ έχουν συντελεστεί κρίσιμες εξελίξεις στο χώρο του ΠΣΠ και των περιοχών εμβέλειάς του. Το ΡΣΑ είναι πλέον ανεπίκαιρο, πόσο μάλλον που οι εξελίξεις έχουν θέσει επί τάπητος την αναγκαιότητα μιας σειράς κρίσιμων μεταρρυθμίσεων όπως η Διοικητική Μεταρρύθμιση και η Μητροπολιτική Διακυβέρνηση. Παλαιότερα, είχε αποφασιστεί από τον ΟΡΣΑ η επικαιροποίηση του ΡΣΑ, όμως μέχρι στιγμής δεν έχει προκύψει αντικείμενο δημόσιας διαβούλευσης.

Ο ΑΣΔΑ κατανοώντας τη σημασία του ρυθμιστικού σχεδιασμού ως εργαλείου βιώσιμης ανάπτυξης, είχε αναθέσει την εκπόνηση του ΡΣΑ Δυτικής Αθήνας, του οποίου τη θεσμοθέτηση είχε επιδιώξει στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90. Δυστυχώς, αυτό δεν επιτεύχθηκε.

Σήμερα, αποτελεί βασική προτεραιότητα η επικαιροποίηση της Μελέτης ΡΣΑ Δυτικής Αθήνας και η θεσμοθέτησή της ανεξάρτητα από το βαθμό προώθησης της επικαιροποίησης του συνολικού Ρ. Σ. Αθήνας. Ανάλογο προηγούμενο υπάρχει για την περιοχή των Μεσογείων.

Τα εγκεκριμένα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (Γ.Π.Σ.) των 10 Δήμων που απαρτίζουν τον ΑΣΔΑ, συντάχθηκαν στο πλαίσιο της ΕΠΑ στη δεκαετία του '80 σύμφωνα με τις διατάξεις του οικιστικού Ν. 1337/83. Ωστόσο, οι ημερομηνίες έγκρισης των Γ.Π.Σ. παρουσιάζουν χρονικό εύρος μιας δεκαετίας, από το 1984 που εγκρίθηκε το Γ.Π.Σ. του Δ. Περιστερίου μέχρι το 1994 όταν εγκρίθηκε το Γ.Π.Σ. του Δ. Πετρούπολης που ήταν και ο τελευταίος Δήμος, εξ αυτών του ΑΣΔΑ, που απέκτησε εγκεκριμένο Γ.Π.Σ. Ωστόσο, η θεσμοθέτηση των Γ.Π.Σ. δε συνέβαλε καθόλου στην πολεοδομική οργάνωση της Δυτικής Αθήνας, κυρίως λόγω της αδύναμης θεσμικής ισχύος τους που επέτρεψε ή να μην εφαρμοστούν στο σύνολό τους ή/και να παρακαμφθούν.

Παράλληλα, τα περισσότερα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, μετά την πρώτη έγκρισή τους, δεν έχουν επικαιροποιηθεί, πέραν κάποιων σημειακών τροποποιήσεων, με τοπική κυρίως σημασία. Εξαιρεση αποτελούν ο Δήμος Κορυδαλλού, ο οποίος με χρηματοδότηση από το Ε.Π.ΠΕΡ. ολοκλήρωσε την εκπόνηση νέου Γ.Π.Σ με βάση τον οικιστικό νόμο 2508/97 και ο Δήμος Περιστερίου.

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων 2008-2010 έχουν καταγράψει την αναγκαιότητα εκπόνησης νέων ΓΠΣ και έχουν συμπεριλάβει αντίστοιχες δράσεις. Ο ΑΣΔΑ θα πρέπει, διαδραματίζοντας έναν επιτελικό ρόλο, να συντονίζει και υποστηρίζει τους Δήμους σε αυτήν τους την προσπάθεια για λόγους ουσιαστικούς, όπως η εξασφάλιση ενιαίων αρχών και κατευθύνσεων σχεδιασμού, η υιοθέτηση ενός κοινού αναπτυξιακού μοντέλου και η πρόταση ρυθμίσεων και παρεμβάσεων ενταγμένων στο όραμα για την ενιαία χωρική ενότητα της Δυτικής Αθήνας.

Το τελευταίο επίπεδο πολεοδομικού σχεδιασμού περιλαμβάνει τις Πολεοδομικές Μελέτες Επέκτασης Αναθεώρησης (Π.Μ.Ε.Α.), οι οποίες εξειδικεύουν τις κατευθύνσεις των Γ.Π.Σ. και

καθορίζουν τους ισχύοντες όρους δόμησης και τις χρήσεις για κάθε νέα περιοχή επέκτασης ή/και αναθεώρησης του εγκεκριμένου σχεδίου πόλης.

Όπως προαναφέρθηκε, εξελίχτηκαν σε όλους τους Δήμους βασικά Πολεοδομικές Μελέτες Επέκτασης και πολύ λίγο σε ορισμένους έως καθόλου σε άλλους, Μελέτες Αναθεώρησης. Οι βασικοί λόγοι αυτής της αντιμετώπισης ήταν αφενός η έλλειψη βούλησης όσον αφορά τη μείωση των Σ.Δ. με την Πολεοδομική Μελέτη Αναθεώρησης με βάση τους προβλεπόμενους μέσους Σ.Δ. από τα εγκεκριμένα ΓΠΣ, κυρίως όμως η αδυναμία υλοποίησης στην πράξη των προβλεπόμενων από το σχέδιο απαραίτητων χώρων για κοινωνικό εξοπλισμό και πλατείες, πράσινο, χώρους στάθμευσης, κ.λ.π., λόγω των ιδιαίτερα υψηλών οικονομικών πόρων που θα ήταν άμεσα απαραίτητοι, αλλά όχι διαθέσιμοι, για τις απαλλοτριώσεις της γης.

Αποτέλεσμα αυτής της άνισης προσέγγισης των παλαιών και των νέων περιοχών σχεδίου, λόγω του διαφορετικού θεσμικού πλαισίου, ήταν η διατήρηση της υποβάθμισης στα παλαιά εγκεκριμένα σχέδια τα οποία υστερούν σε ελεύθερους χώρους και πράσινο, η ανεπάρκεια του οδικού δικτύου (στενοί δρόμοι) που ιδιαίτερα πάσχει από συμφόρηση στις κεντρικές περιοχές και στις γραμμικές ζώνες κεντρικών λειτουργιών που έχουν σχηματιστεί στις βασικές αρτηρίες που διαπερνούν τη Δυτική Αθήνα.

Επισημαίνεται επιπλέον ότι πέραν κάποιων αναπλάσεων σε μεγάλες εκτάσεις της Δυτικής Αθήνας (Πύργος Βασιλίσσας, Μπαρουτάδικο, Δυτική Πύλη, κ.λ.π.) οι σχεδιαζόμενες αναπλάσεις που έχουν καταγραφεί στα ΓΠΣ των ΟΤΑ και αφορούν περισσότερο την τοπική κλίμακα δεν έχουν κατά βάση υλοποιηθεί, με αποτέλεσμα σε εκτεταμένες οικιστικές ζώνες των παλαιών σχεδίων οι πραγματικές συνθήκες να μην έχουν διαφοροποιηθεί αισθητά σε σχέση με την προγενέστερη περίοδο κατά την οποία ίσχυε το ΝΔ του '23.

Όσον αφορά τις νέες περιοχές επεκτάσεων διαπιστώνονται δύο κατηγορίες προβλημάτων. Στους βορειότερους Δήμους της περιοχής που είχαν και τις περισσότερες περιοχές εκτός σχεδίου δεν έχουν ολοκληρωθεί οι Πράξεις Εφαρμογής στο σύνολό τους, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την πολεοδομική οργάνωση και οικιστική ανάπτυξη. Ιδιαίτερα σοβαρό είναι το πρόβλημα στο Καματερό, για το οποίο ο ΑΣΔΑ χρειάζεται να δει μέτρα υποστήριξης του Δήμου. Η δεύτερη κατηγορία αφορά την ανεπάρκεια οικονομικών πόρων, που δεν έχει επιτρέψει να ολοκληρωθούν πλήρως τα προγραμματισμένα έργα κοινωνικής και τεχνικής υποδομής, ακόμα και εκεί που η γη έχει διασφαλιστεί από τη συγκέντρωση της εισφοράς σε γη.

Τα πιο πάνω ζητήματα, κυρίως της Αναθεώρησης των παλιών σχεδίων και των Αναπλάσεων οικιστικών περιοχών, μπορούν να προγραμματιστούν στο πλαίσιο των νέων ΓΠΣ για τους Δήμους και σύμφωνα με το περιεχόμενο και τις προδιαγραφές που ορίζει ο Ν.2508/97 και οι συμπληρωματικές αποφάσεις.

Τέλος, υπάρχουν μια σειρά άλλων διατάξεων που αφορούν σε φυσικές και αστικές περιοχές με ειδικό ρόλο και χαρακτηριστικά, οι οποίες αναφέρονται στα αντίστοιχα κεφάλαια ή ενότητες, όπως ο ορεινός όγκος Αιγάλεω, ο Κηφισός, το Πάρκο Αντ. Τρίτσης, ο Ελαιώνας, τα Στρατόπεδα, οι Φυλακές Κορυδαλλού.

Γ. Ανάπτυξη – Οργάνωση αστικού ιστού

Ο αστικός ιστός της Δυτικής Αθήνας αποτελείται από διάφορες κατηγορίες χώρου με διαφορετικό ρόλο και χαρακτήρα. Συγκεκριμένα:

- Περιοχές εγκεκριμένου σχεδίου συμπεριλαμβανομένων ορισμένων εκτατικών μητροπολιτικών λειτουργιών, όπως τα ΤΕΙ και τα Νοσοκομεία.
- Περιοχές ειδικών χρήσεων και λειτουργιών όπως, οι υπερτοπικής εμβέλειας μεγάλοι κοινόχρηστοι χώροι του Πάρκου Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντ. Τρίτσης» και

του «Μπαρουτάδικου», ο χώρος των πρώην εγκαταστάσεων της ΕΡΑ, τα Στρατόπεδα Χαϊδαρίου και Αγίων Αναργύρων, οι Φυλακές Κορυδαλλού, το πρώην Αμαξοστάσιο του ΟΣΕ.

- Τμήματα της περιοχής Ελαιώνα εντός των διοικητικών ορίων της Δυτικής Αθήνας (Δήμοι Αιγάλεω, Περιστερίου).

1. Περιοχές εγκεκριμένου σχεδίου πόλης

Η μέση μεικτή οικιστική πυκνότητα κατοίκησης (Brutto) του αστικού ιστού της Δυτικής Αθήνας είναι της τάξης των 132,6 κατοίκων /Ha με βάση τον πληθυσμό έτους 2001 των 549.495 κατοίκων, ενώ η μέση καθαρή οικιστική πυκνότητα (netto) είναι 225,86 κάτοικοι /Ha.

Η περιοχή της Δυτικής Αθήνας θεωρείται κατά βάση πυκνοδομημένη, ενώ η γεωγραφική της ένταξη μεταξύ δύο ανυπέβλητων φραγμών (Κηφισός και Όρος Αιγάλεω) δεν επιτρέπει νέες οικιστικές επεκτάσεις. Ο χαρακτήρας της πυκνής δόμησης δεν αποδίδεται τόσο στο απόλυτο μέγεθος της οικιστικής πυκνότητας, αλλά κυρίως στην εικόνα των κτιριακών όγκων σε σχέση με το πυκνό και ιδιαίτερα στενό τοπικό οδικό δίκτυο, καθώς και τη σχεδόν παντελή έλλειψη τοπικού πρασίνου και κοινόχρηστων χώρων κλίμακας γειτονιάς.

Επίσης, ενώ κατά τεκμήριο στις ζώνες νέων επεκτάσεων η πυκνή δόμηση θα μπορούσε να αποφευχθεί, τούτο δεν έγινε προφανώς για λόγους μεγάλης κατάτμησης οικοπέδων και προγενέστερης αυθαίρετης δόμησης. Εξαιρέση αποτελεί η περιοχή Δάσους Χαϊδαρίου.

Οι Μέσοι Συντελεστές Δόμησης στην περιοχή μελέτης κυμαίνονται από 0,6 (σε ΠΕ Δ. Χαϊδαρίου) έως και 2 (σε ΠΕ Δήμου Κορυδαλλού). Η γενική εικόνα της κατανομής των ισχυόντων ΣΔ κατά τομείς είναι ανάλογη εκείνης των οικιστικών πυκνοτήτων, εξαρτάται δε από το ιστορικό συγκρότησης του οικιστικού ιστού κατά περίπτωση. Οι υφιστάμενοι ΣΔ αν και δεν απέχουν πολύ από τους προβλεπόμενους μέσους ΣΔ από τα εγκεκριμένα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ο μέσος προβλεπόμενος από τα ΓΠΣ, Σ.Δ. στο σύνολο της έκτασης των ΠΕ Δυτικής Αθήνας είναι 1,41) εν τούτοις σε συνδυασμό με τα επιτρεπόμενα ύψη και τη σπέκουλα της ρύθμισης του ΓΟΚ για τους ημιυπαίθριους, έχει οδηγήσει σε επιβάρυνση του οικιστικού ιστού.

Στην περιοχή του αστικού ιστού της Δυτικής Αθήνας προσδιορίζεται μια τυπολογία χώρου που υποδηλώνει μεγέθυνση των χωρικών ανισοτήτων και συνοψίζεται στα εξής:

- Άξονες υπερτοπικής ανάπτυξης *εξωγενείς με μητροπολιτικά χαρακτηριστικά*, (Κηφισός – τμήμα ΠΑΘΕ, λεωφόρος Αθηνών – δυτική πύλη, Αττική οδός).
- Άξονες ανάπτυξης *ενδογενείς* (Θηβών, Δημοκρατίας, Ιερά Οδός, Παναγή Τσαλδάρη, Φυλής, κ.λ.π).
- Εσωτερικές περιοχές πίσω από τα μέτωπα των αξόνων αυτών που κατά κανόνα είναι υποβαθμισμένες.
- Υποβαθμισμένες περιοχές με βιομηχανικές δραστηριότητες (ενεργές ή ανενεργές).
- Πόλοι αναπλάσεων και ανάπτυξης μητροπολιτικής εμβέλειας (ΤΕΙ, μεγάλα Πάρκα, τμήματα στις παρυφές του Αιγάλεω όρους, Αττικό Νοσοκομείο, κ.ά.).
- Υποβαθμισμένες περιοχές κατοικίας, κυρίως των παλαιών οικιστικών περιοχών.
- Νέες περιοχές των πιο πρόσφατων επεκτάσεων ιδιαίτερα προς τον ορεινό όγκο, που προσελκύουν υψηλότερα εισοδήματα.

Κυρίαρχος χαρακτήρας χρήσεων στο σύνολο της περιοχής είναι η κατοικία η οποία αναπτύσσεται σε ένα αδιάκοπο χωρικό συνεχές. Από τα εγκεκριμένα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια ο τύπος κατοικίας που έχει προσδιοριστεί είναι η «Γενική Κατοικία», η οποία αντιστοιχεί περισσότερο στην ιστορικά συγκροτημένη πολεοδομική και οικιστική υφή της γεωγραφικής ενότητας ως ενότητας που αναπτύχθηκε χωρίς σχεδιασμό και απέκτησε σταδιακά κεντρικές λειτουργίες γύρω από τους παλαιούς πυρήνες των εγκεκριμένων σχεδίων, αλλά και διάσπαρτα μέσα στον αστικό ιστό γύρω από τοπικές πλατείες, σε διασταυρώσεις τοπικών οδών, γύρω από εκκλησίες, κ.λ.π., με καθημερινή κυρίως εξυπηρέτηση. Στις διεσπαρμένες μέσα στη ζώνη κατοικίας χρήσεις καταστημάτων, γραφείων και εργαστηρίων, συχνά σε επίπεδο κτιρίου, διαπιστώνονται μεικτές χρήσεις με κεντρικές λειτουργίες στα ισόγεια και κατοικία στους υπόλοιπους ορόφους.

Το πλεονέκτημα των μεικτών χρήσεων που σχηματοποιούν τις περιοχές «Γενικής Κατοικίας» της Δυτικής Αθήνας, λόγω μείωσης των αποστάσεων για καθημερινές ανάγκες, αναιρείται εν μέρει από την παρουσία ασυμβίβαστων χρήσεων σε διάφορα σημεία του οικιστικού ιστού, σε συνδυασμό με το κακή ποιότητας και γεωμετρικών χαρακτηριστικών, αλλά και χωρίς ιεράρχηση οδικό δίκτυο. Επίσης, σε διάφορα σημεία του ιστού υπάρχουν νεκρά βιομηχανικά κελύφη, τα οποία εν δυνάμει μπορεί να συμβάλλουν σε βελτίωση των υπερτοπικών λειτουργιών της περιοχής, εφόσον αξιοποιηθούν με επανάχρηση και αποκατάσταση του παλαιού κτηριακού κελύφους και με χρήση μεθόδων βιοκλιματικής Αρχιτεκτονικής,

Οι νέες περιοχές οικιστικών επεκτάσεων που αναπτύσσονται προς τις υπώρειες του ορεινού όγκου του Αιγάλεω προσομοιάζουν περισσότερο με ζώνες αμιγούς κατοικίας, παρ' ότι είναι επίσης χαρακτηρισμένες ως περιοχές «Γενικής Κατοικίας».

Η ποιότητα της κατοικίας είναι κατά κανόνα μέτρια έως κακή με εξαιρέσεις στις περιοχές νέων επεκτάσεων ορισμένων Δήμων.

Μέσα στην εκτεταμένη ζώνη κατοικίας της Δυτικής Αθήνας διαπιστώνονται θύλακες μεγάλης υποβάθμισης και περιοχές φτώχειας. Οι παραπάνω περιοχές, όπως ήταν αναμενόμενο, προσέλκυσαν οικονομικούς μετανάστες, πρόσφυγες και τσιγγάνους, που έχασαν την περιοδική απασχόλησή τους στην περιφέρεια. Οι ζώνες αυτές χρήζουν ειδικών μελετών αστικής ανάπλασης.

Επίσης, η παρακηφίσια ζώνη του αστικού ιστού είναι γενικά υποβαθμισμένη με μείξη οχλουσών χρήσεων.

Υποβαθμισμένο χαρακτήρα έχουν και άλλες περιοχές που αναπτύσσονται ως εσωτερικές περιοχές των μετώπων των αξόνων εκατέρωθεν και πίσω από το βασικό οδικό δίκτυο, με υψηλές πυκνότητες, κυκλοφοριακή συμφόρηση, στενό οδικό δίκτυο, παντελή έλλειψη χώρων στάθμευσης, κ.ά.

Η υποβάθμιση των περιοχών κατοικίας δεν αφορά μόνο τις ελλείψεις σε κοινωνική υποδομή και χώρους πρασίνου, γεγονός που χαρακτηρίζει την περιοχή της Δυτικής Αθήνας σχεδόν στο σύνολό της, αλλά και σοβαρές ανισότητες μέσα στον αστικό ιστό, οι οποίες στο βαθμό που η περιοχή συνεχίζει να αποτελεί πόλο έλξης των μεταναστών, καθώς και σε ορισμένα τμήματά της επιθυμητή περιοχή κατοικίας για μεσαία ή και υψηλά εισοδήματα, αναμένεται να εντείνονται στο άμεσο μέλλον, μεγεθύνοντας τον κοινωνικό διαχωρισμό και τις χωρικές ανισότητες, φαινόμενο που μπορεί να ανασχεθεί μόνον στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδιασμού και της εφαρμογής του.

Κυρίαρχο πρόβλημα στην περιοχή είναι η έλλειψη διαμορφωμένων κοινόχρηστων και χώρων πρασίνου τοπικής κυρίως κλίμακας, η έλλειψη δημόσιων κτηρίων με αξιόλογη κτιριακή και αισθητική αξία, καθώς και η ανύπαρκτη λειτουργική και αισθητική ανάδειξη των κεντρικών πλατειών των δήμων.

Αρκετοί ακόμα Δήμοι δεν έχουν ιδιόκτητα Δημαρχεία, αλλά και στις περιοχές που έχουν δομηθεί νέα κτιριακά συγκροτήματα Δημαρχείων, δεν έχει γίνει η ανάλογη τοπική ανάπτυξη και διαμόρφωση της περιβάλλουσας οικιστικής ζώνης, έτσι ώστε τα νέα Δημαρχιακά Καταστήματα να μεταβληθούν σε πρότυπα τοπόσημα αισθητικής αρμονικά ενσωματωμένα στον οικιστικό ιστό.

Μέσα στην έκταση του αστικού ιστού της Δυτικής Αθήνας διασπείρονται και οι εγκαταστάσεις του κοινωνικού εξοπλισμού παιδείας, υγείας, εκπαίδευσης, πρόνοιας. Εν γένει ο χαρακτήρας των λειτουργιών αυτών είναι περισσότερο τοπικής εξυπηρέτησης και λιγότερο υπερτοπικής, όπως επίσης περισσότερο δημόσιος και λιγότερο ιδιωτικός. Βασικό χαρακτηριστικό των περισσότερων εγκαταστάσεων είναι η ελλιπής ενσωμάτωσή τους στον αστικό ιστό και ο υποβαθμισμένος χαρακτήρας των ευρύτερων περιοχών τους, όπως επίσης η έλλειψη διασύνδεσής τους με τα πολεοδομικά κέντρα, τους χώρους πρασίνου, τις πλατείες, τις πράσινες διαδρομές, κ.ά.

Η κοινωνική αυτή υποδομή έχει ανάγκη μιας ευρύτερης ανάπτυξης με σκοπό την ανάδειξη και ενοποίηση του δημόσιου χώρου, με σχεδιασμένη ένταξή της στο ενιαίο δίκτυο κεντρικών λειτουργιών, πράσινων διαδρομών, πολιτιστικών διαδρομών, κ.λ.π. Επίσης κρίνεται αναγκαίο να επεκταθεί η χρήση των εγκαταστάσεων καθ' όλο το 24ωρο με καθιέρωση των Ενιαίων Κέντρων Κοινωνικής Υποδομής (Ε.Κ.Κ.Υ) με πολλαπλές χρήσεις του χώρου, λειτουργία που διευκολύνει ως προς το πρόβλημα έλλειψης αδόμητης και δημόσιας γης τοπικής σημασίας που σηματοδοτεί τη Δυτική Αθήνα και στοιχειοθετεί μεταξύ άλλων την υποβάθμισή της.

Αντίστοιχα, οι ευρύτερες οικιστικές περιοχές γύρω από τους μητροπολιτικούς πόλους ανάπτυξης (ΤΕΙ, Αττικό Νοσοκομείο, είσοδοι – πύλες προς τον ορεινό όγκο του Ποικίλου, στρατόπεδα, κ.λ.π.), οι οποίες σήμερα είναι συνήθως υποβαθμισμένες ή αδιάφορες, χρήζουν σχεδιασμένης πολεοδομικής οργάνωσης, προκειμένου να επωφεληθούν από τις χωρικές επιδράσεις των μητροπολιτικών χρήσεων και να αναβαθμιστούν ποιοτικά.

Η διάρθρωση των κεντρικών λειτουργιών στην περιοχή μελέτης – πέραν της περιορισμένης σημειακής εξάπλωσης μέσα στις ζώνες κατοικίας – αφορά:

- Στο ιεραρχημένο σύστημα των κέντρων πόλης των Δήμων και των τοπικών κέντρων συνοικίας και γειτονιάς, όπως έχουν προσδιοριστεί από τα εγκεκριμένα ΓΠΣ, καθώς επίσης
- Στους οδικούς άξονες του δικτύου βασικής κυκλοφορίας που διαπερνούν τη Δυτική Αθήνα στην κατεύθυνση βορρά – νότου ή ανατολής – δύσης και είναι οι λεωφόροι Θηβών, Αθηνών – Καβάλας, Ιερά Οδός, Δημοκρατίας, Κων/πόλεως, Ανδρέα Παπανδρέου, Φυλής, Παναγή Τσαλδάρη, Πέτρου Ράλλη, Γρηγορίου Λαμπράκη, κ.ά.

Η πραγματική ανάπτυξη κεντρικών λειτουργιών είναι πλέον εκτατική και υπερβαίνει τις περιοχές που από τα ΓΠΣ προορίζονται για κεντρικές λειτουργίες. Με το δεδομένο ότι η τάση μεγέθυνσης του τριτογενή τομέα στην περιοχή αναμένεται να ισχυροποιηθεί και σε συνδυασμό με τις εμφανείς τάσεις χωρικής δικτύωσης και ενοποίησης των κέντρων, προκύπτει η ανάγκη να αμβλυνθεί η διάσταση πραγματικών και σχεδιασμένων κεντρικών λειτουργιών μέσα από την αναγκαία επικαιροποίηση των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων.

Καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των κεντρικών λειτουργιών στη Δυτική Αθήνα διαδραματίζει η σταδιακή μετεξέλιξη της λεωφόρου Θηβών σε «ραχοκοκκαλιά» του δικτύου των πυρηνικών

κέντρων – τόπων των Δήμων με έρπουσα εξάπλωση γραφείων, εμπορίου, καταστημάτων, αποθηκών, εργαστηρίων, κ.λ.π., σε όλο το μήκος του άξονα. Το φαινόμενο αυτό εξελίσσεται σε συνδυασμό με τη λειτουργία των δημοτικών κέντρων, τα οποία είναι κατά βάση πυρηνικά στα κεντροβαρικά τμήματά τους, όμως αναπτύσσονται σε κάθετους δρόμους προς τη λεωφόρο Θηβών και σταδιακά εκτείνονται και σε παράπλευρους δρόμους με τάσεις ενοποίησης κατά ομάδες σε επιμέρους πλέγματα κέντρων (λεωφόρος Πετροπολέως, Παναγή Τσαλδάρη, Φυλής, Ιδομενέως, Πρωτεσιλάου, Καραϊσκάκη, Μεγάλου Αλεξάνδρου, Ελευθερίου Βενιζέλου, κ.λ.π.).

Πλην της λεωφόρου Θηβών και η λεωφόρος Αθηνών – Καβάλας, καθώς και η Ιερά Οδός συνιστούν σήμερα μητροπολιτικές συγκεντρώσεις κεντρικών λειτουργιών με εξειδίκευση στο χονδρεμπόριο - αποθήκες, τις αντιπροσωπείες αυτοκινήτων, τα οικοδομικά υλικά, κ.λ.π., όσον αφορά τη λεωφόρο Αθηνών που αποτελεί και είσοδο – πύλη του ΠΣΠ, και στα γραφεία, το εμπόριο και τις υπηρεσίες όσον αφορά την Ιερά Οδό, η οποία επηρεάζεται καθοριστικά από την επέκταση του Μετρό στο Αιγάλεω.

Η μη αναγνώριση μέχρι σήμερα από τον ρυθμιστικό και πολεοδομικό σχεδιασμό της κεντρικότητας του βασικού οδικού δικτύου της Δυτικής Αθήνας, όπως άλλωστε και του λοιπού βασικού δικτύου του Πολεοδομικού Συγκροτήματος του Λεκανοπεδίου, γνωστού ως «χταπόδι», έχει οδηγήσει σε μια διάσταση θεσμοθετημένης και πραγματικής κατάστασης κεντρικών λειτουργιών μητροπολιτικού και υπερτοπικού χαρακτήρα.

Ως πρώτη προτεραιότητα άξονας που χρήζει ειδικού μητροπολιτικού, ρυθμιστικού σχεδιασμού είναι η λεωφόρος Θηβών, η οποία συνιστά κυρίαρχο «εσωτερικό» άξονα της Δυτικής Αθήνας στην κατεύθυνση Β – Ν με σημαντικό ρόλο στην προοπτική συγκέντρωσης υπερτοπικών εξυπηρετήσεων, αλλά και γενικότερα χωρικής ανάπτυξης της Δυτικής Αθήνας.

Επίσης, κρίνεται αναγκαίο να πραγματοποιηθεί ένας λειτουργικός σχεδιασμός ενοποίησης των κεντρικών λειτουργιών που να διασυνδέει όχι μόνο τις χωρικές δικτυώσεις των κέντρων αλλά και το σύνολο των μητροπολιτικών χωροθετήσεων και των μητροπολιτικών πόλων πρασίνου, αναψυχής και κοινωνικού εξοπλισμού με κεντροβαρικό ρόλο της λεωφόρου Θηβών και των υπόλοιπων υπερτοπικών αξόνων, όπως είναι η λεωφόρος Αθηνών, η Ιερά Οδός, κ.λ.π. Στο παραπάνω δίκτυο οι βασικοί σταθμοί και κόμβοι του αστικού δικτύου μεταφορών (σταθμοί μετρό) θα πρέπει να ενταχθούν ως εν δυνάμει τόποι προσέλκυσης κεντρικών λειτουργιών, καθώς και οι είσοδοι – πύλες της Δυτικής Αθήνας από και προς το υπόλοιπο ΠΣΠ ή την υπόλοιπη Αττική.

Επίσης, η έννοια της ενοποίησης πρέπει να περιλάβει και τη δημιουργία πράσινων διαδρομών υπερτοπικής σημασίας μέχρι και τον ορεινό περιαστικό χώρο με ενσωμάτωση ειδικά σχεδιασμένων πολιτιστικών διαδρομών ανάδειξης της ιστορικής και πολιτιστικής φυσιογνωμίας της περιοχής σε συνδυασμό με τις εισόδους – πύλες από και προς τον ορεινό όγκο.

Στα όρια της περιοχής καταγράφονται οι προβλεπόμενες από τα ΓΠΣ, μικρές ζώνες ΒΙΟΠΑ - ΒΙΠΑ – με εξαίρεση τα τμήματα της επιχειρηματικής – βιομηχανικής περιοχής του Ελαιώνα τα οποία εξετάζονται ξεχωριστά – που είναι πολύ περιορισμένες και αφορούν σε ζώνες συνολικής έκτασης 50 Ha μέσα στα διοικητικά όρια των Δήμων Χαϊδαρίου (2 ζώνες), Περιστερίου (μία ζώνη) και Καματερού (μία ζώνη). Οι ζώνες αυτές όμως δεν έχουν προωθηθεί σε κανένα επίπεδο.

Τέλος, μέσα στα όρια της περιοχής μελέτης διακρίνονται οι ζώνες ΕΟ (Ναυπηγεία) της περιοχής Σκαραμαγκά καθώς και μια μικρής έκτασης ζώνη ΕΜ(1) κατά μήκος της παρακλιμακίας βιομηχανικής συγκέντρωσης στα διοικητικά όρια του Δήμου Περιστερίου. Και αυτές οι ζώνες είναι απαραίτητο να επανεξεταστούν στο πλαίσιο της επικαιροποίησης του Ρ.Σ. Δυτικής Αθήνας και των ΓΠΣ των αντίστοιχων Δήμων.

2. Περιοχές ειδικών χρήσεων και λειτουργιών

Μέσα στον ιστό της Δυτικής Αθήνας υπάρχουν σημαντικές εκτάσεις που είτε έχουν διαμορφωθεί με υπερτοπικές λειτουργίες κοινωνικού εξοπλισμού, αναψυχής και πρασίνου (Πυριτιδοποιείο, Πύργος Βασίλισσας, ΤΕΙ, Νοσοκομεία), είτε αποτελούν εν δυνάμει αξιόλογους πόλους μητροπολιτικής εξυπηρέτησης (Φυλακές Κορυδαλλού, ΚΕΒΟΠ – ΚΕΔΒ, Στρατιωτικό εργοστάσιο Βάσης 301, πρώην εγκαταστάσεις ΕΡΑ, πρώην Αμαξοστάσιο ΟΣΕ, κ.λ.π.). Επισημαίνεται όμως ότι δεν υπάρχει ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για μια εξειδίκευση μητροπολιτικών λειτουργιών με συνέργιες και συμπληρωματική επιρροή μεταξύ τους στο σύνολο των υφιστάμενων και νέων πόλων λειτουργιών.

➤ *Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντ. Τρίτσης»*

Το Πάρκο είναι ένας χώρος μοναδικής οικολογικής αξίας και ομορφιάς, συνολικής έκτασης 1.150 στρ., με ιδιαίτερα αξιόλογη χλωρίδα και κυρίως πανίδα αφού στον υδροβιότοπο που διαθέτει φιλοξενούνται 145 περίπου διαφορετικά είδη πτηνών.

Ο χώρος ανήκε στην Κ.Ε.Δ. και παραχωρήθηκε στον ΟΡΣΑ το 1993. Από το ισχύον ΠΔ χρήσεων και δόμησης έχουν θεσπιστεί για τον Πύργο Βασίλισσας ² - Πάρκο Αντ. Τρίτσης αξιόλογες χρήσεις και λειτουργίες ³ ελάχιστες από τις οποίες έχουν υλοποιηθεί. Από το 2001 η χρήση του Πάρκου παραχωρήθηκε στον ΑΣΔΑ, ενώ στα τέλη του 2002 δημιουργήθηκε ο Φορέας Διαχείρισης του Πάρκου

Σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην εισήγηση της ΔΙΠΑΠ του ΑΣΔΑ για μια ολοκληρωμένη στρατηγική βιωσιμότητας του Πάρκου (Μάιος 2008), η σημερινή εικόνα εγκατάλειψης και απαξίωσης του χώρου έχει τις αρχές της στα μέσα της δεκαετίας του '90, όταν με ευθύνη κεντρικών φορέων της πολιτείας στάθηκε αδύνατο να ολοκληρωθούν με σωστό τρόπο σημαντικά έργα διαμόρφωσης στο πλαίσιο ευρωπαϊκής χρηματοδότησης (Πρόγραμμα URBAN).

Η Τ.Α. με αιχμή τον ΑΣΔΑ αποφάσισε να διασώσει, με όποιο κόστος, το μοναδικό αυτό χώρο για όλη την Αθήνα. Από το 2001 μέχρι σήμερα εκτέλεσε σημαντικά έργα ύψους 2.619.301 €, διοργάνωσε εκδηλώσεις ποικίλου περιεχομένου, ανάπτυξε συνεργασίες με Σχολεία και ΜΚΟ, συμβάλλοντας τελικά στην αύξηση της επισκεψιμότητας του Πάρκου. Σημειώνεται ότι όλες οι παρεμβάσεις έγιναν κυρίως με πόρους του ΑΣΔΑ, χωρίς χρηματοδότηση από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., παρά το γεγονός ότι από το 2003 υπήρχε Προγραμματική Σύμβαση με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και τον ΟΡΣΑ, συνολικού ύψους 3 εκ. €. Με το διορισμό της νέας Διοίκησης του Φορέα Διαχείρισης του Πάρκου, ο ΑΣΔΑ αποσύρθηκε.

² Έχει καθοριστεί ως Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δόμησης με το χαρακτηρισμό «Οικολογικό Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης» στις εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προ του έτους '23 περιοχές των Δήμων Ιλίου, Αγίων Αναργύρων και Καματερού με το ΦΕΚ 20/Δ/19-1-1996

³ Οργανωμένο και ελεύθερο πράσινο, με ειδικότερες χρήσεις σε μέγιστο ποσοστό κάλυψης γηπέδου 5% αθλητισμού, πολιτιστικών κτιρίων, αναψυκτηρίων, εστιατορίων, κτιρίων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, εμπορικών περιπτέρων, ξενώνων φιλοξενίας ομάδων περιβαλλοντικού χαρακτήρα, εκθεσιακών χώρων, αιθουσών πολλαπλών χρήσεων, Περιοχή Ιστορικών Κτιρίων και Πάρκο Βιολογικής Γεωργίας.

Σήμερα, ο χώρος παρουσιάζει εικόνα τραγικής εγκατάλειψης. Οι ευθύνες του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. είναι τεράστιες καθώς οι σχετικές με τη συντήρηση του Πάρκου πιστώσεις προς τον ΑΣΔΑ και το Φορέα Διαχείρισης έχουν περικοπεί δραστικά.

Σύμφωνα με την ίδια εισήγηση, απαιτείται η διαμόρφωση μιας *Στρατηγικής βιώσιμης οικολογικής ανασυγκρότησης του Πάρκου Αντ. Τρίτσης*, με άξονες παρέμβασης:

- Περιβάλλον / Οικολογία
- Περιβαλλοντική / Οικολογική εκπαίδευση
- Πολιτισμός / Αθλητισμός
- Αναψυχή / Ψυχαγωγία

Απαραίτητος όρος για τη βιωσιμότητα του Πάρκου είναι το ξεκάθαρο διοικητικό σχήμα. Αποτελεί πάγια θέση των φορέων της ΤΑ, ότι είναι η μόνη που έχει τη γνώση και τα εχέγγυα να αναλάβει την ευθύνη για τη σωστή λειτουργία του. Παράλληλα με την προώθηση αυτού του θεσμικού ζητήματος, χρειάζεται να προωθηθεί η κατασκευή ορισμένων απαραίτητων έργων με πόρους του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., η εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου και ο σχεδιασμός και υλοποίηση εκστρατείας ενημέρωσης των πολιτών.

➤ *Φυλακές Κορυδαλλού*

Η έκταση των Φυλακών Κορυδαλλού 260 στρεμμάτων προβλέπεται να απελευθερωθεί από το ήδη εγκεκριμένο Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τα Σωφρονιστήρια, και μάλιστα στο πρώτης προτεραιότητας πρόγραμμα εφαρμογής. Ήδη απομακρύνθηκε το τμήμα των Γυναικείων Φυλακών.

Η προοπτική ολοκληρωτικής απελευθέρωσης της έκτασης ή η απελευθέρωση μέρους της έκτασης, όπως ήδη έγινε, και η απόδοσή του σε κοινή χρήση, παρέχει μια αξιολογη ευκαιρία δημιουργίας υπερτοπικού πόλου πρασίνου, αθλητισμού, μόρφωσης και εν γένει μητροπολιτικών λειτουργιών, ο οποίος αναμένεται να ισχυροποιήσει το ρόλο της δυτικής περιοχής του πολεοδομικού συγκροτήματος της Αθήνας, αλλά και να ανακουφίσει τον οικιστικό ιστό του Δήμου Κορυδαλλού, ο οποίος θεωρείται από τους πλέον πυκνοδομημένους της Δυτικής Αθήνας.

Ο Δήμος Κορυδαλλού είχε αναθέσει τη σύνταξη ενός Master – Plan, το οποίο χρειάζεται να επανεπιβεβαιωθεί, ώστε στη συνέχεια να εκπονηθούν μελέτες διαμόρφωσης των χώρων που απελευθερώθηκαν.

➤ *Στρατόπεδα ΚΕΒΟΠ – ΚΕΔΒ και 301*

Η έκταση των στρατοπέδων ΚΕΒΟΠ – ΚΕΔΒ έχει χαρακτηριστεί ως «δευτερεύον κέντρο χωροταξικής υποεπένδυσης Λεκανοπεδίου», μεταξύ των τεσσάρων συνολικά προβλεπόμενων διαμερισματικών κέντρων.

Μεταγενέστερα μέρος της έκτασης εκχωρήθηκε για τη χωροθέτηση του Αττικού Νοσοκομείου, ένα άλλο δε μέρος περιλήφθηκε στο περίγραμμα του ορεινού όγκου Αιγάλεω ως ζώνη προστασίας φυσικού περιβάλλοντος λόγω δασικού χαρακτήρα.

Για την εναπομένουσα έκταση γενικά των στρατοπέδων, η οποία έχει προβλεφθεί προς απελευθέρωση βάσει των διατάξεων του Ν. 2745/99 με στόχο να αποτελέσει χώρο πρασίνου και αναψυχής εκκρεμεί η αποσαφήνιση του κύριου χαρακτήρα της έκτασης ως μεγάλου αδόμητου χώρου στις σύγχρονες συνθήκες. Στον παραπάνω Νόμο πάντως έχει προβλεφθεί ως αποφασιστική η γνώμη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στη βάση αυτή, ως ενέργεια προτεραιότητας ιεραρχείται η εκπόνηση Μελέτης χρήσεων και λειτουργιών στα στρατόπεδα Χαϊδαρίου και Αγ. Αναργύρων.

Πέρα από το σχεδιασμό και υλοποίηση παρεμβάσεων σε κάθε έναν από τους πολύ σημαντικούς κοινόχρηστους χώρους, υφιστάμενους και εν δυνάμει, ουσιώδες ζήτημα σήμερα αποτελεί επίσης η ανάγκη ανάδειξης, εννοποίησης και διασύνδεσης των πάρκων και μεγάλων ελεύθερων εκτάσεων με υπερτοπικές λειτουργίες αναψυχής, καθώς και αύξησης και ανάδειξης της πολιτιστικής και ιστορικής υποδομής και των αρχαιολογικών τόπων και μνημείων της περιοχής μελέτης σε ενιαίο δίκτυο, με δημιουργία πλατειών, πολιτιστικών τοπόσημων, ζωνών πρασίνου - δενδροφυτεύσεων, δικτύου ροής πεζών και ποδηλάτων, ζωνών ελαφρού αθλητισμού, παιδοτόπων, πλατωμάτων, σημείων στάσης με κίосκια, πέργκολες, καθιστικά, βρύσες, με προώθηση τοπικών αναπλάσεων, κ.λ.π.

3. Ελαιώνας

Η Επιχειρηματική – Βιομηχανική περιοχή του Ελαιώνα συνολικής έκτασης 886 Ha εκτείνεται κατά μήκος και προς δυσμάς του Κηφισού, υπάγεται δε στα διοικητικά όρια των Δήμων Αθηναίων, Α. Ι. Ρέντη, Ταύρου, Περιστερίου και Αιγάλεω. Η έκταση της περιοχής Ελαιώνας, η οποία ανήκει διοικητικά στους Δήμους Περιστερίου και Αιγάλεω είναι της τάξης των 216 Ha. Η περιοχή του Ελαιώνα αποτέλεσε διαχρονικά πεδίο πολλαπλών και διαφορετικών νομοθετικών πολεοδομικών παρεμβάσεων οι οποίες όμως ποτέ δεν υλοποιήθηκαν με αποτέλεσμα η περιοχή να παραμένει υποβαθμισμένη και πολεοδομικά ανοργάνωτη αποτελώντας ένα καρκίνωμα για ολόκληρο το Πολεοδομικό Ιστό του Λεκανοπεδίου.

Το πρόσφατο ιστορικό των νομοθετημάτων που επεδίωξαν να νομιμοποιήσουν κάποιες παρεμβάσεις περιλαμβάνει:

- Το Π.Δ. 18.12.1990 (ΦΕΚ 709/Δ) «Καθορισμός Ζώνης Ελεγχόμενης Ανάπτυξης (ΖΕΑ) στην περιοχή του Ελαιώνα των Δήμων Αθηναίων, Αγ. Ιωάννη Ρέντη, Αιγάλεω, Περιστερίου και Ταύρου»
- Την Απ. 84426/6465/1990 (ΦΕΚ 729/δ) «Τροποποίηση των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Γ.Π.Σ.) των Δήμων Αθηναίων, Αγ. Ιωάννη Ρέντη, Αιγάλεω, Περιστερίου και Ταύρου»
- Το από 30.11.1995 Π.Δ. (ΦΕΚ 1049/Δ/1995) «Έγκριση πολεοδομικής μελέτης αναθεώρησης και επέκτασης τμημάτων των Δήμων Αθηναίων, Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Αιγάλεω, Περιστερίου και Ταύρου»
- Την Απ. 67469/2327 (ΦΕΚ 1057/Δ/1996) «Τροποποίηση των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Γ.Π.Σ.) των Δήμων Αθηναίων, Αγ. Ιωάννη Ρέντη, Αιγάλεω, Περιστερίου και Ταύρου»
- Το Π.Δ. 205/02 (ΦΕΚ 187/Α/2002) «Ίδρυση Οργανισμού Ανάπτυξης και Διαχείρισης Ελαιώνας Αττικής»

Κρίσιμη παράμετρος για την ουσιαστική μετεξέλιξη της περιοχής Ελαιώνας σε σοβαρής ακτινοβολίας χώρο είναι η προώθηση της υλοποίησης της πολεοδομικής του οργάνωσης με ολοκλήρωση των πράξεων εφαρμογής των ρυμοτομικών σχεδίων, καθώς και η λειτουργία του Οργανισμού ιδιωτικού δικαίου Ανάπτυξης και Διαχείρισης Ελαιώνας, ο οποίος ιδρύθηκε με το ΠΔ 205/ΦΕΚ Α 187/12-8-2002.

Ειδικά στα τμήματα του Ελαιώνας που περιλαμβάνονται μέσα στη Δυτική Αθήνα (Δήμοι Αιγάλεω και Περιστερίου) οι προβλεπόμενες χρήσεις από την αναθεώρηση των ΓΠΣ είναι οι εξής:

Ζώνη Α (Αιγάλεω, μικρό τμήμα στα όρια με το Δήμο Αθηναίων επί της οδού Αγίας Άννης): Κατοικία, Ξενοδοχεία και ξενώνες, εμπορικά καταστήματα (με εξαίρεση υπεραγορές και

πολυκαταστήματα), Γραφεία, τράπεζες, ασφάλειες, κοινωφελείς οργανισμοί, Κτίρια εκπαίδευσης, Εστιατόρια, Αναψυκτήρια, Θρησκευτικοί χώροι, Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας, Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης, Κτίρια και γήπεδα στάθμευσης και πολιτιστικά κτίρια.

Ζώνη Β (Αιγάλεω, Περιστέρι): Βιομηχανικές – Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις μέσης και χαμηλής όχλησης, Εμπορικά καταστήματα, Γραφεία, Τράπεζες, Ασφάλειες, κοινωφελείς οργανισμοί, Διοίκηση, Εστιατόρια, αναψυκτήρια, Χώροι συνάθροισης κοινού, Κτίρια αποθήκευσης, Κτίρια και γήπεδα στάθμευσης, Πρατήρια βενζίνης, Εγκαταστάσεις χονδρικού εμπορίου, Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων, Ελεύθεροι κοινόχρηστοι χώροι – πράσινο, Εγκαταστάσεις μέσων μαζικής μεταφοράς.

Ζώνη Γ (Αιγάλεω, Περιστέρι): όπως οι χρήσεις της Ζώνης Β και επιπλέον Κατοικία.

Ζώνη Δ (Αιγάλεω κατά μήκος της Ιεράς Οδού): Ελεύθεροι – κοινόχρηστοι χώροι – πράσινο, Πολιτιστικά κτίρια, Γραφεία, Τράπεζες, Ασφάλειες, Κοινωφελείς Οργανισμοί, Διοίκηση, Εστιατόρια, Αναψυκτήρια, Χώροι συνάθροισης κοινού, Κτίρια και γήπεδα στάθμευσης, Κατοικία, Πρατήρια Βενζίνης.

Οι χρήσεις γης που έχουν καθοριστεί επαναπροσδιορίζουν σαφώς το ρόλο της περιοχής σε πάρκο τριτογενών δραστηριοτήτων (χρήσεις γραφείων, χονδρεμπορίου, αποθηκών, εγκαταστάσεων ΜΜΜ, εκθεσιακών χώρων, κ.ά.), επιτρέποντας βέβαια και ζώνες με βασικό χαρακτήρα τη βιομηχανία – βιοτεχνία με τις αναγκαίες συμπληρωματικές ειδικές χρήσεις (λιανικό και χονδρικό εμπόριο, εκθέσεις, αποθήκες, εγκαταστάσεις ΜΜΜ, κ.λ.π.).

Διαπιστώνεται ότι σε κάποιες ζώνες προβλέπεται η επάνοδος της κατοικίας, η οποία ουδέποτε είχε συμβιώσει μέσα στον Ελαιώνα ιστορικά, επιπλέον δε αποδίδεται ένας ιδιαίτερος ρόλος κατά μήκος της Ιεράς Οδού ως ιστορικού άξονα με αξιόλογο ρόλο πολιτισμού και διοίκησης.

Επισημαίνεται ότι η καθυστέρηση στην προώθηση των πράξεων εφαρμογής της Περιοχής Ελαιώνα έχει ιδιαίτερα αρνητικά αποτελέσματα, επειδή στην πράξη αχρηστεύει το θετικό βήμα του καθορισμού των χρήσεων. Κυρίως όμως δεν επιτρέπει την άντληση της εισφοράς σε γη και σε χρήμα προκειμένου να επιλυθούν τα κρίσιμα ζητήματα ορθολογικού σχεδιασμού και υλοποίησης του οδικού δικτύου, των χώρων πρασίνου και εν γένει της κοινόχρηστης και κοινωνικής υποδομής.

Αντίθετα, οι τελευταίες εξελίξεις με κέντρο τις αθλητικές εγκαταστάσεις της ΠΑΕ Παναθηναϊκός, δείχνουν τάσεις «σαλαμοποίησης» του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου με σκοπό την εξυπηρέτηση επιχειρηματικών σχεδίων που αντικειμενικά οδηγούν στην τσιμεντοποίηση της περιοχής (π.χ. κέντρο εμπορίου και υπηρεσιών στις πρώην εγκαταστάσεις της ΕΤΜΑ).

Στη βάση αυτή, αποτελεί άμεση προτεραιότητα η προώθηση της θωράκισης του θεσμικού πλαισίου βιώσιμης ανάπτυξης του Ελαιώνα, η ολοκλήρωση των Πράξεων Εφαρμογής με κύριο στόχο την εξασφάλιση των χώρων για κοινόχρηστες και κοινωφελείς λειτουργίες και η υλοποίηση του έργου «Ανάπλαση κτήματος Μερκάτη», ως πραγματικό δείγμα δράσης της Τ.Α.

Δ. Τεχνικές υποδομές – Δίκτυα

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι τεχνικές υποδομές που συνοπτικά αφορούν:

- Κυκλοφοριακές και συγκοινωνιακές υποδομές
- Διαχείριση απορριμμάτων
- Αντιπλημμυρική και Πολιτική προστασία
- Δημόσια Υγεία

1. Οδικό δίκτυο

Βασικό χαρακτηριστικό της περιοχής μελέτης, όσον αφορά το οδικό δίκτυο, αποτελεί η ύπαρξη των δύο Εθνικών Οδών (Αθηνών - Θεσσαλονίκης & Αθηνών – Κορίνθου), που συνδέουν την πρωτεύουσα με την υπόλοιπη χώρα.

- Η ΕΟ Αθηνών – Θεσσαλονίκης (ΕΟ 2), που ακολουθεί την πορεία του Κηφισού Ποταμού, οριοθετεί προς τα ανατολικά την Δυτική Αθήνα και διασταυρώνεται ανισόπεδα με όλους τους βασικούς οδικούς άξονες της Δυτικής Αθήνας, που έχουν κατεύθυνση ανατολή – δύση.

- Η ΕΟ Αθηνών – Κορίνθου (ΕΟ 1), διασχίζει τους Δήμους Αιγάλεω και Χαϊδάρι και συνδέεται ανισόπεδα με τους κόμβους της ΕΟ 2 και της Λ. Θηβών.

Η **Λεωφόρος Κηφισού** αποτελεί το ανατολικό φυσικό όριο των Δήμων του Α.Σ.Δ.Α. και τη νότια απόληξη της Εθνικής Οδού Αθηνών-Θεσσαλονίκης (Ε.Ο. 2) μέχρι την Οδό Πειραιώς. Στα πλαίσια ολοκλήρωσης των αυτοκινητοδρόμων Π.Α.Θ.Ε. έχουν υλοποιηθεί τα έργα κάλυψης της κοίτης του Κηφισού για τη δημιουργία αυτοκινητόδρομου ταχείας κυκλοφορίας και τα έργα κατασκευής ανισόπεδων κόμβων με το βασικό αστικό οδικό δίκτυο.

Η ολοκλήρωση της αναβάθμισης του οδικού άξονα δεν φαίνεται να αποδίδει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, αφού επιβεβαιώνονται τελικά οι εκτιμήσεις των συγκοινωνιολόγων ότι η αντιμετώπιση των προβλημάτων κυκλοφορίας στο Λεκανοπέδιο δεν είναι θέμα δημιουργίας μόνο μεγάλων αυτοκινητόδρομων.

Η **Αττική Οδός** είναι το σπουδαιότερο από τα μεγάλα Συγκοινωνιακά Έργα στην Αττική και αποτελεί τη σημαντικότερη περιφερειακή Λεωφόρο της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας.

Ο νέος αυτοκινητόδρομος διασχίζει περισσότερους από 30 δήμους της Αττικής, βοηθώντας την ταχεία επικοινωνία μεταξύ τους και παρέχει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, δημιουργώντας ευνοϊκές προϋποθέσεις για τη βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη όλου του νομού και ιδιαίτερα των υποβαθμισμένων δυτικών περιοχών. Συμβάλλει επίσης στην αποσυμφόρηση κεντρικών περιοχών από την επιβάρυνση της διαμπερούς κυκλοφορίας. Το δυτικό τμήμα της ΕΛΕΣΣ (Μεταμόρφωση-Ελευσίνα) έχει αναλάβει ιδιαίτερα μεγάλο τμήμα των υπεραστικών κινήσεων προς και από Πελοπόννησο, αποφορτίζοντας την κυκλοφορία στην ΕΟ Αθηνών-Κορίνθου (Χαϊδάρι, Αιγάλεω).

Η Αττική Οδός έχει ενταχθεί στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (TEN's) ως έργο προτεραιότητας για την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της πρωτεύουσας αλλά και για τη χώρα γενικότερα.

Το δυτικό τμήμα της Ε.Λ.Ε.Σ.Σ., μέχρι τον Ανισόπεδο Κόμβο της Εθνικής Οδού Αθηνών-Κορίνθου, οδεύει βόρεια της περιοχής της Δυτικής Αθήνας και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τους Ανισόπεδους Κόμβους Αιγάλεω, Λιοσίων (Φυλής) και Αχαρνών.

Ο Α.Κ. Αιγάλεω, αποτελεί την σύνδεση της Ε.Λ.Ε.Σ.Σ. με τη Δυτική Περιφερειακή Λεωφόρο Αιγάλεω. Η Δ.Π.Λ.Α. έχει κατεύθυνση Βορρά-Νότου, οδεύει στη δυτική πλευρά του Όρους Αιγάλεω και καταλήγει στην Εθνική Οδό Αθηνών-Κορίνθου, στο ύψος του Σκαραμαγκά, ενώ λειτουργικά προεκτείνεται μέχρι την ευρύτερη περιοχή του Πειραιά διαμέσου της ήδη κατασκευασμένης λειτουργικής της προέκτασης που συμπίπτει με τη Λεωφόρο Σκαραμαγκά – Σχιστού. Βόρεια από τον Α.Κ. Αιγάλεω προβλέπεται σε πρώτη φάση απλή σύνδεση με την περιοχή Άνω Λιοσίων, ενώ νότια για τη σύνδεση με την Λ. Ασπροπύργου (ΝΑΤΟ) αναπτύσσεται ο Α.Κ. Θριασίου.

Βασικός εγκάρσιος οδικός άξονας της περιοχής σε άμεση σχέση με την Αττική Οδό είναι η **οδός Φυλής**, που ξεκινάει από το Δήμο Αγίων Αναργύρων και διασταυρώνει την Ε.Λ.Ε.Σ.Σ. στον Α.Κ. Λιοσίων, όπου χωροθετείται ο Επιβατικός Σιδηροδρομικός Σταθμός Άνω Λιοσίων. Στη συνέχεια διέρχεται μέσα από τα Άνω Λιόσια και καταλήγει στον οικισμό Φυλής. Ο κυκλοφοριακός φόρτος στο τμήμα του υπόψη άξονα νότια από την ΕΛ ΕΣΣ έχει ήδη αυξηθεί σημαντικά, καθώς εξυπηρετεί τόσο την πρόσβαση στον αυτοκινητόδρομο των Άνω Λιοσίων και του Καματερού, όσο και τη σύνδεση της Λ. Θηβών με την ΕΛ ΕΣΣ, μέσω της οδού Καπετάν Βέρρα.

Η οδός Παναγίας Γρηγορούσας ξεκινάει από την οδό Φυλής, γεφυρώνει την Αττική Οδό με τεχνικό Άνω Διάβασης και καταλήγει στην οδό Λιοσίων, συνδέοντας έτσι το Καματερό με τα Άνω Λιόσια και τις Αχαρνές. Για περιβαλλοντικούς λόγους στη θέση αυτή ο αυτοκινητόδρομος κατασκευάζεται με σήραγγα ανοικτής εκσκαφής και επανεπίκωσης (CUT & COVER) σε μήκος περίπου 200μ. Επί του τεχνικού κάλυψης προβλέπεται η δημιουργία του Σιδηροδρομικού Σταθμού Ζεφυρίου. Ο άξονας Παναγίας Γρηγορούσας δεν προβλέπεται να αποκτά αξιοσημείωτη πρόσθετη φόρτιση λόγω της Ε.Λ.Ε.Σ.Σ, παρά μόνο στο μέτρο που η βελτιωμένη προσπελασιμότητα της περιοχής Άνω Λιοσίων και Ζεφυρίου οδηγήσει μακροπρόθεσμα σε γενικότερη ένταση των δραστηριοτήτων και, αντίστοιχα, αύξηση των μετακινήσεων στην περιοχή.

Ο Α.Κ. Αχαρνών διαμορφώνεται στη διασταύρωση της Ε.Λ.Ε.Σ.Σ. με τον σημαντικό οδικό άξονα της Λεωφόρου Δημοκρατίας-Αθηνών, που διατρέχει το Δήμο των Αγίων Αναργύρων και τον διασυνδέει με το Δήμο Αχαρνών. Ο άξονας αυτός μετά την διασύνδεσή του με τον Α.Κ. Αχαρνών προβλέπεται να αποκτά σημαντική πρόσθετη φόρτιση και ειδικότερα, το τμήμα του βόρεια από τον κόμβο, όπου εκτός από τον Δήμο Αχαρνών προβλέπεται να εξυπηρετεί και το υπό διαμόρφωση Συγκοινωνιακό Κέντρο Αχαρνών. Από τη νότια πλευρά του άξονα η πρόσθετη φόρτιση προβλέπεται να είναι σημαντικά πιο περιορισμένη, καθώς η ενδοχώρα εξυπηρέτησης του ανισόπεδου κόμβου περιορίζεται σημαντικά από την ανταγωνιστική παρουσία του κόμβου της οδού Ιφιγένειας με τον αυτοκινητόδρομο Αθηνών – Θεσσαλονίκης, ο οποίος επίσης εξυπηρετεί αυτήν την περιοχή. Το τμήμα της Λ. Δημοκρατίας, που διασχίζει το Καματερό στα όριά του, δεν έχει διανοιχθεί πλήρως.

Οι άξονες Δημοκρατίας και Φυλής οριοθετούν, ανατολικά και δυτικά αντίστοιχα, το Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντ. Τρίτσης», και ως εκ τούτου έχουν επί πλέον βαρύτητα για τη λειτουργία του ως μητροπολιτικής εμβέλειας πόλου.

Άλλες οδοί στις οποίες προβλέπεται αύξηση του κυκλοφοριακού φόρτου μετά τη λειτουργία της αυτοκινητόδρομου είναι κυρίως οι δυο παράπλευροι δρόμοι της Ε.Λ.Ε.Σ.Σ που ξεκινούν από την οδό Δημοκρατίας και διήκουν ανατολικά και δυτικά από αυτήν τόσο από τη βόρεια όσο και από τη νότια πλευρά της Ε.Λ.Ε.Σ.Σ. Οι άξονες αυτοί εκτός από την άμεση διασύνδεσή τους με τον Α.Κ. Αχαρνών θα εξυπηρετήσουν επίσης τις εγκάρσιες προς το σιδηροδρομικό άξονα προσπελάσεις, που σήμερα δεν εξυπηρετείται παρά μόνο μέσω των γεφυρώσεων της σιδηροδρομικής γραμμής από τις οδούς Παλαμά και Φιλαδελφείας χωρίς καμία άλλη ενδιάμεση σύνδεση επί μήκους άνω των 2 χλμ.

Η εξασφάλιση της λειτουργίας της διπλής σιδηροδρομικής γραμμής Αθηνών-Θεσσαλονίκης γίνεται με κατασκευή γέφυρας Άνω Διάβασης. Όταν κατασκευασθούν τα έργα του Σ.Κ.Α., που προβλέπουν και παραλλαγή της υπάρχουσας Σ.Γ. ΑΘΗΝΩΝ – ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, η γέφυρα αυτή θα μετατραπεί σε οδογέφυρα που θα συνδέει το Μενίδι με την ανατολική παράπλευρη οδό των σιδηροδρομικών γραμμών προς Αθήνα.

Η **Δυτική Περιφερειακή Λεωφόρος Αιγάλεω** αναπτύσσεται στη δυτική πλευρά του Ποικίλου Όρους και συνδέεται με ανισόπεδο κόμβο (Α.Κ. Αιγάλεω) με την Ελεύθερη Λεωφόρο Ελευσίνιας-Σταυρού-Σπάτων (ΕΛΕΣΣ). Προς νότο διασταυρώνεται ανισόπεδα με την Σιδηροδρομική Γραμμή Πελοποννήσου και τη Λεωφόρο Ασπροπύργου (Α.Κ. Θριασίου) για να καταλήξει σε ανισόπεδο κόμβο στην ΕΟ Αθηνών-Κορίνθου.

Ο ρόλος της ΔΠΛΑ κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικός, αφού αναμένεται να παραλάβει τις υπερτοπικές μετακινήσεις από την ΕΟ Αθηνών – Θεσσαλονίκης προς και από την Λ. Σχιστού-Σκαραμαγκά, μειώνοντας κατ' αντιστοιχία τον κυκλοφοριακό φόρτο της Λ. Κηφισού στο νότιο τμήμα της.

Το κύριο αρτηριακό οδικό δίκτυο της περιοχής αποτελούν οι παρακάτω άξονες:

- *Λ. Θηβών* : Αποτελεί το μοναδικό διαδημοτικό άξονα επικοινωνίας με κατεύθυνση παράλληλη με την Λ. Κηφισού. Ξεκινώντας από τον Πειραιά και ακολουθώντας κατεύθυνση βορρά-νότου, διασχίζει τους Δήμους Νίκαιας, Αγ. Ι. Ρέντη, Αιγάλεω, Περιστερί και καταλήγει στο Δ. Ιλίου. Η Λ. Θηβών, όπως επανειλημμένα έχει καταγραφεί σε όλες τις μελέτες του ΑΣΔΑ, εκτός από άξονα με βαρύνουσα κυκλοφοριακή σημασία, αποτελεί τη «ραχοκοκαλιά» και τον κυριότερο άξονα ενδογενούς ανάπτυξης της Δυτικής Αθήνας. Στη βάση αυτή, αποτελεί τουλάχιστον προχειρότητα η κατάταξη της ιεράρχησής της ως «νομαρχιακής οδού» στο τμήμα της από Λ. Αθηνών έως Π. Ράλλη και ως «δημοτικής οδού» στα υπόλοιπα τμήματα. Επίσης, αποτελεί χρόνια έλλειψη προγραμματισμού η μη διάνοιξή της στο τμήμα από Δήμο Ιλίου προς Καματερό.
- *Λ. Δημοκρατίας, σημαντικός οδικός άξονας που διατρέχει το Δήμο των Αγίων Αναργύρων και τον διασυνδέει με το Δήμο Αχαρνών και τον Α.Κ. Αχαρνών στη διασταύρωση της Ε.Λ.Ε.Σ.Σ.*
- *Φυλής – Χασιάς, βασικός εγκάρσιος οδικός άξονας της περιοχής σε άμεση σχέση με την Αττική Οδό, που ξεκινάει από το Δήμο Αγίων Αναργύρων*
- *Πετρουπόλεως - 25ης Μαρτίου, άξονας που διασυνδέει το Ίλιον με την Πετρούπολη και αποτελεί την κύρια πρόσβαση προς τη δεύτερη*
- *Α. Παπανδρέου – Αγ. Νικολάου, διασυνδέει το Ίλιον και το Καματερό, διασταυρούμενη ισόπεδα με τη Θηβών, με την Κηφισού στον Α.Κ. «Τρεις Γέφυρες»*
- *Λ. Κωνσταντινουπόλεως με συνέχεια τη Δυρραχίου, πύλη εισόδου από Αθήνα προς Περιστερί και Ίλιον*
- *Παν. Τσαλδάρη με συνέχεια τη Λένορμαν, πύλη εισόδου προς Περιστερί από Αθήνα*
- *Ιερά Οδός, ιστορικού χαρακτήρα υπερτοπικός άξονας που διασυνδέει την περιοχή με το κέντρο της Αθήνας, έλκει δραστηριότητες εμπορίου και υπηρεσιών και επηρεάζεται καθοριστικά από την επέκταση του Μετρό στο Αιγάλεω*
- *Γρ. Λαμπράκη και Π. Ράλλη, βασικοί οδικοί άξονες διασύνδεσης της περιοχής με Αθήνα και Δήμους Πειραιά.*

Στη βάση των όσων παρατέθηκαν πιο πάνω προκύπτει ότι τόσο για την πλήρη αξιοποίηση, από την περιοχή της Δυτικής Αθήνας, των πλεονεκτημάτων που δημιουργεί η προσπελασιμότητα προς τις νέες ταχείες λεωφόρους με αιχμή την Αττική οδό, όσο και για τη βελτίωση της σύνδεσής της με το κέντρο της Αθήνας και την υπόλοιπη περιοχή του Δυτικού Λεακανοπέδιου, κρίσιμο ζήτημα αποτελεί η ριζική βελτίωση των κυκλοφοριακών συνθηκών στην οδό Φυλής, τη Λεωφ. Δημοκρατίας και τη Λεωφ. Θηβών. Ειδικότερα, και για τους τρεις άξονες, απαιτείται η άμεση εκτέλεση των έργων διάνοιξης. Σημειώνεται ότι η προώθηση αυτών

των σημαντικών έργων ξεπερνά τις αρμοδιότητες των Δήμων μεμονωμένα, αποτελώντας ευθύνη των ανώτερων επιπέδων Διοίκησης και ως εκ τούτου ο διεκδικητικός και συντονιστικός ρόλος του ΑΣΔΑ είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

2. Μέσα Μαζικής Μεταφοράς

Το **Μετρό** της Αθήνας - Γραμμές 2 και 3 - είναι συγκοινωνιακό μέσο μεγάλης ταχύτητας, αξιοπιστίας και μεταφορικής ικανότητας που σε συνδυασμό με τη Γραμμή 1 του Η.Σ.Α.Π. αποτελεί το βασικό άξονα των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς της Αττικής.

Η Γραμμή 2 επεκτείνεται βορειοδυτικά από τον Άγιο Αντώνιο μέχρι τη διασταύρωση της Λ. Θηβών με την Π. Τσαλδάρη (σταθμός «Περιστερί»). Έχει εξαγγελθεί η επέκταση της Γραμμής προς Πετρούπολη σε πρώτη φάση και τους άλλους βόρειους Δήμους σε δεύτερη.

Η Γραμμή 3 από την Πλατεία Εσταυρωμένου στο Αιγάλεω επεκτείνεται προς Χαϊδάρη, Αγία Βαρβάρα και σταδιακά προς Κορυδαλλό, Νίκαια, Πειραιά.

Το Μετρό αποτελεί ελκυστικό μέσο μεταφοράς για τους κατοίκους της Δυτικής Αθήνας, αφού παρέχει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, όπως μικρό χρόνο διαδρομής, μεγάλο αριθμό προορισμών, κάλυψη αρκετών περιοχών του πολεοδομικού συγκροτήματος και δυνατότητα συνδυασμού με άλλα μεταφορικά μέσα. Η ολοκλήρωση των προγραμματισμένων γραμμών του μετρό θα εκτρέψει σημαντικό αριθμό μετακινήσεων, που σήμερα πραγματοποιούνται με ιδιωτικά μέσα, προς τα μέσα μαζικής μεταφοράς, συμβάλλοντας σημαντικά στη βελτίωση των συνθηκών κυκλοφορίας στις κεντρικές περιοχές των Δήμων και κατά μήκος των βασικών αρτηριών καθώς και στη μείωση του επιπέδου εκπομπών ατμοσφαιρικών ρύπων.

Ιδιαίτερα θα αποφορτιστούν οι βασικοί οδικοί άξονες της Δυτικής Αθήνας, που συγκλίνουν όλοι προς το κέντρο της Πρωτεύουσας, αφού οι νέες επεκτάσεις του Μετρό θα ικανοποιούν τις αντίστοιχες απαιτήσεις μετακίνησης, σε σημαντικά συντομότερο χρόνο. Το μέγεθος των εξυπηρετούμενων από το Μετρό μετακινήσεων θα μεγιστοποιηθεί με την ανάπτυξη χώρων στάθμευσης και σταθμών μετεπιβίβασης πλησίον των σταθμών Μετρό και την ανάλογη ενίσχυση των συνδυασμένων μετακινήσεων (διατροφικότητα).

Το ζήτημα της διασύνδεσης των τερματικών σταθμών των δύο γραμμών του Μετρό και της σύνδεσης των σταθμών Μετρό με τις εσωτερικές περιοχές του κάθε Δήμου, με τη χρήση Δημόσιων Μέσων Μεταφοράς (τραμ, λεωφορεία, mini-bus), κρίνεται πολύ σημαντικό, στο πλαίσιο της ενοποίησης των διαφόρων μεταφορικών μέσων σε δίκτυα μεταφορών, που, άλλωστε, αποτελεί και έναν από τους εθνικούς στρατηγικούς στόχους στον τομέα των Μεταφορών.

Στο πιο πάνω πλαίσιο εντάσσεται και ο σχεδιασμός για την ανάπτυξη γραμμής **Τραμ** στην περιοχή της Δυτικής Αθήνας, ως μέσο που μπορεί να προσφέρει σημαντικά στη λύση των συγκοινωνιακών και περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής.

Η γραμμή του Τραμ που προτείνεται, θα ξεκινάει από τον Τερματικό Σταθμό της Γραμμής 1 των ΗΣΑΠ και διαμέσου Κορυδαλλού και Αγίας Βαρβάρας θα φθάνει στο κέντρο του Αιγάλεω, όπου θα συνδέεται με τον Τερματικό Σταθμό Αιγάλεω της Γραμμής 3 του Μετρό. Στη συνέχεια θα οδεύει παράλληλα με τη Λ. Θηβών, χρησιμοποιώντας παράπλευρες οδούς, για να συνδεθεί με τον ομώνυμο τερματικό σταθμό της Γραμμής 2 του Μετρό. Με κατεύθυνση προς τα ανατολικά θα διασχίζει το Δήμο Περιστερίου και θα εισέρχεται στο Δήμο Αγ. Αναργύρων, βόρεια του Α.Κ. «Τρεις Γέφυρες». Η γραμμή του Τραμ, σ' όλο το επόμενο τμήμα της, θα χρησιμοποιεί το διάδρομο της Σιδηροδρομικής Γραμμής Αθηνών-Πελοποννήσου, που

καταργείται ενόψει της ενοποίησης του Σιδηροδρομικού Διαδρόμου Πειραιά-Αθήνα-ΣΚΑ. Το τμήμα αυτό εξυπηρετεί τους Δήμους Αγ. Αναργύρων, Ιλίου και Καματερού, για να καταλήξει στον Σ.Σ. Άνω Λιοσίων, που χωροθετείται στο ύψος του Α.Κ. Λιοσίων (Φυλής) της ΕΛΕΣΣ. Επιτυγχάνεται έτσι η σύνδεση του Τραμ με τον Προαστιακό Σιδηρόδρομο Δυτικής Αττικής – Κορινθίας, που δρομολογείται στην υπό κατασκευή Νέα Σιδηροδρομική Γραμμή Αθηνών-Πελοποννήσου. Ο σχεδιασμός αυτός πρέπει να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο μιας κυκλοφοριακής – συγκοινωνιακής μελέτης για όλη την περιοχή.

Τα διάφορα **Μέσα Μαζικής Μεταφοράς** (MMM), μεταβλητής και ημισταθερής τροχιάς (λεωφορεία, τρόλεϊ), είναι απαραίτητο να αλληλοσυμπληρώνονται με το βέλτιστο τρόπο, αλλά και να συνεργάζονται με τους κύριους κορμούς των μαζικών μεταφορών της Αθήνας, δηλαδή τον ΗΣΑΠ, το Μετρό, το Τραμ και τον Προαστιακό σιδηρόδρομο.

Η ενίσχυση της διαλειτουργικότητας μεταξύ των διαφόρων μέσων μαζικής μεταφοράς, αποτελεί γενικό στόχο των αστικών μεταφορών και της αστικής ανάπτυξης της χώρας και για την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Παρεμβάσεις που συμβάλουν στην επίτευξη του παραπάνω στόχου αποτελούν :

- Η κατασκευή Σταθμών Μετεπιβίβασης και Χώρων Στάθμευσης
- Η αναβάθμιση της Γραμμής 1 ΗΣΑΠ και συντονισμός λειτουργίας της με τις γραμμές 2 & 3 του Μετρό.
- Ο συντονισμός λειτουργίας και η συμπληρωματικότητα των επίγειων Μέσων MM με τις γραμμές του Μετρό.

Το **Συγκοινωνιακό Κέντρο Αχαρνών** θα εξυπηρετήσει μία σημαντικότερη περιοχή, πολύ μεγαλύτερης έκτασης από αυτήν που εξυπηρετούν σήμερα οι σταθμοί Αθήνας και Πειραιά. Αυτό θα συμβάλλει αφ' ενός στην αποσυμφόρηση των σταθμών και του δικτύου προσπέλασής τους στην Αθήνα και τον Πειραιά, αφ' ετέρου θα βελτιώσει σε μεγάλο βαθμό την προσπελασιμότητα του εθνικού σιδηροδρομικού δικτύου σε σχέση με μία ευρύτερη περιοχή που περιλαμβάνει τη Δυτική Αττική, το Βόρειο λεκανοπέδιο, τμήμα της Βόρειας Αττικής και ολόκληρη την Ανατολική Αττική. Η περιοχή αυτή σήμερα έχει προβληματική προσπέλαση προς το εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο, λόγω της αναγκαστικής διέλευσης μέσα από βεβαρημένους κυκλοφοριακά άξονες.

Η άμεση γεινίαση του Συγκοινωνιακού Κέντρου Αχαρνών με τον αυτοκινητόδρομο Ελευσίνας-Σταυρού-Σπάτων (Ε-Σ-Σ) καθώς και με την Εθνική Οδό Αθηνών-Θεσσαλονίκης (Ε.Ο. 1), σε συνδυασμό με την αμεσότητα πρόσβασης που εξασφαλίζει ο ευρισκόμενος σε επαφή με το Σ.Κ.Α. Ανισόπεδος Κόμβος Αχαρνών, προσδίδει στο Σ.Κ.Α. ύψιστο βαθμό οδικής προσπελασιμότητας, τόσο από τους υπεραστικούς οδικούς διαδρόμους σύνδεσης της πρωτεύουσας με όλη την υπόλοιπη ηπειρωτική Ελλάδα, όσο και από όλες τις περιφερειακές ζώνες της Μείζονος Περιοχής Αθήνας.

Μετά τη δημιουργία του Εμπορευματικού Σταθμού και του Σταθμού Διαλογής στο Θριάσιο Πεδίο, η κυκλοφορία των εμπορικών αμαξοστοιχιών θα εκτραπεί προς αυτόν. Περιοχές τις Δυτικής Αθήνας θα εξυπηρετούν :

- Το Προαστιακό Τραίνο ημιαστικού τύπου Πειραιάς - Μενίδι - Αγ. Στέφανος, που θα εκτελεί στάσεις στους Σ.Σ. Θυμαράκια, Αγ. Ανάργυροι, Πάρκο Αντ. Τρίτσης και Λυκότριπα
- Το Προαστιακό Τραίνο Δυτ. Αττικής - Ελευσίνας - Μεγάρων, με στάσεις στους Σ.Σ. Ζεφύρι και Άνω Λιόσια.

Στην πλήρη μελλοντική ανάπτυξή του, το Σιδηροδρομικό Δίκτυο της ευρύτερης περιοχής Αθηνών θα έχει ακτινική διάρθρωση ως προς την κυρίως αστική περιοχή. Ο κεντρικός κορμός

του δικτύου θα διατρέχει κατά μήκος το Λεκανοπέδιο Αθηνών, από τον μελλοντικό Νέο Ενιαίο Κεντρικό Επιβατικό Σταθμό Πειραιά (στη θέση του σημερινού σταθμού Πειραιά-Πελοποννήσου), μέσω του Νέου Ενιαίου Κεντρικού Επιβατικού Σταθμού Αθηνών, μέχρι το Συγκοινωνιακό Κέντρο Αχαρνών.

Η λειτουργία του **Αστικού και Προαστιακού Σιδηροδρόμου** έχει μεγάλη σημασία για τη Δυτική Αθήνα, αφού μπορεί να εξυπηρετήσει τις ανάγκες μετακινήσεων στον άξονα βορρά-νότου, ιδιαίτερα των Δήμων Αγ. Αναργύρων, Καματερού και Ιλίου προς και από το κέντρο της πόλης (ΣΣ Αθήνας & ΣΣ Βοτανικού) και τον Πειραιά (ΣΣ Πειραιά).

Σε συνδυασμό με την ανταπόκριση στους παραπάνω Σιδηροδρομικούς Σταθμούς των γραμμών Μετρό 2 & 3 αντίστοιχα, η συγκοινωνιακή χρησιμότητα του Σιδηροδρομικού Διαδρόμου ενισχύεται σημαντικά. Επισημαίνεται και η δυνατότητα εξυπηρέτησης του Πάρκου Αντ. Τρίτσης, που αποτελεί εν δυνάμει μητροπολιτικό πόλο πρασίνου και αναψυχής, μέσω του Σ.Σ. Πύργου Βασιλίσσης.

Με βάση τα παραπάνω, για τη Δυτική Αθήνα κρίνεται σημαντικό να προετοιμαστεί έγκαιρα και αποτελεσματικά, δηλαδή να επικαιροποιήσει το Ρυθμιστικό Σχεδιασμό και να αποκτήσει ενιαία Κυκλοφοριακή – Συγκοινωνιακή Μελέτη για όλη την περιοχή, ώστε η ολοκλήρωση του Ενοποιημένου Δικτύου Μεταφορών της Αττικής να προσκομίσει μόνο τα αναμενόμενα οφέλη. Σε διαφορετική περίπτωση θα βρεθεί προ νέων και ίσως μεγαλύτερων προβλημάτων, όπως η σημαντική αύξηση των κυκλοφοριακών φόρτων και των αναγκών στάθμευσης σε ένα ανεπαρκές και χωρίς ασφάλεια οδικό δίκτυο, η ένταση στην εγκατάσταση δραστηριοτήτων χωρίς πολεοδομικό προγραμματισμό και υποδομές, κ.ά.

Παράλληλα, έχει ιδιαίτερη σημασία ο προγραμματισμός της αξιοποίησης της διεθνούς εμπειρίας και των καλών πρακτικών για την *Πρόσβαση και την Κινητικότητα*, αποτελέσματα της υλοποίησης από τον ΑΣΔΑ καινοτόμων προγραμμάτων όπως το SWANS και το STUCA_TEAM.

3. Πολιτική Προστασία

Ο τομέας της Πολιτικής Προστασίας έχει μείζονα σημασία για τη Δυτική Αθήνα, λόγω:

- της προστατευόμενης περιοχής του Αιγάλεω όρους – αντιπυρική προστασία
- τον ορισμό της ως μιας από τις δυσμενέστερες περιοχές για πλημμύρες – αντιπλημμυρική προστασία
- την ύπαρξη εκτεταμένων περιοχών ευάλωτων σε σεισμό – αντισεισμική προστασία.

Θεσμικά υπάρχει πλαίσιο για τη λειτουργία της Πολιτικής Προστασίας, στο οποίο ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι διακριτός και ιδιαίτερα σημαντικός.

Η Πολιτική Προστασία για να λειτουργήσει με επάρκεια και αποτελεσματικότητα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, προϋποθέτει:

- Ολοκληρωμένη τη βασική τεχνική υποδομή, όπως δασικοί δρόμοι και δεξαμενές νερού, διεύθεση ρεμάτων, δίκτυο ομβρίων, επαρκείς ελεύθερους χώρους, κλπ.
- Κατάρτιση σχεδίου επιχειρησιακών ενεργειών για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού σε επίπεδο κεντρικών και τοπικών συναρμόδιων φορέων, τεχνικού εξοπλισμού και λοιπών υποδομών.

Ο ΑΣΔΑ έχει ιεραρχήσει ως σημαντική προτεραιότητα της δραστηριότητάς του τον τομέα της Πολιτικής Προστασίας και έχει κάνει ορισμένα βήματα όσον αφορά δράσεις σχεδιασμού και

εφαρμογής. Αναφέρονται η *Μελέτη Αντισεισμικής Θωράκισης Δυτικής Αθήνας*, που είχε εκπονήσει μετά το σεισμό του 1999, η υλοποίηση έργων αντιπυρικής προστασίας στο Αιγάλεω όρος, η διερεύνηση των δυνατοτήτων για την αξιοποίηση σύγχρονων συστημάτων πυρανίχνευσης μέσω πιλοτικών εφαρμογών. Παρ' όλα αυτά εκτιμάται ότι παρουσιάζονται καθυστέρηση και κενά σε έναν τομέα που, κατά γενική εκτίμηση, έχει τόσο πιο πολλά αποτελέσματα όσο περισσότερες περιοχές της ίδιας γεωγραφικής ενότητας καλύπτει.

Στη βάση αυτή είναι πολύ σημαντικό για την περιοχή της Δυτικής Αθήνας η οργάνωση ενός Διαδημοτικού Συστήματος Πολιτικής Προστασίας για τη διαχείριση και αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, όπως πλημμύρες, πυρκαγιές και σεισμοί. Στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ είχαν εκπονηθεί μελέτες σκοπιμότητας για το σχεδιασμό και εφαρμογή ανάλογων συστημάτων με τη χρήση GIS και άλλων σύγχρονων ΤΠΕ. Είναι ευνόητο πως η εφαρμογή συστημάτων υψηλής τεχνολογίας απαιτεί και έναν νέο σχεδιασμό για την αξιοποίηση και συντονισμό του ανθρώπινου δυναμικού και των υλικών μέσων. Ο ΑΣΔΑ χρειάζεται να αναζητήσει τις συγκεκριμένες μελέτες, να τις προσαρμόσει στις ανάγκες και τις συνθήκες της περιοχής και να επιμείνει στη χρηματοδότηση των απαιτούμενων δράσεων μέσω των Προγραμμάτων της «Ψηφιακής Σύγκλισης», της «Διοικητικής Μεταρρύθμισης» αλλά και του ΠΕΠ Αττικής.

4. Αντιπλημμυρική Προστασία

Η περιοχή της Δυτικής Αθήνας θεωρείται από αντιπλημμυρική άποψη μια από τις δυσμενέστερες περιοχές του λεκανοπεδίου.

Το πυκνό υδρογραφικό δίκτυο της περιοχής αποτελείται από σημαντικό πλήθος υδατορεμάτων που ξεκινούν από τις κλιτείς του Αιγάλεω όρους, αλλά και της Πάρνηθας, και διασχίζουν τις αστικές περιοχές με τελικό αποδέκτη τον Κηφισό.

Στο σύνολο της περιοχής τα ανοικτά ρέματα είναι σήμερα πολύ περιορισμένα, λόγω των αντιπλημμυρικών έργων που έγιναν στις φυσικές κοίτες των ρεμάτων ή σε δρόμους που υπήρχαν κοντά σ' αυτές και οδήγησε σε πλήρη κάλυψή τους.

Τα σημαντικότερα ρέματα που χρειάζονται διευθέτηση είναι τα ρέματα Ευρυρίδων και Εσχατιάς σε Καματερό και Άγιους Ανάργυρους και το Χαϊδαρόρεμα στο Χαϊδάρι και το Περιστέρι.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η ΕΥΔΑΠ έχει προχωρήσει στην κατασκευή του αγωγού ομβρίων Ευρυρίδων στο Ζέφυρι. Επίσης για την αντιπλημμυρική προστασία της Αττικής οδού έγινε διευθέτηση του ρέματος Εσχατιάς για μήκος 1500μ περίπου. Για το ρέμα της Εσχατιάς και τα προγραμματιζόμενα σε αυτό έργα έγινε αναφορά σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Όσον αφορά την απορροή των όμβριων, με δεδομένη την πυκνή δόμηση και κάλυψη του εδάφους, η διήθηση στο έδαφος είναι μικρή και όλο σχεδόν το ύψος βροχής απορρέει στα χαμηλότερα σημεία των Δήμων. Εξακολουθούν να υπάρχουν περιοχές στις οποίες υπάρχει πρόβλημα πλημμυρών μετά από έντονες βροχοπτώσεις. Τέτοιες περιοχές στο Περιστέρι είναι ο Άγιος Ιωάννης Θεολόγος και η Τσαλαβούτα, στο Χαϊδάρι είναι κοντά στο Δάσος, στον Υ/Σ της ΔΕΗ και η Ιερά οδός, στο Καματερό είναι οι οδοί Καματερού, Γούναρη, Κ. Παλαμά.

Πρέπει να γίνει συστηματική καταγραφή των περιοχών, οι οποίες ήδη παρουσιάζουν προβλήματα πλημμυρών, να σημειωθεί η έκτασή τους και η συχνότητα εμφάνισης της πλημμύρας. Στη συνέχεια πρέπει να γίνει καταγραφή των υφιστάμενων έργων και να ελεγχθεί η επάρκειά τους στις υφιστάμενες και τις προβλεπόμενες μελλοντικές συνθήκες. Από αυτό τον έλεγχο θα προκύψουν οι προτάσεις για βελτίωση, επέκταση των υφιστάμενων έργων ή η κατασκευή νέων.

5. Διαχείριση απορριμμάτων

Η ορθολογική και με περιβαλλοντικούς όρους διαχείριση των οικιακών και βιομηχανικών στερεών αποβλήτων, αποτελεί μείζον ζήτημα για ολόκληρη την Αττική.

Η Δυτική Αθήνα γειτνιάζει τόσο με την περιοχή του Σχιστού όπου υπάρχει ο κεντρικός Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων, όσο και με τον ΧΥΤΑ της Φυλής, που μέχρι σήμερα και παρά την ισχύ του Περιφερειακού Σχεδιασμού για τη διαχείριση των απορριμμάτων, είναι ο μοναδικός για όλη την Αττική.

Τα προβλήματα όσον αφορά το πολύ κρίσιμο αυτό ζήτημα σχετίζονται τόσο με την εφαρμογή του Περιφερειακού Σχεδιασμού, την επάρκεια του εξοπλισμού προσωρινής αποθήκευσης και αποκομιδής και την οργάνωση του συστήματος, όσο και με την περιβαλλοντική εκπαίδευση των πολιτών. Χαρακτηριστικό είναι ότι σε σχετική έρευνα, η διαχείριση των απορριμμάτων αξιολογείται ως πολύ σημαντικό πρόβλημα και σε όλες τις περιοχές συγκεντρώνει περίπου ποσοστά από 70 έως 75% των απαντήσεων. Στη Δυτική Αθήνα το 70,6% των ερωτηθέντων και στον Πειραιά το 75,8%, θεωρούν ότι αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τα απορρίμματα στη γειτονιά τους.

Η μέση ημερήσια ποσότητα παραγομένων απορριμμάτων ανά κάτοικο στην Νομαρχία Αθήνας είναι 1,18 Kg. Αναλυτικά τα στοιχεία για τους Δήμους του ΑΣΔΑ φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί⁴:

ΟΤΑ	Ποσότητα 1993 (τον.)	Ποσότητα 2001 -εκτιμώμενη (τον.)	Ετήσια μεταβολή %	Μέση Ποσότητα ανά κάτοικο και ημέρα το 1993 - (Kg)	Μέση Ποσότητα ανά κάτοικο και ημέρα το 2001 (Kg)
ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	99339	10100	0,98	0,8977	1
ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	11411	12800	1,45	1,0014	1,06
ΑΙΓΑΛΕΩ	33368	31500	-0,72	1,178	1,17
ΙΛΙΟΥ	23813	29500	2,71	0,8273	1
ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	6064	7400	2,52	0,919	0,96
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	48802	53800	1,23	0,9725	1,07
ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	13964	18700	3,72	0,9510	1,04
ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ	16207	18500	1,67	0,9449	1,12
ΖΕΦΥΡΙΟΥ	2400	3200	3,66	0,7337	0,99
ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ	22789	25400	1,37	0,9759	1,03
ΣΥΝΟΛΟ	278157	210900	1,859	0,94	1,044

Παρατηρούμε ότι η μέση ημερήσια ποσότητα ανά κάτοικο είναι χαμηλότερη στο Δήμο Καματερού και ακολουθούν οι Δήμοι Ζεφυρίου και Ιλίου, ενώ οι υψηλότερες παραγωγές αντιστοιχούν στους Δήμους Αιγάλεω και Χαϊδαρίου, γεγονός που πρέπει να αποδοθεί και στα -προσομοιάζοντα με οικιακά- απορρίμματα από βιομηχανικές και εμπορικές δραστηριότητες.

Επίσης, παρατηρούμε ότι η μέση ημερήσια ποσότητα για το σύνολο των Δήμων της Δυτικής Αθήνας είναι αισθητά χαμηλότερη από την αντίστοιχη για τη Νομαρχία Αθήνας.

Για το έτος 2015 εθνικός στόχος ήταν η ποσότητα ανά κάτοικο και ημέρα να περιορισθεί στα 0,91 Kg απορριμμάτων. Με βάση την απόφαση του 44ου Περιφερειακού Συμβουλίου, ο

⁴ «Ποσότητες Παραγομένων Οικιακού Τύπου Απορριμμάτων», ΕΣΔΚΝΑ, 2002

στόχος είναι η μέση ετήσια παραγωγή τους μέχρι το 2005 να έχει μειωθεί στα επίπεδα του 1995.

Οι προβλέψεις παραγωγής Απορριμμάτων το 2015, με βάση την εξέλιξη πληθυσμού (στοιχεία προβλέψεων Νομαρχίας για κάθε Δήμο), με δύο εναλλακτικά σενάρια:

- διατήρηση των εξελίξεων για τις μέσες ημερήσιες ποσότητες ανά κάτοικο
- σταθεροποίηση στα επίπεδα του 1995 για τις μέσες ημερήσιες ποσότητες ανά κάτοικο

διαμορφώνονται όπως στον ακόλουθο πίνακα:

ΟΤΑ	Με βάση την εξέλιξη πληθυσμού και διατήρηση των εξελίξεων για τις μέσες ημερήσιες ποσότητες ανά κάτοικο			Με βάση την εξέλιξη πληθυσμού και σταθεροποίηση στα επίπεδα του 1995 για τις μέσες ημερήσιες ποσότητες ανά κάτοικο	
	Πληθυσμός 2015	Ποσότητα 2015 (τον/έτος)	Μέση Ποσοτ. ανά κάτ. και ημ.	Ποσότητα 2015 (τον/έτος)	Μέση Ποσοτ. ανά κάτ. και ημ.
ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	26344(μείωση)	11721	1,22	8875	0,9
ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	37004	18366	1,36	13907	1,02
ΑΙΓΑΛΕΩ	67811	39589	1,6	29979	1,21
ΙΛΙΟΥ	85029	34861	1,12	26398	0,85
ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	27337	12451	1,25	9429	0,94
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	139741	67348	1,3	50999	0,99
ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	69482	32748	1,29	24779	0,97
ΧΑΙΔΑΡΙΟΥ	42361(μείωση)	19837	1,3	15022	0,97
ΖΕΦΥΡΙΟΥ	8716	3169	0,99	8716	0,75
ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ	73404	32830	1,225	26693	0,99
ΣΥΝΟΛΟ	577229	272920	1,29	214797	1,02

Σύμφωνα με τον Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΚΥΑ 50910/03), η μέση ποιοτική σύσταση των παραγόμενων αστικών αποβλήτων σε επίπεδο χώρας έχει ως ακολούθως:

- Ζυμώσιμα 47 %
- Χαρτί 20 %
- Πλαστικά 8,5 %
- Μέταλλα 4,5 %
- Γυαλί 4,5 %
- Υπόλοιπα 15,5 %

Όσον αφορά τα απορρίμματα που οδηγούνται στο ΧΥΤΑ Άνω Λιοσίων - Φυλής, με βάση στοιχεία από μετρήσεις του 1997, έχουν την ακόλουθη ποιοτική σύσταση:

- Οργανικά : 46,5%
- Χαρτί-Χαρτόνι: 23,44%
- Πλαστικά: 10,8%
- Μέταλλα: 3,74%
- Γυαλί: 3,42%
- Δέρμα-Υφάσματα-Ξύλο-Λάστιχα: 4,25%
- Αδρανή: 3,58%
- Διάφορα: 4,28%

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 50910/2003 «Μέτρα και όροι για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης», σε κάθε Περιφέρεια καταρτίζεται Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ), το οποίο εγκρίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Σύμφωνα με την Απόφαση Έγκρισης του ΠΕΣΔΑ της Περιφέρειας Αττικής (22/2/2006) για την 1η Διαχειριστική Ενότητα, που αποτελείται από το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής πλην των νήσων Κυθήρων και Αντικυθήρων, προβλέπονται τα ακόλουθα:

- Ολοκληρωμένη Εγκατάσταση Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΟΕΔΑ) στη Δυτική Αττική που περιλαμβάνει:
 - Ένα (1) Χώρο Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.) με σταδιακή μετατροπή του σε Χ.Υ.Τ.Υ.
 - Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ). Ο ακριβής αριθμός των ΚΔΑΥ θα καθορισθεί από το σχετικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΕΔΑ)
 - 1η Κεντρική Μονάδα Επεξεργασίας Σύμμεικτων Αστικών Στερεών Αποβλήτων. Πρόκειται για το υφιστάμενο Εργοστάσιο Μηχανικής Ανακύκλωσης – Κομποστοποίησης (ΕΜΑΚ), το οποίο βρίσκεται σε δοκιμαστική λειτουργία.
 - 2η Κεντρική Μονάδα Επεξεργασίας Σύμμεικτων Αστικών Στερεών Αποβλήτων
 - Μονάδα κομποστοποίησης προδιαλεγμένων οργανικών υλικών ή/και «πράσινων» αποβλήτων

Σύμφωνα με την αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ, στην ΟΕΔΑ Δυτικής Αττικής προβλέπεται να οδηγούνται 1.400.000 – 1.500.000 τόνοι στερεών αποβλήτων ανά έτος.

- Ολοκληρωμένη Εγκατάσταση Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΟΕΔΑ) στη Βορειοανατολική Αττική που περιλαμβάνει:
 - Ένα (1) Χ.Υ.Τ.Α. που στο μέλλον θα γίνει ΧΥΤΥ
 - Ένα ΚΔΑΥ (ο αριθμός των ΚΔΑΥ μπορεί να διαφοροποιείται από το σχετικό ΣΕΔΑ)
 - Μονάδα κομποστοποίησης προδιαλεγμένων οργανικών υλικών ή/και «πράσινων» αποβλήτων
 - Κεντρική Μονάδα Επεξεργασίας Σύμμεικτων Αστικών Στερεών Αποβλήτων

Σύμφωνα με την αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ, στην ΟΕΔΑ Βορειοανατολικής Αττικής προβλέπεται να οδηγούνται 127.500 τόνοι/ στερεών αποβλήτων ανά έτος.

- Ολοκληρωμένη Εγκατάσταση Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΟΕΔΑ) στη Νοτιοανατολική Αττική που περιλαμβάνει:
 - Ένα (1) Χ.Υ.Τ.Α. που στο μέλλον θα γίνει ΧΥΤΥ
 - Ένα ΚΔΑΥ (ο αριθμός των ΚΔΑΥ μπορεί να διαφοροποιείται από το σχετικό ΣΕΔΑ)
 - Μονάδα κομποστοποίησης προδιαλεγμένων οργανικών υλικών ή/και «πράσινων» αποβλήτων
 - Κεντρική Μονάδα Επεξεργασίας Σύμμεικτων Αστικών Στερεών Αποβλήτων

Σύμφωνα με την αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ, στην ΟΕΔΑ Νοτιοανατολικής Αττικής προβλέπεται να οδηγούνται 127.500 τόνοι/ στερεών αποβλήτων ανά έτος.

Όσον αφορά τις προβλέψεις του ΠΕΣΔΑ, αξίζει να σημειωθεί ότι το 85 % των στερεών αποβλήτων θα οδηγούνται στο ΧΥΤΑ της Φυλής, γεγονός ιδιαίτερα επιβαρυντικό για τους ΟΤΑ της Δυτικής Αττικής και ιδιαίτερα της Δυτικής Αθήνας.

Η Απόφαση έγκρισης του ΠΕΣΔΑ προβλέπει επίσης την ανάπτυξη ενός δικτύου κεντρικών Σταθμών Μεταφόρτωσης Αποβλήτων (ΣΜΑ) και Τοπικών ΣΜΑ (ΤΣΜΑ), που περιγράφονται

στη μελέτη του ΠΕΣΔΑ και μέρος των οποίων ήδη λειτουργεί. Συγκεκριμένα, προβλέπονται 5 κεντρικοί ΣΜΑ και 18 ΤΣΜΑ.

Εκτός από τον υφιστάμενο ΣΜΑ στο Σχιστό, που λειτουργεί από το 1991 και προφανώς θα συνεχίσει να λειτουργεί, προβλέπεται η υλοποίηση των Κεντρικών ΣΜΑ:

- ο Ελαιώνα Αττικής (εξυπηρέτηση Δ. Αθηναίων και όμορων Δήμων)
- ο Νοτίων Προαστίων (περιοχή Ελληνικού – Αλίμου – Γλυφάδας)
- ο Βορείων Προαστίων (ΒΙΠΑ Κηφισιάς – ΒΙΠΑ Χαμομηλίου)
- ο Υμηπτού (Γουδί – Υμηπτός – Καισαριανή)

Επιπρόσθετα, εκτός των Κεντρικών ΣΜΑ, προβλέπεται η ανάπτυξη ενός δικτύου 18 ΤΣΜΑ, μέσω των οποίων εξυπηρετούνται συγκεκριμένοι ΟΤΑ ή γενικότερα μικρότερες περιοχές. Από αυτούς, 10 είναι προϋφιστάμενοι και σε αυτούς προστίθενται επί πλέον 3 ΤΣΜΑ στο λεκανοπέδιο Αθηνών, 2 ΤΣΜΑ στη Δυτική Αττική και 3 ΤΣΜΑ στην Ανατολική Αττική.

Επίσης, όσον αφορά την ανακύκλωση των αποβλήτων συσκευασίας, ο στόχος που τίθεται από την απόφαση έγκρισης του ΠΕΣΔΑ είναι μέχρι το έτος 2011 να ανακυκλώνεται τουλάχιστον το 55 % κατά βάρος του συνόλου των υλικών συσκευασίας.

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 50910/2003 «Μέτρα και όροι για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης», **οι εργασίες συλλογής και μεταφοράς στερεών αποβλήτων, όπως και η οργάνωση των μέσων προσωρινής αποθήκευσης (κάδων)**, εκτελούνται με ευθύνη των ΟΤΑ πρώτου βαθμού, ενώ η προσωρινή αποθήκευση μετά τη συλλογή, η μεταφόρτωση, αξιοποίηση και διάθεση των στερεών αποβλήτων γίνεται με ευθύνη του Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ).

Επίσης, σύμφωνα με το Ν.2939/2001 «Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων - Ίδρυση εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ) και άλλες διατάξεις », οι ΟΤΑ είναι υποχρεωμένοι να προβούν στην **εναλλακτική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων**, είτε μόνοι τους είτε σε συνεργασία με τα συστήματα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης που σχηματίζονται από τους διαχειριστές συσκευασιών. Σχετικά με την ανακύκλωση των συσκευασιών των δημοτικών αποβλήτων,, έχει εγκριθεί μέχρι τώρα, με την υπ' αριθμό 106453/2003 (ΦΕΚ 391 Β') Υπουργική Απόφαση, το Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών ΣΣΕΔ-ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ, που οργανώνει η Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (ΕΕΑΑ). Μεταξύ της ΕΕΑΑ και των αντίστοιχων ΟΤΑ καταρτίζονται συμβάσεις συνεργασίας, οι οποίες εκτός των άλλων προβλέπουν τη χρηματοδότηση εκ μέρους της ΕΕΑΑ του επιπλέον κόστους που προκύπτει από τη συλλογή - αξιοποίηση των δημοτικών αποβλήτων συσκευασίας, συνυπολογιζομένης της ωφέλειας που έχουν οι ΟΤΑ από τη διαχείριση του συνόλου των δημοτικών αποβλήτων.

6. Λοιπές υποδομές - δίκτυα

Από τα λοιπά δίκτυα υποδομών επικεντρώνεται η προσοχή στα Δίκτυα Υψηλής Τάσης, στις κεραιές κινητής τηλεφωνίας καθώς και στην υποδομή των Κοιμητηρίων, λόγω της άμεσης σχέσης που έχουν με τη δημόσια υγεία και την ασφάλεια των πολιτών στη Δυτική Αθήνα.

Η διέλευση των **Δικτύων Υψηλής Τάσης** (150.000 Volt), τα οποία μέσω πυλώνων κατευθύνονται στο μεγάλο υποσταθμό μετασχηματισμού στο Ρουφ. Ιδιαίτερο πρόβλημα εντοπίζεται στους Δήμους Αγίας Βαρβάρας – Αιγάλεω – Κορυδαλλού καθώς και στο Δήμο Καματερού. Ο ΑΣΔΑ είχε καταρτίσει πρόταση στο πλαίσιο του Γ΄ ΚΠΣ για την υπογειοποίηση

του δικτύου της ΔΕΗ, σε μήκος 117 χλμ., ώστε να προστατευθεί η υγεία των κατοίκων από τις δυσμενείς επιδράσεις των μαγνητικών πεδίων που δημιουργούνται, να αποφεύγονται τυχόν ατυχήματα και να αναβαθμιστεί το αστικό περιβάλλον. Η πρόταση δεν υλοποιήθηκε, αλλά παραμένει σε ισχύ.

Η εγκατάσταση **κεραιών κινητής τηλεφωνίας** μέσα στις περιοχές κατοικίας και κεραιών ραδιοηλεκτρονικού σήματος στο Αιγάλεω όρος αποτελούν επίσης ζητήματα που ευαισθητοποιούν και κινητοποιούν την κοινωνία της Δυτικής Αθήνας, κυρίως γιατί όπως σε πάρα πολλές περιπτώσεις προκύπτει είτε γίνονται χωρίς τις απαιτούμενες άδειες είτε αυτές καταστρατηγούνται. Ο ΑΣΔΑ μπορεί να εξετάσει τη δυνατότητα να έχει έναν συντονιστικό και υποστηρικτικό ρόλο προς τους Δήμους για τις κεραίες κινητής και καθοριστικό για τις κεραίες στο βουνό.

Τέλος, σημαντικό και χρονίζον πρόβλημα για την περιοχή της Δυτικής Αθήνας είναι το τέλμα που έχει δημιουργηθεί με τη δημιουργία του **Νέου Κοινού Νεκροταφείου**. Η αναγκαιότητα εξακολουθεί να ισχύει σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό σήμερα, αφού η επάρκεια των υφιστάμενων Κοιμητηρίων έχει εξαντληθεί προ πολλού και ο τρόπος λειτουργία τους με αυτές τις συνθήκες επιβαρύνει ακόμα περισσότερο τις περιοχές κατοικίας που τα περιβάλλουν.

2.2.3. Ενεργοποίηση – συμμετοχή τοπικής κοινωνίας

Η Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση και Κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας στη Δυτική Αθήνα για την ενεργό συμμετοχή της στην προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος, φυσικού και δομημένου, αναδεικνύεται σε προτεραιότητα για τον ΑΣΔΑ και τους Δήμους. Στην κατεύθυνση αυτή και αξιοποιώντας την εμπειρία από παλαιότερες δράσεις καθώς και τις σημαντικές του 2008 που ανέλαβε ο ΑΣΔΑ, εντάσσονται πρωτοβουλίες όπως;

1. Η εξέλιξη της Ελευσίνιας Πορείας σε ετήσιο θεσμό με σκοπό την περιβαλλοντική αφύπνιση πολιτών και φορέων και την ενεργή συμμετοχή τους σε κάθε δράση μικρότερη ή μεγαλύτερη και
2. Η δημιουργία ενός Περιβαλλοντικού και Ενεργειακού Κέντρου της Δυτικής Αθήνας. Το Κέντρο μέσα από την συγκέντρωση, καταγραφή και επεξεργασία δεδομένων και πληροφοριών για το περιβάλλον και ότι έμμεσα ή άμεσα το επηρεάζει, την υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων και πιλοτικών δράσεων θα συμβάλλει σημαντικά στο σχεδιασμό πολιτικών και τη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο δήμων αλλά και άλλων φορέων, στην ενημέρωση και την εκπαίδευση της τοπικής κοινωνίας.

2.2.4. Τα κρίσιμα ζητήματα του τομέα

Μια σύνοψη της ανάλυσης που προηγήθηκε παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί, όπου:

Προβλήματα και περιορισμοί: ανάγκες της περιοχής και κίνδυνοι ή περιορισμοί από το εξωτερικό περιβάλλον, που πρέπει να αντιμετωπισθούν από τον ΑΣΔΑ

Δυνατότητες και ευκαιρίες: δυνατότητες της περιοχής και ευκαιρίες από το εξωτερικό περιβάλλον, που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από τον ΑΣΔΑ

Κρίσιμα ζητήματα: τα σημαντικότερα προβλήματα της περιοχής τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπίσει ο ΑΣΔΑ κατά την επόμενη περίοδο στο συγκεκριμένο τομέα.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ: ΦΥΣΙΚΟ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
2.1.1 Φυσικό περιβάλλον	<p><u>Αιγάλεω όρος</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Μη υιοθέτηση από την πολιτεία ενός Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης - Διεκδικήσεις της εκκλησίας και ιδιωτών σε σημαντικές εκτάσεις του βουνού/καταπατήσεις - Αυθαίρετη δόμηση, έστω περιορισμένη, στα όρια με τον αστικό ιστό <p><u>Υδάτινοι πόροι</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Εξάντληση/υφαλμύριση του υδροφόρου ορίζοντα - Άγνωστος αριθμός παράνομων γεωτρήσεων - Μη προστασία και διευθέτηση σημαντικών ρεμάτων - Παράνομη διοχέτευση λυμάτων /αποβλήτων στον Κηφισό και τα ρέματα 	<ul style="list-style-type: none"> - Θεσμοθετημένο καθεστώς προστασίας Αιγάλεω όρους - Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης ΥΠΕΧΩΔΕ - ΑΣΔΑ για Αιγάλεω - Ποικίλο - Εκτέλεση / συντήρηση σημαντικών έργων από ΑΣΔΑ σε εκτεταμένες περιοχές του Αιγάλεω - Συνέργεια Δράσεων με τον Άξονα «Περιβαλλοντική προστασία & πρόληψη κινδύνων» του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 - Δυνατότητα χρηματοδότησης δράσεων Αναδάσωσης από το ΕΤΓΠΑ <ul style="list-style-type: none"> - Προγραμματισμός πολυδύναμων έργων από ΑΣΔΑ στο Αιγάλεω όρος με στόχο και τον εμπλουτισμό του υδροφορέα - Θεσμοθετημένο καθεστώς προστασίας για τον Κηφισό και τους παραχειμάρους του, τα ρέματα Εσχατιάς, Ευτυριδίων και Πικροδαφνέζας 	<ul style="list-style-type: none"> - Προστασία, οικολογική αναβάθμιση και αξιοποίηση του Αιγάλεω όρους

	<ul style="list-style-type: none"> - Μη εφαρμογή του σχεδιασμού απορρύπανσης / αναβάθμισης θαλάσσιου οικοσυστήματος Κόλπου Ελευσίνας και οικοσυστήματος λίμνης Κουμουνδούρου - Επιχειρηματικά και κυβερνητικά σχέδια για εγκατάσταση νέων ιδιαίτερα επιβαρυντικών δραστηριοτήτων στον Σκαραμαγκά και τη λίμνη Κουμουνδούρου <p><u>Ατμόσφαιρα</u> Ιδιαίτερες κλιματικές συνθήκες, ευνοϊκές στη συγκράτηση ρύπων & αύξηση θερμοκρασίας Καταστροφή δασοκάλυψης Πάρνηθας Ατμοσφαιρική ρύπανση, παρά τις πτωτικές τάσεις σε αρκετούς ρύπους, ακόμη υψηλή Περαιτέρω φόρτιση λόγω έντασης κυκλοφοριακών προβλημάτων στους μεγάλους άξονες και το βασικό οδικό δίκτυο</p> <ul style="list-style-type: none"> - Καθυστέρηση στη διάχυση της χρήσης φυσικού αερίου - Επιχειρηματικά και κυβερνητικά σχέδια για εγκατάσταση νέων ιδιαίτερα επιβαρυντικών δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Αθήνας - Αττικής 	<ul style="list-style-type: none"> - Ευαισθητοποίηση πολλών Δήμων σχετικά με τη μη χρήση πόσιμου ύδατος για άρδευση αστικού πράσινου - Ένταξη της διευθέτησης ρεμάτων Εσχατιάς & Πικροδαφνέζας στις χρηματοδοτήσεις του Ε.Π.ΠΕΡ. <p>Σταδιακή απόδοση ευεργετικών αποτελεσμάτων από τις Δράσεις στο Αιγάλεω όρος</p> <ul style="list-style-type: none"> - Επέκταση των Γραμμών Μετρό στο Δυτικό Λεκανοπέδιο - Υλοποίηση πιλοτικών ενεργειών από ΑΣΔΑ για την αντιμετώπιση φαινομένων «θερμονησίδας» & αύξησης θερμοκρασίας - Κατάρτιση σχεδίων / ενεργειών από ΑΣΔΑ για την υιοθέτηση των αρχών βιοκλιματικού σχεδιασμού στο δημόσιο και ιδιωτικό χώρο - Πρόβλεψη Δράσεων στο ΠΕΠ Αττικής για την Αναβάθμιση του Ενεργειακού Συστήματος 	<ul style="list-style-type: none"> - Βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων με αιχμή την προστασία των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων, την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος της ατμόσφαιρας.
--	---	--	---

<p>2.1.2 Οικιστικό Δομημένο περιβάλλον</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ανεπίκαιρο υφιστάμενο πλαίσιο Ρυθμιστικού Σχεδιασμού Αθήνας - Ανεπίκαιρο υφιστάμενο πλαίσιο πολεοδομικού σχεδιασμού στη μεγάλη πλειοψηφία των Δήμων - Μη ολοκλήρωση και κύρωση των Πράξεων Εφαρμογής των Π.Μ.Ε. /Ασυμφωνίες Π.Μ. με νέα δεδομένα, σε κρίσιμες περιοχές Δήμων της Δυτικής Αθήνας - Απουσία από τον προγραμματισμό των Δήμων μελετών Αναθεώρησης των παλιών σχεδίων πόλης - Απουσία οικονομικών πόρων από την κεντρική πολιτεία για τον Ρυθμιστικό – Πολεοδομικό σχεδιασμό - Εγκατάλειψη του Οικολογικού Πάρκου Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντ. Τρίτσης» από την πολιτεία - Αδράνεια του Φορέα Διαχείρισης του Πάρκου «Αντ. Τρίτσης», έλλειψη χρηματοδότησης και προσωπικού - Τροποποιήσεις θεσμικού πλαισίου για τον Ελαιώνα επί 	<ul style="list-style-type: none"> - Σχετικά πιο επίκαιρες μελέτες σε επίπεδο ΑΣΔΑ για την προώθηση του Ρυθμιστικού – Πολεοδομικού σχεδιασμού - Θεσμοθετημένο καθεστώς προστασίας του Οικολογικού Πάρκου με πρόβλεψη δραστηριοτήτων μητροπολιτικού πόλου - Δημιουργία & ενεργός δράση Διαδημοτικού Σχήματος για τη σωτηρία του Πάρκου - Σημαντικές επενδύσεις πόρων από τον ΑΣΔΑ για τη σωτηρία του Πάρκου / ώριμες μελέτες για νέα έργα <p>Επιαναδραστηριοποίηση Φορέων Τ.Α. για τη</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Επικαιροποίηση & εφαρμογή Ρυθμιστικού - Πολεοδομικού Σχεδιασμού - Διάσωση – Αναβάθμιση Πάρκου Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντ. Τρίτσης»

	<p>το χείρον</p> <ul style="list-style-type: none"> - Σημαντικές καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των διαδικασιών πολεοδομησης του Ελαιώνα σύμφωνα με το πλαίσιο - Ισχυρές τάσεις τσιμεντοποίησης του Ελαιώνα - Καθυστερήσεις στην απομάκρυνση ασύμβατων χρήσεων δημόσιου χαρακτήρα - Κίνδυνος μη κατοχύρωσης αυτών των χώρων ως δημοσίου συμφέροντος κοινόχρηστης & κοινωφελούς λειτουργίας - Οικιστική ανάπτυξη περιοχών για μακρά περίοδο με αυθαίρετη δόμηση & στη συνέχεια χωρίς ολοκλήρωση όλων των φάσεων πολεοδομικής επέκτασης - Ταχύτατη μείωση αδόμητων χώρων - Ύπαρξη θυλάκων υποβαθμισμένου αστικού περιβάλλοντος & ποιότητας ζωής - Κερδοσκοπική εκμετάλλευση όρων του Γ.Ο.Κ. - Μη δεσμευτικές κατευθύνσεις υφιστάμενων Γ.Π.Σ. όσον αφορά ανάπτυξη χρήσεων γης, επάρκεια κοινόχρηστων χώρων – κοινωφελών λειτουργιών, κλπ. - Χαμηλός βαθμός ωριμότητας έργων σε αρκετούς Δήμους - Μη ένταξη της Αττικής στους 	<p>διάσωση του Ελαιώνα</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ωριμη μελέτη για την ανάπτυξη Κτήματος Μερκάτη - Σημαντικής έκτασης αδόμητοι χώροι εντός του αστικού ιστού ελεύθεροι ή με χρήσεις προς απομάκρυνση - Συνεχής επαγρύπνηση και ενεργές δράσεις από Τ.Α. - Κατάρτιση συγκεκριμένου προγραμματισμού για την απόκτηση αδόμητων χώρων από αρκετούς Δήμους. - Αξιοποίηση συνεργασίας Δήμων - ΑΣΔΑ για την εκτέλεση έργων και την εκπόνηση μελετών αναβάθμισης του οικιστικού ιστού - Εξασφάλιση χρηματοδοτήσεων για τη Δημιουργία Πράσινων Διαδρομών & την ενοποίηση σημαντικών Κ.Χ. – ΚΦ. Χ. - Συνέργεια Δράσεων με τον Άξονα «Περιβαλλοντική προστασία & πρόληψη κινδύνων» του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, όσον αφορά έργα ανάπτυξης – αναβάθμισης & διαμόρφωσης Κ.Χ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Διάσωση – Αναβάθμιση Ελαιώνα - Ανάπλαση – Αξιοποίηση δημόσιων χώρων με ασύμβατες προς τον οικιστικό ιστό χρήσεις - Αύξηση – αναβάθμιση του πρασίνου & των κοινόχρηστων χώρων με αιχμή το Δίκτυο Πράσινων Διαδρομών & τις Πρότυπες Π.Χ. - Παιδοτόπους - Ολοκληρωμένες αναπλάσεις περιοχών με αιχμή τις κεντρικές, τις υποβαθμισμένες & την επανάχρηση σημαντικών κτιριακών κελυφών
--	---	--	--

	<p>χρηματοδοτούμενου ς από το ΕΤΠΑ Άξονες του Ε.Π.ΠΕΡ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αδιάνοικτα τμήματα κυκλοφοριακών αξόνων υπερτοπικού χαρακτήρα όπως Θηβών, Φυλής, κλπ - Έλλειψη ενιαίου κυκλοφοριακού – συγκοινωνιακού σχεδιασμού σε επίπεδο χωρικής ενότητας - Καθυστερήσεις στη δημιουργία χώρων στάθμευσης από την ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ - Εντατικοποίηση της εγκατάστασης χρήσεων στους σημαντικούς άξονες κυκλοφορίας χωρίς επίκαιρο & έγκυρο σχεδιασμό - Πολύ σημαντικές καθυστερήσεις στην εφαρμογή του Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης Απορριμμάτων - Σοβαρά προβλήματα στην αντιπλημμυρική προστασία και την αποχέτευση ομβρίων - Επιβάρυνση από πυλώνες και Γραμμές Υψηλής Τάσης ΔΕΗ - Μικρές πιθανότητες χρηματοδότησης από το ΠΕΠ Αττικής & το ΕΠΠΕΡ έργων αντιπλημμυρικής προστασίας μη υπερτοπικής σημασίας (αγωγοί ομβρίων πόλης) 	<ul style="list-style-type: none"> - Προγραμματισμός σημαντικών έργων & παρεμβάσεων μητροπολιτικού επιπέδου στο κυκλοφοριακό & μεταφορικό δίκτυο της άμεσης & ευρύτερης περιοχής - Αναβάθμιση της προσπελασιμότητας της Δυτικής Αθήνας - Απόκτηση εμπειριών από την Τ.Α. όσον αφορά βιώσιμα συστήματα Ανακύκλωσης - Μελέτες και πιλοτικές ενέργειες ΑΣΔΑ για την οργάνωση της Πολιτικής Προστασίας σε διαδημοτικό επίπεδο 	<ul style="list-style-type: none"> - Βελτίωση της αστικής κινητικότητας & ασφάλειας για «Πράσινες πόλεις» - Ολοκλήρωση – αναβάθμιση – διαδημοτικών αξόνων κυκλοφορίας - Πλήρης εκσυγχρονισμός του συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων - Ολοκλήρωση της αντιπλημμυρικής προστασίας του αστικού ιστού - Διαχείριση & αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών - Βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας & υγείας των πολιτών
2.1.3.Ενεργοποίηση – συμμετοχή		- Ευνοϊκά κοινωνικά χαρακτηριστικά	- Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση

<p>τοπικής κοινωνίας</p>		<p>πληθυσμού</p> <ul style="list-style-type: none"> - Σημαντικό ιστορικό όσον αφορά τους φορείς Τ.Α, άλλους φορείς & τους κατοίκους της περιοχής - Εμπειρία & υποδομές στον ΑΣΔΑ όσον αφορά τον τομέα ενημέρωσης - πληροφόρησης - Σημαντικές πρωτοβουλίες του ΑΣΔΑ μέσα στο 2008 για την ενεργοποίηση της τοπικής κοινωνίας στην προστασία του περιβάλλοντος & την ποιότητα ζωής 	<p>– Κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας για το περιβάλλον & την ποιότητα ζωής</p>
------------------------------	--	---	---

2.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ, ΥΓΕΙΑ

2.3.1. Κοινωνική Πολιτική

Όπως αποτυπώνεται και στο Π.Κ.Σ.Α., η Δυτική Αθήνα αντιπροσωπεύει μια σχετικά νέα κοινωνία, που αναπτύχθηκε περισσότερο με την εισροή «ξένων» προς την περιοχή πληθυσμών, παρά από την εξέλιξη κάποιου ντόπιου στοιχείου.

Η σημαντική πληθυσμιακή της αύξηση ξεκίνησε με την υποδοχή προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής - που εγκαταστάθηκαν κυρίως στις περιοχές του Περιστερίου, του Αιγάλεω, του Ιλίου και του Χαϊδαρίου, συνεχίστηκε με την έντονη εσωτερική μετανάστευση - όπως αυτή σημειώνεται κατά την αμέσως μεταπολεμική περίοδο και διατηρείται υψηλή ως τουλάχιστον τη δεκαετία του 1970.

Ολοκληρώθηκε με το πιο πρόσφατο κύμα εξωτερικής μετανάστευσης, αυτό που ακολούθησε τη διάλυση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης περί το 1990, περιλαμβάνοντας οικονομικούς μετανάστες, δηλαδή Παλιννοστούντες Ομογενείς από εκείνες τις χώρες, στοιχεία της ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας, Αλβανούς μετανάστες, καθώς και πλήθος λοιπών μεταναστών, αλλά και προσφύγων από διάφορες χώρες.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, πάντως, η κοινωνική σύνθεση του πληθυσμού ανασυγκροτήθηκε και συνεχίζει να ανασυντίθεται, αποτέλεσμα της κοινωνικής κινητικότητας στις διάφορες περιοχές του Λεκανοπεδίου και της Αττικής γενικότερα. Έτσι, καθώς κάποια οικονομικά εύρωστα στρώματα, μετακινούνται προς άλλες περιοχές, οι παραδοσιακές φτωχές γειτονίες της Δυτικής Αθήνας δέχονται νέα κύματα οικονομικών μεταναστών του εξωτερικού.

Έτσι, τελικά, η Δυτική Αθήνα αποτέλεσε ένα πόλο συγκέντρωσης μειονεκτουσών κοινωνικά ομάδων – προσφύγων, οικονομικών μεταναστών, τσιγγάνων κ.ο.κ. – με τα κοινά χαρακτηριστικά – φτώχεια, ανεργία, έλλειψη πρόσβασης σε αγαθά/υπηρεσίες κ.λπ. - που συνθέτουν και αναπαράγουν τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Αν στα παραπάνω προστεθούν και οι «τυπικές» μειονεκτικές κοινωνικές ομάδες (ΑΜΕΑ, μακροχρόνια άνεργοι, χρήστες ουσιών, άστεγοι κ.ο.κ.), το ποσοστό των οποίων είναι ελαφρά υψηλότερο του εθνικού μέσου όρου, συμπεραίνεται εύκολα ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός και η χαμηλή κοινωνική συνοχή αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της Δυτικής Αθήνας.

Η εξέλιξη του πληθυσμού της Δυτικής Αθήνας αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα

Εξέλιξη Πραγματικού Πληθυσμού 1971-2001

	1971	1981	1991	2001
Δήμος Αγίας Βαρβάρας	26.409	29.259	28.706	30562
Δήμος Αγίων Αναργύρων	26.094	30.320	30.739	32957
Δήμος Αιγάλεω	79.961	81.744	78.563	74046
Δήμος Ζεφυρίου	2.572	4.906	8.985	8860
Δήμος Ιλίου	52.217	72.427	78.326	80859
Δήμος Καματερού	11.382	15.593	17.410	22234
Δήμος Κορυδαλλού	47.335	61.313	63.184	67456
Δήμος Περιστερίου	118.413	140.858	137.288	137918
Δήμος Πετρούπολης	18.631	27.902	38.278	48327
Δήμος Χαϊδαρίου	38.121	47.396	47.437	46276

	1971	1981	1991	2001
Σύνολο Δυτικής Αθήνας	421.135	511.718	528.916	549.495
% Μεταβολή Δυτικής Αθήνας		21,5%	3,4%	3,8%
Περιφέρεια Πρωτευούσης	2.540.232	3.027.560	3.096.775	3.322.631
% Μεταβολή Περιφέρειας Πρωτευούσης		19,2%	2,3%	7,3%
% ΣΥΜΕΤΟΧΗ ΑΣΔΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	16,58%	16,90%	17,08	16,54%

Πηγή: ΕΣΥΕ

Τα παραπάνω ζητήματα και η σημασία τους, αποτυπώνονται καθαρά και στα Επιχειρησιακά Προγράμματα που υπέβαλαν οι Δήμοι – μέλη του Α.Σ.Δ.Α.

Κάθε Δήμος δίνει βαρύτητα σε κάποια ομάδα – κυρίως λόγω της αντίστοιχης μεγαλύτερης πληθυσμιακής συγκέντρωσης της συγκεκριμένης ομάδας στα όριά του: το Αιγάλεω, το Ίλιον και οι Άγιοι Ανάργυροι επικεντρώνουν στους μετανάστες, η Αγία Βαρβάρα και το Ζεφύρι στουςτσιγγάνους, το Χαϊδάρι στα Α.Μ.Ε.Α. κ.λπ.

Ανεξάρτητα όμως από τις κοινωνικές ομάδες στις οποίες επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους, τα προβλήματα που εντοπίζουν οι Δήμοι από την ελλιπή ενσωμάτωση ή τον κοινωνικό αποκλεισμό τους, είναι κοινά και τελικά αφορούν στη χαμηλή κοινωνική συνοχή.

Οι μισοί δε από τους Δήμους του Α.Σ.Δ.Α. – συγκεκριμένα, το Ίλιον, το Αιγάλεω, οι Άγ. Ανάργυροι, το Ζεφύρι και η Πετρούπολη - κρίνουν απαραίτητη την εκπόνηση έρευνας και καταγραφής των ευπαθών κοινωνικά ομάδων ή, ευρύτερα, των κοινωνικών αναγκών της περιοχής τους, θέτοντας παράλληλα και ζητήματα νέων κοινωνικών προβλημάτων όπως η έλλειψη στέγης, η νεανική παραβατικότητα και η κακοποίηση γυναικών.

Ένα πολύ θετικό στοιχείο είναι η ύπαρξη δομών και φορέων άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής σε όλους τους Δήμους του Α.Σ.Δ.Α. Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται η κατανομή αυτών ανά Δήμο, σύμφωνα με τα στοιχεία σχετικής μελέτης της Ε.Ε.Τ.Α.Α. («Έκθεση καταγραφής, αποτίμησης και αξιολόγησης των φορέων παροχής συνοδευτικών & υποστηρικτικών υπηρεσιών», Ιανουάριος 2008), και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων.

ΔΗΜΟΙ	Κοινωνική Υπηρεσία (εντός Δήμου ή Δημ. Επιχείρησης)	ΚΕ.Σ.Υ.Υ.	Κ.Υ.Υ.	Κέντρο Πρόληψης	Πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι" ή "Κοινωνική Μέριμνα"	Ιατροκοινωνικό Κέντρο	Κ.Α.Π.Η.
Αγίας Βαρβάρας	X			X	X		X
Αγίων Αναργύρων	X			X	X		X
Αιγάλεω	X	X		X *	X		X
Ζεφυρίου			X		X	X	X
Ιλίου				X *	X		X
Καματερού				X	X		X
Κορυδαλλού	X		X		X		X
Περιστερίου				X *	X		X
Πετρούπολεως	X			X	X		X
Χαϊδαρίου	X			X	X		X

(*Χο Δήμος όπου εδρεύουν τα Κέντρα Πρόληψης)

Η εμπειρία, η προαναφερθείσα έκθεση καταγραφής, αλλά και η σχετική βιβλιογραφία (π.χ. «Μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους και Τοπική Αυτοδιοίκηση», των Κοντιάδη, Απίστουλα, εκδ. Παπαζήση), καθώς και σχετικές έρευνες (Equal «Συγκλίσεις»), καταδεικνύουν σαφώς τις διαφορές με τις οποίες λειτουργούν τέτοιου τύπου δομές: είδη υπηρεσιών που προσφέρουν, τρόπος παροχής των υπηρεσιών, τρόπος προσέγγισης των ωφελούμενων κ.ο.κ. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε ένα πλήθος παραγόντων, με προεξάρχοντες: την έλλειψη ενός ενιαίου, σαφούς και καθορισμένου τρόπου λειτουργίας τους, τη συνήθως βραχύχρονη προηγούμενη εμπειρία των στελεχών των δομών, την ελλιπή ή ανύπαρκτη «κεφαλαιοποίηση» της ήδη υπάρχουσας εμπειρίας που έχει αποκτήσει η δομή και το διαφορετικό τρόπο με τον οποίο η ίδια η τοπική αυτοδιοίκηση αντιλαμβάνεται το ρόλο και τη σημασία τους.

Επίσης από τις παραπάνω πηγές όμως, προκύπτει το πολύ σημαντικό γεγονός ότι, παρά τις διαφοροποιήσεις τους, αρκετές από τις προαναφερθείσες δομές των δήμων – μελών του Α.Σ.Δ.Α. έχουν οργανωθεί και εξελιχθεί σε μεγάλο βαθμό, λειτουργώντας πολύ αποτελεσματικά και επιτελώντας ικανοποιητικότατο κοινωνικό έργο. Ακόμα όμως και όσες δομές δεν έχουν φτάσει στο μέγιστο της δυναμικής τους αποδοτικότητας, καλύπτουν ένα μέρος πραγματικών κοινωνικών αναγκών και συνεπώς θα πρέπει να συνεχίσουν να λειτουργούν και να εξελίσσονται.

Κατόπιν των ανωτέρω, κρίνεται αναγκαία και εξαιρετικά χρήσιμη, αφενός η υποστήριξη λειτουργίας των πλέον «αδύναμων» δομών, αφετέρου η διάχυση των γνώσεων και της εμπειρίας των αποδοτικότερων εξ αυτών και η συνολικότερη – σε επίπεδο Α.Σ.Δ.Α. – «κεφαλαιοποίηση» της εμπειρίας τους.

Το πρώτο βήμα στην κατεύθυνση αυτή είναι η δικτύωση όλων των συναφών με το αντικείμενο δομών, η ανταλλαγή των εμπειριών και της τεχνογνωσίας τους και η διερεύνηση των δυνατοτήτων τους σχετικά με την καλύτερη και πληρέστερη καταγραφή των τοπικών κοινωνικών αναγκών.

Από τη μελέτη των Επιχειρησιακών των Δήμων, καθώς και από τις συναντήσεις και συζητήσεις με στελέχη κοινωνικών δομών κάποιων δήμων, προέκυψε ότι στους περισσότερους – εάν όχι σε όλους – τους δήμους, δεν υπάρχει μια στρατηγική, ή μια «θεσμοθετημένη» διασύνδεση των δομών αυτών με δομές της παιδείας, του πολιτισμού, του αθλητισμού. Δεν υπάρχει δηλαδή μια οργανωμένη συνεργασία μεταξύ των δομών αυτών. Πιστεύουμε πως είναι σαφές ότι οι πλευρές αυτές σε μία κοινωνία δεν είναι και δεν πρέπει να είναι ξεχωριστές, αποκομμένες ή «περιφραγμένες». Αλληλοεπηρεάζονται και αλληλοτροφοδοτούνται και χρειάζεται συντονισμένη προσπάθεια προκειμένου να αλληλοτροφοδοτούνται θετικά. Είναι κοινός τόπος, για παράδειγμα, ότι η συμμετοχή στα πολιτιστικά δρώμενα βελτιώνει την αυτοεκτίμηση του ατόμου, το εντάσσει σε μια ομάδα και καταπολεμά τον όποιο αποκλεισμό του, όπως αντίστοιχα και η συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες. Όσο δε για τη συγγένεια Παιδείας και Πολιτισμού – η οποία ενίοτε φτάνει και στην ταύτιση – είναι παραπάνω από προφανής.

Τρανό παράδειγμα εξάλλου των παραπάνω, αποτελεί το σκεπτικό που διατρέχει τα προγράμματα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), όπου η συμμετοχικότητα και η προσωπική ενδυνάμωση παίζουν κυρίαρχο ρόλο και προκρίνονται ως απαραίτητα στοιχεία για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ατόμων.

Παραδείγματα αυτής της διασύνδεσης – συνεργασίας μεταξύ των δομών είναι οι ημερίδες των Κέντρων Πρόληψης για την ενημέρωση γονέων και εκπαιδευτικών που πραγματοποιούνται, αλλά και μια σειρά άλλων ενεργειών που δεν πραγματοποιούνται ή πραγματοποιούνται αποσπασματικά και τυχαία, από προσωπικές πρωτοβουλίες στελεχών: η παραπομπή νέων με

στοιχεία αποκλίνουσας συμπεριφοράς ή κοινωνικών προβλημάτων σε μια κοινωνική δομή, η παρότρυνση κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων προκειμένου να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες αθλητικές ή πολιτιστικές, ο εντοπισμός καλλιτεχνικών κλίσεων σε άτομα που ασχολούνται με τον αθλητισμό και η ώθησή τους σε αντίστοιχες δραστηριότητες κ.ο.κ.

Εκτιμούμε ότι η σύζευξη, η διασύνδεση αυτή που μπορεί να προσφέρει πολλά στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, δεν πρέπει να γίνεται από μόνη της, επαφιόμενη στην ατομική πρωτοβουλία. Καθίσταται πολύ χρησιμότερη και πολλαπλασιαστικότερη όταν αποτελεί στόχο των κοινωνικών δομών και ως τέτοια θα πρέπει να προκριθεί. Ειδικά δε όταν μπορεί να πραγματοποιηθεί σε διαδημοτικό επίπεδο, όπου οι δυνατότητες για προσφερόμενες υπηρεσίες αυξάνουν κατά πολύ.

Τα παραπάνω μας ωθούν στο επόμενο βήμα που μπορεί και πρέπει να γίνει και είναι η καθιέρωση μιας φιλοσοφίας – στρατηγικής, σύνδεσης και ενεργούς – διαρκούς συνεργασίας μεταξύ των κοινωνικών δομών και των δομών παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού.

2.3.2. Παιδεία

Το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού, αποτελεί έναν ακόμα σημαντικό δείκτη, ο οποίος συνδέεται εν μέρει και με τα προαναφερθέντα περί κοινωνικού αποκλεισμού. Είναι γνωστό ότι το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, όταν συνδυάζεται και με άλλους παράγοντες – φτώχεια, έλλειψη πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες κ.λπ. – συντείνει στον κοινωνικό αποκλεισμό ατόμων και ομάδων.

Χαρακτηριστικό είναι – όπως αποτυπώνεται και στον ακόλουθο πίνακα – ότι όσο ανώτερο είναι το επίπεδο εκπαίδευσης, τόσο μικρότερο το ποσοστό του πληθυσμού της δυτικής Αθήνας – ειδικά σε σχέση με την υπόλοιπη Αττική - που συμμετέχει σε αυτό.

Ποσοστιαία Σύνθεση Εκπαιδευτικού Επιπέδου (2001)

		Κάτοχοι Μεταπτυχιακού - Διδακτορικού Τίτλου	Πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών	Πτυχιούχοι ΤΕΙ (ΚΑΤΕ ΚΑΤΕΕ)	Πτυχιούχοι Ανωτέρων Σχολών	Απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης	Τελείωσαν τη Γ' τάξη Γυμνασίου	Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαίδευσης	Δεν τελείωσαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	Αγράμματοι (μη γνωρίζοντες γραφή και ανάγνωση)
10-19 ετών	Δυτική Αθήνα	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%	19,5%	32,0%	30,0%	17,2%	0,4%
	Αττική	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%	20,9%	31,3%	29,7%	16,7%	0,4%
20-24 ετών	Δυτική Αθήνα	0,3%	4,3%	3,5%	12,6%	57,8%	11,8%	7,7%	0,7%	1,5%
	Αττική	0,8%	6,6%	3,3%	14,0%	57,8%	9,9%	6,2%	0,5%	1,0%
25-29 ετών	Δυτική Αθήνα	1,1%	11,1%	6,5%	10,8%	47,3%	13,7%	7,6%	0,7%	1,3%
	Αττική	3,1%	15,7%	6,9%	13,1%	42,3%	11,1%	6,3%	0,6%	1,0%
30-44 ετών	Δυτική Αθήνα	0,8%	11,3%	5,2%	6,1%	42,5%	13,2%	18,9%	0,9%	1,1%
	Αττική	2,6%	17,5%	6,0%	7,9%	40,0%	10,6%	13,9%	0,7%	0,9%
45-64 ετών	Δυτική Αθήνα	0,4%	5,9%	1,6%	3,0%	22,7%	8,4%	49,6%	5,9%	2,3%
	Αττική	1,5%	13,3%	2,9%	5,0%	29,4%	7,5%	34,9%	3,9%	1,6%
65 ετών και άνω	Δυτική Αθήνα	0,1%	1,8%	0,4%	0,8%	9,1%	4,3%	48,8%	23,4%	11,2%
	Αττική	0,6%	7,2%	1,1%	2,4%	19,3%	5,7%	40,0%	16,1%	7,5%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

Εκπαιδευτικό Επίπεδο Ε.Ε., Ελλάδας, Αττικής, Δυτική Αθήνας (15-65 ετών)

	Χαμηλής	Μέσης	Υψηλής
ΕΕ 15	35,4	42,9	21,8
ΕΕ 25	32,6	46,7	20,6
Ελλάδα	47,3	35,1	17,6
Αττική	33,7	43,3	23
Δυτική Αθήνα	34,2	46,6	19,2

Πηγή: Eurostat, ΕΣΥΕ

Τα παραπάνω στοιχεία καταδεικνύουν σχηματικά, αλλά εύγλωττα, την ανάγκη βελτίωσης του εκπαιδευτικού επιπέδου του πληθυσμού, ανάγκη βέβαια η οποία απαιτεί μια μεγάλη δέσμη μέτρων διαφόρων επιπέδων, προκειμένου να καλυφθεί. Τα επίπεδα αυτά κυμαίνονται από τη βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης του πληθυσμού στην εκπαίδευση (π.χ. οικονομική δυνατότητα κ.λπ.), μέχρι την ελκυστικότητα της εκπαίδευσης ως διαδικασίας και μέσου (π.χ. αλλαγή νοοτροπίας σε σχέση με τη σημαντικότητα που αποδίδεται στην εκπαίδευση και στις προσδοκίες που γεννά, ικανοποιητικές υποδομές, ενδιαφέρον εκπαιδευτικού προγράμματος κ.λπ.).

Όσον αφορά στους Δήμους, το επίπεδο στο οποίο αυτοί εμπλέκονται είναι κυρίως αυτό της κτιριακής υποδομής. Από τα Επιχειρησιακά τους Προγράμματα, προκύπτει σαφώς η ανάγκη για νέες υποδομές για τους μισούς Δήμους – Ίλιον, Καματερό, Πετρούπολη, Χαϊδάρη - ενώ οι υπόλοιποι εκτιμούν ότι καλύπτονται προς το παρόν οι βασικές ανάγκες τους, αλλά στο άμεσο μέλλον θα χρειαστούν και αυτοί νέες υποδομές.

Τα προβλήματα που εντοπίζονται, αφορούν περισσότερο σε ελλείψεις υποδομών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών (Ίλιον, Αγ. Ανάργυροι, Καματερό, Πετρούπολη), σε ανάγκες συντηρήσεων και επισκευών στα παλαιά, εν γένει, κτίρια δημοτικών, γυμνασίων και λυκείων όλων των Δήμων, καθώς και σε μεμονωμένες περιπτώσεις λειτουργίας σχολείων λίγων Δήμων σε διπλή βάρδια – λόγω έλλειψης αιθουσών.

Όπως αποτυπώνεται στα Επιχειρησιακά των Δήμων, τα προβλήματα επισκευών και συντηρήσεων είναι αρκετά και με αυξημένο κόστος, ενώ, πρακτικά, στις περισσότερες των περιπτώσεων για την αντιμετώπισή τους δεν επαρκεί η σχετική κρατική επιχορήγηση.

Όσο δε για τη δημιουργία και λειτουργία νέων υποδομών, εκτός του πολύ μεγάλου κόστους, είναι και εξαιρετικά χρονοβόρες – απόκτηση οικοπέδου, μελέτη και κατασκευή κτιρίου, εξοπλισμός, πρόσληψη προσωπικού κ.λπ.

Με αυτά τα δεδομένα, κρίνεται εξαιρετικά χρήσιμη η εκπόνηση μιας μελέτης για τη βέλτιστη χωροταξική κατανομή των σχολικών μονάδων. Μια τέτοια μελέτη θα μπορούσε, αφού λάμβανε αρχικά υπόψη τις ανάγκες των παιδιών όλων των Δήμων σε προσχολικές και σχολικές υποδομές, να προτείνει την καλύτερη χωροθέτηση νέων εγκαταστάσεων, κυρίως στα γεωγραφικά όρια όμορων δήμων, προκειμένου να εξυπηρετούνται με μία σχολική μονάδα τα παιδιά δύο ή και τριών δήμων, επιτυγχάνοντας έτσι μεγάλη οικονομία πόρων.

Σε αντίστοιχο δε πλαίσιο με αυτό της Κοινωνικής Πολιτικής, θα μπορούσε να κινηθεί ο Α.Σ.Δ.Α. προωθώντας τη διασύνδεση των Αντιδημάρχων Παιδείας και των προέδρων των Νομικών Προσώπων των Παιδικών Σταθμών των 10 Δήμων, σε μια προσπάθεια κοινής διαμόρφωσης – και κατόπιν διεκδίκησης – ενός πρότυπου ελάχιστου επιπέδου κτιριακής υποδομής και λειτουργίας των προσχολικών και σχολικών μονάδων της περιοχής.

Στο ίδιο σκεπτικό, ο Α.Σ.Δ.Α. θα μπορούσε να κινηθεί και σε μια προσπάθεια ενεργότερης σύνδεσής του με την Ένωση Συλλόγων Γονέων, προκειμένου να διεκδικούν από κοινού τα

αιτήματα που αφορούν στη σχολική κοινότητα, ενώ αντίστοιχη συνεργασία θα μπορούσε να επιδιωχθεί και με τις κατά τόπους Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Θα πρέπει εδώ επίσης να καταγραφεί η ύπαρξη στην περιοχή δραστηριοποίησης του Α.Σ.Δ.Α. των δύο μοναδικών στην Αττική Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Η δραστηριοποίηση των δύο αυτών Τ.Ε.Ι. σε κάποιες συγκεκριμένες κατευθύνσεις (π.χ. Σχολή Κοινωνικών Λειτουργιών) θα μπορούσε να υποβοηθήσει το έργο του Α.Σ.Δ.Α., εάν ο φορέας αξιοποιούσε - για παράδειγμα - φοιτητές που κάνουν την πρακτική τους άσκηση, προκειμένου να συλλέξει στοιχεία που τον ενδιαφέρουν, όπως η έρευνα κοινωνικών αναγκών που έχει προαναφερθεί.

Το σκεπτικό σύνδεσης της Παιδείας με την κοινωνία που εδώ προτείνεται – όπως αντίστοιχα και στον τομέα της Κοινωνικής Πολιτικής – μπορεί να επεκταθεί και με άλλες δράσεις, όπως για παράδειγμα αυτές της ευαισθητοποίησης της σχολικής κοινότητας σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος (βλέπε δένδροφυτεύσεις στο Ποικίλο και στο Όρος Αιγάλεω, δράσεις για την ανακύκλωση κ.λπ.).

2.3.3. Πολιτισμός

Για τον τομέα του πολιτισμού δεν υπάρχουν καταγεγραμμένες «ανάγκες» σε δημοτικό και συνεπώς σε διαδημοτικό επίπεδο. Πρακτικά, οι «ανάγκες» προκύπτουν και αυξάνονται, όσο πληθαίνουν και οι παρεχόμενες υπηρεσίες, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση τέτοιων υπηρεσιών σε δημοτικό επίπεδο.

Για την υφιστάμενη κατάσταση στην περιοχή, σημαντικά στοιχεία προκύπτουν από την «Καταγραφή πολιτιστικών δραστηριοτήτων και κτιριακής υποδομής των δήμων» που πραγματοποίησε ο Α.Σ.Δ.Α. το 1999, καθώς και από τα τρέχοντα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων.

Όλοι οι Δήμοι διαθέτουν κάποιο πολιτιστικό φορέα – συνήθως πολιτιστικό ή πνευματικό κέντρο, ή δημοτική επιχείρηση (ενίοτε και τα δύο) – ο οποίος δραστηριοποιείται σε ένα μικρότερο ή μεγαλύτερο εύρος πολιτιστικών δρώμενων. Ενδεικτικά: παραδοσιακούς και σύγχρονους χορούς, ζωγραφική, μουσική, εικαστικά, προβολές ταινιών, θεατρικά εργαστήρια, διοργάνωση φεστιβάλ και λοιπών εκδηλώσεων, φωτογραφία κλπ.

Συνολικά, μπορούμε να πούμε ότι παρατηρείται μια βελτίωση στα πολιτιστικά δρώμενα και των 10 Δήμων τα τελευταία χρόνια, με αρκετά διαφορετικές όμως μεταξύ τους «ταχύτητες».

Όλοι οι Δήμοι διαθέτουν κάποιες κτιριακές υποδομές – άλλοτε πενιχρές, π.χ. Ζεφύρι, άλλοτε ικανοποιητικές π.χ. Ίλιον – που πλέον όμως φαίνεται ότι δεν επαρκούν, καθώς, όπως προαναφέρθηκε, ο αριθμός των συμμετεχόντων συνεχώς αυξάνει.

Σημαντικό εδώ θεωρείται το αξιολογικό κτιριακό απόθεμα της περιοχής, το οποίο προτείνεται – όπως θα αναλυθεί παρακάτω – να αξιοποιηθεί κατάλληλα για πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η ετήσια «Διαδημοτική έκθεση εικαστικών τεχνών» που πραγματοποιείται τα τελευταία 6 χρόνια, αποτελεί μία από τις λίγες – εάν όχι τη μοναδική - πολιτιστικές δραστηριότητες υπερτοπικού – διαδημοτικού επιπέδου, παρόλο που οι Δήμοι δηλώνουν ότι επιθυμούν την προώθηση των διαδημοτικών συνεργασιών. Εκτιμάται ότι με την αξιοποίηση μεγάλων χώρων από το κτιριακό απόθεμα που προαναφέρθηκε και με την υιοθέτηση μιας νέας «διαδημοτικής κουλτούρας», θα προωθηθούν τέτοιου είδους συνεργασίες και θα αναδειχθεί έτσι ακόμα περισσότερο η σημασία του πολιτισμού.

Η δικτύωση και η συνεργασία των Πολιτιστικών δομών κάθε δήμου κρίνεται κι εδώ απαραίτητη, προκειμένου να εδραιωθεί η προαναφερθείσα διαδημοτική κουλτούρα και είναι το πεδίο στο οποίο θα μπορούσε να δραστηριοποιηθεί ο Α.Σ.Δ.Α. παίζοντας ένα συντονιστικό

ρόλο. Εξάλλου, μέσα από αυτή τη δικτύωση μπορούν να προκύψουν και νέες εκφράσεις του πολιτισμού που μέχρι τώρα δεν είχαν αγγίξει οι δήμοι – π.χ. η τέχνη του graffiti, ιδιαίτερα δημοφιλής στους νέους κ.λπ.

Στα πλαίσια μιας τέτοιας διαδημοτικής κουλτούρας, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και να προβάλλεται από κάθε Δήμο κι ένα διαφορετικό κομμάτι του Πολιτισμού, αυτό που ο εκάστοτε Δήμος διακρίνεται. Πρόκειται για την ιδέα καθιέρωσης «Ακαδημιών Τεχνών» οι οποίες – αξιοποιώντας το κτιριακό απόθεμα που προαναφέρθηκε – καθώς και την εμπειρία και την «κλίση» κάθε Δήμου σε ένα ξεχωριστό πολιτιστικό τομέα, θα μπορέσουν να προβάλλουν καλύτερα και να ενδυναμώσουν την έκφραση του Πολιτισμού στη Δυτική Αθήνα.

Κι επειδή Πολιτισμός χωρίς Ιστορία δεν νοείται, θα πρέπει να αναφέρουμε εδώ και μια μεγάλη δυνατότητα που υπάρχει από μία μελέτη σκοπιμότητας που έχει εκπονηθεί από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και την ΑΝΔΗΠ και αφορά στην ενοποίηση των βιβλιοθηκών της Δυτικής Αθήνας με χρήση Τ.Π.Ε., ενώ μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η δημιουργία ψηφιακής βιβλιοθήκης για τη Δυτική Αθήνα, με έργα που μιλούν για την ιστορία, τον πολιτισμό της κ.λπ.

2.3.4. Αθλητισμός

Όπως και προηγουμένως, έτσι κι εδώ παρατηρείται έλλειψη καταγεγραμμένων αναγκών και στην πράξη διαπιστώνεται ότι, όσο περισσότερες αθλητικές υποδομές και υπηρεσίες προσφέρονται, τόσο αυξάνει και η συμμετοχή των δημοτών.

Από τους συμμετέχοντες στον Α.Σ.Δ.Α. Δήμους αναπτύσσεται αξιόλογη δραστηριότητα, μέσω των Δημοτικών Αθλητικών Οργανισμών που όλοι διαθέτουν. Τρεις δήμοι διαθέτουν δύο ή και τρεις φορείς που ασχολούνται με τον αθλητισμό, με αποτέλεσμα αλληλεπικαλύψεις και προβλήματα στη λειτουργία και συνεργασία τους.

Από πλευράς υποδομών, όλοι οι Δήμοι διαθέτουν γήπεδα ποδοσφαίρου και μπάσκετ και αξιοποιούν και σχολικούς χώρους, οι περισσότεροι έχουν κάποιο ή κάποια κλειστά γυμναστήρια, ενώ λίγοι διαθέτουν και κάποιες περισσότερο «εξειδικευμένες» ή «σπάνιες» υποδομές – π.χ. κολυμβητήρια στους Αγ. Αναργύρους, στο Ίλιον και στο Χαϊδάρι, πίστα αναρρίχησης και πατινάζ στο Αιγάλεω.

Η εικόνα φυσικά και εδώ παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις, με κάποιους Δήμους (π.χ. Ζεφύρι) να διαθέτουν πολύ λιγότερες εγκαταστάσεις και δραστηριότητες αντίστοιχα, από άλλους, όπως το Ίλιον.

Αυτό αιτιολογείται, εν μέρει μόνο, από το πολύ διαφορετικό πληθυσμιακό και οικονομικό μέγεθος των Δήμων, καθώς – όπως αποτυπώνεται στα Επιχειρησιακά τους Προγράμματα - και άλλοι Δήμοι, εύρωστοι οικονομικά και μεγαλύτεροι πληθυσμιακά, που διαθέτουν αρκετές εγκαταστάσεις, όπως οι Αγ. Ανάργυροι και η Πετρούπολη, καταγράφουν την ανεπαρκή γεωγραφική κατανομή των εγκαταστάσεών τους.

Η ανεπάρκεια αυτή πιστοποιείται από τη συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες των δημοτών που κατοικούν πλησίον αυτών των εγκαταστάσεων (όπως αποτυπώνουν οι αντίστοιχοι Αθλητικοί Οργανισμοί) και μας παραπέμπει στην αρχική διαπίστωση για τις ανάγκες, ή αλλιώς, τη ζήτηση που προκύπτει μετά από την προσφορά σχετικών δραστηριοτήτων. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε και την έλλειψη νέων αθλητικών δραστηριοτήτων. Όπως είπαμε και παραπάνω, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων όλοι οι Δήμοι κινούνται γύρω από τα καθιερωμένα σπορ: ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ, κολύμβηση κ.λπ. και απουσιάζουν δραστηριότητες περισσότερο σύγχρονες, που τείνουν να ενδιαφέρουν όλο και μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού (π.χ. ποδήλατο βουνού, skateboard κ.λπ.).

Για τη βελτίωση των παραπάνω, προτείνονται δράσεις αντίστοιχες με αυτές της Παιδείας, ήτοι: α) η συγκεντρωτική καταγραφή των σημερινών αθλητικών εγκαταστάσεων των 10 Δήμων

και η εκπόνηση από τον Α.Σ.Δ.Α. μελέτης για την καλύτερη χωροταξική κατανομή των αθλητικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, προκειμένου να εξυπηρετούνται καλύτερα όλοι οι πολίτες και να επιτυγχάνεται και οικονομία κλίμακας

β) η εστιασμένη υποβοήθηση σε μεμονωμένους δήμους, οι οποίοι είτε έχουν μεγάλο πρόβλημα αθλητικών υποδομών, είτε διαθέτουν ώριμα έργα που θα βοηθούσαν και στην κατεύθυνση αυτή π.χ. η κατασκευή αίθουσας αθλητικών δραστηριοτήτων στο πρώην εργοστάσιο Λολοσίδα και

γ) η διερεύνηση του ενδιαφέροντος και των δυνατοτήτων καθιέρωσης νέων αθλητικών δραστηριοτήτων, μέσω της αξιοποίησης και άλλων χώρων, όπως π.χ. ποδηλασία βουνού στο όρος Αιγάλεω, skateboard στο Πάρκο Αντώνης Τρίτσης κ.ά.

Επίσης και στον αθλητισμό απουσιάζουν δραστηριότητες ή και προτάσεις υπερτοπικού – διαδημοτικού χαρακτήρα και συνεπώς η ιδέα της δικτύωσης των δημοτικών Αθλητικών οργανισμών βρίσκει και εδώ πρόσφορο έδαφος, όπου, το αξιόλογο αθλητικό δυναμικό κάποιων δήμων θα μπορούσε να αξιοποιηθεί αφενός για την ανάδειξη των ατόμων και του ίδιου του Δήμου σε διαδημοτικό επίπεδο, αφετέρου για τη ζύμωση και την προαγωγή μιας νέας διαδημοτικής κουλτούρας, πέρα από μικροτοπικιστικές λογικές.

Κινούμενη σε αυτή την κατεύθυνση η προαναφερθείσα δικτύωση, θα μπορούσε να θέσει ως στόχο την προσπάθεια διοργάνωσης υπερτοπικών αθλητικών δραστηριοτήτων, για παράδειγμα έναν ποδηλατικό γύρο της Δυτικής Αθήνας.

2.3.5. Υγεία

Στην περιοχή των 10 δήμων του Α.Σ.Δ.Α. λειτουργούν πλέον 4 νοσοκομεία. Το Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Δυτικής Αττικής «Η Αγία Βαρβάρα», το Γενικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο «Αττικόν», το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δαφνί» και το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δρομοκαϊτειο». Ενώ η λειτουργία τους θα μπορούσε να καλύψει τις ανάγκες της περιοχής, ωστόσο, λόγω της ανεπαρκούς στελέχωσής τους κυρίως, καθώς και των ελλείψεών τους σε υποδομές και εξοπλισμό, κάτι τέτοιο δεν επιτυγχάνεται.

Επίσης, από τα Επιχειρησιακά των Δήμων, καταγράφεται ανεπάρκεια σε υποδομές του ΙΚΑ – ιατρεία και διοικητικές υπηρεσίες – καθώς και σε δημοτικά ιατρεία.

Δεδομένης της πληθυσμιακής σύνθεσης των Δήμων – μεγάλος πληθυσμός (περί τους 550.000 κατοίκους το 2001) με το 16% αυτού άνω των 60 ετών, ύπαρξη πολλών ευπαθών ομάδων, ΑΜΕΑ κ.λπ. - το πρόβλημα καθίσταται ιδιαίτερα έντονο.

Ο Α.Σ.Δ.Α. θα μπορούσε εδώ να παίξει το ρόλο του συντονισμού των κινητοποιήσεων και των λοιπών ενεργειών για διεκδικήσεις που αφορούν στα παραπάνω, συσπειρώνοντας την ηγεσία της Τ.Α. και τους πολίτες, στην κατεύθυνση της επαρκούς στελέχωσης των 4 νοσοκομειακών μονάδων, καθώς και της διεκδίκησης δημιουργίας Κέντρου/ων Υγείας Αστικού Τύπου για τις περιοχές με τις μεγαλύτερες ανάγκες, αυτές των Αγίων Αναργύρων, Ιλίου, Καματερού και Πετρούπολης.

2.3.6. Τα κρίσιμα ζητήματα του τομέα

Μια σύνοψη της ανάλυσης που προηγήθηκε παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί, όπου:

Προβλήματα και περιορισμοί: ανάγκες της περιοχής και κίνδυνοι ή περιορισμοί από το εξωτερικό περιβάλλον, που πρέπει να αντιμετωπισθούν από τον ΑΣΔΑ

Δυνατότητες και ευκαιρίες: δυνατότητες της περιοχής και ευκαιρίες από το εξωτερικό περιβάλλον, που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από τον ΑΣΔΑ

Κρίσιμα ζητήματα: τα σημαντικότερα προβλήματα της περιοχής τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπίσει ο ΑΣΔΑ κατά την επόμενη περίοδο στο συγκεκριμένο τομέα.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
Κοινωνική Πολιτική	Μεγάλο πλήθος και εύρος μειονεκτουσών κοινωνικά ομάδων Γενικά μικρή συνειδητοποίηση της έννοιας, της σημασίας και των ωφελειών από την ικανοποιητική άσκηση κοινωνικής πολιτικής στο τοπικό επίπεδο Ανύπαρκτη ανταποδοτικότητα σε οικονομικό επίπεδο των σχετικών υπηρεσιών Μικρές δυνατότητες άντλησης πόρων από το Ε.Σ.Π.Α. Νέες κοινωνικές ανάγκες και προβλήματα που διαφαίνεται να υπάρχουν (νεανική παραβατικότητα, χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, έλλειψη στέγης, φαινόμενα κακοποίησης κ.λπ.)	Ύπαρξη ευνοϊκού θεσμικού πλαισίου (νέος Δ.Κ.Κ.) Ύπαρξη αρκετών φορέων / δομών για την άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής Δυνατότητα περαιτέρω αξιοποίησης και δικτύωσης των υπάρχοντων δομών και υπηρεσιών Ύπαρξη ικανοποιητικής εμπειρίας και τεχνογνωσίας σε κάποιες δομές Δυνατότητα σύνδεσης και αλληλοτροφοδότησης με τις πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες των δήμων	Ανάγκη βελτίωσης και επέκτασης των υπηρεσιών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού
Παιδεία	Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού Ελλείψεις υποδομών και χώρων (περισσότερο για τους παιδικούς σταθμούς) Μεγάλες ανάγκες συντηρήσεων και επισκευών Ελλιπείς κρατικές	Οι κατασκευές που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη και θα βελτιώσουν την κατάσταση σε επίπεδο δήμων	Ανάγκη βελτίωσης υποδομών παιδείας Ανάγκη βελτίωσης παρεχόμενων υπηρεσιών παιδείας Ανάγκη βελτίωσης της χωροταξικής κατανομής σχολικών μονάδων στα γεωγραφικά όρια των 10 Δήμων

	επιχορηγήσεις Ανύπαρκτη έως ελάχιστη οικονομική ανταποδοτικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών		
Πολιτισμός	Ελλείψεις χώρων Ελάχιστη διαδημοτική δραστηριοποίηση Ελάχιστη οικονομική ανταποδοτικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών	Ύπαρξη πολιτιστικών φορέων σε όλους τους Δήμους Εκφρασμένη επιθυμία για διαδημοτικές δράσεις Ύπαρξη μεγάλου κτιριακού αποθέματος Αυξητικές τάσεις συμμετοχής των δημοτών στα πολιτιστικά δρώμενα	Ανάγκη επέκτασης διαδημοτικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων Ανάγκη δημιουργίας – βελτίωσης πολιτιστικών υποδομών
Αθλητισμός	Ελλείψεις σε αθλητικές υποδομές Μη ικανοποιητική χωροταξική κατανομή των υπαρχόντων υποδομών Ελάχιστη οικονομική ανταποδοτικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών	Ύπαρξη μεγάλου κτιριακού αποθέματος Ύπαρξη μεγάλων χώρων, πρόσφορων για νέες δραστηριότητες (πάρκο Αντώνης Τρίτσης, Όρος Αιγάλεω) Ύπαρξη αθλητικών φορέων σε όλους τους Δήμους	Ανάγκη δημιουργίας - επέκτασης διαδημοτικών αθλητικών δραστηριοτήτων Ανάγκη δημιουργίας αθλητικών υποδομών
Υγεία	Ελλείψεις κυρίως προσωπικού, υποδομών και εξοπλισμού στα 4 νοσοκομεία της περιοχής Ελλιπή ιατρεία και διοικητικές υπηρεσίες ΙΚΑ Έλλειψη Κέντρων Υγείας αστικού τύπου	Ύπαρξη των βασικών κτιριακών υποδομών	Ανάγκη ενίσχυσης υποδομών και υπηρεσιών υγείας

2.4. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ:

Τα στοιχεία και η ανάλυση που ακολουθεί προέρχονται από την πρόταση που υπέβαλε ο ΑΣΔΑ στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών το 2007 ως «Πρότυπο Καινοτόμο Σχέδιο Ανάπτυξης για τη Δυτική Αθήνα».

2.4.1. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός – απασχόληση - ανεργία

Το ποσοστό του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού, στο σύνολο της Δυτικής Αθήνας, ανερχόταν το 2001 στο 36,0% παρουσιάζοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με το 1991 (27,5%). Η αύξηση αυτή ωστόσο, συγκρινόμενη με την αντίστοιχη της Νομαρχίας Αθηνών, είναι αρκετά μικρότερη.

Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός ΑΣΔΑ – Νομαρχία Αθηνών

	1991		2001	
	Δυτική Αθήνα	N. Αθηνών	Δυτική Αθήνα	N. Αθηνών
Σύνολο				
10-19 ετών	11,1%	8,4%	9,8%	8,1%
20-24 ετών	66,0%	60,7%	64,9%	59,1%
25-29 ετών	73,7%	79,0%	81,0%	83,5%
30-44 ετών	69,5%	75,3%	76,6%	81,5%
45-64 ετών	40,0%	43,4%	48,0%	52,2%
65+ ετών	1,7%	2,9%	3,3%	4,9%
Σύνολο	43,8%	44,5%	48,8%	50,1%
Άρρενες				
10-19 ετών	11,7%	8,2%	11,5%	9,3%
20-24 ετών	77,9%	65,9%	71,2%	63,1%
25-29 ετών	95,1%	92,4%	91,3%	90,7%
30-44 ετών	96,4%	96,8%	94,2%	95,0%
45-64 ετών	65,1%	68,3%	69,9%	72,6%
65+ ετών	3,2%	5,7%	5,6%	8,4%
Σύνολο	61,1%	59,1%	62,3%	61,7%
Θήλειες				
10-19 ετών	10,5%	8,7%	8,0%	6,8%
20-24 ετών	55,7%	56,4%	58,4%	55,1%
25-29 ετών	53,9%	67,1%	70,3%	76,3%
30-44 ετών	43,2%	55,9%	59,2%	68,9%
45-64 ετών	16,1%	21,5%	27,2%	34,9%
65+ ετών	0,5%	1,0%	1,5%	2,3%
Σύνολο	27,5%	31,8%	36,0%	39,8%

Το ποσοστό απασχόλησης στο σύνολο της περιοχής παρουσίασε αύξηση μέσα στη δεκαετία, πλησιάζοντας έτσι το ποσοστό απασχόλησης στη Νομαρχία Αθηνών. Η βελτίωση οφείλεται κυρίως στην αύξηση της απασχόλησης των νέων 25 – 29 ετών και των γυναικών.

Ποσοστό Απασχόλησης Δήμων ΑΣΔΑ (1991 - 2001)

	Αγία Βαρβάρα	Άγιοι Ανάργυροι	Αιγάλεω	Ζεφύρι	Ίλιον	Καματερό	Κορυδαλλός	Περιστερι	Πετρούπολη	Χαϊδάρι	ΑΣΔΑ	Ν. Αθηνών
1991												
10-19 ετών	11,61%	10,32%	11,25%	15,69%	11,84%	15,06%	8,63%	11,85%	10,04%	8,57%	11,1%	8,4%
20-24 ετών	62,32%	64,40%	64,66%	59,47%	66,99%	70,78%	64,57%	67,79%	66,44%	64,55%	66,0%	60,7%
25-29 ετών	70,03%	77,39%	75,33%	61,85%	74,15%	69,77%	70,85%	74,69%	74,26%	72,94%	73,7%	79,0%
30-44 ετών	67,64%	72,76%	70,82%	63,90%	70,10%	68,42%	65,72%	70,58%	70,94%	67,22%	69,5%	75,3%
45-64 ετών	35,68%	39,72%	39,85%	46,65%	41,45%	45,72%	35,69%	41,32%	42,57%	37,62%	40,0%	43,4%
65+ ετών	1,66%	1,91%	1,52%	1,98%	1,69%	1,64%	1,67%	1,66%	1,99%	1,74%	1,7%	2,9%
Σύνολο	41,24%	44,60%	43,58%	43,21%	45,26%	45,94%	40,06%	44,94%	45,43%	41,85%	43,8%	44,5%
2001												
10-19 ετών	11,2%	9,3%	10,3%	10,6%	10,1%	10,7%	9,1%	10,1%	7,8%	9,5%	9,8%	8,1%
20-24 ετών	66,4%	65,4%	63,3%	58,1%	68,6%	70,9%	59,1%	67,6%	64,9%	60,0%	64,9%	59,1%
25-29 ετών	76,9%	83,8%	83,1%	72,0%	82,8%	81,2%	73,4%	82,8%	82,4%	80,9%	81,0%	83,5%
30-44 ετών	73,3%	80,0%	77,4%	68,4%	78,3%	76,8%	68,3%	77,8%	79,5%	78,0%	76,6%	81,5%
45-64 ετών	45,1%	48,4%	49,1%	49,5%	49,0%	48,1%	43,6%	49,1%	50,0%	47,4%	48,0%	52,2%
65+ ετών	4,1%	2,1%	4,9%	6,6%	3,5%	2,7%	3,1%	2,5%	3,5%	2,9%	3,3%	4,9%
Σύνολο	46,3%	49,6%	48,3%	46,9%	50,7%	50,9%	43,9%	49,8%	51,4%	48,6%	48,8%	50,1%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

Από το σύνολο των απασχολούμενων, το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολείται στον κλάδο του εμπορίου και εν συνεχεία στους άλλους κλάδους του τριτογενούς τομέα. Σε σύγκριση με το 1991, η απασχόληση στον τριτογενή εμφανίζει σημαντική αύξηση. Η αντίθετη πορεία παρατηρείται στην απασχόληση στον δευτερογενή τομέα, όπου η μείωση είναι ακόμη μεγαλύτερη από αυτή της Νομαρχίας Αθηνών.

Ποσοστιαία Σύνθεση Απασχόλησης Κατά Κλάδο Δραστηριότητας (2001)

	Αγ. Βαρβάρα	Αγ. Ανάργυροι	Αιγάλεω	Ζεφύρι	Ίλιον	Καματερό	Κορυδαλλός	Περιστερι	Πετρούπολη	Χαϊδάρι	ΑΣΔΑ	Αθήνα
Γεωργία κτηνοτροφία θήρα και δασοκομία, αλιεία	0,3%	0,6%	0,5%	0,9%	0,4%	0,5%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	0,4%	0,5%

	Αγ. Βαρβάρα	Αγ. Ανάργυροι	Αιγάλεω	Ζεφύρι	Ίλιον	Καματερό	Κορυδαλλός	Περιστέρι	Πετρούπολη	Χαϊδάρι	ΑΣΔΑ	Αθήνα
Ορυχεία και λατομεία	0,0%	0,3%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Μεταποιητικές βιομηχανίες	16,4%	16,5%	18,0%	14,7%	16,2%	18,2%	16,6%	19,3%	15,5%	16,2%	17,3%	12,7%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος φυσικού αερίου και νερού	0,7%	0,7%	0,6%	0,6%	0,7%	0,9%	0,6%	0,7%	0,9%	0,6%	0,7%	0,7%
Κατασκευές	7,9%	9,5%	7,6%	13,3%	10,1%	11,5%	6,6%	8,7%	8,0%	4,9%	8,3%	7,4%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων μοτοσικλετών και ειδών προσωπικής και οικιακής χρήσης	20,6%	17,2%	18,6%	23,3%	17,2%	18,4%	20,9%	19,6%	19,1%	18,9%	19,1%	16,4%
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	5,0%	3,8%	4,3%	3,6%	4,3%	3,8%	5,1%	4,4%	4,4%	4,0%	4,4%	4,8%
Μεταφορές αποθήκευση και επικοινωνίες	9,4%	7,6%	9,1%	7,1%	8,2%	7,6%	11,3%	8,0%	8,7%	8,3%	8,7%	7,5%
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, διαχείριση ακίνητης περιουσίας	7,3%	9,0%	8,6%	6,4%	8,2%	7,0%	7,7%	8,1%	9,0%	9,6%	8,3%	12,8%
Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	6,7%	9,1%	7,6%	8,1%	8,5%	8,6%	8,4%	8,6%	9,8%	11,2%	8,7%	8,6%
Εκπαίδευση	3,4%	5,0%	4,3%	2,8%	4,6%	4,0%	5,1%	4,3%	6,7%	6,2%	4,8%	6,1%
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	4,2%	4,6%	4,0%	3,4%	4,2%	4,5%	3,7%	3,9%	4,4%	7,0%	4,3%	5,5%
Λοιπές υπηρεσίες	4,9%	5,5%	4,5%	4,4%	4,6%	4,8%	4,9%	4,6%	4,6%	4,0%	4,7%	7,1%
Νέοι, Μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο	13,1%	10,5%	12,1%	11,3%	12,7%	10,0%	8,7%	9,3%	8,4%	8,7%	10,3%	9,8%

Τα ποσοστά ανεργίας στο σύνολο της περιοχής της Δυτικής Αθήνας είναι αρκετά υψηλά. Το μεγαλύτερο ποσοστό, 17,3% καταγράφεται στο Ζεφύρι και ακολουθεί η Αγ. Βαρβάρα με 15,2% και το Αιγάλεω με 13,5%. Τα ποσοστά παρουσιάζουν αύξηση μέσα στη δεκαετία 1991-2001. Το ίδιο ισχύει και για τη Νομαρχία Αθηνών. Το ποσοστό ανεργίας των νέων αυξάνει μέσα στη δεκαετία και ξεπερνά το αντίστοιχο ποσοστό της Νομαρχίας Αθηνών, δηλώνοντας τη δυσκολία εισόδου στην αγορά εργασίας.

Ποσοστά Ανεργίας Δήμων ΑΣΔΑ (1991 - 2001)

	Αγία Βαρβάρα	Άγιοι Ανάργυροι	Αιγάλεω	Ζεφύρι	Ίλιον	Καματερό	Κορυδαλλός	Περιστέρι	Πετρούπολη	Χαϊδάρι	ΑΣΔΑ	Ν. Αθηνών
1991												
10-19 ετών	52,7%	53,3%	63,3%	42,5%	43,3%	55,2%	57,3%	53,7%	56,5%	57,9%	34,9%	36,5%
20-24 ετών	25,7%	27,0%	29,0%	19,9%	27,1%	22,9%	28,7%	24,4%	27,5%	24,8%	20,8%	20,8%

	Αγία Βαρβάρα	Άγιοι Ανάργυροι	Αιγάλεω	Ζεφύρι	Ίλιον	Καματερό	Κορυδαλλός	Περιστέρι	Πειραιά	Χαϊδάρι	ΑΣΔΑ	Ν. Αθηνών
25-29 ετών	15,3%	11,9%	13,3%	11,0%	10,0%	12,9%	12,8%	11,0%	13,1%	9,6%	10,5%	10,7%
30-44 ετών	8,1%	5,0%	5,9%	5,2%	4,5%	6,7%	6,4%	4,9%	4,8%	4,2%	5,0%	4,8%
45-64 ετών	7,3%	3,8%	4,8%	4,5%	3,2%	4,8%	5,5%	3,9%	3,3%	2,8%	4,0%	3,4%
65+ ετών	9,5%	0,0%	3,2%	14,3%	1,9%	16,7%	0,9%	4,7%	1,6%	2,7%	3,3%	1,6%
Σύνολο	13,0%	9,7%	11,1%	11,0%	9,5%	11,8%	11,2%	9,8%	10,0%	8,5%	9,3%	8,2%
2001												
10-19 ετών	99,1%	68,8%	91,1%	88,1%	78,2%	90,8%	83,0%	86,0%	88,2%	52,4%	45,1%	40,2%
20-24 ετών	29,4%	30,8%	27,2%	32,8%	26,2%	29,2%	28,5%	26,9%	25,8%	24,7%	21,4%	20,6%
25-29 ετών	15,9%	12,0%	14,9%	18,3%	14,1%	12,7%	14,4%	12,5%	12,8%	12,0%	11,9%	11,5%
30-44 ετών	10,7%	6,6%	9,3%	11,5%	7,5%	6,5%	8,0%	6,8%	6,4%	6,3%	7,0%	6,4%
45-64 ετών	9,9%	5,2%	9,8%	11,0%	6,8%	5,3%	7,7%	6,3%	5,7%	4,8%	6,5%	6,4%
65+ ετών	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Σύνολο	15,2%	10,4%	13,5%	17,3%	11,5%	11,2%	12,3%	11,0%	10,1%	9,5%	10,4%	9,2%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

Τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας εμφανίζονται στους νέους, τόσο άνδρες όσο και γυναίκες. Τα ποσοστά αυτά έχουν αυξηθεί μέσα στη δεκαετία. Για τους άνδρες τα ποσοστά ανεργίας έχουν αυξηθεί σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, ενώ για τις γυναίκες τη μεγαλύτερη αύξηση των ποσοστών παρουσιάζουν οι ηλικιακές ομάδες «30-44» και «45-64». Το ίδιο ισχύει και για τη Νομαρχία Αθηνών. Οι αριθμοί αντανακλούν τη δυσκολία επανένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Ποσοστό Ανεργίας ΑΣΔΑ – Νομαρχία Αθηνών

	1991		2001	
	ΑΣΔΑ	Αθήνα	ΑΣΔΑ	Αθήνα
Σύνολο				
10-19 ετών	34,9%	36,5%	45,1%	40,2%
20-24 ετών	20,8%	20,8%	21,4%	20,6%
25-29 ετών	10,5%	10,7%	11,9%	11,5%
30-44 ετών	5,0%	4,8%	7,0%	6,4%
45-64 ετών	4,0%	3,4%	6,5%	6,4%
65+ ετών	3,3%	1,6%	0,0%	0,0%
Σύνολο	9,3%	8,2%	10,4%	9,2%
Άρρενες				
10-19 ετών	35,9%	42,7%	76,5%	66,4%
20-24 ετών	20,0%	21,8%	26,8%	26,7%
25-29 ετών	9,0%	10,1%	11,6%	12,3%
30-44 ετών	4,0%	3,9%	5,8%	5,7%
45-64 ετών	3,7%	3,0%	5,5%	5,2%
65+ ετών	3,4%	1,7%	0,0%	0,0%
Σύνολο	7,2%	6,6%	9,6%	8,8%
Θήλειες				
10-19 ετών	79,5%	74,5%	91,3%	68,5%
20-24 ετών	34,6%	31,0%	27,9%	24,9%
25-29 ετών	16,4%	14,4%	16,1%	13,7%

30-44 ετών	8,2%	6,8%	10,3%	8,4%
45-64 ετών	6,2%	4,9%	10,7%	9,9%
65+ ετών	3,4%	1,4%	0,0%	0,0%
Σύνολο	17,1%	12,9%	15,0%	12,0%

Πηγή: Επεξεργασία Στοιχείων ΕΣΥΕ

2.4.2. Οικονομία - επιχειρηματικότητα

Τόσο από πλευράς απασχόλησης όσο και από πλευράς αριθμού επιχειρήσεων και εισοδήματος, ο κύριος κλάδος οικονομικής δραστηριότητας στην περιοχή είναι το εμπόριο, όπου σταδιακά παρατηρείται εξειδίκευση σε συγκεκριμένους κλάδους (εμπορία και συντήρηση μεταφορικών μέσων). Η δραστηριότητα του δευτερογενούς τομέα μειώθηκε σημαντικά μέσα στη δεκαετία 1991 –2001. Σημειώνεται ωστόσο σταδιακά, μεγέθυνση ορισμένων κλάδων της μεταποίησης (π.χ. εκδόσεις) που εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο των νέων δυναμικών κλάδων, και παρέχουν δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης. Η ανάπτυξη των συγκεκριμένων κλάδων, αποτυπώνει και τον δυναμισμό της τοπικής επιχειρηματικής βάσης να αναζητήσει νέες δραστηριότητες που θα παρέχουν μεγαλύτερες πιθανότητες βιωσιμότητας σε σχέση με τους παραδοσιακούς φθίνοντες κλάδους.

Στο σύνολο της περιοχής του ΑΣΔΑ, οι επιχειρήσεις του πρωτογενούς συμμετέχουν κατά 0,09%, του δευτερογενούς κατά 29,02% και του τριτογενούς κατά 69,04%.

Αναλυτικότερα, ανά Δήμο, ισχύουν τα ακόλουθα:

- Σε όλους τους Δήμους κυριαρχεί ο τριτογενής τομέας: οι επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα είναι ποσοστιαία πάνω από το 50% του συνόλου των επιχειρήσεων σε κάθε Δήμο. Το μικρότερο ποσοστό συμμετοχής, 52,08%, εμφανίζεται στο Καματερό και το μεγαλύτερο, 78,55%, στο Χαϊδάρι.
- Στο δευτερογενή τομέα, το μεγαλύτερο μερίδιο, εμφανίζεται στο Δήμο Καματερού, 46,61% και ακολουθούν τα Νέα Λιόσια και η Πετρούπολη με ποσοστά γύρω στο 31%. Το μικρότερο μερίδιο εμφανίζεται στο Χαϊδάρι, 18,95% και ακολουθεί ο Κορυδαλλός με 22,25%.
- Ο πρωτογενής τομέας σε όλους τους Δήμους είναι από 0,00% έως 0,46 (Δήμος Αγ. Βαρβάρας).

Γεωγραφική Κατανομή Οικονομικών Τομέων στον ΑΣΔΑ 2000

	Α' γενής		Β' γενής		Γ' γενής		Λοιπές		Σύνολο	
	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ
Αριθμός Επιχειρήσεων										

	Α' γενής		Β' γενής		Γ' γενής		Λοιπές		Σύνολο	
	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ	% στο σύνολο του Δήμου	% στο σύνολο του ΑΣΔΑ
ΑΓ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ	0,23%	18,75%	25,14%	6,32%	73,55%	7,77%	1,08%	4,27%	100,00%	7,30%
ΑΓ ΒΑΡΒΑΡΑ	0,46%	25,00%	25,66%	4,32%	70,53%	4,99%	3,34%	8,84%	100,00%	4,88%
ΑΙΓΑΛΕΩ	0,10%	12,50%	29,28%	11,39%	68,85%	11,26%	1,77%	10,82%	100,00%	11,29%
ΚΑΜΑΤΕΡΟ	0,00%	0,00%	46,61%	9,69%	52,08%	4,55%	1,31%	4,27%	100,00%	6,03%
ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ	0,08%	9,38%	22,25%	7,87%	75,72%	11,26%	1,95%	10,82%	100,00%	10,27%
Ν ΛΙΟΣΙΑ	0,08%	12,50%	31,51%	16,24%	66,27%	14,36%	2,15%	17,38%	100,00%	14,96%
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ	0,05%	15,63%	29,82%	31,06%	68,30%	29,90%	1,84%	30,03%	100,00%	30,23%
ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	0,04%	3,13%	31,29%	8,33%	67,76%	7,58%	0,91%	3,81%	100,00%	7,72%
ΧΑΪΔΑΡΙ	0,04%	3,13%	18,95%	4,79%	78,55%	8,33%	2,46%	9,76%	100,00%	7,33%
ΣΥΝΟΛΟ	0,09%	100,00%	29,02%	100,00%	69,04%	100,00%	1,85%	100,00%	100,00%	100,00%
Κύκλος Εργασιών										
ΑΓ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ	0,12%	58,65%	19,59%	3,36%	80,12%	5,28%	0,17%	2,54%	100,00%	4,74%
ΑΓ ΒΑΡΒΑΡΑ	0,12%	29,31%	15,51%	1,31%	83,24%	2,70%	1,12%	8,23%	100,00%	2,34%
ΑΙΓΑΛΕΩ	0,00%	0,00%	62,81%	27,75%	36,85%	6,26%	0,34%	12,86%	100,00%	12,23%
ΚΑΜΑΤΕΡΟ	0,00%	0,00%	47,14%	5,48%	52,53%	2,35%	0,33%	3,31%	100,00%	3,21%
ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ	0,00%	0,00%	21,61%	4,53%	77,68%	6,26%	0,71%	12,86%	100,00%	5,80%
Ν ΛΙΟΣΙΑ	0,01%	12,04%	34,17%	12,73%	65,35%	9,36%	0,47%	15,07%	100,00%	10,31%
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ	0,00%	0,00%	20,24%	36,84%	79,55%	55,65%	0,21%	33,92%	100,00%	50,37%
ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	0,00%	0,00%	30,76%	3,85%	68,93%	3,31%	0,31%	3,32%	100,00%	3,46%
ΧΑΪΔΑΡΙ	0,00%	0,00%	15,24%	4,16%	84,42%	8,85%	0,33%	7,90%	100,00%	7,55%
ΣΥΝΟΛΟ	0,01%	100,00%	27,67%	100,00%	72,00%	100,00%	0,32%	100,00%	100,00%	100,00%

Το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων της Δυτικής Αθήνας είναι σχετικά χαμηλότερο τόσο σε σύγκριση με τον μέσο όρο του νομού όσο και της Ελλάδας συνολικά. Το ιδιαίτερα χαμηλό μέγεθος είναι περισσότερο αισθητό στην περίπτωση των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα και λιγότερο στον τριτογενή. Στον δευτερογενή τομέα, το μέσο μέγεθος παρουσιάζει μείωση το 2000, αποκλίνοντας περισσότερο τόσο από τον νομαρχιακό όσο και από τον εθνικό μέσο όρο. Αντίθετα, το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα, αν και είναι μικρότερο σε σχέση με τον αντίστοιχο του νομού και της Ελλάδας, ωστόσο παρουσιάζει συγκλίνουσα πορεία με το εθνικό μέσο μέγεθος στα στοιχεία του 2000 και διατηρεί την ίδια απόσταση με τον αντίστοιχο νομαρχιακό.

Ο κλάδος των κατασκευών, κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο τόσο από την πλευρά του αριθμού των οικονομικών μονάδων, όσο και από την άποψη του ετησίου τζίρου. Πρέπει ιδιαίτερα δε να σημειωθεί ότι διαχρονικά παρατηρείται αύξηση τόσο του αριθμού όσο και του ετήσιου τζίρου. Σημαντική αύξηση παρατηρείται επίσης στον κλάδο 50 «πωλήσεις και συντήρηση αυτοκινήτων και μοτοσικλετών». (50)

2.4.3. Η εμπειρία του ΑΣΔΑ σε θέματα απασχόλησης και το γενικότερο πλαίσιο πολιτικών και χρηματοδοτήσεων

Η εμπειρία του ΑΣΔΑ στα θέματα της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας (θετική ή αρνητική, με την έννοια της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων), όπως για παράδειγμα υποστήριξη των ΜΜΕ στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, δράσεων για την τόνωση της τοπικής αγοράς, αξιοποίηση προγραμμάτων για τη δημιουργία ΜΜΕ και νέων θέσεων απασχόλησης, αποτελεί σημαντικό κριτήριο για τις προτεραιότητες και τις επιλογές που κάνει στο πλαίσιο του συγκεκριμένου ΕΠ.

Παράλληλα, οι επεξεργασμένες και τεκμηριωμένες προτάσεις του ΑΣΔΑ στο ΠΚΣΑ δίνουν τη δυνατότητα άμεσης αξιοποίησής τους στο παρόν ΕΠ. Συγκεκριμένα, οι προτάσεις αυτές αφορούν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας και περιλαμβάνουν δράσεις ενίσχυσης και υποστήριξης των εργαζομένων και των επιχειρήσεων της Δυτικής Αθήνας.

«Στο ΠΚΣΑ οι εταίροι αποδίδουν έμφαση στον συγκεκριμένο παραγωγικό τομέα των πράσινων τεχνολογιών, στον οποίο έχουν διαβλέψει ότι μπορεί να στοχεύσει η Δυτική Αθήνα ώστε, μέσω της εξειδίκευσης, να επιτευχθεί έντονη στόχευση και, συνεπώς, αποτελεσματικότητα και καρποφορία των κινήτρων και ενισχυτικών δραστηριοτήτων». Το ενδιαφέρον «...επικεντρώνεται στην «πράσινη» επιχειρηματικότητα, δηλαδή σε επιχειρήσεις που ασχολούνται με περιβαλλοντικά φιλικές τεχνολογίες και προϊόντα».

Η κατεύθυνση αυτή θα μεταβάλει ριζικά την κυρίαρχη μέχρι σήμερα εικόνα της Δυτικής Αθήνας σαν θύλακα επιχειρήσεων χαμηλής τεχνολογίας και ποιότητας, για την οποία ευθύνεται το υποβαθμισμένο φυσικό και δομημένο περιβάλλον και η συνεπαγόμενη υποβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και των διαδικασιών».

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» και «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», ορίζουν επίσης ένα πλαίσιο για τον προγραμματισμό δραστηριοτήτων από την πλευρά του ΑΣΔΑ. Αν και στην τρέχουσα περίοδο δεν έχουν προχωρήσει οι εξειδικεύσεις των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, διερευνήθηκε η δυνατότητα συγκρότησης προτάσεων που θα μπορούσαν να αποτελέσουν διεκδικήσεις από την πλευρά του ΑΣΔΑ.

Οι άξονες των δύο αυτών προγραμμάτων παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια⁵.

Ε.Π. «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ»

Άξονας Προτεραιότητας 1 «Συστημικές Παρεμβάσεις».

Περιλαμβάνει το σύνολο των συστημικών παρεμβάσεων οι οποίες συμβάλλουν στη μεταρρύθμιση και τη λειτουργική ολοκλήρωση των θεσμών, φορέων και μηχανισμών μέσω των οποίων γίνεται ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δράσεων των Θεματικών Αξόνων Προτεραιότητας 2, 3 και 4.

Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 2 «Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού και των Επιχειρήσεων».

Βασικοί Στόχοι του άξονα είναι:

1. Ανάπτυξη ολοκληρωμένου πλαισίου Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) για τους εργαζόμενους, εργοδότες και αυτοαπασχολούμενους για τη βελτίωση της ποιότητας ΣΕΚ και την αύξηση της συμμετοχής σε ενέργειες κατάρτισης.

⁵ ΕΕΤΑΑ, «Γραφεία Ενημέρωσης για την Απασχόληση»

2. Βελτίωση της ποιότητας Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης και αύξηση της συμμετοχής σε ενέργειες κατάρτισης για τους εργαζόμενους, ιδίως στις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
3. Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων στους σχετικούς τομείς του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου από κοινωνικοοικονομικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταιρών, των αντιπροσωπευτικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των επαγγελματικών οργανώσεων.
4. Ανάπτυξη πολιτικών και υπηρεσιών για την πρόβλεψη και τη θετική διαχείριση των οικονομικών αλλαγών.

Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 3 «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση».

Βασικοί Στόχοι του άξονα είναι:

1. Ενίσχυση της απασχόλησης των νέων, μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.
2. Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών, μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.
3. Ενεργοποίηση των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων από ειδικές κοινωνικές ομάδες, που απειλούνται περισσότερο από τον αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, μέσω της εφαρμογής ειδικά στοχευμένων δράσεων.
4. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών απασχόλησης.

Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 4 «Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών».

Βασικοί Στόχοι του άξονα είναι:

Προώθηση της κοινωνικής και επαγγελματικής ενσωμάτωσης των Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων (μετανάστες, ΑμεΑ, άτομα με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, μακροχρόνια άνεργοι/ες κλπ)
 Αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την ένταξη των Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων στην αγορά εργασίας
 Βελτίωση της πρόνοιας για όσους χρήζουν βοήθειας

Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 5 «Εδραίωση της μεταρρύθμισης στον Τομέα της Ψυχικής Υγείας. Ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, και προάσπιση της Δημόσιας Υγείας του πληθυσμού».

Βασικοί Στόχοι:

1. Αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών ψυχικής υγείας σύμφωνα με τον Εθνικό σχεδιασμό και edραίωση και ολοκλήρωση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης.
2. Προώθηση ενός νέου λειτουργικού μοντέλου Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και βελτίωση της υγείας του πληθυσμού μέσω της πρόληψης των αιτιών νοσηρότητας και θνησιμότητας, της προαγωγής της υγείας και της ενημέρωσης του πληθυσμού.
3. Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός των φορέων και των υπηρεσιών δημόσιας υγείας.

Ε.Π. «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»

Το Πρόγραμμα αφορά στη στρατηγική για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της «εξωστρεφούς» επιχειρηματικότητας της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο της γενικότερης εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής για τη νέα περίοδο 2007-2013.

Οι παρεμβάσεις του ΕΠ υποστηρίζουν τους ακόλουθους τομείς:

- την έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία,
- τη μεταποίηση – υπηρεσίες - εμπόριο, με τη μορφή κυρίως κρατικών ενισχύσεων,
- την προστασία του καταναλωτή,
- την ενέργεια και την προώθηση των ανανεώσιμων μορφών της
- τον τουρισμό, τον πολιτισμό και τον τομέα της υγείας.

Ο **κεντρικός αναπτυξιακός στόχος του ΕΠΑΕ** για την περίοδο 2007-2013 είναι «η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, με έμφαση στη διάσταση της καινοτομικότητας».

Σύμφωνα με το ΕΠ ο κεντρικός αναπτυξιακός στόχος αναλύεται σε **3 στρατηγικούς στόχους**:

- Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.
- Ανάπτυξη της υγιούς, αειφόρου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας και διασφάλιση των φυσικών, θεσμικών και οργανωτικών προϋποθέσεων που την εξυπηρετούν.
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την αειφορία.

Το Ε.Π.Α.Ε. δίνει έμφαση στη μετατόπιση της δημόσιας ενίσχυσης προς παρεμβάσεις και τομείς υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, στη δυνατότητα ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και στην προσαρμογή των παραγόμενων καινοτομιών στο ελληνικό παραγωγικό σύστημα, καθώς και στη βελτίωση της εξωστρέφειας της χώρας μέσω της διασύνδεσης με διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, της ενίσχυσης των διεθνών συνεργασιών φορέων και επιχειρήσεων, της αύξησης των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κλπ.

Οι Γενικοί Στόχοι του ΕΠ επιχειρησιακά αντιστοιχούν με τους Άξονες Προτεραιότητας του ΕΠ.

Ειδικότερα:

Ο **Άξονας Προτεραιότητας 1** «Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη» επιδιώκει την επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης, την ενσωμάτωση της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας στον παραγωγικό ιστό της χώρας ως του κύριου παράγοντα ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας και την γενικότερη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας στην ελληνική οικονομία και κοινωνία.

Ο **Άξονας Προτεραιότητας 2** «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας» επιδιώκει την επέκταση της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας ως μόνης διεξόδου για την παραγωγική αναβάθμιση της χώρας προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, με ποιότητα, περιβαλλοντική ευαισθησία, ενσωμάτωση γνώσης και καινοτομίας.

Ο **Άξονας Προτεραιότητας 3** «Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος» στοχεύει στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, περιλαμβάνοντας μεταξύ

άλλων και δράσεις για την προστασία του καταναλωτή και την ανάπτυξη – βελτίωση των υποστηρικτικών δομών και μηχανισμών για τις επιχειρήσεις.

Ο **Άξονας Προτεραιότητας 4** «Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας» επιδιώκει την εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας και την ένταξή της στα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ενέργειας, την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Κύριες κατηγορίες δράσεων του ΕΠ, είναι:

Στο πλαίσιο της προώθησης της Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΑΚ) σχεδιάστηκαν δύο κατηγορίες παρεμβάσεων οι οποίες στηρίζονται στο «Στρατηγικό σχέδιο για την ΕΑΚ 2007-2013» της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Τεχνολογίας. Η πρώτη με τον τίτλο «Γνώση-Αριστεία» επιδιώκει την προώθηση δραστηριοτήτων για την παραγωγή ερευνητικού αποτελέσματος (εθνικοί τομειακοί πόλοι ΕΑΚ, συνεργασίες παραγωγικών και Ερευνητικών & Τεχνολογικών φορέων, διεθνείς συνεργασίες Έρευνας & Τεχνολογίας, ενίσχυση ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών κ). Η δεύτερη κατηγορία παρέμβασης με τον τίτλο «Αξία» αφορά στη μετατροπή του ερευνητικού αποτελέσματος σε προϊόν με την ενίσχυση προσφοράς και ζήτησης υπηρεσιών ΕΑΚ, διαμεσολάβηση, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, κ.α. Με αυτό τον τρόπο γίνεται ουσιαστικά προσπάθεια ώστε οι δράσεις της Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 να αποτελέσουν ολοκληρωμένο πλαίσιο.

Στο πλαίσιο της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας - εξωστρέφειας (Άξονας Προτεραιότητας 2), προβλέπονται δράσεις ενίσχυσης εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων, η προώθηση της επιχειρηματικής συνεργασίας και δικτύωσης, η ενίσχυση των ειδικών μορφών τουρισμού, η προώθηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στον πολιτισμό, η επιχειρηματική αριστεία, η ενίσχυση ειδικών ομάδων πληθυσμού για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, κ.α.

Ο Άξονας Προτεραιότητας 3 αφορά στη βελτίωση των δομών, υποδομών και υποστηρικτικών μηχανισμών για την ανάπτυξη και στήριξη της επιχειρηματικότητας. Ειδικότερα, προβλέπονται η ενίσχυση επιχειρηματικών πάρκων, θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, η ανάπτυξη ενιαίου δικτύου δομών στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, δράσεις τουριστικής προβολής, έργα για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού και για την ανάπτυξη επενδύσεων στον τομέα του πολιτισμού με έμφαση στην προστασία των αρχαιοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς κλπ. Παράλληλα, ο Άξονας Προτεραιότητας παρεμβαίνει στον τομέα της αναβάθμισης του θεσμικού πλαισίου σε τομείς όπως η ανάπτυξη συστημάτων εταιρικής ευθύνης, η επίλυση διαφορών μεταξύ επιχειρήσεων, η αύξηση των ηλεκτρονικά παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών κλπ.

Ο Άξονας Προτεραιότητας 4 αφορά στην εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας. Σε αυτό το πλαίσιο προβλέπονται δράσεις όπως προώθηση της χρήσης του φυσικού αερίου, ολοκλήρωση - εκσυγχρονισμός του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας, διείσδυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων, κ.α.

Πέραν των προηγούμενων, από το ευρύτερο περιβάλλον παρουσιάζονται ορισμένες ευκαιρίες που μπορούν να αξιοποιηθούν από τον ΑΣΔΑ, όπως για παράδειγμα:

Το θεσμικό πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία

Οι συμπράξεις που προωθεί η ΓΣΕΕ με τους ΟΤΑ για την ενημέρωση εργαζομένων και ανέργων σε θέματα απασχόλησης και εργασιακών σχέσεων

2.4.4. Τα κρίσιμα ζητήματα του τομέα

Με βάση τα προηγούμενα παρουσιάζονται συνοπτικά:

Τα προβλήματα και οι περιορισμοί: ανάγκες της περιοχής και κίνδυνοι ή περιορισμοί από το εξωτερικό περιβάλλον, που πρέπει να αντιμετωπισθούν από τον ΑΣΔΑ

Οι δυνατότητες και ευκαιρίες: δυνατότητες της περιοχής και ευκαιρίες από το εξωτερικό περιβάλλον, που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από τον ΑΣΔΑ

Τα κρίσιμα ζητήματα: τα σημαντικότερα προβλήματα της περιοχής τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπίσει ο ΑΣΔΑ κατά την επόμενη περίοδο στο συγκεκριμένο τομέα.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
Απασχόληση - επιχειρηματικότητα	Χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο κυρίως των μεγαλύτερων ηλικιών Υψηλό ποσοστό ανεργίας γυναικών και νέων Φθίνουσα δραστηριότητα στον δευτερογενή και συγχρόνως μεγάλο ποσοστό απασχόλησης σε αυτόν Αρνητική οικονομική συγκυρία Μικρή αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών από τις ΜΜΕ	Υψηλότερα ποσοστά νεανικού πληθυσμού Ικανοποιητικό εκπαιδευτικό επίπεδο των μικρών ηλικιών Σημαντική ανάπτυξη δυναμικών εμπορικών κλάδων (εμπορία και συντήρηση μεταφορικών μέσων, λιανικό εμπόριο) Δυνατότητες συνεργασίας με εκπαιδευτικά ιδρύματα (ΤΕΙ) Σημαντική εμπειρία του ΑΣΔΑ σε θέματα προώθησης της απασχόλησης Καλά επεξεργασμένες προτάσεις του ΑΣΔΑ για την πράσινη επιχειρηματικότητα Τα Ε.Π. του ΕΣΠΑ	Ανάγκη υποστήριξης εργαζομένων και ανέργων σε θέματα εργασιακών σχέσεων και απασχόλησης Ανάγκη προσέλκυσης πράσινης επιχειρηματικότητας Ανάγκη διερεύνησης του πλαισίου της κοινωνικής οικονομίας Ανάγκη υποστήριξης των ΜΜΕ στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΣΔΑ

3.1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

3.1.1. Θεσμικό πλαίσιο

Σε αντιδιαστολή προς τους ΟΤΑ, για τους οποίους υφίσταται ένα σαφές θεσμικό πλαίσιο, ο ΑΣΔΑ υφίσταται και λειτουργεί επί τη βάσει ενός ασαφούς θεσμικού πλαισίου, ενώ, από την άλλη μεριά, οι πιθανολογούμενες θεσμικές και οργανωτικές ανακατατάξεις για τη μητροπολιτική δομή της αυτοδιοίκησης στο λεκανοπέδιο της Αττικής θέτουν ένα συνολικό ζήτημα για τη μελλοντική υπόσταση και εξέλιξη του ΑΣΔΑ.

Ο ΑΣΔΑ είναι ένα επιτυχημένο πείραμα στην προσπάθεια που έκανε η ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση τα τελευταία είκοσι χρόνια να διαμορφώσει ευρύτερες συνεργατικές μορφές και κοινούς θεσμούς αναπτυξιακής πολιτικής. Η επιτυχία του υπήρξε και ο βασικός όρος της αδιαμφισβήτητης ύπαρξης και λειτουργίας του όλα αυτά τα χρόνια. Από την άλλη όμως μεριά, οι διαρκείς τροποποιήσεις των θεσμών διαδημοτικής συνεργασίας, όπως και των πολιτικών χωροταξικής και αναπτυξιακής πολιτικής, διαμόρφωσαν και συνεχίζουν να διαμορφώνουν ένα ρευστό θεσμικό και πολιτικό πλαίσιο, που γεννά δυσκολίες, κινδύνους, αλλά και νέες δυνατότητες για τον ΑΣΔΑ.

Όπως ήδη αναφέρθηκε (βλ. Κεφ. 1.2.1) ο ΑΣΔΑ συστάθηκε το 1988 με το ΦΕΚ 915/21-12-1988. Εκείνη την περίοδο η νομοθεσία της τοπικής αυτοδιοίκησης προέβλεπε τον θεσμό των Αναπτυξιακών Συνδέσμων ως μέσο για την προώθηση της διαδημοτικής συνεργασίας και της διαμόρφωσης μιας κοινής αναπτυξιακής στρατηγικής για περιοχές ευρύτερες των περιορισμένων διοικητικών ενοτήτων των τότε ΟΤΑ. Οι εκ των υστέρων αλλαγές του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα εισήγαγαν στη θέση των Αναπτυξιακών Συνδέσμων νέους θεσμούς, αρχικά τα Συμβούλια Περιοχής και στη συνέχεια τους ενοποιημένους δήμους του Προγράμματος «Καποδίστριας», ενώ οι ήδη υφιστάμενοι Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι, όπως ο ΑΣΔΑ, αντιμετωπίστηκαν ad hoc στο πλαίσιο μιας μεταβατικής κατάστασης. Το ειδικό αυτό καθεστώς προξενεί διαρκείς δυσκολίες θεσμικού και διαχειριστικού χαρακτήρα στον ΑΣΔΑ, οι οποίες όμως δεν εμποδίζουν τελικά τη λειτουργία του.⁶

Νέα δεδομένα στην κατάσταση αυτή φέρνει η επικείμενη μεταρρύθμιση για τη δημιουργία μητροπολιτικών θεσμών αυτοδιοίκησης στο λεκανοπέδιο της Αττικής. Οι σχετικές αποφάσεις οπωσδήποτε θα επηρεάσουν και το πλαίσιο λειτουργίας του ΑΣΔΑ, κρίνεται όμως ότι δεν

⁶ Σημ. Επισημαίνεται πάντως ότι ο ισχύων ΔΚΚ, Ν. 3443/2006 (ΦΕΚ 114 Α'/2006), επιτρέπει Συνδέσμους αναπτυξιακού σκοπού, αφού το άρθρο 245, παρ. 1, ορίζει ότι: «Δύο ή περισσότεροι Δήμοι ή Κοινότητες μπορούν, με απόφαση καθενός από τα δημοτικά ή κοινοτικά τους συμβούλια, να συστήσουν Σύνδεσμο Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων με ειδικό σκοπό την εκτέλεση έργων ή την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων τους, **καθώς και για το σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους.** Οι σύνδεσμοι αυτοί αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. α' βαθμού.»

πρόκειται να αναιρέσουν τις ανάγκες που οδήγησαν στη σύσταση του ΑΣΔΑ και οι οποίες εξακολουθούν και σήμερα να υφίστανται.

Συμπέρασμα – πρόταση: Με δεδομένο το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ο ΑΣΔΑ θα μπορούσε ενδεχομένως να επιχειρήσει την προσαρμογή του στις διατάξεις του ΔΚΚ. Από την άλλη όμως μεριά, κρίνεται ότι μια διαδικασία συνολικής αναπροσαρμογής του καθεστώτος του ΑΣΔΑ ενέχει άλλους κινδύνους αμφισβήτησης και ανατροπής θετικών στοιχείων της λειτουργίας του, ενώ η αναμενόμενη συνολικότερη μεταρρύθμιση της μητροπολιτικής αυτοδιοίκησης θα αναγκάσει πιθανότατα και πάλι σε νέες αναπροσαρμογές. Για τους λόγους αυτούς κρίνεται ότι στο πλαίσιο του σχεδιαζόμενου επιχειρησιακού προγράμματος δεν είναι σκόπιμο να ανακινηθεί το ζήτημα αυτό με πρωτοβουλία του ΑΣΔΑ, παρά μόνο αν οι επικείμενες συνολικότερες αλλαγές της μητροπολιτικής αυτοδιοίκησης καταστήσουν κάτι τέτοιο αναγκαίο.

3.1.2. Γενικό διοικητικό-οργανωτικό πλαίσιο

Ο διαδημοτικός χαρακτήρας του ΑΣΔΑ δεν εκφράζεται μόνο στο πρόγραμμά του, δηλαδή στο είδος των έργων και των δράσεων που αναλαμβάνει, αλλά και στη διοικητική-οργανωτική δομή και λειτουργία του. Αυτό εκφράζεται στο οργανόγραμμα του Συνδέσμου, τόσο σε επίπεδο διοίκησης (δομές λήψης αποφάσεων και ελέγχου της υλοποίησής τους), όσο και σε επίπεδο επιχειρησιακό (δομές εκτέλεσης των δράσεων και των έργων).

Θα ξεκινήσουμε με τη στατική εικόνα που μας δίνει το οργανόγραμμα για να προχωρήσουμε στη συνέχεια στον εμπλουτισμό αυτής της εικόνας και με άλλα στοιχεία που μας δίνουν μια πιο ουσιαστική κατανόηση της οργάνωσης και λειτουργίας του ΑΣΔΑ, τόσο από την άποψη των προβλημάτων, όσο και από την άποψη της δυναμικής του Συνδέσμου.

Όργανα διοίκησης

Τα όργανα διοίκησης του ΑΣΔΑ είναι:

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (απαρτίζεται από 57 μέλη που εκπροσωπούν τους Δήμους-μέλη του ΑΣΔΑ, σημειώνεται ότι στο παρόν ΔΣ μετέχουν οι 8 από τους 10 Δημάρχους των Δήμων-μελών του ΑΣΔΑ)

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (απαρτίζεται από 7 μέλη του ΔΣ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο αυξημένος αριθμός μελών του ΔΣ εξηγείται από την ανάγκη ευρείας εκπροσώπησης των Δήμων-μελών του ΑΣΔΑ στις δομές και διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Οι πρακτικές δυσκολίες που πηγάζουν από το μεγάλο μέγεθος του ΔΣ αντισταθμίζονται (σε επίπεδο οργανογράμματος) από την ολιγομελή ΕΕ, καθώς και από τις ουσιαστικές διοικητικές αρμοδιότητες του Προέδρου.

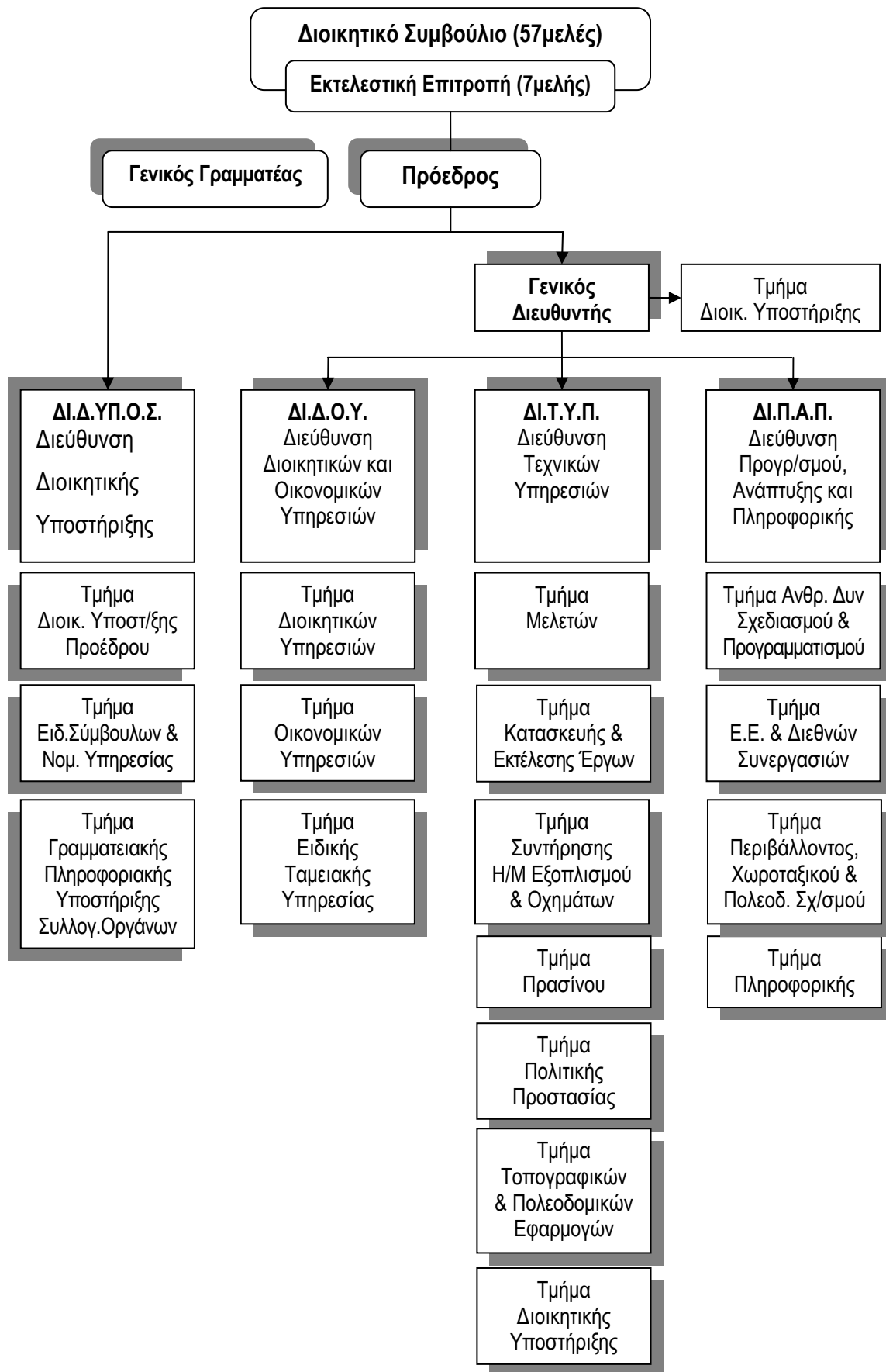
Επιχειρησιακή δομή

Σύμφωνα με την τελευταία τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ) που έγινε με την υπ. Αριθμ. 38902/2007 απόφαση του ΑΣΔΑ, ΦΕΚ Β 2363/13-12-2007, η επιχειρησιακή δομή του ΑΣΔΑ περιλαμβάνει:

Γενικό Γραμματέα (επιτελική θέση παρά τον Πρόεδρο)

Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης Οργάνων Συνδέσμου (ΔΙΔΥΠΟΣ)

Γενική Διεύθυνση με τρεις υποκείμενες Διευθύνσεις
Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών (ΔΙΔΟΥ)
Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών (ΔΙΤΥΠ)
Διεύθυνση Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Πληροφορικής (ΔΙΠΑΠ)

Διάγραμμα 3.1.1: Η βασική διοικητική και οργανωτική δομή του ΑΣΔΑ (έως επίπεδο τμήματος)

Θεματικές επιτροπές και δομές συντονισμού

Παρά το ΔΣ έχουν συσταθεί και έχουν λειτουργήσει, άλλοτε με μεγαλύτερη και άλλοτε με μικρότερη συνέπεια και διάρκεια ορισμένες θεματικές επιτροπές που απαρτίζονται από μέλη του ΔΣ, στελέχη και εκπροσώπους άλλων τοπικών φορέων. Τέτοιες θεματικές επιτροπές είναι οι εξής:

- Υγείας
- Περιβάλλοντος, Ανάπτυξης, Πρασίνου & Προστασίας
- Κοινωνικής Πολιτικής
- Ανάπτυξης Υποδομών
- Διαδημοτικής Συνεργασίας, Δημοσίων Σχέσεων & Πολιτισμού

Επίσης ο ΟΕΥ προβλέπει τη σύσταση και λειτουργία οργάνων συντονισμού των υπηρεσιών, όπως:

- Συμβούλιο Προγραμματισμού/Συντονισμού Υπηρεσιών (Πρόεδρος, Γενικός Γραμματέας, Γενικός Διευθυντής, Προϊστάμενοι Διευθύνσεων, Τμημάτων και Αυτοτελών μονάδων).
- Συντονιστικά Συμβούλια Διευθύνσεων (Διευθυντής και Προϊστάμενοι Τμημάτων)
- Ολομέλειες Τμημάτων ή Αυτοτελών Γραφείων
- Διατμηματικές Ομάδες Εργασίας

Ειδικά χαρακτηριστικά

Ως στοιχεία ιδιαιτερότητας του οργανογράμματος του ΑΣΔΑ επισημαίνονται:

- α) Η συνύπαρξη δύο ανώτατων επιτελικών θέσεων, του Γενικού Γραμματέα και του Γενικού Διευθυντή.
- β) Η μη υπαγωγή της Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης Οργάνων Συνδέσμου (ΔΙΔΥΠΟΣ) στη Γενική Διεύθυνση.

Η συνύπαρξη των δύο επιτελικών θέσεων, Γενικού Γραμματέα και Γενικού Διευθυντή, θα μπορούσε σε άλλη περίπτωση να αποτελεί πηγή ασαφειών, ή ακόμα και τριβών, στη λειτουργία του Συνδέσμου. Στην περίπτωση όμως του ΑΣΔΑ οι δύο αυτές θέσεις έχουν αποκτήσει, εν μέρει *de jure* και εν μέρει *de facto*, διακριτές λειτουργίες που ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες του ΑΣΔΑ. Μιλώντας με τρόπο γενικό, το άρθρο 12 του ΟΕΥ λέει ότι ο Γενικός Γραμματέας έχει «τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία», στην πράξη όμως γίνεται σαφές ότι ο Γενικός Γραμματέας έχει στον ΑΣΔΑ έναν ειδικότερο ρόλο ως επιτελικός βοηθός του Προέδρου σε ζητήματα διοίκησης, με ιδιαίτερο βάρος σε ζητήματα και διαδικασίες που αφορούν την προώθηση της διαδημοτικής συνεργασίας σε επίπεδο αιρετών και λοιπών τοπικών φορέων. Από την άλλη μεριά ο Γενικός Διευθυντής, ο οποίος κατά το άρθρο 13 του ΟΕΥ «υπάγεται ιεραρχικά στον Πρόεδρο», είναι ο προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης, εποπτεύοντας, συντονίζοντας και ελέγχοντας τις οργανικές μονάδες που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση, και οι οποίες είναι επιφορτισμένες με το επιχειρησιακό σκέλος της λειτουργίας του ΑΣΔΑ (διαχείριση, εκτέλεση έργων, επιστημονικός σχεδιασμός κλπ). Με τον τρόπο αυτόν επιτυγχάνεται η αρμονική και γόνιμη συνύπαρξη Γενικού Γραμματέα και Γενικού Διευθυντή, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι οι παραπάνω διακρίσεις τηρούνται στην καθημερινή πράξη του Συνδέσμου.

Με αντίστοιχο τρόπο εξηγείται και η ξεχωριστή ύπαρξη στο οργανόγραμμα της Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης Οργάνων Συνδέσμου (ΔΙΔΥΠΟΣ) παράλληλα προς τις υπόλοιπες τρεις Διευθύνσεις που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση (βλ. Άρθρο 1). Αυτό οφείλεται στο αντικείμενο αυτής της Διεύθυνσης, το οποίο, όπως και αυτό του Γενικού Γραμματέα, αφορά κυρίως τη λειτουργία της διοίκησης του ΑΣΔΑ και την προώθηση της διαδημοτικής συνεργασίας σε επίπεδο αιρετών και λοιπών τοπικών φορέων και θεσμών. Το γεγονός αυτό εξηγεί επίσης τη στενότερη συνεργασία που έχει η Διεύθυνση αυτή με τον Γενικό Γραμματέα στην καθημερινή πράξη του Συνδέσμου.

Ανάλυση – αξιολόγηση

Θα δούμε στη συνέχεια τα ειδικά ζητήματα που σχετίζονται με τη στελέχωση των προβλεπόμενων θέσεων. Προς το παρόν, και μένοντας στο γενικό επίπεδο προσέγγισης που μας παρέχει η βασική δομή του οργανογράμματος, όπως περιγράφεται παραπάνω, μπορούμε να κάνουμε ορισμένες διαπιστώσεις.

Το οργανόγραμμα το ΑΣΔΑ εμπεριέχει στη δομή του κάποιες βασικές διακρίσεις, που είναι καλό να γίνουν σαφείς.

Μια πρώτη διάκριση είναι ανάμεσα στο *επίπεδο της πολιτικής διοίκησης* (λήψη αποφάσεων, προώθηση διαδημοτικής συνεργασίας σε πολιτικό επίπεδο) και στο *επιχειρησιακό επίπεδο* (επιστημονικός σχεδιασμός και εφαρμογή). Εκτός από τα καθαυτό διοικητικά όργανα, όπως είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, η Εκτελεστική Επιτροπή και ο Πρόεδρος, στο επίπεδο της πολιτικής διοίκησης υπάγονται, όπως ήδη αναφέρθηκε, η λειτουργία του Γενικού Γραμματέα και της Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης Οργάνων Συνδέσμου (ΔΙΔΥΠΟΣ), ενώ στο επιχειρησιακό επίπεδο υπάγεται η λειτουργία της Γενικής Διεύθυνσης με τις τρεις Διευθύνσεις που υπάγονται σε αυτήν.

Μια δεύτερη διάκριση που αφορά το επιχειρησιακό επίπεδο (δηλαδή τη Γενική Διεύθυνση), είναι ανάμεσα στη λειτουργία του επιστημονικού σχεδιασμού και στη λειτουργία της υλοποίησης-εφαρμογής, ενώ μια τρίτη συμπληρωματική διάσταση είναι αυτή της διαχειριστικής-υποστηρικτικής λειτουργίας.

Με βάση αυτές τις τρεις διαστάσεις ορίστηκαν σε γενικές γραμμές οι τρεις λειτουργούσες Διευθύνσεις που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση:

- Η Διεύθυνση Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Πληροφορικής (ΔΙΠΑΠ), αντιστοιχεί κυρίως στη λειτουργία του *επιστημονικού σχεδιασμού*.
- Η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών (ΔΙΤΥΠ), αντιστοιχεί κυρίως στη λειτουργία της *εφαρμογής*.
- Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών (ΔΙΔΟΥ), αντιστοιχεί στη *διαχειριστική-υποστηρικτική λειτουργία*.

[Σημ. Λέμε ότι η ΔΙΠΑΠ αντιστοιχεί «κυρίως» στο σχεδιασμό και η ΔΙΤΥΠ «κυρίως» στην εφαρμογή, διότι αυτή η αντιστοίχιση δεν είναι αμιγής: ούτε της μίας ούτε της άλλης Διεύθυνσης οι επιμέρους δραστηριότητες δεν αφορούν αποκλειστικά τη μία ή την άλλη περίπτωση. Είναι σαφές ότι και η ΔΙΠΑΠ περιλαμβάνει λειτουργίες εφαρμογής (όπως για παράδειγμα του Τμήματος Πληροφορικής) και η ΔΙΤΥΠ περιλαμβάνει σημαντικές λειτουργίες σχεδιασμού (όπως για παράδειγμα του Τμήματος Τοπογραφικών & Πολεοδομικών Εφαρμογών ή άλλες που δεν εκφράζονται με τη συγκρότηση ξεχωριστού τμήματος, αλλά με τη συμβολή των στελεχών της σε διάφορες προτάσεις κλπ). Αυτή όμως η, σε δεύτερο επίπεδο, διαφοροποίηση δεν αναιρεί τον κατ'

αρχήν προσανατολισμό των δύο «παραγωγικών» Διευθύνσεων στη μία ή στην άλλη λειτουργία. Η διάκριση αυτή θα έπρεπε να επανεξεταστεί σε επόμενη φάση ανασχεδιασμού του οργανογράμματος του ΑΣΔΑ.]

Οι παραπάνω δύο διακρίσεις (διοικητικό-πολιτικό και επιχειρησιακό επίπεδο, και λειτουργίες σχεδιασμού και λειτουργίες εφαρμογής) στάθηκαν μέχρι στιγμής θετικά αποτελεσματικές, επιτρέποντας στον ΑΣΔΑ να διακρίνει τις βασικές του λειτουργίες και να ξεχωρίσει από οργανωτικής απόψεως τα διάφορα αντικείμενα με τα οποία έπρεπε να ασχοληθεί. Όμως ο απλός τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκαν αυτές οι διακρίσεις στο οργανόγραμμα του ΑΣΔΑ έχει ήδη αρχίσει να προκαλεί σημαντικές οργανωτικές ανισομέρειες, θέτοντας έτσι περιορισμούς στην ομαλή λειτουργία και στην περαιτέρω ανάπτυξη του, ενώ δεν επιτρέπει στον ΑΣΔΑ να κάνει σαφή – και προς τα έξω και στο εσωτερικό του – τον επιτελικό του χαρακτήρα και να αναπτύξει στη βάση αυτή τις κατάλληλες σχέσεις με τις Υπηρεσίες των Δήμων και με άλλους τοπικούς φορείς.

Παραδείγματα χαρακτηριστικών προβλημάτων που σχετίζονται με το ζήτημα αυτό είναι τα ακόλουθα:

- Ελλιπής συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των Διευθύνσεων, οι οποίες συνήθως εστιάζουν στη διεκπεραίωση του «δικού τους» ξεχωριστού αντικειμένου και δεν λειτουργούν επαρκώς συνεργατικά για την από κοινού διεκπεραίωση των συνολικών υποχρεώσεων του ΑΣΔΑ.
- Υπερδιόγκωση και λειτουργική επιβάρυνση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών (ΔΙΤΥΠ), που επιφορτίζεται με διάφορες δράσεις εφαρμογής (που προκύπτουν, όπως θα δούμε στη συνέχεια, όχι από έναν προηγούμενο συστηματικό σχεδιασμό, αλλά από μια διαρκή διεκπεραιωτική συσσώρευση αιτημάτων των δήμων-μελών του Συνδέσμου).
- Πρέπει να αποσαφηνιστεί ο βασικός χαρακτήρας της κεντρικής λειτουργίας του Τμήματος Ε.Ε. της ΔΙΠΑΠ σε σχέση με σύνολο του ΑΣΔΑ. Το πρόβλημα που εντοπίζεται είναι η ανεπαρκής κάλυψη της ανάγκης όλων των υπηρεσιών του ΑΣΔΑ για την υποβολή προγραμμάτων. Εκτιμούμε ότι το πρόβλημα αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το αρμόδιο τμήμα δεν είναι οργανικά εντεταγμένο στην υποστήριξη της συνολικής λειτουργίας του ΑΣΔΑ (υποστηρικτική λειτουργία), αλλά δρα κυρίως ως αυτόνομο τμήμα με τα δικά του ξεχωριστά αντικείμενα (λειτουργία εφαρμογής). Κατ' ουσίαν λειτουργεί ατύπως ως Τμήμα αρμόδιο για την Κοινωνική Πολιτική.
- Ελλιπής στελέχωση ορισμένων τμημάτων ή λειτουργιών (όπως για παράδειγμα, η Νομική Υπηρεσία, το Τμήμα Τοπογραφικών & Πολεοδομικών Εφαρμογών της ΔΙΤΥΠ, του Τμήματος Ε.Ε. και Διεθνών Συνεργασιών της ΔΙΠΑΠ, κ.ά.).

Παρά τον εντοπισμό του προβλήματος αυτού, που αφορά τη βασική δομή του οργανογράμματος, κρίνουμε ότι δεν πρέπει να τεθεί στην αμέσως επόμενη περίοδο ως άμεση προτεραιότητα ο συνολικός επανασχεδιασμός του οργανογράμματος εκ των άνω, διότι δεν υπάρχουν ακόμα οι προϋποθέσεις για να γίνει κάτι τέτοιο με επιτυχία. Υπάρχει κίνδυνος αυτό να είναι μια άσκοπη, στην καλύτερη περίπτωση χρονοβόρα, άσκηση επί χάρτου, χωρίς σαφή αντιστοίχιση με τις πραγματικές ανάγκες οργανωτικής ανάπτυξης του Συνδέσμου.

Σε αυτή τη φάση προηγούνται **τρεις άλλες οργανωτικές προτεραιότητες:**

- α) Κάλυψη των βασικών κενών του υφιστάμενου οργανογράμματος κυρίως σε στελέχη επιστημονικών ειδικοτήτων (βλ. αναλυτικά στη συνέχεια).
- β) Αποσαφήνιση αρμοδιοτήτων και βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των Διευθύνσεων. Η κίνηση αυτή πρέπει να γίνει προς δύο, εκ πρώτης όψεως αντίθετες, κατευθύνσεις:

- (i) Διάκριση αρμοδιοτήτων σε ώριμα ζητήματα, δηλαδή σε ζητήματα που υπάρχει διαπιστωμένη ασάφεια ή αλληλεπικάλυψη και κοινά αποδεκτή λύση (π.χ. μεταφορά του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού στη ΔΙΤΥΠ).
- (ii) Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των Διευθύνσεων. Για τον σκοπό αυτό απαιτείται η οργάνωση όλων των δράσεων του Συνδέσμου σε πρότζεκτ με τη δημιουργία, όπου χρειάζεται, διατμηματικών ομάδων εργασίας ανά πρότζεκτ, με διευκρίνιση των ειδικών αρμοδιοτήτων και των σημείων συνέργειας των μελών της ομάδας.

Στο ίδιο πλαίσιο κρίνεται απαραίτητη η ουσιαστική και συχνή ενεργοποίηση των από τον ΟΕΥ προβλεπόμενων διυπηρεσιακών συντονιστικών οργάνων σε διάφορα επίπεδα:

- (i) κυρίως του Συμβουλίου Προγραμματισμού/Συντονισμού Υπηρεσιών (με μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τη σύνθεσή του κατά περίπτωση)
 - (ii) και των Διατμηματικών Ομάδων Εργασίας (ιδιαίτερα στις περιπτώσεις διατμηματικών πρότζεκτ).
- γ) Ενίσχυση ή ενεργοποίηση των προβλεπόμενων τμημάτων, προκειμένου να καλυφθούν κεντρικού χαρακτήρα επείγουσες επιχειρησιακές προτεραιότητες και επιλογές του Συνδέσμου (για παράδειγμα, η διοίκηση του Περιβαλλοντικού Πάρκου «Αντ. Τρίτση» στο Ίλιον, η προώθηση του Ρυθμιστικού σε συνδυασμό και με τη προώθηση του συστήματος GIS, η διαμόρφωση Σχεδίου Πρωτοβουλιών Κοινωνικής Πολιτικής, η υποστήριξη των ΟΤΑ στην υποβολή Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και στον Προγραμματισμό).

Οι δράσεις αυτές δεν βρίσκονται όλες στο ίδιο επίπεδο ωριμότητας, αλλά όταν θα αναπτυχθούν θα συμβάλουν σημαντικά στην αποσαφήνιση του χαρακτήρα του ΑΣΔΑ και κατά συνέπεια θα καθορίσουν και την οργανωτική του δομή.

Άλλα ζητήματα που χρειάζονται αντιμετώπιση

Άλλα ζητήματα που χρειάζονται αντιμετώπιση και ανάληψη ειδικών πρωτοβουλιών είναι τα ακόλουθα (σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των αρμοδίων Διευθύνσεων):

- **Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης Οργάνων Συνδέσμου (ΔΙΔΥΠΟΣ)**
 - Έμφαση στην επικοινωνιακή πολιτική του Συνδέσμου. Ειδικότερα:
 - Δημιουργία βήματος έκφρασης των πολιτών σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του.
 - Βελτίωση επαφής και συνεργασίας με τους εκπροσώπους των ΜΜΕ.
 - Βελτίωση της ενημέρωσης των ΟΤΑ (αιρετών και υπηρεσιακών στελεχών), των φορέων και του κοινού για τις δραστηριότητες του ΑΣΔΑ.
 - Βελτίωση της ιστοσελίδας του ΑΣΔΑ ώστε να γίνει περισσότερο λειτουργική, χρηστική και ενημερωτική.
 - Δημοσιοποίηση και δημόσια διαβούλευση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και των δράσεων του ΑΣΔΑ.
 - Οργάνωση ειδικών ημερίδων και εκδηλώσεων σε διάφορους θεματικούς τομείς (Υγεία, Πράσινη διαδρομή). Καμπάνιες για το περιβάλλον, για το Ποικίλο Όρος – Όρος Αιγάλεω, για το Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντώνης Τρίτση».
- **Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών (ΔΙΔΟΥ)**
 - Νομοτεχνική καταγραφή και επεξεργασία προτάσεων όσον αφορά το σύνολο των νομοθετημάτων που αφορούν τους συνδέσμους τόσο σε χρηματοοικονομικό όσο και σε διοικητικό επίπεδο.

- Επανεξέταση των εσόδων του ΑΣΔΑ (επανακαθορισμός παλαιών πηγών και ανεύρεση νέων). Συνεργασία μεταξύ των Διευθύνσεων για την εκπόνηση μελετών και προτάσεων σε σχέση με το ζήτημα της βελτίωσης των εσόδων.
 - Εκπόνηση Κανονισμού Λειτουργίας όπου θα περιγράφονται με ακρίβεια τα καθήκοντα των θέσεων εργασίας και οι διαδικασίες λειτουργίας της Διεύθυνσης.
 - Εκπόνηση συστήματος οικονομικών και άλλων κινήτρων για τη βελτίωση της απόδοσης του προσωπικού (υπερωρίες, υπηρεσιακή εξέλιξη κλπ).
- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών (ΔΙΤΥΠ)**
 - Σωστή αξιολόγηση και ιεράρχηση στόχων και τεχνικού προγράμματος (με σαφέστερη διάκριση του ρόλου του ΑΣΔΑ από τους ΟΤΑ της περιοχής και προσπάθεια ώστε ο ΑΣΔΑ να μην υποκαθιστά τους ΟΤΑ όσον αφορά την εκτέλεση έργων δικής τους αρμοδιότητας). Ορθολογικός και συστηματικός χρονικός προγραμματισμός έργων.
 - Ανάπτυξη υποδομών Πολιτικής Προστασίας (ραδιοδίκτυο ασύρματης επικοινωνίας, τηλεανίχνευση πυρκαγιών, ανάπτυξη GIS). Συντονισμός Πολιτικής Προστασίας μεταξύ των Δήμων-μελών του ΑΣΔΑ.
 - Διερεύνηση χρήσης GIS. Διασύνδεση ΟΤΑ με το σύστημα GIS του ΑΣΔΑ.
 - **Διεύθυνση Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Πληροφορικής (ΔΙΠΑΠ)**
 - Επαναπροσδιορισμός στόχων και προγραμματισμού, καθώς και επαρκής στελέχωση των επιμέρους τμημάτων, σε συνάφεια προς τις κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες του παρόντος Επιχειρησιακού Σχεδίου (ειδική εφαρμογή της ως άνω οργανωτικής προτεραιότητας γ'). Ειδικότερα:

Το **Τμήμα Ανθρωπίνου Δυναμικού, Σχεδιασμού και Προγραμματισμού** πρέπει να ενισχυθεί με επαρκές στελεχικό δυναμικό, ενώ ταυτοχρόνως πρέπει να διαφοροποιηθούν οι λειτουργίες του, με προοπτική να μετεξελιχθεί στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου σε **«Τμήμα Ανθρωπίνου Δυναμικού»** (για το οποίο καλό θα ήταν να βρεθεί πιο δόκιμος τίτλος) παράλληλα με τη διαμόρφωση και την προώθηση στρατηγικής του ΑΣΔΑ και την ανάληψη ειδικών δράσεων στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής, της υγείας, του πολιτισμού και της παιδείας. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να ενσωματωθούν σε αυτό λειτουργίες που τα τελευταία χρόνια έχουν ατονήσει και που είχαν αναπτυχθεί παλαιότερα στο πλαίσιο του Τμήματος Ε.Ε. και Διεθνών Συνεργασιών (ως υλοποίηση επιδοτούμενων Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, ενώ αποτελούσαν κατ' ουσίαν παρεμβάσεις κοινωνικής πολιτικής).

Το **Τμήμα Ε.Ε. και Διεθνών Συνεργασιών** πρέπει σταδιακά στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου να μετεξελιχθεί σε **Τμήμα Σχεδιασμού-Προγραμματισμού και Ε.Ε.** ενισχυόμενο με επαρκές και κατάλληλο στελεχικό δυναμικό, ενώ ταυτοχρόνως πρέπει να εξειδικεύσει τις λειτουργίες του σε δύο διακριτές κατευθύνσεις:

 - (i) στην υποστήριξη κυρίως του ΑΣΔΑ και κατά δεύτερο λόγο των Δήμων-μελών του όσον αφορά τη διαμόρφωση και υποβολή προτάσεων, καθώς και τη διαχείριση Ευρωπαϊκών και γενικώς Επιδοτούμενων προγραμμάτων (πράγμα που αυτή τη στιγμή δεν γίνεται με επάρκεια ούτε στο πλαίσιο του ΑΣΔΑ).
 - (ii) στη συστηματική εμπέδωση του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Προγραμματισμού στο πλαίσιο του ΑΣΔΑ, καθώς και στην υποστήριξη εκ μέρους του ΑΣΔΑ των αντιστοίχων υπηρεσιών προγραμματισμού των Δήμων-μελών του όσον αφορά τον ανασχεδιασμό των Επιχειρησιακών τους Προγραμμάτων και άλλα συναφή θέματα όπως πιστοποίηση, διαχειριστική

επάρκεια κλπ. (Κατ' ουσίαν προτείνεται η ουσιαστική επιτέλους ενεργοποίηση της λειτουργίας του προγραμματισμού, που κατ' εξοχήν όφειλε να υπάρχει στον ΑΣΔΑ).

Το **Τμήμα Περιβάλλοντος, Χωροταξικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού** πρέπει να μετεξελιχθεί σε **Τμήμα Τεκμηρίωσης και Ερευνών**, με την κατάλληλη στελέχωση και εξοπλισμό, παράλληλα προς τη διαμόρφωση και σταδιακή υλοποίηση του αντιστοίχου υποπρογράμματος δράσης που έχει να κάνει με την τεκμηρίωση στοιχείων που αφορούν την περιοχή της Δυτικής Αθήνας. Από την άλλη μεριά οι υφιστάμενες λειτουργίες και αρμοδιότητές του σημερινού Τμήματος Περιβάλλοντος, Χωροταξικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού πρέπει να μεταφερθούν στη ΔΙΤΥΠ, είτε στο Τμήμα Τοπογραφικών και Πολεοδομικών Εφαρμογών είτε με τη συγκρότηση διακριτού τμήματος σε στενή και πάλι συνάφεια προς το Τμήμα Τοπογραφικών και Πολεοδομικών Εφαρμογών (αυτό θα σήμαινε αλλαγή του ΟΕΥ και σε κάθε περίπτωση χρειάζεται ειδική μελέτη και απόφαση σε μια προοπτική σταδιακής εσωτερικής αναδιοργάνωσης).

Το **Τμήμα Πληροφορικής** πρέπει να στελεχωθεί επαρκώς προκειμένου να ανταποκριθεί στις νέες δράσεις που αφορούν την Κοινωνία της Πληροφορίας σύμφωνα με την ανάλυση που ακολουθεί.

Δράσεις Κοινωνίας της Πληροφορίας

Πριν από μία περίπου δεκαετία χρόνια ο ΑΣΔΑ ήταν στην αιχμή της τεχνολογίας όσον αφορούσε τη χρήση της πληροφορικής, τόσο για τον ίδιο, όσο και για τους Δήμους μέλη του. Αυτό οφείλονταν στο δυναμικό τότε του ΑΣΔΑ και στις επενδύσεις σε υποδομές. Με τα χρόνια όμως, και στο βαθμό που δεν υπήρξε καμία ουσιαστική ανανέωση σε τίποτα από τα δύο, αλλά απλώς μία διαδικασία συντήρησης, η συμμετοχή του ΑΣΔΑ στην τεχνολογία αιχμής περιορίστηκε, και πολύ περισσότερο περιορίστηκε η απήχυσή του στους Δήμους και στη Δυτική Αθήνα. Αυτό μπορεί και πρέπει να αλλάξει.

Τρεις είναι οι κύριοι άξονες δράσης του ΑΣΔΑ στον τομέα της πληροφορικής:

- Υποστήριξη ΟΤΑ Δυτικής Αθήνας
- Παροχή Υπηρεσιών στους πολίτες της Δυτική Αθήνας.
- Εσωτερική Λειτουργία ΑΣΔΑ

Υποστήριξη ΟΤΑ Δυτικής Αθήνας: Σε πρώτη φάση, ο ΑΣΔΑ μπορεί να παράσχει τις εξής υπηρεσίες στους ΟΤΑ της περιοχής μας:

1. Χαρτογραφικό υπόβαθρο ενημερωμένο της Δυτικής Αθήνας μέσω διαδικτύου. Για την παροχή της υπηρεσίας αυτής χρειάζεται να ολοκληρωθεί το υπάρχον υπόβαθρο και να υπάρξει προμήθεια και εγκατάσταση του απαραίτητου εξοπλισμού (αναβάθμιση ΓΣΠ ΑΣΔΑ, ArcEditor Client, Map Server). Αρμόδια για αυτή την εργασία είναι η ΔΙΤΥΠ, με την υποστήριξη του Τμήματος Πληροφορικής. Σε πρώτη φάση μπορεί να διατεθεί στους δήμους το απλό υπόβαθρο της περιοχής και σιγά-σιγά να προστίθενται επιπλέον στοιχεία είτε από άλλες υπηρεσίες (δίκτυα κοινής ωφέλειας, έργα και μελέτες Δήμων, κ.α.), είτε που συλλέγονται από τον ΑΣΔΑ (χρήσεις γης, προβλήματα, κ.α.)
2. Νομοθεσία περί Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μία βάση με τη βασική νομοθεσία που αναφέρεται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ο ΑΣΔΑ είναι ήδη συνδρομητής στο ΦΕΚ και στην Νομοτέλεια. Πρέπει να εξεταστεί πώς μπορεί να διατεθεί το υλικό αυτό στους Δήμους με τον πιο λειτουργικό τρόπο. Απαιτείται ένα τουλάχιστον άτομο, κατά

- προτίμηση δικηγόρος. Επίσης απαιτείται μία καλή σύνδεση του ΑΣΔΑ με το διαδίκτυο (34 Mbps;) και αξιόπιστα μηχανήματα υποστήριξης.
3. Νομοθεσία περί έργων – μελετών. Αν και οι περισσότεροι Δήμοι έχουν με τον α' ή β' τρόπο ενημέρωση, δεν έχουν μία συνεχώς ανανεωνόμενη βάση όπου θα μπορούν να ανατρέχουν καθημερινά και να βρίσκουν την τελευταία ενημέρωση. Απαιτείται ένα τουλάχιστον άτομο, κατά προτίμηση δικηγόρος ή/και μηχανικός. Επίσης απαιτείται μία καλή σύνδεση του ΑΣΔΑ με το διαδίκτυο (34 Mbps;) και αξιόπιστα μηχανήματα υποστήριξης.
 4. Επιχειρησιακά Δυτικής Αθήνας. Παρουσίαση των επιχειρησιακών των 10 Δήμων και του ΑΣΔΑ, των διαδικασιών και της νομοθεσίας.
 5. Μελέτες – Έργα ΟΤΑ Δυτικής Αθήνας. Συλλογή όλων των έργων και των μελετών που εκπονούν οι ΟΤΑ της Δυτικής Αθήνας και παρουσίασή τους σε χαρτογραφικό υπόβαθρο. Απαιτείται ένα άτομο, κατά προτίμηση μηχανικός.

Παροχή Υπηρεσιών στους πολίτες της Δυτική Αθήνας

1. Ανοιχτή σελίδα καταγραφής προβλημάτων Δυτικής Αθήνας. Σελίδα διαδραστικής συμμετοχής των πολιτών. Οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα να καταγράφουν τα προβλήματα που εντοπίζουν και οι ΟΤΑ να απαντούν. Απαραίτητο ένα άτομο για την παρακολούθηση του περιεχομένου.
2. Πληροφορίες για κοινωνικές, αθλητικές και πολιτιστικές υποδομές Δυτικής Αθήνας. Καταγραφή όλων των κοινωνικών, αθλητικών και πολιτιστικών υποδομών της Δυτικής Αθήνας, με απεικόνιση σε χάρτη, συνεχή ενημέρωση με τις πραγματοποιούμενες δραστηριότητες και τις προϋποθέσεις συμμετοχής (ωράριο, τυχόν εισιτήρια, ημερομηνίες, κ.α.). Απαραίτητο ένα άτομο για την συλλογή και επικαιροποίηση του υλικού.
3. Ψηφιακή βιβλιοθήκη Δυτικής Αθήνας
4. Δράση των ΟΤΑ Δυτικής Αθήνας
5. Δράση ΑΣΔΑ
6. Ψηφιακό Ενημερωτικό Δελτίο
7. Επιχειρησιακά Δυτικής Αθήνας. Παρουσίαση των επιχειρησιακών των 10 Δήμων και του ΑΣΔΑ, των διαδικασιών και της νομοθεσίας. Διάθεση δυνατότητας συμμετοχής με ηλεκτρονικό τρόπο email, chat, κ.α.).

Εσωτερική Λειτουργία ΑΣΔΑ: Αν και η μηχανογράφηση των εσωτερικών υπηρεσιών του ΑΣΔΑ είναι σε σχετικά καλή κατάσταση, απέχει πολύ ακόμα από το επιθυμητό, τόσο σε επίπεδο εξοπλισμού, όσο και λογισμικού. Βασικό πρόβλημα είναι το προσωπικό. Το υπάρχον προσωπικό δεν αξιοποιεί τις δυνατότητές του, ενώ από την άλλη μεριά δεν επαρκεί. Η υψηλή σήμερα εξειδίκευσή του δημιουργεί πρόβλημα συνέχειας και εξαρτά την υπηρεσία ουσιαστικά από έναν-δύο υπαλλήλους, με αποτέλεσμα τυχόν απουσία ενός να δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στη λειτουργία μέρους του συστήματος, στο οποίο δεν έχουν πρόσβαση οι υπόλοιποι.

Και βέβαια υπάρχει πάντα το πρόβλημα της ουσιαστικής συνεργασίας από μεριάς των λοιπών υπηρεσιών του ΑΣΔΑ (που πρέπει να παράγουν το πληροφοριακό υλικό και να το παρέχουν στο αρμόδιο Τμήμα για το ανέβασμά του στο διαδίκτυο)

Προτείνονται:

Αναδιάρθρωση του Τμήματος Πληροφορικής με την ενίσχυση του με νέους υπαλλήλους με ειδικές γνώσεις στη διαμόρφωση ιστοσελίδων και στη διαχείριση δικτύων.

Προμήθεια σε πρώτη βάση του απαραίτητου εξοπλισμού (μηχανήματα και λογισμικό) για την απρόσκοπτη λειτουργία των Υπηρεσιών του ΑΣΔΑ, με τη μηχανογράφηση περισσότερων λειτουργιών, και σε δεύτερη φάση του απαραίτητου εξοπλισμού για την υλοποίηση των αξόνων 1 και 2. Ο υπάρχων εξοπλισμός δεν είναι πλέον χρησιμοποιήσιμος (π.χ. Plotter, fax) και θα πρέπει άμεσα να αντικατασταθεί Άμεση κατάρτιση προδιαγραφών και προκήρυξη ανοιχτού διαγωνισμού.

Άμεση εκπόνηση μελέτης και προκήρυξη ανοιχτού διαγωνισμού για την προμήθεια απ' ευθείας γραμμής του ΑΣΔΑ (34 Mbps), σε πιθανό συνδυασμό με τηλεφωνικές γραμμές για τον ΑΣΔΑ, γραμμές ADSL για το Διοικητικό Συμβούλιο και τους Υπαλλήλους του ΑΣΔΑ, καθώς και υπηρεσία για την αποστολή μαζικά μηνυμάτων SMS.

3.1.3. Υποδομές, στελέχωση

Υποδομές και εξοπλισμός

Κεντρική και απολύτως ώριμη ανάγκη του ΑΣΔΑ σε ότι αφορά τις υποδομές είναι η **εξεύρεση νέου ιδιόκτητου κτιρίου** στέγασης των κεντρικών υπηρεσιών του. Για το σκοπό αυτό πρέπει να διαμορφωθεί ειδικό πρόγραμμα ενεργειών.

Άλλες ανάγκες σε **εξοπλισμό** (σύμφωνα με τις επιμέρους διαπιστώσεις της κάθε Διεύθυνσης):

- **Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης Οργάνων Συνδέσμου (ΔΙΔΥΠΟΣ)**
 - Συνήθης μηχανογραφικός εξοπλισμός (εκτυπωτές).
- **Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών (ΔΙΔΟΥ)**
 - Κλασικός εξοπλισμός-επίπλωση γραφείου (έπιπλα, φωριαμοί, βιβλιοθήκες).
 - Φωτοαντιγραφικά και τις ανάγκες του συνόλου του Συνδέσμου (ένα ανά όροφο).
 - Ηλεκτρονικό πρωτόκολλο.
 - Αντικατάσταση του λογισμικού μισθοδοσίας από νεώτερο.
 - Λογισμικό διοικητικής και οικονομικής διαχείρισης προγραμμάτων-έργων και μελετών και αντιστοίχων χρηματοδοτήσεων (ομοίως και σε ΔΙΔΟΥ).
- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών (ΔΙΤΥΠ)**
 - Συνήθης μηχανογραφικός εξοπλισμός (πολυμηχανήματα, εκτυπωτές μονόχρωμος και έγχρωμος, plotter, 2 fax).
 - Λογισμικό χρονικού προγραμματισμού έργων (project management).
 - Λογισμικό διοικητικής και οικονομικής διαχείρισης προγραμμάτων-έργων και μελετών και αντιστοίχων χρηματοδοτήσεων (ομοίως και σε ΔΙΔΟΥ).
 - Εξοπλισμός αποτυπώσεων με GIS. Γενική αναβάθμιση συστήματος GIS.
 - Εξοπλισμός Πολιτικής Προστασίας (ραδιοδίκτυο ασύρματης επικοινωνίας, τηλεανίχνευση πυρκαγιών, GPS οχημάτων πολιτικής προστασίας)
 - Οχήματα (όχημα προσωπικού απλό, όχημα προσωπικού 4 X 4).
- **Διεύθυνση Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Πληροφορικής (ΔΙΠΑΠ)**
 - Συνήθης μηχανογραφικός εξοπλισμός.
 - Εξοπλισμός αναγκαίος για τις νέες δράσεις Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Επιπλέον απαιτείται συστηματική συντήρηση και ανανέωση του υφιστάμενου εξοπλισμού.

Ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τα οχήματα απαιτείται η άμεση εξεύρεση χώρου για τη στάθμευση των οχημάτων και για γραφείο κίνησης.

Στελέχωση και κατάρτιση

Ανάγκες σε **στελέχωση** (σύμφωνα με τις επιμέρους διαπιστώσεις της κάθε Διεύθυνσης):

- **Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης Οργάνων Συνδέσμου (ΔΙΔΥΠΟΣ)**
 - 1 ΠΕ Δικηγόρος, νομικός σύμβουλος
 - 1 ΤΕ/ΠΕ Δημοσιογράφος, υπεύθυνος τύπου και δημοσίων σχέσεων
 - 1 ΔΕ/ΤΕ Διοικητικός
 - 1 ΥΕ Κλητήρας
- **Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών (ΔΙΔΟΥ)**
 - Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών
 - 1 ΠΕ Διοικητικός λογιστικής κατεύθυνσης, για το Διπλογραφικό
 - 1 ΤΕ Διοικητικός λογιστικής κατεύθυνσης, για Αναλυτική λογιστική και Απογραφή
- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών (ΔΙΤΥΠ)**
 - Τμήμα Μελετών
 - 2 ΠΕ Αρχιτέκτονες
 - 1 ΠΕ Πολιτικός Μηχανικός
 - 1 ΠΕ Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
 - Τμήμα Κατασκευής και Εκτέλεσης Έργων
 - 1 ΠΕ Αρχιτέκτων
 - 1 ΠΕ Πολιτικός Μηχανικός
 - 3 ΤΕ Τεχνολόγοι δομικών και Η/Μ
 - Τμήμα Συντήρησης Η/Μ Εξοπλισμού & Οχημάτων
 - 1 ΤΕ Τεχνολόγος Η/Μ
 - Τμήμα Πρασίνου
 - 1 ΠΕ Δασολόγος
 - 1 ΤΕ Τεχνολόγος Δασοπονίας
 - 6 ΥΕ Εργάτες Πρασίνου
 - 2 ΥΕ Οδηγοί
 - Τμήμα Τοπογραφικών και Πολεοδομικών Εφαρμογών
 - 1 Τοπογράφος GIS
- **Διεύθυνση Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Πληροφορικής (ΔΙΠΑΠ)**
 - Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού, Σχεδιασμού & Προγραμματισμού
 - 1 ΠΕ Οικονομολόγος
 - 1 ΠΕ Περιφερειακής Ανάπτυξης
 - 1 ΠΕ Κοινωνικός Επιστήμονας
 - 1 ΤΕ Τοπικής Αυτοδιοίκησης
 - Τμήμα Ε.Ε. και Διεθνών Συνεργασιών
 - 1 ΠΕ Διεθνών Σπουδών & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
 - Τμήμα Περιβάλλοντος, Χωροταξικού & Πολεοδομικού Σχεδιασμού
 - 1 ΠΕ Πολεοδόμος Μηχανικός
 - 1 ΠΕ Συγκοινωνιολόγος Μηχανικός

Ανάγκες σε **κατάρτιση** (σύμφωνα με τις επιμέρους διαπιστώσεις της κάθε Διεύθυνσης):

- **Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης Οργάνων Συνδέσμου (ΔΙΔΥΠΟΣ)**
 - Θέματα Κώδικα Δήμου και Κοινοτήτων
 - Θέματα νομιμότητας πράξεων (θεσμικό πλαίσιο)
- **Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών (ΔΙΔΟΥ)**
 - Θέματα εσόδων (πηγές εσόδων, κυρίως σχετικές με τους Συνδέσμους).
 - Ασφαλιστικά θέματα (χορήγηση συντάξεων κ.ά.).
- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών (ΔΙΤΥΠ)**
 - Διοικητικά θέματα (διαδικασίες, ευθύνες).
 - Θέματα διοίκησης και επίβλεψης έργων.
 - Θέματα Πολιτικής Προστασίας.
- **Διεύθυνση Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Πληροφορικής (ΔΙΠΑΠ)**
 - Θέματα μανάτζμεντ (στρατηγικός σχεδιασμός και επιχειρησιακά προγράμματα, σύγχρονες μέθοδοι δημόσιας διοίκησης, διοίκηση μέσω στόχων.
 - Θεσμικό πλαίσιο διοίκησης. Κοινό Πλαίσιο Αξιολόγησης (ΚΠΑ). Πιστοποίηση και Ποιότητα.
 - Ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

3.1.4. Τα κρίσιμα ζητήματα του τομέα

Θεσμικό πλαίσιο και σχέσεις με τοπική κοινωνία και θεσμούς

Συμμετοχή στις διαδικασίες και προβληματισμούς διαμόρφωσης θεσμών μητροπολιτικής αυτοδιοίκησης. Προετοιμασία για **νέο θεσμικό πλαίσιο**.

Καλύτερη επικοινωνιακή πολιτική του ΑΣΔΑ (βελτίωση των σχέσεων με το πολιτικό και υπηρεσιακό προσωπικό των Δήμων– μελών του).

Εσωτερική αναδιοργάνωση – βελτίωση λειτουργιών

Κάλυψη των βασικών **κενών του υφιστάμενου οργανογράμματος** κυρίως σε στελέχη επιστημονικών ειδικοτήτων (βλ. αναλυτικά παραπάνω).

Ενίσχυση ή ενεργοποίηση των προβλεπόμενων τμημάτων, προκειμένου να καλυφθούν κεντρικού χαρακτήρα επείγουσες επιχειρησιακές προτεραιότητες και επιλογές του Συνδέσμου:

- Διοίκηση του Πάρκου Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντ. Τρίτση»
- Προώθηση του Ρυθμιστικού σε συνδυασμό και με τη προώθηση του συστήματος GIS
- Διαμόρφωση Σχεδίου Πρωτοβουλιών Κοινωνικής Πολιτικής και λοιπών τομέων (Υγείας, Πολιτισμού, Παιδείας).
- Υποστήριξη των ΟΤΑ στην υποβολή Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και στον Επιχειρησιακό Προγραμματισμό τους
- Δράσεις για την Κοινωνία της Πληροφορίας.
- Συγκρότηση Κέντρου Τεκμηρίωσης για τη Δυτική Αθήνα.

Ενεργοποίηση των προβλεπόμενων στον ΟΕΥ οργάνων και διαδικασιών συντονισμού με στόχο την ενίσχυση της επικοινωνίας, ενημέρωσης και συνεργασίας μεταξύ των διευθύνσεων και τμημάτων του ΑΣΔΑ

Λειτουργία των επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου που δημιουργήθηκαν

Γενικός στόχος 3.3: Υποδομές-εξοπλισμός

Εξεύρεση νέου ιδιόκτητου κτιρίου στέγασης των κεντρικών υπηρεσιών του ΑΣΔΑ.

3.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

3.2.1. Εισαγωγή

Στο πλαίσιο των διαδικασιών προγραμματισμού, διαχείρισης και ελέγχου των οικονομικών μονάδων κάθε μορφής (οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, ιδιωτικές – δημόσιες επιχειρήσεις, οργανισμοί δημοσίου δικαίου κ.α.) έχουν αναπτυχθεί από την χρηματοοικονομική επιστήμη διάφορα μέσα και τεχνικές με αντικείμενο την παρακολούθηση και αξιολόγηση των λειτουργιών τους.

Οι αριθμοδείκτες αποτελούν την πλέον γνωστή και ευρέως χρησιμοποιούμενη κατηγορία μέσων με στόχο, πρώτον την καταγραφή - μέτρηση των πόρων που χρησιμοποιεί μία μονάδα, δεύτερον την ανάλυση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνει και τρίτον τη συγκριτική της εξέταση με άλλες ομοειδείς.

Οι **χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες** καταγράφουν, αναλύουν και αξιολογούν οικονομικά - λογιστικά δεδομένα και πληροφορίες, καθώς και στατιστικά στοιχεία με αντικείμενο :

- την κατανόηση της οικονομικής συμπεριφοράς μίας συγκεκριμένης μονάδας,
- την επισήμανση τάσεων σε κρίσιμα οικονομικά της μεγέθη,
- την αποτίμηση των επιδράσεων που δέχεται από το οικονομικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται και αναπτύσσεται,
- τη σύγκριση της με άλλες ομοειδείς,
- την τεκμηρίωση προτάσεων και εναλλακτικών λύσεων, σε σχέση με τις επιλογές και τις προτεραιότητες της.

Οι **Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.)** αποτελούν μία κατηγορία οικονομικών μονάδων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά :

- Παρέχουν υπηρεσίες και κατασκευάζουν υποδομές που χαρακτηρίζονται ως τοπικά δημόσια αγαθά, τα οποία δεν είναι δυνατό να παραχθούν είτε σε ικανοποιητικές ποσότητες είτε με τις κατάλληλες προδιαγραφές από την αγορά, ούτε μπορούν να τιμολογηθούν με τις κλασσικές μεθόδους του ιδιωτικού τομέα.
- Δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα, όπως οι επιχειρήσεις.
- Αποτελούν φορείς άσκησης δημόσιας εξουσίας σε τοπικό επίπεδο.
- Οι οικονομικοί τους στόχοι επικεντρώνονται κατά συνέπεια σε τρεις κατευθύνσεις :
 - α)** στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους (παραγωγή **τοπικών δημόσιων αγαθών**) με το χαμηλότερο δυνατό κόστος, με βάση ορισμένα πρότυπα ποιότητας,
 - β)** στην εξεύρεση σταθερών και μόνιμων **εσόδων** που επιτρέπουν την υιοθέτηση διαδικασιών σχεδιασμού και προγραμματισμού
 - γ)** στην εξασφάλιση **πλεονάσματος** για να επιτευχθεί η υλοποίηση μεσοπρόθεσμων αναπτυξιακών στόχων.

Η κατάρτιση χρηματοοικονομικών αριθμοδεικτών για να αξιολογηθούν οι δραστηριότητες και οι λειτουργίες των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. θα πρέπει αφενός μεν να παίρνει υπόψη της τα παραπάνω χαρακτηριστικά, αφετέρου δε να χρησιμοποιεί αξιόπιστα και κατάλληλα δεδομένα και στοιχεία.

Η εφαρμογή του νέου τύπου προϋπολογισμού και του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος στους δήμους δίνει τη δυνατότητα εκπόνησης σειράς αριθμοδεικτών που επιτρέπουν μία πλήρη και ολοκληρωμένη αξιολόγηση της οικονομικής τους κατάστασης και των προοπτικών τους, καθώς και τις μεταξύ τους συγκρίσεις.

Με βάση τα παραπάνω είναι δυνατόν να υπολογιστούν μία σειρά από δείκτες, οι οποίοι, αφενός μεν θα περιγράφουν με ικανοποιητικό βαθμό ακρίβειας την οικονομική κατάσταση των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α., αφετέρου δε θα προσεγγίζουν σε μεσοπρόθεσμη βάση τις οικονομικές τους προοπτικές :

- 1) **Δείκτες εισροών - εκροών**, με αντικείμενο την ανάλυση των εσόδων και των εξόδων, με βάση την κωδικοποίηση του λογιστικού συστήματος των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α.
- 2) **Δείκτες οικονομικής επίδοσης**, με αντικείμενο την αξιολόγηση των διαδικασιών προγραμματισμού και οικονομικής διαχείρισης που εφαρμόζουν οι Ο.Τ.Α.
- 3) **Δείκτες επενδύσεων**, με αντικείμενο την ανάλυση των επενδυτικών προτεραιοτήτων και επιλογών των δημοτικών αρχών.
- 4) **Δείκτες δανειακής επιβάρυνσης**, για να αξιολογηθούν οι μέσο-μακροπρόθεσμες δυνατότητες και επιλογές των δημοτικών αρχών.

3.2.2. Οικονομικοί απολογισμοί πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α.

Ο νέος τύπος προϋπολογισμού / απολογισμού, που ισχύει από το 2005, διαιρείται σε δύο μέρη. Το Μέρος Ι περιλαμβάνει τα έσοδα και το Μέρος ΙΙ τις δαπάνες, μαζί με το αποθεματικό. Τα **έσοδα** ταξινομούνται σε έξι κύριες **ομάδες**, με κριτήριο την **προέλευσή** τους, οι οποίες υποδιαιρούνται σε κατηγορίες, υποκατηγορίες και είδος εσόδου με βάση το δεκαδικό σύστημα:

- Τακτικά έσοδα (κωδικός 0)
- Έκτακτα έσοδα (κωδικός 1)
- Έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών (Π.Ο.Ε.), που βεβαιώνονται για πρώτη φορά (κωδικός 2)
- Εισπράξεις δανείων και απαιτήσεων από Π.Ο.Ε. : εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα, κατά το παρελθόν, τακτικά και έκτακτα έσοδα, (κωδικός 3)
- Εισπράξεις υπέρ του δημοσίου ή τρίτων και επιστροφές χρημάτων (κωδικός 4)
- Χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης (κωδικός 5)

Οι **δαπάνες** ταξινομούνται σε τέσσερις κύριες **ομάδες** (κεφάλαια) και ακολουθούν την ίδια μεθοδολογία υποδιαίρεσης σε κατηγορίες, υποκατηγορίες και είδος εξόδου (**οριζόντια ταξινόμηση ή παρακολούθηση κατά είδος δαπάνης**) :

- Λειτουργικές δαπάνες χρήσης (κωδικός 6),
- Επενδύσεις (κωδικός 7),
- Πληρωμές από υποχρεώσεις Π.Ο.Ε., λοιπές αποδόσεις, προβλέψεις (κωδικός 8),
- Αποθεματικό (κωδικός 9).

Οι απολογισμοί αποτυπώνουν με ακρίβεια τις **οικονομικές δραστηριότητες** και **συναλλαγές** του ΑΣΔΑ, αφού έχουν ενσωματώσει τις θεσμικές και νομοθετικές αλλαγές που έχουν μεσολαβήσει τα τελευταία χρόνια και επιπλέον έχουν υιοθετήσει σύγχρονη λογιστική μεθοδολογία. Η ανάλυσή τους παρέχει συγκεκριμένη εικόνα των προτεραιοτήτων και λειτουργιών του.

3.2.3. Πλαίσιο οικονομικής ανάλυσης

Η ανάλυση της οικονομικής κατάστασης του ΑΣΔΑ βασίστηκε στους **απολογισμούς** του 2005, του 2006 και του 2007⁷. Παράλληλα, αξιοποιήθηκαν οι επιστημονικές και εκτιμήσεις του

⁷ Οι απολογισμοί προ του 2004, έχουν γίνει με βάση την κωδικοποίηση του παλαιού τύπου προϋπολογισμού (Β.Δ. 821/70, 216/71), ενώ του 2005 με βάση την Κ.Υ.Α. 7028/04 των Υπουργών

Διευθυντή, των τμηματάρχων και των λοιπών στελεχών της Διεύθυνσης Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, μαζί με την οικονομική τεκμηρίωση που παρείχαν και τέλος οι αναλύσεις των επιστημονικής ομάδας, που έχει συγκροτήσει η Ε.Ε.Τ.Α.Α. στο πλαίσιο της σχετικής προγραμματικής σύμβασης και συνεργάζεται με τον ΑΣΔΑ για την κατάρτιση του επιχειρησιακού προγράμματος.

Στους απολογισμούς εσόδων - εξόδων της τριετίας καταγράφονται τα οικονομικά στοιχεία που αφορούν τις προτεραιότητες και επιλογές της οργάνων διοίκησης του ΑΣΔΑ, το πρόγραμμα δράσης και γενικά τις δραστηριότητες του. Τα συγκεκριμένα έτη παρουσιάζουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά :

- Καλύπτουν **δύο δημοτικές περιόδους**, τα δύο πρώτα το δεύτερο μισό της περιόδου (2003 - 2006) και το τρίτο είναι το εναρκτήριο έτος της τρέχουσας. Η αλλαγή της Διοίκησης δεν αποτελεί πρόβλημα, άλλωστε υπάρχει συνέχεια στην οικονομική διαχείριση, με την προϋπόθεση ότι λαμβάνονται υπόψιν τόσο οι περιορισμοί της προηγούμενης τετραετίας, όσο και οι δυνατότητες της τρέχουσας.
- Η **ταμιακή του υπηρεσία** διεξάγεται από την ΔΟΥ Περιστερίου με τις γνωστές επιπτώσεις στην λογιστική παρακολούθηση του προϋπολογισμού (ασυμφωνίες, λάθη κ.α.). Επίσης εφαρμόζεται το **Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο** των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. (διπλογραφικό λογιστικό σύστημα) από το 2003.
- Ο νέος **Κώδικας** Δήμων και Κοινοτήτων περιλαμβάνει πολλές και σημαντικές θεσμικές ρυθμίσεις που επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα την οργάνωση και λειτουργία των συνδέσμων, την οικονομική τους διοίκηση και διαχείριση, την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης κ.α.
- Το **Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης** βρίσκεται στην τελική του φάση και έχουν ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό τα έργα που είχε εντάξει (24).

Ε.Π.Τ.Α. : Έργα - μελέτες	Ποσά	%
Ανάπλαση χωρών γύρω από το Νομαρχιακό Νοσοκομείο Δυτικής Αθηνάς	558.621	83%
Ανάκτηση ανάγλυφου και περιβάλλοντα λατομικού χώρου Χαϊδάρι	234.776	
Ανάπλαση άλσους Αγίου Δημήτριου (Ποικίλο Όρος)	352.226	
Ανάπλαση στο άλσος Αιγάλεω (πρώην Μπαρουτάδικο)	443.757	
Ανάπλαση Πλατείας Δημοκρατίας στο Καματερό (α' φάση)	990.031	
Διαμόρφωση χώρου πλατείας στην είσοδο της Δυτικής Αθήνας (Ζεφύρι)	704.329	
Διαμόρφωση πάρκου ιστορικής μνήμης και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (στρατόπεδο Χαϊδαρίου)	155.658	
Δίκτυο πολιτιστικών υποδομών Δυτικής Αθήνας (α' φάση)	1.159.043	
Κατασκευή γηπέδου μίνι ποδοσφαίρου στο Ίλιον	196.922	
Έργα στο στρατόπεδο Χαϊδαρίου	512.840	
Υλοποίηση έργων συντήρησης και βελτίωσης του Πάρκου Π.Ε. Α.Τρίτση	1.466.000	

ΕΣ.Δ.Δ.Α. και ΟΙΚ.Ο., με την οποία καθορίστηκε ο νέος τύπος του προϋπολογισμού των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. Συνεπώς οι κωδικοποιήσεις διαφέρουν και δεν είναι δυνατή η εξαγωγή αριθμοδεικτών για τα προηγούμενα έτη (**ανομοιογένεια** στατιστικών στοιχείων).

Πάρκο ΟΣΕ Δυτικής Αθήνας	662.266	
Πράσινη διαδρομή Δυτικής Αθήνας (γ' φάση)	337.491	
Χώρος υποδοχής και πληροφόρησης επισκεπτών της πρωτεύουσας	507.760	
Ανάπλαση οδών Άστρους και Τρώων (Περιστέρι, Ίλιο)	586.941	8%
Ανάπλαση διαδημοτικών οδών Ελ. Βενιζέλου, Μεγ. Αλεξάνδρου, Ιεράς Οδού (β' φάση)	153.474	
Συγκοινωνιακές, πολεοδομικές ρυθμίσεις και παρεμβάσεις στον προαστιακό σιδηρόδρομο	52.825	
Μελέτη ανάπλασης 46 στρεμμάτων του στρατοπέδου Καραϊσκάκη και σύνδεση με Φοίνικα – Περιστέρι	44.021	9%
Μελέτη ανάπλασης λεωφόρου Θηβών από Καβάλας έως Πελαγία	105.649	
Μελέτη ανάπλασης - ανάδειξης Λ. Αθηνών από Δάσος Χαϊδαρίου έως Λ. Κηφισού (δυτική πύλη)	46.955	
Αναθεώρηση Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Δυτικής Αθήνας	207.680	
Μελέτη ανάπλασης περιοχής Γ' νεκροταφείου (Αιγάλεω - Αγία Βαρβάρα)	86.574	
Μελέτη αξιοποίησης νταμαριού Χαμηλοθώρη (Αγία Βαρβάρα)	205.429	
Μελέτη υπόγειου γκαράζ στο Αιγάλεω	211.240	
Σύνολο	9.982.508	100%

Το 2005 ξεκίνησε το νέο αναπτυξιακό πρόγραμμα της τοπικής αυτοδιοίκησης «**ΘΗΣΕΑΣ**» και ο ΑΣΔΑ ενέταξε 2 έργα, που βρίσκονται σε εξέλιξη (στοιχεία ΥΠ.ΕΣ., Νοέμβριος 2008).

Έργα	Ποσά	%
Ανάπλαση παλαιού κτιρίου ΒΙΟΦΙΑΛ	5.000.000	65%
Έργα ανάπλασης και γραμμικού πρασίνου των οδών Προύσσης, Αγίας Βαρβάρας, Μαρίνου Αντύπα, Π.Π. Γερμανού	2.650.000	35%
Σύνολο	7.650.000	100%

Παρατηρείται ότι ο ΑΣΔΑ ανάλογα με τις προτεραιότητες του και τα κριτήρια επιλεξιμότητας κάθε προγράμματος, ενέταξε διαφορετικούς συνδυασμούς έργων, που αντανακλούν ωστόσο τις ανάγκες της Δυτικής Αθήνας :

1. Στο **ΕΠΤΑ**, η **οδοποιία** απορρόφησε το 8% του συνολικού προϋπολογισμού, οι **μελέτες** το 9% και οι **αναπλάσεις**, πλατειών, χώρων πρασίνου, στρατοπέδων, μαζί με πολιτιστικές και αθλητικές εγκαταστάσεις, το υπόλοιπο 83%.
2. Στο **ΘΗΣΕΑ** η ανάπλαση βιομηχανικών χώρων απορροφά το 65% και οι παρεμβάσεις σε οδικούς άξονες το υπόλοιπο 35%.

Παρά τον μικρότερο προϋπολογισμό του ΕΠΤΑ, ο ΑΣΔΑ ενέταξε πολλά έργα με προϋπολογισμό μεγαλύτερο κατά 30% περίπου, σε σχέση με τις μέχρι σήμερα εντάξεις του «ΘΗΣΕΑ».

Επίσης αξιοποίησε με επιτυχία αρκετά ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα (Laps and Raps, Κέντρο Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης, Urbact), ενώ είχε μηδενική σχεδόν συμμετοχή στα

Ε.Π. του Γ' Κ.Π.Σ., επειδή οι σύνδεσμοι ΟΤΑ δεν αναγνωρίστηκαν ως τελικοί δικαιούχοι μέτρων που αφορούσαν την Τ.Α. (βλέπε Δράση συμβουλευτικής μέσω του σχεδίου "Απασχόληση στη Νομαρχία Αθηνών" ύψους 15.847 €).

Ο ΑΣΔΑ μέσα σε δέκα χρόνια έδωσε προτεραιότητα στις αναπλάσεις του δομημένου περιβάλλοντος της Δυτικής Αθήνας, επιλογή που ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας αστικής περιοχής που έχει ολοκληρώσει σε μεγάλο βαθμό τον πολεοδομικό της σχεδιασμό και μετασχηματίζεται με ταχείς ρυθμούς.

Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα πρέπει να επαναξιολογηθούν οι επιλογές αυτές για την υποβολή προτάσεων στα Ε.Π. του ΕΣΠΑ με βάση είτε τις υπάρχουσες ελλείψεις, είτε τις ανάγκες διεύρυνσης των δραστηριοτήτων του ΑΣΔΑ.

Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι ο ΑΣΔΑ **αξιοποίησε με επιτυχία** τα εθνικά προγράμματα για την πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση (ΕΠΤΑ, ΘΗΣΕΑ).

3.2.4. Ανάλυση εσόδων

Η πραγματική οικονομική κατάσταση του ΑΣΔΑ : εισπραχθέντα έσοδα

Ταξινόμηση εισπραχθέντων εσόδων με βάση την αναλογία τους στα συνολικά έσοδα : το ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας και υποκατηγορίας εσόδων στα συνολικά έσοδα του ΑΣΔΑ περιγράφει το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνται οι **οικονομικές του δυνατότητες** και αποτελεί ένδειξη των **προσπαθειών** που καταβάλει για τη **βελτίωση** τους. Με βάση τα στοιχεία του Πίνακα Ι «Εισπραχθέντα έσοδα», προκύπτουν τα εξής :

Ο **μέσος όρος** των συνολικών εσόδων την τριετία έφθασε τα **14.000.000 €**, τα οποία **μειώθηκαν** κατά **-0,9%** το 2006 / 2005 και κατά **-19,1%** το 2007 / 2006

- 1) Τα **τακτικά έσοδα** αποτελούν το **11%** των συνολικών εσόδων του 2005, το **12,4%** του 2006 και το **15,8%** του 2007, ενώ **αυξήθηκαν** κατά **+11,6%** (μεταβολή 2006 έναντι 2005) και κατά **+3,4%** (μεταβολή 2007 έναντι 2006).
- 2) Τα **έκτακτα έσοδα** αποτελούν το **34,2%** (2005), το **25%** (2006) και το **27%** (2007) των συνολικών, ενώ **μειώθηκαν** κατά **-27,6%** και **-12,5%** αντίστοιχα.
- 3) Δεν υπάρχουν **έσοδα Π.Ο.Ε.** που βεβαιώνονται και εισπράττονται για πρώτη φορά, έσοδα από **δάνεια** και **εισπρακτέα υπόλοιπα εσόδων** που έχουν βεβαιωθεί κατά τα προηγούμενα οικονομικά έτη.
- 4) Οι **εισπράξεις υπέρ δημοσίου και τρίτων** αποτελούν το **0,1%** κάθε έτους και **μεταβλήθηκαν** κατά **+68,4%** και **-44,7%** αντίστοιχα.
- 5) Το **χρηματικό υπόλοιπο** αποτελεί το **54,8%**, το **62,6%** και το **57,1%** των συνολικών εσόδων κάθε έτους και **μεταβλήθηκε** κατά **+13,1%** και **-26,1%** αντίστοιχα.

Όσον αφορά τις **υποκατηγορίες εσόδων** (συμμετοχή στα συνολικά έσοδα του Δήμου) παρατηρούνται τα ακόλουθα :

- Τα έσοδα από τις **εισφορές των Δήμων - μελών** (φόροι και εισφορές) αποτελούν τα μοναδικά τακτικά έσοδα, οπότε τα ποσοστά τους ταυτίζονται με αυτά των συνολικών τακτικών εσόδων.

- Οι **επιχορηγήσεις** για **επενδύσεις** (ΣΑΤΑ, ΕΠΤΑ, ΥΠΕΧΩΔΕ κ.α.) αποτελούν το **22,5%** (2005), το **14%** (2006) και το **13,4%** (2007) των συνολικών εσόδων και **μειώθηκαν** κατά -38,4% και -22,2% αντίστοιχα.
- Οι έκτακτες **επιχορηγήσεις** για λειτουργικές δαπάνες⁸ αποτελούν το **11,7%** (2005), το **10,9%** (2006) και το **13,5%** (2007) των συνολικών και παρέμειναν ουσιαστικά σταθερές μέσα στην διετία, ενώ στα **λοιπά έκτακτα έσοδα** καταγράφονται ελάχιστα ποσά.

Παρατήρηση 1^η : Τα **ίδια έσοδα** του ΑΣΔΑ, τα έσοδα δηλαδή που προέρχονται από τις εισφορές των Δήμων – μελών του και εισπράττονται σε ετήσια βάση, ανέρχονται στο **12,8%** των συνολικών (*μέσος όρος τριετίας*). Η αναλογία αυτή αποτελεί ένδειξη **μέτριας οικονομικής αυτοδυναμίας** που βελτιώνεται αν προστεθεί το **χρηματικό υπόλοιπο από τακτικά έσοδα** : 16,2% (2005), 18,9% (2006) και 21,4% (2007).

Παρατήρηση 2^η : Όλα τα **τακτικά έσοδα** προσεγγίζουν το **28%** (2005), το **30%** (2006) και το **35%** (2007) των συνολικών (*τακτικά, έκτακτες επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες, χρηματικό υπόλοιπο τακτικών*). Ο ΑΣΔΑ ελέγχει **σχεδόν το ένα τρίτο** των εσόδων του (μ.ο. 30,6%) και έχει τη **δυνατότητα να προγραμματίσει** ανάλογα έξοδα. Η τάση πάντως είναι **αυξητική**.

Παρατήρηση 3^η : Οι **επιχορηγήσεις** έφθασαν το **34,2%** (2005), το **24,9%** (2006) και το **26,9%** (2007) των συνολικών εσόδων (μ.ο. 28,8%). Το ποσοστό αυτό αποτελεί δείκτη της **οικονομικής εξάρτησης** (μέτρια έως χαμηλή), αλλά και των **πρωτοβουλιών** (ικανοποιητικές) που αναλαμβάνει ο ΑΣΔΑ και αφορά *τις επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες (έκτακτες) και για επενδύσεις*.

Παρατήρηση 4^η : Το **χρηματικό υπόλοιπο** κυμαίνεται σε πολύ υψηλά επίπεδα (*βλέπε παραπάνω*) με μέσο όρο τριετίας **58,2%**. Το υπόλοιπο που προέρχεται από τακτικά έσοδα κυμαίνεται σε λογικά επίπεδα (5,8% μ.ο. τριετίας), ενώ το υπόλοιπο των εκτάκτων κυμαίνεται σε υψηλά (52,4% μ.ο. τριετίας). Επικράτησε δηλαδή μία αποταμιευτική λογική για να καλυφθούν μελλοντικές επενδύσεις που οδήγησε ωστόσο σε αναξιοποίητα κεφάλαια.

Βέβαια το ύψος του χρηματικού υπολοίπου εξαρτάται ως ένα βαθμό και από την χρονική κατανομή των επιχορηγήσεων, αλλά πιθανόν να υποδηλώνει σε ορισμένες περιπτώσεις αδυναμίες των υπηρεσιών να υλοποιήσουν έργα, ειδικά όταν προέρχεται κυρίως από έκτακτα έσοδα (επιχορηγήσεις). Γενικά πάντως ένα ποσοστό της τάξης του **10%** θεωρείται φυσιολογικό.

Σταθερότητα και αστάθεια οικονομικών μεγεθών : αρχικά προς τελικά προϋπολογισθέντα (διαμορφωθέντα) έσοδα

Ο προϋπολογισμός, όπως ψηφίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, τροποποιείται αρκετές φορές, σε ετήσια βάση, μέσω των αναμορφώσεων. Η σχέση που διαμορφώνεται απολογιστικά μεταξύ αρχικού και τελικού προϋπολογισμού εξαρτάται από :

- **Αστάθμητους παράγοντες** που επηρεάζουν (συνήθως αυξάνουν) το ύψος των εσόδων π.χ. κατανομές κρατικών επιχορηγήσεων, νομοθετικές ρυθμίσεις κ.α.
- Υπηρεσιακές αδυναμίες (προβλέψεις, εκτιμήσεις).

Με βάση λοιπόν τα στοιχεία των Πινάκων II, III, IV «Έσοδα 2005, 2006, 2007» το 2005 και το 2006 τα αρχικά προϋπολογισθέντα απετέλεσαν το **65%** των τελικών και το 2007 το **93,2%**.

⁸ Τα ποσά αυτά αφορούν την τακτική επιχορήγηση από τους Κ.Α.Π. των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. που παίρνουν οι Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι, τα οποία για λογιστικούς λόγους καταχωρούνται στον συγκεκριμένο κωδικό. Ειδικά για το 2005 το ποσό αυτό καταχωρήθηκε στα λοιπά έκτακτα έσοδα (προβλήματα διεξαγωγής ταμειακής υπηρεσίας από ΔΟΥ).

Μέσα στην τριετία οι αναμορφώσεις αύξησαν τους αρχικούς προϋπολογισμούς κατά τα αντίστοιχα ποσοστά (διαφορά από το 100%).

Μεγάλες αναμορφώσεις παρατηρούνται μόνιμα στις **επιχορηγήσεις για επενδύσεις** όπου τα αρχικά προϋπολογισθέντα απετέλεσαν το **55,3%** (2005), το **58,7%** (2006) και το **95,1%** (2007) των τελικών και ανάλογα με το έτος στις επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες, στα έκτακτα έσοδα και στις επιστροφές χρημάτων (βλέπε πίνακες). Παρατηρείται δηλαδή μία αστάθεια στις προβλέψεις των εξωτερικών πηγών χρηματοδότησης, Το 2007 πάντως η κατάσταση βελτιώθηκε σημαντικά.

Συμπέρασμα : Οι προβλέψεις κατάρτισης του προϋπολογισμού **επιβεβαιώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό**

Βαθμός υλοποίησης προϋπολογισμού: εισπραχθέντα προς προϋπολογισθέντα έσοδα

Η σχέση που διαμορφώνεται απολογιστικά μεταξύ εισπραχθέντων / βεβαιωθέντων και τελικών προϋπολογισθέντων εσόδων αποτελεί δείκτη αφενός μεν της **ακρίβειας** με την οποία συντάσσεται ο προϋπολογισμός και αφετέρου της **διαχειριστικής προσπάθειας** που αναλαμβάνουν οι υπηρεσίες για την υλοποίησή του. Με βάση λοιπόν τα στοιχεία των Πινάκων II, III, IV «Έσοδα 2005, 2006, 2007» προκύπτουν τα εξής (βλέπε σημειώσεις στο τέλος των πινάκων για διευκρινήσεις στο περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων εσόδων) :

Όσον αφορά τα **συνολικά έσοδα** παρατηρείται ότι τελικά βεβαιώθηκε το **31,4%** (2005), το **30,4%** (2006) και το **34,1%** (2007) των προϋπολογισθέντων, αφού βέβαια προηγήθηκαν οι αναμορφώσεις. Στα **τακτικά** βεβαιώθηκε το **28,4%** (2005), το **77,2%** (2006) και το **78,9%** (2007), ενώ στα **έκτακτα** μόνο το **15,4%**, (2005), το **10%** (2006) και το **13%** (2007). Τέλος στις **εισπράξεις υπέρ δημοσίου και τρίτων** βεβαιώθηκε το **8,9%**, το **14,5%** και το **2,3%** αντίστοιχα.

Στον επόμενο πίνακα καταγράφονται οι αναλογίες εισπραχθέντων / προϋπολογισθέντα σε όλες τις υποκατηγορίες εσόδων και οι μέσοι όροι τους την τριετία :

Υποκατηγορίες εσόδων	Εισπραχθέντα / προϋπολογισθέντα			
	2005	2006	2007	Μ.Ο.
Πρόσοδοι από κινητή περιουσία	0%	0%	0%	0%
Έσοδα από επιχορηγήσεις (τακτικές)	0%	0%	0%	0%
Εκποίηση κινητής και ακίνητης περιουσίας	0%	0%	-	0%
Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα	0%	0%	0%	0%
Εισπράξεις υπέρ δημοσίου και τρίτων	0%	0%	0%	0%
Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	10,8%	7,1%	7,7%	8,5%
Επιστροφές χρημάτων	9,1%	14,9%	5,3%	9,8%
Επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες (2006, 2007) και λοιπά έκτακτα έσοδα (2005)	90,1%	32,6%	65,1%	62,6%
Φόροι – εισφορές	100%	98,8%	100%	99,6%

Παρατηρείται ότι πολλές υποκατηγορίες εσόδων ακολουθούν την ίδια **τάση**, όσον αφορά τις διαφορές εισπραχθέντων / προϋπολογισθέντων και έχουν διαμορφωθεί **τέσσερις ομάδες** ανάλογα με τον **μέσο όρο της διαφοράς** :

- Στην πρώτη τα εισπραχθέντα, ως μέσοι όροι τριετίας, ταυτίζονται ουσιαστικά με τα προϋπολογισθέντα (**υψηλά επίπεδα**). Συγκεκριμένα από τις εισφορές των δήμων - μελών εισπράττεται το 99,6% (*φόροι και εισφορές*).
- Στην δεύτερη τα εισπραχθέντα αποτελούν το 62,6% των προϋπολογισθέντων (**μέσα επίπεδα**). Το ποσοστό αυτό αφορά τις έκτακτες επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες (*επιχορήγηση Κ.Α.Π.*) Στην υποκατηγορία αυτή, λόγω της φύσης της, τα ποσοστά αυτά θα μπορούσαν να βελτιωθούν.
- Στην τρίτη η σχέση εισπραχθέντων / προϋπολογισθέντων κυμαίνεται σε **χαμηλά επίπεδα** (8,5% - 9,8%) : επιχορηγήσεις για επενδύσεις, επιστροφές χρημάτων.
- Στην τέταρτη η σχέση εισπραχθέντων / προϋπολογισθέντων είναι **μηδενική** δηλαδή αν και προϋπολογίστηκαν συγκεκριμένα ποσά δεν εισπράχθηκε τίποτα : πρόσδοι από κινητή περιουσία, έσοδα από επιχορηγήσεις (τακτικές), εκποίηση κινητής - ακίνητης περιουσίας, προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα, εισπράξεις υπέρ δημόσιου και τρίτων.

Η ταξινόμηση αυτή καταλήγει σε σχέσεις με **συστηματικό χαρακτήρα**, όσον αφορά τις **επιλογές κατάρτισης** του προϋπολογισμού και τις **διαχειριστικές προσπάθειες** για την υλοποίησή του.

Τα προβλήματα που παρατηρούνται στη σχέση εισπραχθέντων εσόδων προς προϋπολογισθέντα συνήθως οφείλονται :

- 1) Σε **αστάθμητους παράγοντες** που επηρεάζουν το ύψος των εσόδων π.χ. κατανομές επιχορηγήσεων από τα Υπουργεία, νομοθετικές ρυθμίσεις, δικαστικές αποφάσεις κ.α. και σε **λάθη εκτιμήσεων** για το ύψος συγκεκριμένων επιχορηγήσεων, τα οποία πολλές φορές προέρχονται από τα ασαφή κριτήρια κατανομής τους.
- 2) Σε **καθυστερήσεις** στα έργα, οπότε δεν είναι δυνατόν να ζητηθούν οι αντίστοιχες εκταμιεύσεις (βλέπε επιχορηγήσεις), σε **αδυναμίες** τήρησης των πολύπλοκων και γραφειοκρατικών διαδικασιών που απαιτούνται για την παρακολούθηση των έργων που έχουν ενταχθεί για χρηματοδότηση, αλλά και σε **αστοχίες** της διοίκησης (προβλέψεις, εκτιμήσεις).
- 3) Στο πλαίσιο του «δικεδικητικού» προϋπολογισμού που συντάσσεται από όλους σχεδόν τους Ο.Τ.Α., ορισμένες **υποκατηγορίες εσόδων μεγεθύνονται** ώστε να υπάρξει ισοσκέλιση του και να φανεί ότι επαρκούν τα έσοδα για να καλυφθούν τα αυξημένα έξοδα στις επενδύσεις. Όπως είναι λογικό, οι αισιόδοξες προβλέψεις δεν επαληθεύονται π.χ. επιχορηγήσεις για επενδύσεις.
- 4) Η νομοθεσία που διέπει την οικονομική διοίκηση και διαχείριση των Ο.Τ.Α. επιβάλλει την **καταχώρηση** όλων των καθυστερούμενων εσόδων, μαζί με τα σχετικά πρόστιμα και προσαυξήσεις, είτε αυτά πρόκειται να εισπραχθούν είτε όχι και όλων των απαιτήσεων για τις οποίες υπάρχει δικαστική ή διοικητική διεκδίκηση.
- 5) Στην περίπτωση του ΑΣΔΑ, ειδικά για κάποιες υποκατηγορίες, σε **αδυναμίες** που παρουσιάζει η **ταμιακή διαχείριση** όταν διεξάγεται μέσω ΔΟΥ.

Συμπέρασμα: Η μεθοδολογία κατάρτισης και οι διαδικασίες υλοποίησης του προϋπολογισμού εσόδων πρέπει να βελτιωθούν, κυρίως σε ότι αφορά τα έσοδα από επιχορηγήσεις. Η δημιουργία ίδιας ταμιακής υπηρεσίας από το 2008 θα συμβάλει αποφασιστικά στην σωστή κατάρτιση και υλοποίηση των υπόλοιπων υποκατηγοριών εσόδων και γενικά όλου του προϋπολογισμού.

3.2.5. Αξιολόγηση εσόδων

Οι προϋπολογισμοί των Ο.Τ.Α., όσον αφορά τα έσοδα, υλοποιούνται σε 3 συνεχόμενα στάδια: α) **σχεδιασμός – κατάρτιση**, β) **υλοποίηση - βεβαίωση** και γ) **υλοποίηση – είσπραξη**. Στο δεύτερο και στο τρίτο στάδιο, ο ΑΣΔΑ παρουσιάζει καλές επιδόσεις, αλλά τα προβλήματα του πρώτου σταδίου και η έλλειψη ταμιακής υπηρεσίας επηρεάζουν αρνητικά τα υπόλοιπα. Αναλυτικά :

- Οι **επιχορηγήσεις** αποτελούν **σημαντική πηγή εσόδων** - το ένα τέταρτο των συνολικών - και συμβάλουν στη χρηματοδότηση του επενδυτικού προγράμματος και της λειτουργίας του (24,6% αναλογία επιχορηγήσεων στα συνολικά έσοδα, μ.ο. τριετίας).
- Ο ΑΣΔΑ ελέγχει σε **μέτριο βαθμό** το ύψος των εσόδων του και έχει τη **δυνατότητα να προγραμματίσει** ανάλογα έξοδα (31% αναλογία τακτικών εσόδων στα συνολικά, μ.ο. τριετίας).
- Η **οικονομική του αυτοδυναμία** κινείται σε **μέτρια επίπεδα**. Τα **ίδια έσοδα** αποτελούν το **18,7%** των συνολικών (αναλογία εισφορών δήμων – μελών και χρηματικό υπόλοιπο τακτικών εσόδων, μ.ο. τριετίας).
- Το μεγάλο **χρηματικό υπόλοιπο** και η προέλευσή του κυρίως από ειδικευμένα έσοδα (επιχορηγήσεις) δεσμεύει πόρους που θα πρέπει άμεσα να αξιοποιηθούν.
- Η **μεθοδολογία κατάρτισης** και οι διαδικασίες υλοποίησης του προϋπολογισμού εσόδων πρέπει να βελτιωθούν, κυρίως σε ότι αφορά τα **έσοδα για επενδύσεις**.

- ❶ Ο ΑΣΔΑ έχει αξιοποιήσει ικανοποιητικά τα εθνικά προγράμματα και υλοποιεί ένα σημαντικό πρόγραμμα υποδομών στους δήμους – μέλη του.
- ❷ Η εξάρτηση του από εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης είναι μεγάλη, ενώ τα επενδυτικά του προγράμματα και οι δραστηριότητες του συνεχώς αυξάνονται.
- ❸ Η μεθοδολογία κατάρτισης του προϋπολογισμού εσόδων πρέπει να βελτιωθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι : ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ		2005	2006	2007	2005 %	2006 %	2007 %	Μεταβολή	
								06 / 05	07 / 06
0	Τακτικά έσοδα	1.650.642	1.842.311	1.905.284	11,0%	12,4%	15,8%	11,6%	3,4%
1	Πρόσοδοι από ακίνητη περιουσία	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
2	Πρόσοδοι από κινητή περιουσία	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
3	Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
4	Έσοδα από λοιπά τέλη – δικαιώματα, παροχή υπηρεσιών	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
5	Φόροι και εισφορές	1.650.642	1.842.311	1.905.284	11,0%	12,4%	15,8%	11,6%	3,4%
6	Έσοδα από επιχορηγήσεις	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
7	Λοιπά τακτικά έσοδα	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
1	Έκτακτα έσοδα	5.140.505	3.721.807	3.256.665	34,2%	25%	27%	-27,6%	-12,5%
11	Έσοδα από την εκποίηση κινητής - ακίνητης περιουσίας	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
12	Επιχορηγήσεις για κάλυψη λειτουργικών δαπανών	0	1.629.496	1.627.555	0%	10,9%	13,5%	-	-0,1%
13	Επιχορηγήσεις για επενδυτικές δαπάνες	3.382.411	2.082.715	1.620.232	22,5%	14%	13,4%	-38,4%	-22,2%
14	Δωρεές - κληρονομίες - κληροδοσίες	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
15	Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
16	Λοιπά έκτακτα έσοδα	1.758.094	9.596	8.878	11,7%	0,1%	0,1%	-99,5%	-7,5%
2	Έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
21	Τακτικά έσοδα	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
22	Έκτακτα έσοδα	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
3	Εισπράξεις από δάνεια και απαιτήσεις από Π.Ο.Ε.	0	0	0	0%	0%	0%	-	-

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι : ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ		2005	2006	2007	2005 %	2006 %	2007 %	Μεταβολή	
								06 / 05	07 / 06
31	Εισπράξεις από δάνεια	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα προηγούμενων οικονομικών ετών	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
4	Εισπράξεις υπέρ του δημόσιου και τρίτων	12.439	20.945	11.576	0,1%	0,1%	0,1%	68,4%	-44,7%
41	Εισπράξεις υπέρ του δημόσιου και τρίτων	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
42	Επιστροφές χρημάτων	12.439	20.945	11.576	0,1%	0,1%	0,1%	68,4%	-44,7%
5	Χρηματικό υπόλοιπο	8.245.523	9.329.019	6.892.361	54,8%	62,6%	57,1%	13,1%	-26,1%
511	Χρηματικό υπόλοιπο από τακτικά έσοδα	794.669	970.726	679.624	5,3%	6,5%	5,6%	22,2%	-30%
512	Χρηματικό υπόλοιπο από έκτακτα έσοδα	7.450.854	8.358.294	6.212.736	49,5%	56%	51,5%	12,2%	-25,7%
	Σύνολα	15.049.109	14.914.082	12.065.885	100%	100%	100%	-0,9%	-19,1%

Σημειώσεις που αφορούν όλους τους πίνακες εσόδων :

Προϋπολογισθέντα = Τα αρχικά προϋπολογισθέντα, όπως ψηφίστηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο

Διαμορφωθέντα = Τα αρχικά προϋπολογισθέντα με τις προσθαφαιρέσεις των αναμορφώσεων που μεσολαβούν κατά τη διάρκεια του έτους

Βεβαιωθέντα / Διαμορφωθέντα = σύγκριση τελικών προϋπολογισθέντων εσόδων προς βεβαιωθέντα. Η διαφορά από το 100% αφορά τα μη βεβαιωθέντα, δηλαδή τα προϋπολογισθέντα έσοδα που δεν κατέστη δυνατό να βεβαιωθούν

Εισπραχθέντα + εισπρακτέα υπόλοιπα = Βεβαιωθέντα (δεν υπάρχουν εισπρακτέα υπόλοιπα, οπότε τα εισπραχθέντα ταυτίζονται με τα βεβαιωθέντα).

Πίνακας II : ΕΣΟΔΑ 2005		Προϋπολο- γισθέντα	Αναμορ- φώσεις	Διαμορ- φωθέντα	Βεβαιω- θέντα	Εισπρα- χθέντα	Προϋπ / Διαμορφ.	Ειπραχθ. = Βεβ./διαμορ.
0	Τακτικά έσοδα	3.048.572	2.759.621	5.808.193	1.650.642	1.650.642	52,5%	28,4%
2	Πρόσοδοι από κινητή περιουσία	20.000	0	20.000	0	0	100%	0%
5	Φόροι και εισφορές	1.650.642	0	1.650.642	1.650.642	1.650.642	100%	100%
6	Έσοδα από επιχορηγήσεις	1.377.930	2.759.621	4.137.551	0	0	33,3%	0%
1	Έκτακτα έσοδα	19.351.655	14.021.859	33.373.515	5.140.505	5.140.505	58%	15,4%
11	Εκποίηση κινητής - ακίνητης περιουσίας	70.000	0	70.000	0	0	100%	0%
12	Επιχορηγήσεις για κάλυψη λειτουργικών δαπανών	0	0	0	0	0	-	-
13	Επιχορηγήσεις για επενδυτικές δαπάνες	17.328.417	14.021.859	31.350.276	3.382.411	3.382.411	55,3%	10,8%
15	Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα	3.000	0	3.000	0	0	100%	0%
16	Λοιπά έκτακτα έσοδα	1.950.238	0	1.950.238	1.758.094	1.758.094	100%	90,1%
4	Εισπράξεις υπέρ του δημόσιου και τρίτων	139.000	0	139.000	12.439	12.439	100%	8,9%
41	Εισπράξεις υπέρ του δημόσιου και τρίτων	3.000	0	3.000	0	0	100%	0%
42	Επιστροφές χρημάτων	136.000	0	136.000	12.439	12.439	100%	9,1%
5	Χρηματικό υπόλοιπο	8.651.794	0	8.651.794	8.245.523	8.245.523	100%	95,3%
511	Χρηματικό υπόλοιπο από τακτικά έσοδα	777.575	0	777.575	794.669	794.669	100%	102,2%
512	Χρηματικό υπόλοιπο από έκτακτα έσοδα	7.874.219	0	7.874.219	7.450.854	7.450.854	100%	94,6%
	Σύνολα	31.191.021	16.781.480	47.972.501	15.049.109	15.049.109	65%	31,4%

Πίνακας III : ΕΣΟΔΑ 2006		Προϋπολογισθέντα	Αναμορφώσεις	Διαμορφωθέντα	Βεβαιωθέντα Α΄	Εισπραχθέντα	Προϋπ / Διαμορφ.	Ειπραχθ. = Βεβ./διαμορφ.
0	Τακτικά έσοδα	2.385.569	0	2.385.569	1.842.311	1.842.311	100%	77,2%
2	Πρόσοδοι από κινητή περιουσία	20.000	0	20.000	0	0	100%	0%
5	Φόροι και εισφορές	1.865.569	0	1.865.569	1.842.311	1.842.311	100%	98,8%
6	Έσοδα από επιχορηγήσεις	500.000	0	500.000	0	0	100%	0%
1	Έκτακτα έσοδα	20.115.266	17.143.133	37.258.400	3.721.807	3.721.807	54%	10%
11	Εκποίηση κινητής - ακίνητης περιουσίας	70.000	0	70.000	0	0	100%	0%
12	Επιχορηγήσεις για κάλυψη λειτουργικών δαπανών	0	5.000.000	5.000.000	1.629.496	1.629.496	0%	32,6%
13	Επιχορηγήσεις για επενδυτικές δαπάνες	17.230.221	12.143.133	29.373.355	2.082.715	2.082.715	58,7%	7,1%
15	Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα	3.000	0	3.000	0	0	100%	0%
16	Λοιπά έκτακτα έσοδα	2.812.045	0	2.812.045	9.596	9.596	100%	0,3%
4	Εισπράξεις υπέρ του δημόσιου και τρίτων	144.000	0	144.000	20.945	20.945	100%	14,5%
41	Εισπράξεις υπέρ του δημόσιου και τρίτων	3.000	0	3.000	0	0	100%	0%
42	Επιστροφές χρημάτων	141.000	0	141.000	20.945	20.945	100%	14,9%
5	Χρηματικό υπόλοιπο	9.498.230	-304.951	9.193.280	9.329.019	9.329.019	103,3%	101,5%
511	Χρηματικό υπόλοιπο από τακτικά έσοδα	834.986	0	834.986	970.726	970.726	100%	116,3%
512	Χρηματικό υπόλοιπο από έκτακτα έσοδα	8.663.245	-304.951	8.358.294	8.358.294	8.358.294	103,6%	100%
	Σύνολα	32.143.066	16.838.182	48.981.248	14.914.082	14.914.082	65,6%	30,4%

ΠΙΝΑΚΑΣ IV : ΕΣΟΔΑ 2007		Προϋπολο- γισθέντα	Αναμορ- φώσεις	Διαμορ- φωθέντα	Βεβαιω- θέντα Α΄	Εισπραχθέ ντα	Προϋπ / Διαμορφ.	Ειπραχθ. = Βεβ./διαμορ.
0	Τακτικά έσοδα	2.415.284	0	2.415.284	1.905.284	1.905.284	100%	78,9%
2	Πρόσοδοι από κινητή περιουσία	10.000	0	10.000	0	0	100%	0%
5	Φόροι και εισφορές	1.905.284	0	1.905.284	1.905.284	1.905.284	100%	100%
6	Έσοδα από επιχορηγήσεις	500.000	0	500.000	0	0	100%	0%
1	Έκτακτα έσοδα	22.919.094	2.053.531	24.972.626	3.256.665	3.256.665	91,8%	13%
11	Εκποίηση κινητής - ακίνητης περιουσίας	0	0	0	0	0		
12	Επιχορηγήσεις για κάλυψη λειτουργικών δαπανών	2.500.000	0	2.500.000	1.627.555	1.627.555	100%	65,1%
13	Επιχορηγήσεις για επενδυτικές δαπάνες	20.066.094	1.036.378	21.102.473	1.620.232	1.620.232	95,1%	7,7%
15	Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα	3.000	0	3.000	0	0	100%	0%
16	Λοιπά έκτακτα έσοδα	350.000	1.017.153	1.367.153	8.878	8.878	25,6%	0,6%
4	Εισπράξεις υπέρ του δημόσιου και τρίτων	144.000	349.400	493.400	11.576	11.576	29,2%	2,3%
41	Εισπράξεις υπέρ του δημόσιου και τρίτων	3.000	272.400	275.400	0	0	1,1%	0%
42	Επιστροφές χρημάτων	141.000	77.000	218.000	11.576	11.576	64,7%	5,3%
5	Χρηματικό υπόλοιπο	7.500.000	0	7.500.000	6.892.361	6.892.361	100%	91,9%
511	Χρηματικό υπόλοιπο από τακτικά έσοδα	1.000.000	0	1.000.000	679.624	679.624	100%	68%
512	Χρηματικό υπόλοιπο από έκτακτα έσοδα	6.500.000	0	6.500.000	6.212.736	6.212.736	100%	95,6%
	Σύνολα	32.978.378	2.402.931	35.381.309	12.065.885	12.065.885	93,2%	34,1%

3.2.6. Ανάλυση εξόδων

Οι δραστηριότητες του ΑΣΔΑ : πληρωθέντα έξοδα

Τα ποσοστά συμμετοχής κάθε κατηγορίας και υποκατηγορίας πληρωθέντων εξόδων στα συνολικά έξοδα του ΑΣΔΑ αποτελούν αφενός μεν δείκτη των **προτεραιοτήτων** του, αφετέρου δε περιγράφουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται ο **οικονομικός του προγραμματισμός**. Με βάση λοιπόν τα στοιχεία του Πίνακα V «Πληρωθέντα έξοδα», προκύπτουν τα εξής :

- Τα **έξοδα χρήσης** (λειτουργικές δαπάνες) φθάνουν το **50,2%** (2005), το **34,9%** (2006) και το **42,1%** (2007) των πληρωθέντων εξόδων, οι **επενδύσεις** το **43,9%**, το **43,3%** και το **47,4%** και οι **πληρωμές Π.Ο.Ε.- αποδόσεις** το **6%**, το **21,8%** και το **10,5%** αντίστοιχα.
- Τα συνολικά έξοδα **αυξομειώθηκαν** κατά **+40,2%** (06/05) και **-9,6%** (06/07). Τα έξοδα χρήσης κατά **-2,4%** και **+9%**, οι επενδύσεις κατά **+38,4%** και **-1%**, ενώ οι πληρωμές Π.Ο.Ε. επίσης αυξομειώθηκαν κατά **+412,9%** και **-56,3%** αντίστοιχα.

Οι κυριότερες υποκατηγορίες εξόδων είναι : τα **έργα** 37,6%(2005), 35,3% (2006) και 43% (2007), οι **αμοιβές προσωπικού** 15,7%, 17,3% και 24%, οι **πληρωμές Π.Ο.Ε.** 5,8%, 21,7% και 10,4%, οι **μεταβιβαστικές πληρωμές** 13,9%, 5,2% και 5,9%, οι **μελέτες** 5,5%, 6,2% και 3% και οι **αμοιβές αιρετών - τρίτων** 14%, 6,4% και 6,7% αντίστοιχα. Οι υπόλοιπες κινούνται κάτω από 3,5%. Οι υποκατηγορίες αυτές απορρόφησαν το **92,5%** (2005), το **92,1%** (2006) και το **93,1%** (2007) των πληρωθέντων εξόδων, δηλαδή οι επενδύσεις και η λειτουργία του ΑΣΔΑ υλοποιήθηκαν κυρίως μέσω των παραπάνω υποκατηγοριών.

Ο **μέσος όρος** των συνολικών εξόδων στην τριετία έφθασε τα **7.000.000 €** και **αυξήθηκαν** κατά **26,8%** μεταξύ 2007 και 2005

Η ταξινόμηση όλων των υποκατηγοριών, με βάση τη διάκριση **λειτουργικά έξοδα / επενδύσεις**, οδηγεί στο παρακάτω συμπέρασμα : την τριετία 2005 - 2007, το **45,3%** των πληρωθέντων εξόδων του ΑΣΔΑ αφορούσε τα **έξοδα χρήσης** και οι **επενδύσεις** απορρόφησαν το **54,6%** (οι **πληρωμές Π.Ο.Ε. κατανεμήθηκαν με βάση τον προορισμό τους, ενώ στις αποδόσεις αντιστοιχεί το υπόλοιπο 0,1%**).

Οι **επενδύσεις** απορρόφησαν το **55%** των πληρωθέντων εξόδων και οι **λειτουργικές δαπάνες** το **45%** περίπου. Είναι σαφές ότι ο Σύνδεσμος είναι προσανατολισμένος περισσότερο στις **κατασκευές** και τα **έργα**.

Οι μεν **λειτουργικές δαπάνες** παρουσιάζουν **αύξηση** μέσα στην τριετία (0% μεταξύ 06/05 και 18,7% μεταξύ 06/07) που πρέπει να περιοριστεί, ενώ οι **επενδύσεις** εμφανίζουν σημαντική **αστάθεια** (+84,3% μεταξύ 06/05 και -26,3% μεταξύ 06/07).

Αν και το 55% των πληρωθέντων εξόδων που καταλήγει σε επενδύσεις **θεωρείται υψηλό**, ο ΑΣΔΑ θα πρέπει να επιδιώξει την αύξηση του είτε με επιχορηγήσεις από εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα είτε με ίδιους πόρους είτε σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες ανάγκες για διαδημοτικές υποδομές.

Η σταθεροποίηση των **επενδύσεων** στο **65%** των συνολικών εξόδων, θα δώσει τη δυνατότητα στην Διοίκηση του Συνδέσμου να υλοποιήσει το **αναπτυξιακό του πρόγραμμα**.

Ανάλυση ανά υπηρεσία

Τα έξοδα χρήσης και οι επενδύσεις προκύπτουν από το άθροισμα των υποκατηγοριών και ομάδων εξόδων που καταχωρούνται σε 11 υπηρεσίες. Η διαδικασία αυτή επιβάλλεται για να επιτευχθεί η παρακολούθηση των εξόδων, όχι μόνο με βάση τον προορισμό τους π.χ. αποδοχές, επενδύσεις, προμήθειες κλπ, αλλά και με βάση την αρμοδιότητα για λογαριασμό της οποίας πραγματοποιούνται. Με αυτό τον τρόπο είναι δυνατή η προσέγγιση του **κόστους άσκησης** των λειτουργιών που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες υπηρεσίες. Στον Πίνακα V «Πληρωθέντα έξοδα ανά υπηρεσία» καταγράφονται οι σχετικές δαπάνες, η ποσοστιαία κατανομή και η μεταβολή τους :

- 1) Οι **γενικές** υπηρεσίες απορρόφησαν το 31,5% (2005), το 17% (2006) και το 16,3% (2007) των αντίστοιχων εξόδων και μειώθηκαν μέσα στην τριετία.
- 2) Η υπηρεσία **τεχνικών έργων** απορρόφησε το 57%, το 66,8% και το 68,6% αντίστοιχα και αυξήθηκαν μέσα στην τριετία.
- 3) Οι **οικονομικές - διοικητικές** υπηρεσίες έφθασαν το 6,6%, το 6,8% και το 7,2% αντίστοιχα και αυξήθηκαν μέσα στην τριετία.
- 4) Ο **λοιπές υπηρεσίες** απορρόφησαν το 4,9% (2005), το 9,3% (2006) και το 7,9% (2007) και αυξήθηκαν επίσης μέσα στην τριετία.

Η κατανομή των εξόδων ανά υπηρεσία αντανακλά τόσο τις **επιλογές** των οργάνων του ΑΣΔΑ με βάση τα προβλήματα και τις ανάγκες των δήμων – μελών του, όσο και τις **λειτουργικές** του **απαιτήσεις**.

Σταθερότητα και αστάθεια οικονομικών μεγεθών : αρχικά προς τελικά προϋπολογισθέντα (διαμορφωθέντα) έξοδα

Ο αρχικός προϋπολογισμός και οι αναμορφώσεις (*συνήθως θετικές αλλά ορισμένες φορές αρνητικές*) που μεσολαβούν στα έξοδα (*αναπληρωματικές, έκτακτες, ειδικές πιστώσεις*) καταλήγουν στον προϋπολογισμό που διαμορφώνεται τελικά. Με βάση τα στοιχεία των πινάκων VI, VII, VIII «Έξοδα 2005, 2006, 2007» προκύπτουν τα εξής :

- 1) Τα αρχικά **προϋπολογισθέντα έξοδα** αποτελούν το **65%** (2005), το **65,6%** (2006) και το **93,2%** (2007) των τελικών, δηλαδή οι αναμορφώσεις που μεσολάβησαν, αύξησαν κατά τα αντίστοιχα ποσοστά τον τελικό προϋπολογισμό (διαφορά από το 100%). Με δεδομένες τις αλλαγές που μεσολαβούν κατά τη διάρκεια του έτους (έκτακτες δαπάνες, νομοθετικές ρυθμίσεις, συμβάσεις εργασίας, τιμολόγια ΣΕΚΟ, κατανομές κρατικών επιχορηγήσεων, διαδικασίες παραγωγής έργων), τα ποσοστά αυτά κρίνονται **ικανοποιητικά**. Στα **έξοδα χρήσης**, τα αρχικά απετέλεσαν το 78,5% (2005), το 89,7% (2006) και το 95,4% (2007) των τελικών, στις **επενδύσεις** το 60,9%, το 61% και το 95,4% και στις **πληρωμές Π.Ο.Ε.**, αποδόσεις το 78,3%, το 29,6% και το 45,7% αντίστοιχα. Στα έξοδα χρήσης υπάρχει καλή βάση εκκίνησης που βελτιώνεται σημαντικά μέσα στην τριετία, στις επενδύσεις παρατηρείται επίσης μεγάλη βελτίωση αν και ξεκινούν από μέτρια επίπεδα, ενώ στις πληρωμές Π.Ο.Ε. – αποδόσεις παρατηρείται μεγάλη αστάθεια.

Ορισμένες αναμορφώσεις συνδέονται με **έκτακτα γεγονότα**, άλλες με **νομοθετικές ρυθμίσεις** και κάποιες υποδεικνύουν **αδυναμίες** στις προβλέψεις.

Συμπέρασμα : Οι προβλέψεις του προϋπολογισμού **επιβεβαιώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό**, αλλά απαιτείται καλύτερος προγραμματισμός των υποχρεώσεων παρελθόντων ετών.

Βαθμός υλοποίησης προϋπολογισμού : πληρωθέντα προς τελικά προϋπολογισθέντα (διαμορφωθέντα) έξοδα

Οι σχέσεις που διαμορφώνονται απολογιστικά μεταξύ πληρωθέντων και τελικών προϋπολογισθέντων εξόδων (διαμορφωθέντων) αποτελούν δείκτες της **ακρίβειας** με την οποία συντάσσεται ο προϋπολογισμός, της **διαχειριστικής προσπάθειας** που αναλαμβάνει ο ΑΣΔΑ και οι υπηρεσίες για την υλοποίηση του και της **ύπαρξης ρευστότητας**, όσον αφορά την πληρωμή των υποχρεώσεων του. Με βάση λοιπόν τα στοιχεία των πινάκων VI, VII, VIII «Έξοδα 2005, 2006, 2007», προκύπτουν τα εξής :

Το άθροισμα των πληρωθέντων και των αδιάθετων πιστώσεων ισούται με το σύνολο των διαμορφωθέντων εξόδων. Στα **συνολικά έξοδα**, τα πληρωθέντα αποτελούν το **11,9%** (2005), το **16,4%** (2006) και το **20,5%** (2007) των διαμορφωθέντων. Στα **έξοδα χρήσης** το 27,2%, το 27,3% και το 28,7%, στις **επενδύσεις** το 6,8%, το 9,5% και το 14,9%, στις **πληρωμές Π.Ο.Ε.** το 56,7%, το 77,1% και το 48,3% αντίστοιχα.

Ουσιαστικά μέσα στην τριετία ο προϋπολογισμός υλοποιήθηκε κατά **16%** (μ.ο.), ένα ιδιαίτερα **χαμηλό** ποσοστό. Στα **έξοδα χρήσης** πληρώθηκε το **27,7%** (μ.ο.) των προϋπολογισθέντων με σταθερή τάση και στις **πληρωμές Π.Ο.Ε.** - αποδόσεις το **64,1%** (μ.ο.) με μεγάλες αυξομειώσεις. Σημαντικό πρόβλημα παρατηρείται στις **επενδύσεις**, όπου υλοποιήθηκε μόνο το **9,8%** των προϋπολογισθέντων της τριετίας, αλλά με ανοδική τάση. Όταν βέβαια τα εισπραχθέντα / βεβαιωθέντα έσοδα για επενδύσεις αποτελούν στο 8,5% των προϋπολογισθέντων, είναι λογικό τα αντίστοιχα πληρωθέντα να φθάνουν στο 9,8% των προϋπολογισθέντων εξόδων.

Όσον αφορά τις **υποκατηγορίες εξόδων** διακρίνονται τρεις ομάδες (βλέπε επόμενο πίνακα), με βάση την αναλογία πληρωθέντων προς προϋπολογισθέντα :

- 1) Στην πρώτη τα πληρωθέντα κινούνται σε **μέσα επίπεδα** απορρόφησης μέσα στην τριετία: **πληρωμές Π.Ο.Ε.** 65,2%, **αμοιβές προσωπικού** 56%, **αμοιβές αιρετών και τρίτων** 45,6%. Σε αυτές τις τρεις υποκατηγορίες οι παραδοχές κατάρτισης του προϋπολογισμού αποδείχθηκαν αρκετά ακριβείς.
- 2) Στην δεύτερη τα πληρωθέντα κινούνται σε **χαμηλά** επίπεδα : **παροχές τρίτων** 28%, **φόροι - τέλη** 23%, **μεταβιβαστικές πληρωμές** 15,8% και **μελέτες** 14,8%. Στις υποκατηγορίες αυτές οι παραδοχές κατάρτισης του προϋπολογισμού αποδείχθηκαν λιγότερο ακριβείς.
- 3) Στην τρίτη τα πληρωθέντα κινούνται σε **πολύ χαμηλά** επίπεδα μέσα στην τριετία : **έργα** 10,6%, **δαπάνες αναλωσίμων** 9,3%, **λοιπά γενικά έξοδα** 9,1% και **αγορές κτιρίων - προμήθειες παγίων** 4,9%. Στις υποκατηγορίες αυτές οι παραδοχές κατάρτισης του προϋπολογισμού με συστηματικό τρόπο αποκλίνουν από την πραγματικότητα.

Στις δύο τελευταίες ομάδες οι παραδοχές κατάρτισης του προϋπολογισμού αποδείχθηκαν υπεραισιοδοξίες ή ανεπαρκείς, σημειώθηκαν αδυναμίες στην υλοποίηση συγκεκριμένων έργων ή κατά τη διάρκεια του έτους περιορίστηκαν συνειδητά ορισμένα έξοδα. Με αυτά τα ποσοστά πληρωθέντων προς προϋπολογισθέντα αναιρείται πάντως ο ρόλος και η ουσία του προϋπολογισμού.

Στον πίνακα έχουν καταγραφεί οι αναλογίες πληρωθέντων / διαμορφωθέντα ανά υποκατηγορία εξόδων και έχει υπολογιστεί ο μέσος όρος της τριετίας.

Υποκατηγορίες εξόδων	Πληρωθέντα / τελικά προϋπολογισθέντα			
	2005	2006	2007	Μ.Ο.
Αγορές κτιρίων και προμήθειες παγίων	2,5%	5,4%	6,7%	4,9%
Λοιπά γενικά έξοδα	5,6%	10,2%	11,4%	9,1%

Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	10,9%	10,5%	6,5%	9,3%
Έργα	6,8%	8,9%	16,0%	10,6%
Μελέτες, έρευνες και ειδικές δαπάνες	9,1%	24,8%	10,7%	14,8%
Πληρωμές - μεταβιβάσεις σε τρίτους	24,6%	12,7%	10,1%	15,8%
Φόροι - τέλη	15,3%	26,2%	27,3%	22,9%
Παροχές τρίτων	25,5%	31,5%	26,5%	27,9%
Αμοιβές αιρετών και τρίτων	48,6%	40,5%	47,8%	45,6%
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	38,9%	60,7%	68,1%	55,9%
Πληρωμές Π.Ο.Ε.	56,3%	77%	62,2%	65,2%
Αποδόσεις	100%	100%	1,7%	67,2%

Ανάλυση ανά υπηρεσία

Τα πληρωθέντα έξοδα ως ποσοστό των προϋπολογισθέντων ανά υπηρεσία κινήθηκαν ως εξής:

- Στο σύνολο των υπηρεσιών τα πληρωθέντα έφθασαν το **11,4%** (2005), το **13,4%** (2006) και το **19,3%** (2007), ενώ στα συνολικά έξοδα έφθασαν το **11,9%**, το **16,4%** και το **20,5%** αντίστοιχα, κινήθηκαν δηλαδή στην ίδια κατεύθυνση, αλλά λίγο χαμηλότερα.
- Στις **οικονομικές – διοικητικές** υπηρεσίες οι απορροφήσεις κυμαίνονται σε **μέσα επίπεδα** (43,6%).
- Σε άλλες δύο υπηρεσίες κυμαίνονται σε **χαμηλά επίπεδα** : **γενικές** (22,6%) και **λοιπές υπηρεσίες** (23,3%).
- Στην υπηρεσία **τεχνικών έργων** οι απορροφήσεις καταγράφουν **πολύ χαμηλά ποσοστά** 12,2%, ανάλογα με αυτά των έργων (10,6%).

Στον πίνακα έχουν καταγραφεί οι αναλογίες πληρωθέντων / τελικά προϋπολογισθέντα ανά υπηρεσία και έχει υπολογιστεί ο μέσος όρος της τριετίας.

<u>Υπηρεσίες</u>	Πληρωθέντα / τελικά προϋπολογισθέντα			
	2005	2006	2007	Μ.Ο.
Γενικές υπηρεσίες	29,8%	19,9%	18,2%	22,6%
Οικονομικές διοικητικές υπηρεσίες	33,6%	47,3%	49,7%	43,6%
Υπηρεσία τεχνικών έργων	7,9%	10,9%	17,9%	12,2%
Λοιπές υπηρεσίες	15,5%	29,6%	24,9%	23,3%
Σύνολα	11,4%	13,4%	19,3%	14,7%

Συμπέρασμα : Οι μεγάλες αυτές διαφορές οφείλονται σε **υστερήσεις εσόδων**, στη **μεθοδολογία κατάρτισης** του προϋπολογισμού και σε αδυναμίες των υπηρεσιών

3.2.7. Αξιολόγηση εξόδων

Με βάση την ανάλυση των προηγούμενων κεφαλαίων, καταλήγουμε στις παρακάτω επισημάνσεις και συμπεράσματα για τα έξοδα του ΑΣΔΑ :

- Οι **λειτουργικές δαπάνες** απορροφούν το **45%** περίπου των πληρωθέντων εξόδων και οι **επενδύσεις** το **55%**. Είναι σαφές ότι ο Σύνδεσμος είναι προσανατολισμένος περισσότερο στις κατασκευές και τα έργα.
- Οι **λειτουργικές δαπάνες** παρουσιάζουν **αύξηση** μέσα στην τριετία, ενώ οι **επενδύσεις** εμφανίζουν σημαντική **αστάθεια**. Το ποσοστό των πληρωθέντων εξόδων που καταλήγει σε επενδύσεις **θεωρείται υψηλό**, αλλά υπολείπεται των αναγκών σε διαδημοτικές υποδομές.
- Ο προγραμματισμός των **υποχρεώσεων παρελθόντων ετών** πρέπει να γίνεται με περισσότερη **ακρίβεια**.
- Παρατηρούνται μεγάλες διαφορές στην υλοποίηση του προϋπολογισμού που οφείλονται σε **υστερήσεις εσόδων**, στη **μεθοδολογία κατάρτισης** του και σε **αδυναμίες** των υπηρεσιών.

Προτείνεται η **επανεξέταση** της **μεθοδολογίας κατάρτισης** του **προϋπολογισμού** και οι σχετικές προβλέψεις να βασίζονται στις **πραγματικές** του **δυνατότητες** να υλοποιεί έργα και να παρέχει υπηρεσίες.

Πίνακας V : ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ		2005	2006	2007	Ποσοστιαία σύνθεση			Μεταβολή	
					%	%	%	06 / 05	07 / 06
6.	Έξοδα χρήσης	2.870.434	2.801.756	3.053.259	50,2%	34,9%	42,1%	-2,4%	9%
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	897.006	1.389.991	1.742.486	15,7%	17,3%	24%	55%	25,4%
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	799.312	510.415	486.945	14%	6,4%	6,7%	-36,1%	-4,6%
62	Παροχές τρίτων	195.226	196.715	192.220	3,4%	2,5%	2,6%	0,8%	-2,3%
63	Φόροι - τέλη	951	1.596	1.703	0%	0%	0%	67,8%	6,7%
64	Λοιπά γενικά έξοδα	103.486	204.009	162.150	1,8%	2,5%	2,2%	97,1%	-20,5%
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημοσίας πίστης	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	81.917	79.718	40.585	1,4%	1%	0,6%	-2,7%	-49,1%
67	Πληρωμές - μεταβιβάσεις σε τρίτους	792.536	419.313	427.171	13,9%	5,2%	5,9%	-47,1%	1,9%
68	Λοιπά έξοδα	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
7.	Επενδύσεις	2.509.177	3.473.619	3.439.913	43,9%	43,3%	47,4%	38,4%	-1%
71	Αγορές κτιρίων, τεχνικών έργων, προμήθειες παγίων	40.164	143.876	99.683	0,7%	1,8%	1,4%	258,2%	-30,7%
73	Έργα	2.151.931	2.829.984	3.118.942	37,6%	35,3%	43%	31,5%	10,2%
74	Μελέτες, έρευνες, και ειδικές δαπάνες	317.082	499.759	221.287	5,5%	6,2%	3%	57,6%	-55,7%
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
8.	Πληρωμές Π.Ο.Ε., αποδόσεις, προβλέψεις	340.479	1.746.347	762.314	6,0%	21,8%	10,5%	412,9%	-56,3%
81.	Πληρωμές Π.Ο.Ε.	334.479	1.740.347	756.314	5,8%	21,7%	10,4%	420,3%	-56,5%
82.	Αποδόσεις	6.000	6.000	6.000	0,1%	0,1%	0,1%	0%	0%
85.	Προβλέψεις μη είσπραξης	0	0	0	0%	0%	0%	-	-
9	Αποθεματικό	0	0	0	0%	0%	0%	-	-

	Σύνολα	5.720.089	8.021.721	7.255.486	100%	100%	100%	40,2%	-9,6%
--	---------------	------------------	------------------	------------------	-------------	-------------	-------------	--------------	--------------

ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ ΑΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ		2005	2006	2007	Ποσοστιαία σύνθεση			Μεταβολή	
					%	%	%	06 /05	06/07
0	Γενικές Υπηρεσίες	1.691.991	1.069.679	1.058.757	31,5%	17,0%	16,3%	-36,8%	-1%
10	Οικονομικές - Διοικητικές Υπηρεσίες	353.026	428.934	466.442	6,6%	6,8%	7,2%	21,5%	8,7%
15	Υπηρεσίες Πολιτισμού, Αθλητισμού, Κοινωνικής Πολιτικής	0	0	0	0%	0%	0%		
20	Υπηρεσίες Καθαριότητας και Ηλεκτροφωτισμού	0	0	0	0%	0%	0%		
25	Υπηρεσίες Ύδρευσης - Άρδευσης - Αποχέτευσης	0	0	0	0%	0%	0%		
30	Υπηρεσία Τεχνικών Έργων	3.068.634	4.193.427	4.456.946	57,0%	66,8%	68,6%	36,7%	6,3%
35	Υπηρεσίες Πράσινου	0	0	0	0%	0%	0%		
45	Υπηρεσία νεκροταφείου	0	0	0	0%	0%	0%		
40	Υπηρεσία Πολεοδομίας	0	0	0	0%	0%	0%		
50	Δημοτική Αστυνομία	0	0	0	0%	0%	0%		
70	Λοιπές Υπηρεσίες	265.959	583.334	511.028	4,9%	9,3%	7,9%	119,3%	-12,4%
	Σύνολα	5.379.611	6.275.375	6.493.172	100%	100%	100%	16,7%	3,5%

ΠΙΝΑΚΑΣ VI : ΕΞΟΔΑ 2005		Προϋπολο- γισθέντα	Αναμορ- φώσεις	Διαμορ- φωθέντα	Ενταλθέντα / πληρωθέντα	Αδιάθ. πιστώσ.	Προϋπ. / Διαμ.	Πληρ./ Διαμ.	Αδ. Πιστ./ Διαμ.
6.	Έξοδα χρήσης	8.293.294	2.270.973	10.564.267	2.870.434	7.693.833	78,5%	27,2%	72,8%
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	2.267.267	38.000	2.305.267	897.006	1.408.261	98,4%	38,9%	61,1%
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	1.125.597	519.265	1.644.862	799.312	845.551	68,4%	48,6%	51,4%
62	Παροχές τρίτων	719.600	45.000	764.600	195.226	569.374	94,1%	25,5%	74,5%
63	Φόροι - τέλη	6.200	0	6.200	951	5.249	100%	15,3%	84,7%
64	Λοιπά γενικά έξοδα	1.355.381	478.707	1.834.087	103.486	1.730.601	73,9%	5,6%	94,4%
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημοσίας πίστης	5.450	0	5.450	0	5.450	100%	0%	100%
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	665.600	86.000	751.600	81.917	669.683	88,6%	10,9%	89,1%
67	Πληρωμές - μεταβιβάσεις σε τρίτους	2.142.199	1.080.001	3.222.200	792.536	2.429.664	66,5%	24,6%	75,4%
68	Λοιπά Έξοδα	6.000	24.000	30.000	0	30.000	20%	0%	100%
7.	Επενδύσεις	22.367.391	14.379.996	36.747.387	2.509.177	34.238.211	60,9%	6,8%	93,2%
71	Αγορές κτιρίων και προμήθειες παγίων	1.340.001	265.000	1.605.001	40.164	1.564.837	83,5%	2,5%	97,5%
73	Έργα	17.696.536	13.949.347	31.645.883	2.151.931	29.493.952	55,9%	6,8%	93,2%
74	Μελέτες, έρευνες και ειδικές δαπάνες	3.330.854	165.649	3.496.504	317.082	3.179.422	95,3%	9,1%	90,9%
8.	Πληρωμές Π.Ο.Ε., αποδόσεις	469.650	130.511	600.161	340.479	259.683	78,3%	56,7%	43,3%
81.	Πληρωμές Π.Ο.Ε.	463.650	130.511	594.161	334.479	259.683	78,0%	56,3%	43,7%
82.	Αποδόσεις	6.000	0	6.000	6.000	0	100%	100%	0%
9	Αποθεματικό	60.685	0	60.685	0	60.685	100%	0%	100%
Σύνολα		31.191.021	16.781.480	47.972.501	5.720.089	42.252.411	65%	11,9%	88,1%

ΠΙΝΑΚΑΣ VII : ΕΞΟΔΑ 2006		Προϋπολο- γισθέντα	Αναμορ- φώσεις	Διαμορ- φωθέντα	Ενταλθέντα / Πληρωθέντα	Αδιάθ. Πιστώσ.	Προϋπ. / Διαμ.	Πληρ./ Διαμ.	Αδιαθ. πιστ. / Διαμ.
6.	Έξοδα χρήσης	9.223.100	1.058.206	10.281.306	2.801.756	7.479.550	89,7%	27,3%	72,7%
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	2.191.700	99.533	2.291.233	1.389.991	901.242	95,7%	60,7%	39,3%
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	1.251.447	7.500	1.258.947	510.415	748.533	99,4%	40,5%	59,5%
62	Παροχές τρίτων	623.800	0	623.800	196.715	427.085	100%	31,5%	68,5%
63	Φόροι - τέλη	5.000	1.100	6.100	1.596	4.504	82%	26,2%	73,8%
64	Λοιπά γενικά έξοδα	1.953.461	53.000	2.006.461	204.009	1.802.452	97,4%	10,2%	89,8%
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημοσίας πίστης	5.450	0	5.450	0	5.450	100%	0%	100%
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	657.100	105.000	762.100	79.718	682.382	86,2%	10,5%	89,5%
67	Πληρωμές - μεταβιβάσεις σε τρίτους	2.505.142	792.073	3.297.215	419.313	2.877.902	76%	12,7%	87,3%
68	Λοιπά έξοδα	30.000	0	30.000	0	30.000	100%	0,0%	100%
7.	Επενδύσεις	22.204.786	14.184.977	36.389.762	3.473.619	32.916.143	61%	9,5%	90,5%
71	Αγορές κτιρίων και προμήθειες παγίων	1.045.001	1.599.000	2.644.001	143.876	2.500.125	39,5%	5,4%	94,6%
73	Έργα	19.601.520	12.125.492	31.727.012	2.829.984	28.897.027	61,8%	8,9%	91,1%
74	Μελέτες, έρευνες και ειδικές δαπάνες	1.558.265	460.485	2.018.750	499.759	1.518.990	77,2%	24,8%	75,2%
8.	Πληρωμές Π.Ο.Ε., αποδόσεις, προβλέψεις	671.000	1.595.000	2.266.000	1.746.347	519.653	29,6%	77,1%	22,9%
81.	Πληρωμές Π.Ο.Ε.	665.000	1.595.000	2.260.000	1.740.347	519.653	29,4%	77%	23%
82.	Αποδόσεις	6.000	0	6.000	6.000	0	100%	100%	0%

9	Αποθεματικό	44.180	0	44.180	0	44.180	100%	0%	100%
	Σύνολα	32.143.066	16.838.182	48.981.248	8.021.721	40.959.527	65,6%	16,4%	83,6%

ΠΙΝΑΚΑΣ VIII : ΕΞΟΔΑ 2007		Προϋπολο- γισθέντα	Αναμορ- φώσεις	Διαμορ- φωθέντα	Ενταλθέντα / πληρωθέντα	Αδιάθ. πιστώσ.	Προϋπ. / Διαμ.	Πληρ./ Διαμ.	Αδιαθ. πιστ. / Διαμ.
6.	Έξοδα χρήσης	10.143.495	486.062	10.629.557	3.053.259	7.576.298	95,4%	28,7%	71,3%
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	2.213.300	346.300	2.559.600	1.742.486	817.114	86,5%	68,1%	31,9%
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	772.882	245.976	1.018.858	486.945	531.913	75,9%	47,8%	52,2%
62	Παροχές τρίτων	644.520	80.000	724.520	192.220	532.300	89%	26,5%	73,5%
63	Φόροι - τέλη	5.100	1.145	6.245	1.703	4.542	81,7%	27,3%	72,7%
64	Λοιπά γενικά έξοδα	1.826.741	-400.253	1.426.487	162.150	1.264.338	128,1%	11,4%	88,6%
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημοσίας πίστης	25.450	0	25.450	0	25.450	100%	0%	100%
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	640.600	-13.500	627.100	40.585	586.515	102,2%	6,5%	93,5%
67	Πληρωμές - μεταβιβάσεις σε τρίτους	3.984.902	226.394	4.211.297	427.171	3.784.126	94,6%	10,1%	89,9%
68	Λοιπά έξοδα	30.000	0	30.000	0	30.000	100%	0%	100%
7.	Επενδύσεις	22.002.681	1.059.469	23.062.150	3.439.913	19.622.237	95,4%	14,9%	85,1%
71	Αγορές κτιρίων και προμήθειες παγίων	2.915.001	-1.430.940	1.484.061	99.683	1.384.378	196,4%	6,7%	93,3%
73	Έργα	17.345.797	2.158.464	19.504.261	3.118.942	16.385.319	88,9%	16%	84%
74	Μελέτες, έρευνες και ειδικές δαπάνες	1.741.883	331.944	2.073.827	221.287	1.852.540	84%	10,7%	89,3%
8.	Πληρωμές Π.Ο.Ε., αποδόσεις	721.000	857.400	1.578.400	762.314	816.086	45,7%	48,3%	51,7%

81.	Πληρωμές Π.Ο.Ε.	715.000	500.000	1.215.000	756.314	458.686	58,8%	62,2%	37,8%
82.	Αποδόσεις	6.000	357.400	363.400	6.000	357.400	1,7%	1,7%	98,3%
9	Αποθεματικό	111.202	0	111.202	0	111.202	100%	0%	100%
	Σύνολα	32.978.378	2.402.931	35.381.309	7.255.486	28.125.824	93,2%	20,5%	79,5%

Σημειώσεις που αφορούν όλους τους πίνακες εξόδων :

Προϋπολογισθέντα = Τα αρχικά προϋπολογισθέντα όπως ψηφίστηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο

Διαμορφωθέντα = Τα προϋπολογισθέντα μετά τις προσθαφαιρέσεις των αναμορφώσεων που μεσολαβούν κατά τη διάρκεια του έτους

Ενταλθέντα : Οι δαπάνες που ενταλματοποιούνται κατά τη διάρκεια του έτους, καταλήγουν σε χρηματικά εντάλματα πληρωμής (Χ.Ε.Π.) τα οποία πληρώνονται από την ΔΟΥ. Στην περίπτωση του ΑΣΔΑ ταυτίζονται με τα πληρωθέντα.

Πληρωθέντα + αδιάθετες πιστώσεις = Διαμορφωθέντα ή Ενταλθέντα + αδιάθετες πιστώσεις = διαμορφωθέντα

Οι υποκατηγορίες με μηδενικές καταχωρήσεις ποσών δεν εμφανίζονται στους πίνακες

3.2.8. Δείκτες

Δείκτες εσόδων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ : Τακτικά προς συνολικά έσοδα (εισπραχθέντα). Όσο πιο υψηλή είναι η τιμή του δείκτη, τόσο μεγαλύτερη αυτονομία σε θέματα προϋπολογισμού και οικονομικής διαχείρισης διαθέτει ένας φορέας Τ.Α.

37,5% (2005), **39,5%** (2006), **47,4%** (2007)

Στον δείκτη έχουν ενσωματωθεί οι εισφορές των δήμων – μελών, οι έκτακτες επιχορηγήσεις για λειτουργικές ανάγκες (επιχορήγηση ΚΑΠ), η ΣΑΤΑ και το χρηματικό υπόλοιπο από τακτικά έσοδα. Οι συγκεκριμένες επιχορηγήσεις έχουν ενταχθεί επειδή αποτελούν επαναλαμβανόμενα έσοδα κατοχυρωμένα νομικά, άσχετα με τη λογιστική τους κατάσταση. Ο ΑΣΔΑ **ελέγχει σε μεσαίο βαθμό** (μ.ο. τριετίας 41%) το ύψος των πραγματικών του εσόδων και έχει τη δυνατότητα να προγραμματίσει ανάλογα έξοδα. Είναι θετικό ότι ο δείκτης παρουσιάζει **ανοδική τάση**.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ : Επιχορηγήσεις της κεντρικής - περιφερειακής διοίκησης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς συνολικά έσοδα (εισπραχθέντα). Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο περισσότερο εξαρτάται ένας φορέας Τ.Α. από μη ελεγχόμενες πηγές εσόδων. Στον αριθμητή εντάσσονται οι έκτακτες επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες και οι επιχορηγήσεις για επενδύσεις.

34,2% (2005), **25%** (2006), **27%** (2007)

Αν προστεθεί το χρηματικό υπόλοιπο από ειδικευμένα έσοδα, τότε ο δείκτης φθάνει το **83,7%** (2005), το **81%** (2006) και το **80,3%** (2007), με μ.ο. τριετίας το **81,7%**.

Ο πρώτος δείκτης κυμαίνεται σε **μέτρια επίπεδα**, αλλά η ερμηνεία του έχει δύο όψεις. Η πρώτη αφορά την **εξάρτηση** από επιχορηγήσεις μη ελεγχόμενες ως προς τα κριτήρια κατανομής ή και την περιοδικότητά τους. Η δεύτερη αφορά τους **δραστήριους** φορείς Τ.Α. που επιτυγχάνουν την ένταξή τους σε προγράμματα.

Οι **επιχορηγήσεις** ταξινομούνται, λειτουργικά και λογιστικά, σε τακτικές και έκτακτες. Οι **τακτικές** χρηματοδοτούν όλους τους φορείς Τ.Α., είναι νομοθετικά κατοχυρωμένες και τα κριτήρια κατανομής τους είναι σε μεγάλο βαθμό γνωστά και αποδεκτά. Οι **έκτακτες** επιχορηγήσεις αφορούν δημόσιες πολιτικές που χρηματοδοτούνται με προγραμματικές συμβάσεις, εθνικά προγράμματα στα οποία εντάσσονται οι Ο.Τ.Α. με ειδικές διαδικασίες (ΘΗΣΕΑΣ) και τα Ε.Π. του Γ' Κ.Π.Σ.

Στον ΑΣΔΑ, το **2005** οι τακτικές επιχορηγήσεις (Κ.Α.Π., ΣΑΤΑ) αποτελούσαν το 62,3% των συνολικών και οι έκτακτες το 37,7%, το **2006** οι τακτικές έφθασαν το 82,8% και οι έκτακτες το 17,2% και το **2007** οι τακτικές το 96,4% και οι έκτακτες το 3,6% αντίστοιχα. Ο μέσος όρος των τακτικών στην τριετία έφθασε το 77,7%. Τη συγκεκριμένη τριετία ο ΑΣΔΑ **εξαρτιότανε** κυρίως από **τακτικές επιχορηγήσεις**.

Η αδυναμία ένταξης στα επιχειρησιακά προγράμματα του Γ' Κ.Π.Σ., η καθυστερημένη ένταξη στο «ΘΗΣΕΑ» δύο μεγάλων έργων (βλέπε παραπάνω), επηρέασε γενικά το ύψος των επιχορηγήσεων (στασιμότητα) και ειδικά τις επιχορηγήσεις για επενδύσεις, εκτός ΣΑΤΑ, οι οποίες το 2007 ήταν ελάχιστες. Ο ΑΣΔΑ θα πρέπει να αξιοποιήσει καλύτερα τις δυνατότητες χρηματοδότησης του Ε.Σ.Π.Α. είτε για λογαριασμό του είτε υποστηρίζοντας τους δήμους – μέλη του.

Δείκτες ανθρώπινων πόρων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ : Συνολικό κόστος απασχόλησης προς συνολικά έξοδα (πληρωθέντα). Το κόστος αυτό περιλαμβάνει τις αμοιβές και έξοδα προσωπικού, τις αμοιβές αιρετών, τις συμβάσεις έργου και τα έξοδα μετακίνησης. Με τον δείκτη αυτό συσχετίζεται το συνολικό κόστος απασχόλησης με το σύνολο των εξόδων.

31% (2005), **25,6%** (2006), **32,1%** (2007)

Τα τρία τελευταία χρόνια το **29,3%** περίπου των συνολικών εξόδων του ΑΣΔΑ, αφορούσε δαπάνες για το ανθρώπινο δυναμικό που παρείχε τις υπηρεσίες του ως πολιτικό προσωπικό και ως εργαζόμενοι με ποικίλες συμβάσεις εργασίας και έργου. Ο δείκτης κινείται σε **μεσαία** επίπεδα, με περιθώριο ασφαλείας και γενικά δεν θα πρέπει να ξεπερνά το ένα τρίτο των εξόδων, ώστε οι υπόλοιποι πόροι να κατευθύνονται σε υποδομές και στην παροχή υπηρεσιών.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ : Συνολικό κόστος απασχόλησης (πληρωθέντα) προς σύνολο τακτικών εσόδων (εισπραχθέντα). Με τον δείκτη αυτόν υπολογίζεται η αναλογία των τακτικών εσόδων του Δήμου που κατευθύνεται στην κάλυψη του κόστους του προσωπικού. Πρόκειται για δείκτη με ιδιαίτερη σημασία, επειδή οι δαπάνες προσωπικού αποτελούν σημαντικό στοιχείο του λειτουργικού κόστους, είναι συνήθως ανελαστικές και παρουσιάζουν συστηματική ταμειακή ροή. Είναι προφανές ότι όσο υψηλότερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο περισσότερα χρήματα από τα τακτικά έσοδα του ΑΣΔΑ δεσμεύονται για την κάλυψη του κόστους του προσωπικού. Αντίθετα όσο μικρότερο είναι το σχετικό ποσοστό, τόσο αυξάνονται οι δυνατότητες του για επενδύσεις, για παροχή υπηρεσιών κ.α., ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνεται καλύτερη αξιοποίηση του προσωπικού. Γενικά η τιμή του δείκτη δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 50%.

54,3% (2005), **75,4%** (2006), **91,5%** (2007)

Η τιμή του δείκτη κινείται σε πολύ **υψηλά επίπεδα με ανοδική τάση** και θα μπορούσε να ήταν μικρότερη, αν το ύψος των τακτικών εσόδων ήταν μεγαλύτερο. Βέβαια ο ΑΣΔΑ δεν μπορεί να έχει τα ίδια έσοδα ενός Δήμου (φόρους, τέλη, εισφορές), αλλά και πάλι τα ποσοστά του 2006 και 2007 θεωρούνται υψηλά, γιατί εξαντλούν το σύνολο ή ένα μεγάλο τμήμα των τακτικών εσόδων και δεν αφήνουν περιθώρια για άλλες δαπάνες. Αν δεν αλλάξει η δομή και το ύψος των εσόδων του, τα ποσοστά αυτά πρέπει τουλάχιστον να σταθεροποιηθούν στο 70% περίπου.

Δείκτες επενδύσεων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ : Συνολικές επιχορηγήσεις για επενδύσεις (εισπραχθέντα) προς δαπάνες επενδύσεων (πληρωθέντα). Ο δείκτης αυτός παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για τις προσπάθειες αυτοχρηματοδότησης. Όσο μικρότερη είναι η τιμή του, τόσο λιγότερο εξαρτάται η επενδυτική πολιτική ενός φορέα Τ.Α. από εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης.

124% (2005), **41,4%** (2006), **43,7%** (2007)

- Το 2005 οι επιχορηγήσεις που έλαβε ο ΑΣΔΑ ξεπερνούσαν κατά **25%** τις επενδύσεις που υλοποίησε. Προφανώς η διαφορά μεταφέρθηκε στο χρηματικό υπόλοιπο.
- Το 2006 οι εισροές για επενδύσεις ήταν **μικρότερες** κατά **60%** περίπου των επενδύσεων που υλοποίησε. Η διαφορά καλύφθηκε από την επιχορήγηση των Κ.Α.Π. και με ανάλωση του χρηματικού υπολοίπου.
- Το 2007 επίσης, οι εισροές για επενδύσεις ήταν **μικρότερες**, κατά **56%** περίπου, των επενδύσεων που υλοποίησε. Η διαφορά καλύφθηκε από τις ίδιες πηγές.

- Τα δύο τελευταία χρόνια ο ΑΣΔΑ χρηματοδοτεί τις επενδύσεις του από τις επιχορηγήσεις (επενδυτικές και λειτουργικές) που εισπράττει και αναλώνει τμήμα του χρηματικού του υπολοίπου. Η εξεύρεση πόρων για επενδύσεις καθίσταται πλέον επιτακτική, με βάση τους υπάρχοντες προγραμματισμούς (ανάπλαση ΒΙΟΦΙΑΛ και συνεχιζόμενα έργα).

Οικονομική διοίκηση και διαχείριση

Με βάση τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι υπηρεσίες και τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η ομάδα μελέτης, προκύπτουν οι παρακάτω διαπιστώσεις και επισημάνσεις για την οικονομική διοίκηση και διαχείριση του ΑΣΔΑ :

- Ο νέου τύπου **προϋπολογισμός** και το **διπλογραφικό λογιστικό σύστημα** (Γενική Λογιστική) τηρούνται **σωστά**.
- Οι διαδικασίες **οικονομικής διαχείρισης** που επιβάλει η νομοθεσία ακολουθούνται χωρίς προβλήματα. Επιπλέον η δημιουργία **ταμιακής υπηρεσίας** από το 2008 θα βελτιώσει τόσο την κατάρτιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού όσο και την τρέχουσα οικονομική διαχείριση.
- Η **μεθοδολογία κατάρτισης** του προϋπολογισμού ακολουθεί μία διεκδικητική λογική, που είναι κατανοητή, αλλά δεν συνδέεται με τις **πραγματικές δυνατότητες** του ΑΣΔΑ να υλοποιεί έργα. Οι αδυναμίες που παρατηρούνται στις προβλέψεις και εκτιμήσεις ορισμένων μεγεθών του προϋπολογισμού, οφείλονται μερικά στην παραπάνω πρακτική.
- Δεν εφαρμόζονται **προϋπολογισμοί προγραμμάτων** και πρέπει να ξεκινήσει η εφαρμογή της **αναλυτικής λογιστικής**.

3.2.9. Οικονομική αυτοδυναμία Α.Σ.Δ.Α. : δυνατότητες και περιορισμοί

Τα ίδια έσοδα των Ο.Τ.Α.

Οι πόροι των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α., από οικονομική άποψη, ταξινομούνται σε τέσσερις κατηγορίες :

- Ίδια έσοδα από φόρους, τέλη, δικαιώματα, εισφορές (τοπική φορολογία)
- Ίδια έσοδα από αξιοποίηση τοπικών πόρων
- Επιχορηγήσεις από την κεντρική, την περιφερειακή διοίκηση και την Ε.Ε.
- Δάνεια από πιστωτικά ιδρύματα, αξιοποίηση χρηματοοικονομικών εργαλείων

Τα έσοδα από τις δύο πρώτες κατηγορίες συμβάλλουν αποφασιστικά στην οικονομική τους αυτοδυναμία, επειδή η απόδοση τους εξαρτάται από την αποφασιστικότητα των αιρετών οργάνων να τα επιβάλουν και από την ικανότητα των δημοτικών υπηρεσιών να τα βεβαιώσουν και να τα εισπράξουν. Σε όσους δήμους τα έσοδα αυτά υπερβαίνουν το 40% των συνολικών τους εσόδων, παρατηρείται υψηλό ποσοστό αυτοχρηματοδότησης κυρίως των λειτουργικών δαπανών, αλλά και υπολογίσιμου τμήματος των επενδύσεων τους.

Τα **ίδια φορολογικά έσοδα**, τα έσοδα δηλαδή που επιβάλλουν, βεβαιώνουν και εισπράττουν οι Δήμοι της Αττικής είναι τα ακόλουθα⁹ :

1. Τέλος καθαριότητας και φωτισμού, τέλος ακίνητης περιουσίας, φόρος ηλεκτροδοτούμενων χώρων. Τα συγκεκριμένα εισπράττονται με τους λογαριασμούς της ΔΕΗ, αλλά τα στάδια της επιβολής και της βεβαίωσης αποτελούν αποκλειστική ευθύνη των Δήμων και καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την απόδοσή τους.
2. Τέλη διαμονής παρεπιδημούντων, τέλη στα ακαθάριστα έσοδα των επιτηδευματιών εστίασης – διασκέδασης.
3. Τέλη και εισφορές που συνδέονται με την εφαρμογή της πολεοδομικής νομοθεσίας, καθώς και το τέλος οικοδομικών αδειών
4. Τέλη κοινοχρήστων χώρων, τέλη στάθμευσης.
5. Τέλη και δικαιώματα που συνδέονται με τα νεκροταφεία
6. Τέλος διαφήμισης
7. Δικαίωμα εμπορίας ποσίων υδάτων

Φυσικά υπάρχουν και άλλα **ίδια έσοδα** χωρίς φορολογικό χαρακτήρα ή που συνδέονται έμμεσα με τα προηγούμενα, το ύψος των οποίων εξαρτάται επίσης από την αποτελεσματική διαχείριση των οικονομικών υπηρεσιών :

- Πρόσοδοι από ακίνητη περιουσία (κυρίως μισθώματα)
- Πρόσοδοι από κινητή περιουσία (τόκοι)
- Έσοδα από παράβολα που συνδέονται με παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών (αδειών καταστημάτων, αλλοδαπών)
- Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα π.χ. πρόστιμα Κ.Ο.Κ.

Είναι σαφές ότι οι δήμοι – μέλη του ΑΣΔΑ έχουν στη διάθεσή τους μία σειρά από τοπικούς φόρους και τέλη, τα οποία τους αποφέρουν σημαντικά έσοδα. Επιπλέον ανάλογα με την ακίνητη περιουσία που διαθέτει κάθε δήμος, τα έσοδα του από την εκμετάλλευση της και τα οφέλη, όχι μόνο οικονομικά, από την αξιοποίηση της π.χ. ανέγερση δημοτικών κτιρίων, είναι επίσης σημαντικά.

Τα έσοδα των συνδέσμων

Με βάση το **άρθρο 249 του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων** οι πόροι των συνδέσμων είναι οι εξής :

Τακτικά έσοδα :

- α) Οι ετήσιες εισφορές των Δήμων και Κοινοτήτων που τους έχουν συστήσει
- β) Οι πρόσοδοι από τους φόρους, τέλη και δικαιώματα που επιβάλλονται υπέρ τους
- γ) Οι πρόσοδοι από την περιουσία τους

Έκτακτα έσοδα :

- δ) Επιχορηγήσεις και εισφορές που παρέχει το Δημόσιο ή άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί, καθώς και δωρεές,
- ε) κάθε άλλη πηγή.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η δυνατότητα της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, να **επιβάλλονται τέλη** για παρεχόμενες υπηρεσίες σε βάρος των κατοίκων των Ο.Τ.Α. που είναι μέλη του Συνδέσμου, εφόσον τούτο προβλέπεται στην απόφαση σύστασής του. Τα τέλη επιβάλλονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου και το ύψος τους καθορίζεται με κριτήριο τις δαπάνες για την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών (ανταποδοτικά τέλη). Η είσπραξή τους γίνεται μέσω των ταμειακών υπηρεσιών των δήμων, οι

⁹ Δεν αναφέρονται ίδια έσοδα που αφορούν ΟΤΑ εκτός Αττικής π.χ. τέλη ύδρευσης - αποχέτευσης, τέλη λατομικών προϊόντων και βιομηχανικών ορυκτών, δικαιώματα σφαγείων και βοσκής, δημοτική φορολογία Δωδεκανήσου κ.α.

οποίες παρακρατούν υποχρεωτικά και αποδίδουν απευθείας στο Σύνδεσμο το ποσό που του αναλογεί από τα έσοδα των αντίστοιχων τελών.

Στην παρ. 9 του άρθρου 247 του Κ.Δ.Κ. προβλέπεται επίσης η δυνατότητα σύναψης **δανείων** από τους συνδέσμους για την εκπλήρωση σκοπών που συνδέονται με τις αρμοδιότητες η με τη δράση τους. Τα Διοικητικό τους Συμβούλια αποφασίζουν για τη λήψη δανείου, χωρίς να απαιτείται προηγούμενη συναίνεση των δήμων – μελών.

Στο **άρθρο 62 του Β.Δ. 24-9/20-10-1958** «περί κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον νόμου των ισχυουσών διατάξεων περί των προσόδων των δήμων και κοινοτήτων» ορίζεται ότι τα έσοδα των Συνδέσμων είναι :

α) Τα εκ της περιουσίας του συνδέσμου

β) αι υπό των δήμων και κοινοτήτων των συμμετεχόντων εις τον σύνδεσμον, εισφοραί, αίτινες αποτελούν υποχρεωτική δαπάνη

γ) Τα εκ δωρεών και κληροδοτημάτων

δ) Τα εκ των επομένων φόρων, τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και προσωπικής εργασίας (ορισμένα έχουν καταργηθεί) :

- του τέλους ή δικαιώματος χρήσεως έργων ή υπηρεσιών του άρθρου 19

- εξ εκχωρήσεως μέρους ή όλου των αποδόσεων φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών των συμμετεχόντων του συνδέσμου δήμων και κοινοτήτων.

Η επιβολή του τέλους ή δικαιώματος χρήσεως έργων ή υπηρεσιών επιτρέπεται εφόσον δαπάναις του συνδέσμου εγένοντο τα έργα ή συντηρούνται αι υπηρεσίαι.

Εν τη περιπτώσει αυτήν δεν επιτρέπεται η επιβολή τέλους ή δικαιώματος ή εισφοράς δια την αιτίαν ταύτην υπό του δήμου ή της κοινότητος εις την περιφέρεια του οποίου ευρίσκεται το ακίνητον ή λειτουργεί η υπηρεσία.

Με τη συγκεκριμένη διάταξη προβλέπεται η δυνατότητα των Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων να επιβάλουν, με απόφαση του δημοτικού / κοινοτικού / διοικητικού τους συμβουλίου, τέλη ή δικαιώματα σε βάρος όσων κάνουν χρήση έργων ή υπηρεσιών. Προϋπόθεση της νόμιμης επιβολής τους είναι να έχει αποπερατωθεί και παραληφθεί το έργο ή να παρέχεται πράγματι η υπηρεσία. Οι επιβαρύνσεις αυτές έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα, δηλαδή το ύψος τους πρέπει να είναι ανάλογο αφενός μεν της δαπάνης στην οποία υποβάλλεται ο Ο.Τ.Α. ή ο σύνδεσμος για να συντηρήσει το έργο και για να λειτουργήσει την υπηρεσία, αφετέρου δε του οφέλους που αποκομίζει ο υπόχρεος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) από τη χρήση τους.

Συναφή με την παραπάνω δυνατότητα είναι τα **δυναμικά ανταποδοτικά τέλη και εισφορές** της παρ. 15 του άρθρου 25 του Ν. 1828/89, όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 16 του άρθρου 11 του Ν. 2503/97 :

«Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να επιβάλλονται τέλη ή εισφορές για υπηρεσίες ή τοπικά έργα της περιοχής τους, που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην ανάπτυξη της περιοχής και στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Τα τέλη αυτά ή οι εισφορές αυτές έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα. Το ύψος των τελών ή εισφορών, οι υπόχρεοι στην καταβολή τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια ορίζονται με την ίδια απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Όταν το ύψος των τελών ή εισφορών κλιμακώνεται με βάση τα τ.μ. έκτασης ή κτίσματος ή άλλη μονάδα υπολογισμού, η διαφορά του συντελεστή μεταξύ της πρώτης και της τελευταίας κατηγορίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το εικοσαπλάσιο».

Μεταξύ των δύο ρυθμίσεων εντοπίζονται οι παρακάτω διαφορές :

1. Με το άρθρο 19 του Β.Δ. επιβάλλονται τέλη ή δικαιώματα, ενώ με το άρθρο 25 του Ν.

1828/89 επιβάλλονται τέλη ή εισφορές,¹⁰.

2. Με το Ν. 1828/89 τα τέλη αφορούν έργα που πρόκειται να εκτελεστούν ή υπηρεσίες που πρόκειται να υλοποιηθούν, ενώ με το άρθρο 19 του Β.Δ. τα έργα και οι υπηρεσίες έχουν ήδη υλοποιηθεί, φορολογείται δηλαδή μόνο η χρήση τους.

Η τεκμηρίωση της **ανταποδοτικότητας** των παραπάνω τελών, δικαιωμάτων, εισφορών αποτελεί συνήθως το κύριο πρόβλημα για την εφαρμογή, κυρίως των δευτέρων.

Συμβασιακές πολιτικές

Ο όρος συμβασιακές πολιτικές της αυτοδιοίκησης αφορά συγκεκριμένα **θεσμικά εργαλεία**, τα οποία παρέχουν δυνατότητες σύναψης συμβάσεων μεταξύ των οργανισμών και των φορέων της πρωτοβάθμιας και της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, καθώς και των φορέων του δημόσιου, κοινωνικού και ιδιωτικού τομέα, με αντικείμενο την υλοποίηση αναπτυξιακών δράσεων ή την άσκηση αρμοδιοτήτων. Οι θεσμοί αυτοί είναι οι εξής :

- Προγραμματικές Συμβάσεις (άρθρο 225 του Κ.Δ.Κ.)
- Συμβάσεις Συνεργασίας (άρθρο 223, παρ 1,2,3 του Κ.Δ.Κ.)
- Συμβάσεις Διαδημοτικής Συνεργασίας (άρθρο 222 του Κ.Δ.Κ.)
- Συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα (άρθρο 224 του Κ.Δ.Κ.)

Στο πλαίσιο αυτό οι σύνδεσμοι μπορούν να συνάπτουν :

- (1) **Προγραμματικές συμβάσεις**, ως κύριοι συμβαλλόμενοι για να εκτελέσουν έργα, να υλοποιήσουν προγράμματα ανάπτυξης και να παρέχουν υπηρεσίες. Με αυτό το τρόπο έχουν τη δυνατότητα να συντονίσουν τις δραστηριότητες τους με άλλους τοπικούς και κεντρικούς φορείς και να εξασφαλίσουν πόρους για την υλοποίηση των σκοπών τους.
- (2) **Συμβάσεις συνεργασίας** μαζί με Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού και με Ν.Π.Δ.Δ. της τοπικής αυτοδιοίκησης για την εκτέλεση έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Αντικείμενο των συμβάσεων μπορεί να είναι η βεβαίωση - είσπραξη τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και προστίμων.
- (3) **Συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας** μαζί με δήμους και κοινότητες του ίδιου νομού και να αναλαμβάνουν την άσκηση αρμοδιότητας για λογαριασμό τους ή την υποστήριξη της άσκησης της. Στις συμβάσεις αυτού του τύπου ορίζεται, ο τρόπος άσκησης της συγκεκριμένης αρμοδιότητας ή ο τρόπος υποστήριξης της άσκησης της και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων φορέων.
- (4) Για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών, οι σύνδεσμοι μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις (**Σ.Δ.Ι.Τ.**) με νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα, σύμφωνα και με τους όρους και τη διαδικασία του Ν. 3389/05 (ΦΕΚ 232 Α').

Δανειακή πολιτική και χρηματοοικονομικά εργαλεία

Οι σύνδεσμοι δεν μπορούν εύκολα να δανειοδοτηθούν από πιστωτικά ιδρύματα επειδή ουσιαστικά δεν έχουν ίδια έσοδα, με τα οποία στο μέλλον θα μπορούσαν να πληρώσουν τις τοκοχρεολυτικές τους δόσεις. Δύο δυνατότητες υπάρχουν :

- Αν έχουν ενταχθεί σε συγκεκριμένη δράση του ΕΣΠΑ, για να υλοποιήσουν γρήγορα ένα

¹⁰ **Δικαίωμα** είναι η υποχρεωτική χρηματική εισφορά των φυσικών και νομικών προσώπων, έναντι ειδικού ανταλλάγματος το οποίο αντιστοιχεί σε παροχή αγαθού ή υπηρεσίας, **ανεξάρτητα από τη χρήση τους**.

Εισφορά είναι η υποχρεωτική χρηματική εισφορά των φυσικών και νομικών προσώπων, έναντι ειδικού ανταλλάγματος μεγαλύτερης αξίας, το οποίο αντιστοιχεί σε συγκεκριμένη παροχή αγαθού ή υπηρεσίας.

έργο ή μία ανάπλαση να δανειοδοτηθούν από μία τράπεζα με μεσοπρόθεσμο δάνειο, στην οποία θα εκχωρήσουν σταδιακά την επιχορήγηση που πρόκειται να εισπράξουν.

- Να χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων για να καλύψουν την **ίδια συμμετοχή** τους σε επιδοτούμενα προγράμματα, η οποία συνήθως αποτελεί το 25% - 35% της συνολικής δαπάνης. Για εκτέλεση έργων το επιτόκιο φθάνει το 5,9% και η διάρκεια του δανείου μέχρι 20 χρόνια, ενώ για άλλες δράσεις (κοινωνικές, απασχόλησης κ.α.) το επιτόκιο ανέρχεται στο 6,5% και η διάρκεια μέχρι 5 χρόνια.

Στην πρώτη περίπτωση ουσιαστικά **προκαταβάλλεται η επιχορήγηση** και ο σύνδεσμος για δύο - τρία χρόνια πληρώνει μόνο τόκους, αφού στην τράπεζα θα μεταβιβαστεί η επιχορήγηση με το χρονοδιάγραμμα που καθορίζεται στην απόφαση ένταξης του έργου, της ανάπλασης ή της δράσης.

Η χρηματοδότηση της **ίδιας συμμετοχής** έχει τη λογική ότι κατανέμεται το κόστος της σε μία μακρά περίοδο και ο σύνδεσμος έχει την οικονομική δυνατότητα να καλύπτει τις τοκοχρεολυτικές δόσεις από τις σταθερές επιχορηγήσεις που εισπράττει σε ετήσια βάση. Η ίδια συμμετοχή συνήθως κυμαίνεται μεταξύ του ενός τρίτου και του ενός τετάρτου του συνολικού προϋπολογισμού ενός έργου, ενώ το υπόλοιπο καλύπτεται από την επιχορήγηση.

Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν όμως να αξιοποιήσουν και άλλα χρηματοοικονομικά εργαλεία όπως τη **χρηματοδοτική μίσθωση (leasing)** και τις **βραχυχρόνιες πιστώσεις ανοικτών αλληλόχρεων λογαριασμών**.

- Η αξιοποίηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης¹¹ για αγορά εξοπλισμών (οχήματα, μηχανήματα, υπολογιστές κ.α.) συνεπάγεται μεν μεγαλύτερο κόστος (1,5-2% υψηλότερο επιτόκιο), αλλά **αυξάνει** την πιστοληπτική ικανότητα του συνδέσμου (λιγότερα δάνεια) και **επιμερίζει** σε βάθος χρόνου το κόστος αγοράς τους.
- Οι βραχυχρόνιες πιστώσεις ανοικτών αλληλόχρεων λογαριασμών¹² επιτρέπουν, με το ανάλογο κόστος βέβαια, να αντιμετωπιστούν άμεσες ανάγκες πληρωμών μεσαίου ύψους (μέχρι 4% του κυκλοφορούντος ενεργητικού και ειδικά για τον ΑΣΔΑ έως 360.000 € περίπου). Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με φειδώ γιατί έχουν αυξημένο κόστος και μόνο για σύντομα χρονικά διαστήματα.

Προτείνεται λοιπόν οι οικονομικές υπηρεσίες του ΑΣΔΑ να διερευνήσουν τις παραπάνω δυνατότητες μέσω του Τ.Π.Δ. και των συνεργαζομένων τραπεζών και να υποβάλουν σχετική εισήγηση στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Δυνατότητες χρηματοδότησης

¹¹ Άρθρο 193 Κ.Δ.Κ. : Χρηματοδοτική μίσθωση

1. Δήμοι, Κοινότητες, σύνδεσμοι και Ν.Π.Δ.Δ. αυτόν μπορούν να συμβάλλονται στο πλαίσιο συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που έχουν ως αντικείμενο πράγματα κινητά ή ακίνητα, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

2. Όταν αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι ακίνητο τρίτου, τότε η μεν επιλογή του κατάλληλου ακινήτου γίνεται με την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων περί αγοράς ακινήτων, η δε σύναψη της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης γίνεται με την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων περί δανείων.

3. Όταν αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι κινητά πράγματα, τότε εφαρμόζονται οι διατάξεις περί προμηθειών.

4. Η δυνατότητα σύναψης χρηματοδοτικής μίσθωσης κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.1665/86 (ΦΕΚ 194 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει, δεν καταλαμβάνει τους φορείς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

5. Με απόφαση του ΥΠΕΣΔΔΑ, μπορεί να καθορίζονται πρόσθετες ειδικές προϋποθέσεις, καθώς και θέματα τεχνικού χαρακτήρα για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

¹² Άρθρο 176 Κ.Δ.Κ.: Οι Δήμοι και οι Κοινότητες, με σκοπό την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών ρευστότητας τους και αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση των λειτουργικών τους δαπανών, μπορούν να συνομολογούν με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς και Ν.Π.Δ.Δ.:
α) **Βραχυπρόθεσμες πιστώσεις Ανοικτών Αλληλόχρεων Λογαριασμών** με όριο έως τέσσερα τοις εκατό (4%) του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού του τελευταίου Ισολογισμού Χρήσης τους.

Α) Οι **ετήσιες εισφορές** των δήμων – μελών καθορίζονται στην συστατική πράξη, συνήθως ως ποσοστό των τακτικών εσόδων ή ως απόλυτο ποσό με βάση τον πληθυσμό. Το ύψος τους συνδέεται με τους σκοπούς των συνδέσμων και με τη θέληση των δήμων να προωθήσουν την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων μέσω της διαδημοτικής συνεργασίας.

Β) Οι **επιχορηγήσεις** προέρχονται από εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα, από Υπουργεία και άλλους δημόσιους φορείς που υλοποιούν πολιτικές που συνδέονται με τους σκοπούς των συνδέσμων. Ειδικά για τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ, για να ενταχθούν οι σύνδεσμοι θα πρέπει πρώτα να έχουν εξασφαλίσει διαχειριστική επάρκεια και στη συνέχεια να αποτελέσουν δυνητικούς δικαιούχους.

Επίσης στο Ν. 1828/89 έχει προβλεφθεί ότι οι Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι συμμετέχουν στις κατανομές των **κεντρικών αυτοτελών πόρων**¹³ που εγγράφονται στο τακτικό προϋπολογισμό (Κ.Α.Π.) και στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων (ΣΑΤΑ). Οι επιχορηγήσεις αυτές αποτελούν ένα σταθερά επαναλαμβανόμενο έσοδο.

Γ) Η **περιουσία** των περισσότερων συνδέσμων είναι μικρή και συνδέεται άμεσα με τους σκοπούς τους. Συνήθως αφορά εξοπλισμούς και εγκαταστάσεις και όχι ακίνητα π.χ. σύνδεσμοι ύδρευσης, σύνδεσμοι απορριμμάτων, οχήματα και εξοπλισμοί πυροπροστασίας, διαχείριση πρασίνου κ.α.

Δ) Μέχρι σήμερα δεν έχουν επιβληθεί με νόμο ειδικοί φόροι υπέρ των συνδέσμων, οπότε η δυνατότητα αυτή παραμένει ανενεργή.

Ε) Οι πραγματικές εναλλακτικές λύσεις για την **επιβολή τελών, δικαιωμάτων και εισφορών** έχουν ως εξής :

Να προβλεφθεί στη συστατική πράξη του συνδέσμου η δυνατότητα επιβολής συγκεκριμένου τέλους, από αυτά που μπορούν να επιβάλουν οι δήμοι

Να ανατεθεί σε σύνδεσμο η βεβαίωση και είσπραξη τελών, δικαιωμάτων και εισφορών από τους δήμους - μέλη του με τη σύναψη σύμβασης συνεργασίας.

Να ανατεθεί σε σύνδεσμο η άσκηση αρμοδιότητας που συνδέεται με συγκεκριμένα τέλη, με τη σύναψη σύμβασης διαδημοτικής συνεργασίας.

Να επιβληθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο του συνδέσμου τέλη ή δικαιώματα στα φυσικά και νομικά πρόσωπα που κάνουν χρήση συγκεκριμένων έργων ή υπηρεσιών.

Να επιβληθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο δυνητικά ανταποδοτικά τέλη ή εισφορές για να κατασκευαστούν έργα ή να παρασχεθούν υπηρεσίες.

Στις τρεις πρώτες περιπτώσεις οι δήμοι – μέλη αποφασίζουν ποια συγκεκριμένα τέλη, δικαιώματα, εισφορές θα παραχωρήσουν στον σύνδεσμο για να τα διαχειριστεί και να εισπράττει το αντίστοιχο αντίτιμο. Η απόφασή τους αυτή θα γίνει είτε με κριτήριο την καταλληλότητα του συνδέσμου να διαχειριστεί καλύτερα ένα έσοδο με διαδημοτική διάσταση π.χ. διαφήμιση σε υπερτοπικές οδούς, είτε την έμμεση ενίσχυσή του με την παραχώρηση ενός τέλους που δεν επιφέρει πολλά έσοδα στον καθένα αλλά συνολικά αποφέρει στον σύνδεσμο σημαντικά ποσά.

Προτάσεις ιδίων εσόδων του ΑΣΔΑ

Ο ΑΣΔΑ καλύπτει όλη την Δυτική Αθήνα, συνεπώς η επιβολή οποιουδήποτε ανταποδοτικού τέλους, δικαιώματος, εισφοράς συνεπάγεται υψηλό διαχειριστικό κόστος και τη δημιουργία οικονομικών υπηρεσιών δυσανάλογων προς τις δραστηριότητές του. Άρα λοιπόν υπάρχουν δύο δυνατότητες :

¹³ Το 2008 εκδόθηκαν οι εξής αποφάσεις : 1) Κ.Α.Π. ΚΥΑ 13520, ΦΕΚ 368 Β΄ 05/03/08 και 2) ΣΑΤΑ ΚΥΑ 10995, ΦΕΚ 334 Β΄ 29/02/08

1. Ο ΑΣΔΑ επιβάλλει ένα δυνητικό ανταποδοτικό τέλος ή ένα **τέλος χρήσης** το οποίο εισπράττεται μέσω των οικονομικών υπηρεσιών των δήμων – μελών του και του αποδίδεται στη συνέχεια. Εναλλακτικά, σε ένα ήδη επιβαλλόμενο τέλος από τους δήμους καθορίζεται μία επιπλέον επιβάρυνση που του καταβάλλεται στη συνέχεια από τις αντίστοιχες οικονομικές υπηρεσίες.

Παράδειγμα : επιβάλλεται **τέλος χρήσης των έργων και υπηρεσιών που παρέχει ο ΑΣΔΑ στο Όρος Αιγάλεω ύψους 5 € το χρόνο ανά κάτοικο** και εισπράττεται μαζί με το ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας και φωτισμού μέσω των λογαριασμών της ΔΕΗ.

2. Οι δήμοι εκχωρούν στον ΑΣΔΑ ένα συγκεκριμένο τέλος, το οποίο αδυνατούν να εκμεταλλευτούν ή το αξιοποιούν με πολλά προβλήματα και ελάχιστα έσοδα, το οποίο συνεπάγεται μικρό διαχειριστικό κόστος και οικονομίες κλίμακας εφόσον το αναλάβει ο σύνδεσμος.

Παράδειγμα : Ο ΑΣΔΑ αναλαμβάνει με **σύμβαση συνεργασίας** τη διαχείριση της **υπαίθριας διαφήμισης** στους κεντρικούς δρόμους της Δυτικής Αθήνας ή και την τοποθέτηση **διαφημιστικών πλαισίων σε κοινόχρηστους χώρους** που θα καθοριστούν από τα δημοτικά συμβούλια. Στην περίπτωση αυτή διεξάγεται μία συνολική δημοπρασία για όλη την περιοχή και μία διαφημιστική εταιρεία αναλαμβάνει να τοποθετήσει τις διαφημίσεις και να πληρώνει τα αντίστοιχα τέλη στον σύνδεσμο. Το διαχειριστικό κόστος είναι χαμηλό για τον ΑΣΔΑ και επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας για τους διαφημιζόμενους, ενώ και η εταιρεία συναλλάσσεται μόνο με ένα φορέα και όχι με δέκα.

Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν να τοποθετηθούν **ηλεκτρονικά διαφημιστικά πλαίσια** σε κάθε δήμο, στα οποία μαζί με τις διαφημίσεις να εμφανίζονται ειδήσεις για όλη τη Δυτική Αθήνα που θα επιμελείται ο ΑΣΔΑ.

Τα τέλη διαφήμισης που μπορούν να επιβληθούν ανέρχονται σε 0,15 έως 0,75 € την εβδομάδα ανά τ.μ. για τα κοινά διαφημιστικά πλαίσια και σε 14,67 έως 73,37 € το έτος ανά τ.μ. για τις ηλεκτρονικές διαφημιστικές εφημερίδες.

Φυσικά οι παραπάνω προτάσεις χρειάζονται αφενός μεν περαιτέρω επεξεργασία και επισήμανση όλων των πιθανών προβλημάτων εφαρμογής, αφετέρου δε θα πρέπει να συζητηθούν στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΑΣΔΑ, να αναλυθούν και να γίνουν αποδεκτές στη μία ή την άλλη μορφή.

Συμπεράσματα – κρίσιμα ζητήματα

1. Ο ΑΣΔΑ ελέγχει σε μέτριο βαθμό το ύψος των εσόδων του και έχει τη δυνατότητα να προγραμματίσει ανάλογα έξοδα. Συνεπώς η **οικονομική του αυτοδυναμία** κινείται σε μέτρια επίπεδα. Τα ίδια έσοδα αποτελούν μόνο το 18,7% των συνολικών, ενώ οι επιχορηγήσεις το 25%.
2. Οι **λειτουργικές** δαπάνες απορροφούν το 45% περίπου των πληρωθέντων εξόδων και οι **επενδύσεις** σχεδόν το 55%. Οι λειτουργικές δαπάνες παρουσιάζουν αύξηση μέσα στην τριετία, ενώ οι επενδύσεις εμφανίζουν σημαντική αστάθεια.
3. Το ποσοστό των επενδύσεων θεωρείται **υψηλό**, αλλά υπολείπεται των αναγκών σε διαδημοτικές υποδομές.
4. Έχει **αξιοποιήσει** ικανοποιητικά τα **εθνικά προγράμματα** και υλοποιεί ένα σημαντικό πρόγραμμα υποδομών στους δήμους - μέλη του. Η εξάρτηση του όμως από εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης είναι μεγάλη, ενώ τα επενδυτικά προγράμματα και οι δραστηριότητες του συνεχώς αυξάνονται.

Κρίσιμα ζητήματα:

- ❶ Επανεξέταση της **μεθοδολογίας κατάρτισης** του προϋπολογισμού ώστε οι σχετικές προβλέψεις να βασίζονται στις πραγματικές του δυνατότητες να υλοποιεί έργα και να παρέχει υπηρεσίες
- ❷ Αναζήτηση **ιδίων εσόδων** με βάση τις δυνατότητες του Κ.Δ.Κ.
- ❸ Η απόκτηση **διαχειριστικής επάρκειας** και αναγνώριση του ως **τελικού δικαιούχου** αποτελούν προϋπόθεση για τη συμμετοχή του στα Ε.Π. του ΕΣΠΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΣΔΑ

4.1. Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ 2007-2013

Οι εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες αποτελούν το πλαίσιο το οποίο θα πρέπει να λάβει υπόψη του ΑΣΔΑ προκειμένου να σχεδιάσει και να προγραμματίσει τις δράσεις του και τα έργα του.

Για το λόγο αυτό παρουσιάζονται στη συνέχεια, συνοπτικά, οι στρατηγικές επιλογές και στόχοι του **Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) Αττικής 2007-2013**.

Το ΠΕΠ Αττικής, καθώς και τα άλλα τέσσερα Περιφερειακά Επιχειρησιακά, θα συμβάλλουν στην υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας κατά την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα, με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε χωρικής ενότητας / Περιφέρειας.

Με βάση την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της Περιφέρειας Αττικής και τη στοχοθεσία του ΕΣΠΑ 2007 – 2013, ο **Στρατηγικός Στόχος** για την Περιφέρεια Αττικής στη νέα προγραμματική περίοδο είναι:

«Η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της Περιφέρειας Αττικής ως ευρωπαϊκής μητρόπολης στο χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου».

Ο στόχος αυτός υπερβαίνει τα χρονικά περιθώρια της Προγραμματικής Περιόδου και ουσιαστικά δε διαφοροποιείται από το στόχο της τρέχουσας περιόδου. Η αλλαγή, σε σχέση με την τρέχουσα περίοδο, εστιάζεται στο είδος των δράσεων μέσω των οποίων θα υλοποιηθεί η στρατηγική, δίνοντας έμφαση αποκλειστικά και μόνο σε μεγάλο μεγέθους παρεμβάσεις, οι οποίες δημιουργούν ευδιάκριτα αποτελέσματα.

Η εξυπηρέτηση του στόχου αυτού απαιτεί, παράλληλα με την υλοποίηση του ΠΕΠ, τη λήψη μιας σειράς μέτρων θεσμικού, κυρίως, χαρακτήρα που σχετίζονται με το Χωροταξικό και Πολεοδομικό Σχεδιασμό, ο οποίος θα αποτυπωθεί στο νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο, θεμάτων που σχετίζονται με την αστική διακυβέρνηση και τη Μητροπολιτική Διοίκηση καθώς και το σύνολο των παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων.

Οι Άξονες Προτεραιότητας του Ε. Π. Αττικής 2007-2013 είναι:

Α/Α	ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
1.		1.1 Πολυτροπικές Μεταφορές

	Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας	1.2 Βελτίωση των Συγκοινωνιακών Υποδομών και του Συστήματος Αστικών Μεταφορών
		1.3 Αναβάθμιση και Επέκταση Ενεργειακού Συστήματος
2.	Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στην Περιφέρεια Αττικής	2.1 Περιβαλλοντική Προστασία και πρόληψη κινδύνων
		2.2 Ψηφιακή Σύγκλιση για την εξυπηρέτηση του πολίτη
		2.3. Πολιτισμός – Τουρισμός
		2.4 Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών
3.	Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας, της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύγκλισης	3.1 Δραστηριότητες ETA και Ερευνητικά Κέντρα
		3.2 Υποδομές ETA
		3.3 Μεταφορά τεχνολογίας και βελτίωση των δικτύων συνεργασίας μεταξύ ΜΜΕ
		3.4 Προηγμένες υπηρεσίες υποστήριξης για επιχειρήσεις και ομίλους
		3.5 Ενίσχυση Μ μεταποιητικών Ε για την προώθηση προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον
		3.6 Επενδύσεις σε επιχειρήσεις που συνδέονται άμεσα με την έρευνα και την καινοτομία
		3.7 Υπηρεσίες και εφαρμογές ΤΠΕ για τις ΜΜΕ
		3.8 Ανάπτυξη Βιώσιμων Ενεργειακών Πόρων – Ενίσχυση της Αειφορίας
4.	Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών και περιοχών με φυσικά μειονεκτήματα	4.1 Αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος
		4.2 Αναζωογόνηση του αστικού χώρου μέσω Πιλοτικών Καινοτόμων Σχεδίων Ανάπτυξης (global grands)
5.	Τεχνική Στήριξη	5.1 Προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και επιθεώρηση
		5.2 Αξιολόγηση και Μελέτες, πληροφορίες και επικοινωνία

Κλείνοντας τη συνοπτική αυτή παρουσίαση του ΠΕΠ Αττικής, σημειώνονται ορισμένα κρίσιμα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη, άλλοτε ως περιορισμοί και άλλοτε ως ευκαιρίες για την αντιμετώπιση των κρίσιμων ζητημάτων που εντοπίστηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια.

Συγκεκριμένα:

Από το κεφάλαιο 2.2.7 «**Παρεμβάσεις στην Περιφέρεια Αττικής χρηματοδοτούμενες από άλλα Ε.Π. μέσω του Ταμείου Συνοχής και του Ε.Κ.Τ.**», προκύπτουν τα εξής:

Οι παρεμβάσεις του Ε.Π. «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» σε οδικά έργα στην Αττική είναι περιορισμένες και αφορούν βελτιώσεις του κλάδου του ΠΑΘΕ προς Λαύριο. Λόγω των Κανονισμών επιλεξιμότητας έργων στο ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής, οι σοβαρές ανάγκες στην Αττική, που εντοπίζονται σε μεγάλα έργα, θα καλυφθούν από το ΠΕΠ (βλ. σελ. 127).

Οι παρεμβάσεις του Ε.Π. «Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη» στην Αττική αφορούν τις διευθετήσεις μεγάλων ρεμάτων, τη διαχείριση των στερεών απορριμμάτων και την κάλυψη αναγκών σε έργα αποχέτευσης – επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων στους οικισμούς Γ΄ Προτεραιότητας της Οδηγίας 91/271 (αφορά μικρούς πληθυσμιακά οικισμούς που έπρεπε να είχαν ανταποκριθεί στην Οδηγία μέχρι 31/12/2005). Η Αττική, επειδή δεν είναι πλέον Περιφέρεια του Στόχου 1, εξαιρείται από σημαντικούς Άξονες Προτεραιότητας με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ.

Οι παρεμβάσεις των Ε.Π. που συγχρηματοδοτούνται από το Ε.Κ.Τ. αφορούν την «Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού», την «Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση» (όχι υποδομές) και τη «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013».

Από το κεφάλαιο 2.8.3 «**Σύνοψη βασικών πορισμάτων της εκ των προτέρων αξιολόγησης**», προκύπτουν τα εξής:

όσον αφορά την «Εξέταση των προτεινόμενων συστημάτων / διαδικασιών εφαρμογής», περιλαμβάνεται η επισήμανση ότι «... από την ανάγνωση των μηχανισμών εφαρμογής του Προγράμματος, δεν είναι άμεσα ορατός ο εμφανής και διακριτός ρόλος των φορέων της Αυτοδιοίκησης και ο βαθμός εμπλοκής τους στην υλοποίηση και παρακολούθηση των δράσεων αστικής ανάπτυξης...»

όσον αφορά την «Αποτίμηση της χωρικής διάστασης του Ε.Π.», περιλαμβάνεται η επισήμανση ότι «Η μη ύπαρξη κριτηρίων για την επιλογή των υποπεριοχών του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, όπου θα εφαρμοσθούν παρεμβάσεις αστικής αναζωογόνησης, αποτελεί αδυναμία του Προγράμματος, που εν μέρει μπορεί να εξηγηθεί από την επιλογή της ανοικτής ανταγωνιστικής διαδικασίας που υιοθετήθηκε από το ΥΠΟΙΟ για την επιλογή εφαρμογής των Πρότυπων Καινοτόμων Σχεδίων Ανάπτυξης (ΠΚΣΑ)». Επίσης, ότι «Σε ότι αφορά τους ορεινούς όγκους της Αττικής, τα προβλήματα που αυτοί αντιμετωπίζουν χρήζουν παρεμβάσεων από το ΕΓΤΑΑ (αναδασώσεις)»

όσον αφορά την «Αποτίμηση της συμβολής του Ε.Π. στην Κοινωνική Προστιθέμενη Αξία», αναφέρεται, μεταξύ άλλων, και η ποσοστιαία κατανομή των πόρων του Προγράμματος ανά Γενικό Στόχο του Ε.Π. :

οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας μέσω της αναβάθμισης των υποδομών (μεταφορές, ενέργεια, περιβάλλον), καλύπτουν το 49% των πόρων,

οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας μέσω της ενίσχυσης της έρευνας και της τεχνολογίας, την προώθηση της επιχειρηματικότητας και της κοινωνίας της πληροφορίας για όλους, καλύπτουν το 33,6% των πόρων, συνυπολογίζοντας και τις παρεμβάσεις για την προώθηση του πολιτισμού,

οι παρεμβάσεις για περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας μέσω της επένδυσης σε κοινωνικές υποδομές (υγεία, κοινωνική πρόνοια) και εκπαίδευση, καλύπτουν το 11% των πόρων,

οι παρεμβάσεις Αστικής Αναζωογόνησης (ΠΚΣΑ) απορροφούν το 5,8% των πόρων.

4.2. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΑΣΔΑ

Το όραμα του ΑΣΔΑ για τη Δυτική Αθήνα είναι:

«Μια αστική ενότητα όπου η ζωή σε αυτή αναβαθμίζεται και οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνεργάζονται στενά με κεντρικούς στόχους:

- *την προστασία του περιβάλλοντος από υφιστάμενες οχλούσες δραστηριότητες ή επαπειλούμενες νέες και*
- *την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους πολίτες, τους φορείς και τις επιχειρήσεις της περιοχής σε όλους τους τομείς».*

Το όραμα εσωτερικής ανάπτυξης του ΑΣΔΑ είναι:

«Ένας ισχυρός πολιτικά και επιχειρησιακά φορέας εκπροσώπησης των 10 Δήμων, που υποστηρίζει αποτελεσματικά τα μέλη του, αλλά και στηρίζεται από αυτά, που συνεργάζεται στενά για την ανάδειξη των προτεραιοτήτων για την περιοχή, την ικανοποίηση των αναγκών των μελών του και των προσδοκιών των κατοίκων της περιοχής.

Ένας σύγχρονος οργανισμός που διαθέτει σύστημα προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της λειτουργίας του, πολιτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού του, τεκμηριωμένη και επιστημονική γνώση της περιοχής του και επαρκή διοικητική ικανότητα».

4.3. ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Το όραμα του ΑΣΔΑ για την περιοχή αναλύεται σε θεματικές ή αναπτυξιακές προτεραιότητες που, με βάση την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, μπορούν να διακριθούν ως ακολούθως:

- *Άξονας προτεραιότητας 1: Προστασία περιβάλλοντος και βελτίωση ποιότητας ζωής*
- *Άξονας προτεραιότητας 2: Κοινωνική πολιτική, παιδεία, υγεία, πολιτισμός, αθλητισμός*
- *Άξονας προτεραιότητας 3: Οικονομία, επιχειρηματικότητα και απασχόληση*

Η ανάλυση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης ανά θεματικό τομέα, ανέδειξε ορισμένα **κρίσιμα ζητήματα** τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπίσει ο ΑΣΔΑ την επόμενη περίοδο. Για τα ζητήματα αυτά επομένως, διατυπώνονται οι **γενικοί στόχοι**, οι οποίοι για κάθε άξονα προτεραιότητας, εμφανίζονται στη συνέχεια.

Το άθροισμα των γενικών αυτών στόχων αποτελεί τη **στρατηγική** που θα ακολουθήσει ο ΑΣΔΑ για κάθε θεματικό άξονα, ή αλλιώς άξονα προτεραιότητας.

Άξονας προτεραιότητας 1: Προστασία περιβάλλοντος και βελτίωση ποιότητας ζωής

- Προστασία, οικολογική αναβάθμιση και αξιοποίηση του Αιγάλεω όρους

- Βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων με αιχμή την προστασία των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων, την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος της ατμόσφαιρας.
- Επικαιροποίηση & εφαρμογή Ρυθμιστικού - Πολεοδομικού Σχεδιασμού
- Διάσωση – Αναβάθμιση Πάρκου Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντ. Τρίτσης»
- Διάσωση – Αναβάθμιση Ελαιώνα
- Ανάπλαση – Αξιοποίηση δημόσιων χώρων με ασύμβατες προς τον οικιστικό ιστό χρήσεις
- Αύξηση – αναβάθμιση του πρασίνου & των κοινόχρηστων χώρων με αιχμή το Δίκτυο Πράσινων Διαδρομών & τις Πρότυπες Π.Χ. - Παιδότοπους
- Ολοκληρωμένες αναπλάσεις αστικών περιοχών με αιχμή τις κεντρικές, τις υποβαθμισμένες & την επανάχρηση σημαντικών κτιριακών κελυφών
- Βελτίωση της αστικής κινητικότητας & ασφάλειας για «Πράσινες πόλεις»
- Ολοκλήρωση – αναβάθμιση διαδημοτικών αξόνων κυκλοφορίας
- Πλήρης εκσυγχρονισμός του συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων
- Ολοκλήρωση της αντιπλημμυρικής προστασίας του αστικού ιστού
- Διαχείριση & αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών
- Βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας & υγείας των πολιτών
- Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση – Κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας για το περιβάλλον & την ποιότητα ζωής

Άξονας προτεραιότητας 2: Κοινωνική πολιτική, Παιδεία, Πολιτισμός, Αθλητισμός

- Βελτίωση – επέκταση των υπηρεσιών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού
- Βελτίωση υποδομών και υπηρεσιών παιδείας
- Βελτίωση της χωροταξικής κατανομής σχολικών μονάδων στα γεωγραφικά όρια των 10 Δήμων
- Επέκταση διαδημοτικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων και δημιουργία – βελτίωση πολιτιστικών υποδομών
- Δημιουργία - επέκταση διαδημοτικών αθλητικών δραστηριοτήτων και αθλητικών υποδομών
- Ενίσχυση υποδομών και υπηρεσιών υγείας

Άξονας προτεραιότητας 3: Οικονομία, επιχειρηματικότητα και απασχόληση

- Υποστήριξη εργαζομένων και ανέργων σε θέματα εργασιακών σχέσεων και απασχόλησης (αξιοποίηση συμπράξεων)
- Προσέλκυση και υποστήριξη της ανάπτυξης «πράσινης» επιχειρηματικότητας
- Διερεύνηση δυνατοτήτων αξιοποίησης του πλαισίου της κοινωνικής οικονομίας
- Υποστήριξη των ΜΜΕ στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών

4.4. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΣΔΑ

Από την ανάλυση και αξιολόγηση του εσωτερικού περιβάλλοντος του ΑΣΔΑ, προέκυψαν τα κρίσιμα ζητήματα εσωτερικής ανάπτυξης, για την αντιμετώπιση των οποίων διατυπώνονται οι ακόλουθοι γενικοί στόχοι.

Άξονας προτεραιότητας 4: Οργάνωση, λειτουργία, συνεργασίες και οικονομικά του ΑΣΔΑ

Θεματικές ενότητες	Γενικοί στόχοι εσωτερικής ανάπτυξης
Δραστηριότητες και διαδικασίες	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ενίσχυση ή ενεργοποίηση των προβλεπόμενων τμημάτων, προκειμένου να καλυφθούν κεντρικού χαρακτήρα επείγουσες επιχειρησιακές προτεραιότητες και επιλογές του Συνδέσμου: ➤ Απόκτηση διαχειριστικής επάρκειας ➤ Συμμετοχή στις διαδικασίες και προβληματισμούς διαμόρφωσης θεσμών μητροπολιτικής αυτοδιοίκησης. Προετοιμασία για νέο θεσμικό πλαίσιο
Οργάνωση και συνεργασίες	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ενεργοποίηση διαδικασιών και οργάνων συντονισμού ➤ Βελτίωση επικοινωνίας και συνεργασιών με τα μέλη του
Ανθρώπινο δυναμικό και υλικοτεχνική υποδομή	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Διερεύνηση δυνατότητας εγκατάστασης σε νέο ιδιόκτητο κτίριο ➤ Κάλυψη των βασικών κενών του υφιστάμενου οργανογράμματος Στελέχωση με επιστημονικό προσωπικό συγκεκριμένων ειδικοτήτων
Οικονομικά	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Επανεξέταση της μεθοδολογίας κατάρτισης του προϋπολογισμού ➤ Αναζήτηση ιδίων εσόδων

4.5. Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

4.5.1. Οι άξονες και τα μέτρα του προγράμματος

Οι άξονες προτεραιότητας που προαναφέρθηκαν εμφανίζονται στον ακόλουθο πίνακα ως άξονες του επιχειρησιακού προγράμματος. Οι γενικοί στόχοι ανάπτυξης της περιοχής και εσωτερικής ανάπτυξης του ΑΣΔΑ, μπορούν να ομαδοποιηθούν σε μέτρα. Οπότε, η διάρθρωση του επιχειρησιακού προγράμματος του ΑΣΔΑ είναι η ακόλουθη:

ΑΞΟΝΕΣ	ΜΕΤΡΑ	ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
1. Προστασία του περιβάλλοντος και βελτίωση της ποιότητας ζωής	1.1. Φυσικό περιβάλλον	<p>1.1.1. Προστασία, οικολογική αναβάθμιση και αξιοποίηση του Αιγάλεω όρους</p> <p>1.1.2. Βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων με αιχμή την προστασία των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων, την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος της ατμόσφαιρας</p>

	<p>1.2. Οικιστικό και δομημένο περιβάλλον</p>	<p>1.2.1. επικαιροποίηση & εφαρμογή Ρυθμιστικού - Πολεοδομικού Σχεδιασμού</p> <p>1.2.2. Διάσωση – Αναβάθμιση Πάρκου Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντ. Τρίτσης»</p> <p>1.2.3. Διάσωση – Αναβάθμιση Ελαιώνα</p> <p>1.2.4. Ανάπλαση – Αξιοποίηση δημόσιων χώρων με ασύμβατες προς τον οικιστικό ιστό χρήσεις</p> <p>1.2.5. Αύξηση – αναβάθμιση του πρασίνου & των κοινόχρηστων χώρων με αιχμή το Δίκτυο Πράσινων Διαδρομών & τις Πρότυπες Π.Χ. - Παιδότοπους</p> <p>1.2.6. Ολοκληρωμένες αναπλάσεις αστικών περιοχών με αιχμή τις κεντρικές, τις υποβαθμισμένες & την επανάχρηση σημαντικών κτιριακών κελυφών</p> <p>1.2.7. Βελτίωση της αστικής κινητικότητας & ασφάλειας για «Πράσινες πόλεις»</p> <p>1.2.8 Ολοκλήρωση – αναβάθμιση διαδημοτικών αξόνων κυκλοφορίας</p> <p>1.2.9. Πλήρης εκσυγχρονισμός του συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων</p> <p>1.2.10. Ολοκλήρωση της αντιπλημμυρικής προστασίας του αστικού ιστού</p> <p>1.2.11. Διαχείριση & αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών</p> <p>1.1.14. Βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας & υγείας των πολιτών</p>
--	---	--

	1.3. Ενεργοποίηση – συμμετοχή τοπικής κοινωνίας	1.3.1. Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση – Κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας για το περιβάλλον & την ποιότητα ζωής
2. Κοινωνική πολιτική, παιδεία, πολιτισμός, αθλητισμός,	2.1. Κοινωνική πολιτική	2.1.1. Βελτίωση – επέκταση των υπηρεσιών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού
	2.2. Παιδεία	2.2.1. Βελτίωση υποδομών και υπηρεσιών παιδείας 2.2.2. Βελτίωση της χωροταξικής κατανομής σχολικών μονάδων στα γεωγραφικά όρια των 10 Δήμων
	2.3. Πολιτισμός	2.3.1. Επέκταση διαδημοτικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων και δημιουργία – βελτίωση πολιτιστικών υποδομών
	2.4. Αθλητισμός	2.4.1. Δημιουργία - επέκταση διαδημοτικών αθλητικών δραστηριοτήτων και αθλητικών υποδομών
	2.5. Υγεία	2.5.1. Ενίσχυση υποδομών και υπηρεσιών υγείας
3. Απασχόληση - επιχειρηματικότητα	3.1. Απασχόληση	3.1.1. Υποστήριξη εργαζομένων και ανέργων σε θέματα εργασιακών σχέσεων και απασχόλησης (αξιοποίηση συμπράξεων) 3.1.2. Διερεύνηση δυνατοτήτων αξιοποίησης του πλαισίου της κοινωνικής οικονομίας
	3.2. Επιχειρηματικότητα.	3.2.1. Προσέλκυση και υποστήριξη της ανάπτυξης «πράσινης» επιχειρηματικότητας 3.2.2. Υποστήριξη των ΜΜΕ στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών
4. Το εσωτερικό περιβάλλον του ΑΣΔΑ	4.1. Οργάνωση και διαδικασίες επικοινωνίας και συντονισμού	4.1.1. Ενίσχυση ή ενεργοποίηση των προβλεπόμενων τμημάτων, προκειμένου να καλυφθούν κεντρικού χαρακτήρα επείγουσες επιχειρησιακές προτεραιότητες και επιλογές του Συνδέσμου: 4.1.2. Απόκτηση διαχειριστικής επάρκειας 4.1.3. Συμμετοχή στις διαδικασίες και προβληματισμούς διαμόρφωσης θεσμών μητροπολιτικής αυτοδιοίκησης. Προετοιμασία για νέο θεσμικό πλαίσιο 4.1.4. Ενεργοποίηση διαδικασιών και οργάνων συντονισμού 4.1.5. Βελτίωση επικοινωνίας και συνεργασιών με τα μέλη του

	4.2. Ανθρώπινο δυναμικό και υλικοτεχνική υποδομή	4.2.1. Διερεύνηση δυνατότητας εγκατάστασης σε νέο ιδιόκτητο κτίριο 4.2.2. Κάλυψη των βασικών κενών του υφιστάμενου οργανογράμματος-Στελέχωση με επιστημονικό προσωπικό συγκεκριμένων ειδικοτήτων
	4.3. Οικονομικά	4.3.1. Επανεξέταση της μεθοδολογίας κατάρτισης του προϋπολογισμού 4.3.2. Αναζήτηση ιδίων εσόδων

4.6. ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΔΑ

Οι πολιτικές δράσεις που θα καθορίσουν τις επιμέρους επιλογές του ΑΣΔΑ για έργα και δράσεις, είναι οι ακόλουθες:

- Έμφαση σε διαδημοτικά έργα και δραστηριότητες, που αποφέρουν οφέλη σε περισσότερους Δήμους
- Ανάλυση έργων δημοτικής εμβέλειας μόνο όταν οι Δήμοι δεν μπορούν με τις δικές τους δυνάμεις και υποστήριξη των «ασθενέστερων» από πλευράς οικονομικής δυνατότητας Δήμων με την ανάληψη έργων που οι ίδιοι δεν μπορούν να φέρουν σε πέρας
- Έμφαση σε πρότυπα και καινοτόμα έργα και δράσεις που μπορούν να λειτουργήσουν πιλοτικά για τους Δήμους
- Μακροπρόθεσμος ορίζοντας στο σχεδιασμό, στηριζόμενος στην άποψη περί διαδημοτικού ρόλου του ΑΣΔΑ
- Προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών, ευαισθητοποίηση και κινητοποίησή τους για τα μεγάλα ζητήματα της περιοχής
- Ισότιμη εξυπηρέτηση των πολιτών χωρίς διακρίσεις
- Ταχύτητα στην ανταπόκριση των αιτημάτων των Δήμων – μελών του και των πολιτών
- Ενίσχυση των δραστηριοτήτων κοινωνικής και πολιτιστικής πολιτικής
- Αύξηση του προσωπικού συγκεκριμένων ειδικοτήτων
- Καλλίτερη κατανομή του προσωπικού στις θέσεις εργασίας
- Αξιοποίηση ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων με στόχο την αύξηση των εσόδων

Στον επιχειρησιακό και οικονομικό προγραμματισμό που ακολουθεί, γίνεται φανερός ο τρόπος με τον οποίο οι πολιτικές δράσης του ΑΣΔΑ μεταφράζονται σε επιλογές έργων και δράσεων.